

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HECEÖYKÜ'DE BU SAYI

ÖYKÜ GÜNDEMİ

Necati Mert	"Eskici"yi Yeniden/izmir Mutluluğu	3
Ercan Yıldırım	Küresel ve Postmodern Hayatı Anlatmak	6

ÖYKÜLER

Cemal Sakar	Hikâyat	13
Abdullah Harmancı	Pusuda	16
Mihriban İnan Karatepe	Korku	20
Güray Sıngü	Dokunabildiğim	24
Murat Taş	Jeneratör	38
Ahmet Sarı	içte Bastırılmamış Bir Yalnızlık Sevgisi	42

Hasan Aycın	Çizgi	44
-------------	-------	----

DOSYA

ÇAĞDAŞ SURİYE ÖYKÜSÜ

Muhammet Tasa	Çağdaş Suriye Öykücülüğüne Genel Bir Bakış	46
Mehmet Harmancı	Şam'da "Hikaye"nin Vefası "Öykü"nın Sefası	52
	Neyrûz Mâlik'le Öykücülüğü Üzerine Söyleşi	57
Abdüsselâm El-Uceyî	Acılar	65
Velid İhlâsî	Alentirik	73
Fazıl Es-Sıbaî	Beklenen Sabah Yıldızı	77
Delâl Hâtım	Bir Genç Daha	83
Yusuf Cadulhak	Çağdaş Buda	88
Ulfit El-İdlibî	Elveda Ey Dimaşk	99
Kûlîf El-Hûrî	inci	107
Kamer Kılânî	istasyon	115
Hasan Hamîd	Geceleyn Mezarlık Bekçisinin Peşinde	123
Muzaffer Sultan	Uzak Sahildeki Harap Kulûbe/işaret	128
Zekeriya Tamir	Randa	132
fieza Bargus	fieza Bargus'tan Dört Kıpkısa Öykü	149
Yasin Rifâiyye	Toprak	151

ÖYKÜLER

Hüseyin Avni Cinozoğlu	iki Saatli Mabet	153
Osman Koca	Vaktâ ki...	160
Muammer Küçükergör	Hanımeli Mutluluğu	165
Selvigül Kandoğmuş Şahin	Ahiret Meyvesi	170
Şeref Yılmaz	Hastalık Yoklayınca	174
Esra Kara	Yollar Hikâye Anlatır, Denizler Masal	177
Mehmet Öztunç	Söyleşi	182

ÖYKÜ KİTAPLIĞI

Mukadder Değirmenci	Kırmızı	188
Seda Yücel	Gülün içinde Bülbül Sesi Var	191

H E C E
O Y K U
İki Aylık Öykü D e r g i s i

YIL: 5 SAYI: 27 HAZİRAN-TEMMUZ 2008

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. fti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** www.sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No:85/2
İskitler/ ANKARA

2008 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 45 YTL.

Kurumlar İçin: 110 YTL.

Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd. fti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.05.2008

H E C E Ö Y K Ü

NECATİ MERT

"ESKİCİ"Yİ YENİDEN

Babadan yetim kalır Hasan. Üstüne bir de annesini kaybeder. Filistin'de halası vardır, uzak akrabalar ve konu komşu yardımcı olur, vapura bindirip yanına gönderirler çocukcağızı. Gırıl gırıl işleyen vinçlerle, üstleri yazılı cankurtaran simitleriyle, vardiya değişimleriyle oyalanır vapurda Hasan. Vakta ki sıcak artar, yolcular azalır, kalanlar da İstanbul'daki gibi "Hasan git!", "Hasan gel!" yerine "Tal hun yâ Hassen!", "Ruh yâ Hassen!" demeye başlar, bir durgunluk alır Hasan'ı. Hele Hayfa'da bindirildiği tren portakal bahçelerini, zeytinlikleri geçip hiç beneksiz, ağaçsız, deresiz ve evsiz ve adeta cılalı bir düzlükte gitmeye başlar, göğsü katılaşır, boğazı düğümленir. İndirildiği istasyonda her yanından altınlar sallanan, kara çarşafı, çatık kaşlı, kara iri benli bir kadın göğsüne bastırır. Annesine benzemeyen cansız bir göğüstür halaninki, kokusu da yine bir tuhaf. O ve yanındaki kadınlar, "Yâ habibi! Yâ aynî!" deyip öpseler, hoş geliş gösterecekler de nafi! Önce adı değişmiş, ardından coğrafya. Üstüne bunlar! Entarili, saçları perçemli, başları takkeli çocuklar... Çok gelir. Tıkanır Hasan. Susar.

Refik Halit'in bu hikâyesi bizim ortaokul Türkçe kitabımızda vardı. Gönderilişini seyahat sanmış özenmiştim Hasan'a. Ama yöresi çıplaklaştıkça düştüğü yalnızlık da göze alınır gibi değildi. Acı mıştım. Saçları kesilir Hasan'ın. Alnına perçem düşürülür. Kuşaklı entarisi olur. Ekmeği de tandır ekmeği.

Halası sokaktan geçen birini çağırır bir gün. Elinde çuvaldan bir torba, ufarak bir iskemle ve uzunca bir demir vardır adamın. Önüne evde patlak, sökülük ne kadar ayakkabı varsa konur. Tamir edilecekler. Adam iskemleye oturur, Hasan karşısına geçer. "Eskici"den okuyalım: "Şaşarak, eğelenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesine, ağzına bir avuç çivi doldurduğuna, sonra

M

ÖYKÜ GÜNDEMİ

M

H E C E Ö Y K Ü

bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdundan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mıhlayıp, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatıp, munda çanakta ki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu." Öyle dalar ki Hasan, nerede ve kimlerle olduğunu unutup "anadili" ile sorar: "Çiviler ağzına batmaz mı senin?" Eskici şaşırır, yüzüne uzun uzun bakar Hasan'ın: "Türk çocuğu musun be?" Hasan İstanbul'dan geldiğini hatırlar, neden geldiğini de söyler. Adam da "o taraflardan, İzmit'ten" gelmiştir; Hasan artık sadece işine değil Türkçe bilen ve İstanbul taraflarından olan bu adamın yüzüne de bakar olur. Sorar: "Sen niye buradasın?" Eskici, "Bir kabahat işledik de kaçtık!" der.

"Kabahat" ne olabilir ki? Bunu ortaokulda bilmem imkânsız. Refik Halit'in Milli Mücadele'ye karşı olduğunu, zaferden sonra Beyrut'a kaçtığını, 1924'te de Ankara tarafından Yüzellilikler listesine alınıp vatandaşlıktan çıkarıldığını ne zaman öğrendim acaba? Lisede mi? Sonra mı? Hikâyedeki "kabahat"la Refik Halit'in muhalifliği arasındaki ilişkiyi hangi okuyuşumda kurdum kim bilir? Daha önce kurduysam da Eskici'nin yalnızlığını 12 Mart'ta (1971) tenimde, canımda duyduğum muhakkak.

12 Eylül'de (1980) yurt dışına kaçanlar oldu. Birisi bir şair ağbimdi. Haberi geldi: "Dört duvar içindeyim, dilsizim" dermiş rastladıklarına. Bir daha şiir yazmadı. Yazamadı. Kitapları çıktı; ama romandı, gezdiği yerlere dairdi. Şiirden mahrumdu. Ziya Gökalp, "Türk dili Türk ulusunun yüreğidir, belleğidir" der. Ulusun yüreğini, belleğini dil, şiirli dil, yani işlenmiş dil taşır geleceğe. Fazıl Hüsni Dağlarca, dille ulus arasındaki ilişkiyi "bayrak"la anlatır: "Türkçe'm benim ses bayrağım!" Yahya Kemal'in vurgusu "anadili"nedir: "Türkçe'm ağzımda anamın ak sütü!"

Hasan'a dönelim: "Bir aralık nerede, kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından anadiliyle sordu: "Çiviler ağzına batmaz mı senin?"

"Eskici"deki "anadili"ni -itiraf ederim- fark edişim 12 Eylül'den sonradır. Hasan'ı ve kabahat işlemiş Eskici'yi dillerinden süzülmüş insanlar olarak görüyordum artık.

"Eskici"yi epey oluyor, yeniden okudum. Bu defa da şu soru düştü aklıma: Gurbetine düşülen tek dil Türkçe midir? Türkçenin mi hasreti çekilir sadece? Hayrettir, şimdiye kadar bu soru hiç gelmemiş aklıma! Oysa bir Fransız için Fransızca, bir Arnavut için Arnavutça, bir Kürt için de Kürtçe bizim Türkçemiz gibi değil midir? Sorunun aklıma gelmeyişi, cevabının çok açık olmasından mıdır yoksa?

* * *

İZMİR MUTLULUĞU

7. İzmir Öykü Günleri'nde otelde, kahvaltıda. Bitirmiş de keyif çaylarımızı içiyoruz. En sahil düşünce alışverişleri böyle zamanlarda oluyor zaten. Sabah. Akşam yemeklerinde. Ya da yemek dönüşlerinde, lobide. Üç beş kişi. Yüz yüze. Sorular, cevaplar anında. Keza katılmalar, katılmamalar. Ekler. Ayrıntılar. O günün ya da önceki günün/günlerin resmi konuşmalarına göndermeler.

Konu geldi yayın sıkıntılarına dayandı. Sanırım şöyle bir problem var: Öykücü çok, ama o ölçüde dergi yok. Yenilerin peş peşe dergi çıkarmaları, kimilerinin internet dergiciliğine meyletmeleri bundan. Ömürlü oluyor mu dergiler? Ya da internete güvenilebilir mi henüz? Evet, ama bu da bir yol. Bir umut. Hele, yaptığına inanmışsa bir de insan!

Böyle düşünmeyenler de var. Dünya değişiyor. Yayıncılık holdinglere geçiyor. Onların taleplerine uymak lazım. Mı? Allah Allah! Siyasetçilerin "vakıa" dedikleri şey bu. Hani, akademisyenler, "Konjonktür böyle, kaçamazsın, dışına çıkamazsın!" diyorlar ya, o. 'Küreselleşme' de piyasaya bu dille sürüldü. İyi ama statüko'nun ta kendisi değil mi bu? Vakıa (Bu 'vakıa' başka; 'gerçi' anlamında burada) 'statüko'da 'süregelen durum' vardır; 'konjonktür' ise 'var olan yeni durum'u anla-

H E C E Ö Y K Ü

tır. Yalnız, unutulmamalı: 'Var olan yeni durum' da 'süre gelen'e eklenir. Onu güçlendirir. Sermaye düzeni, âlimlerinin ürettiği yeni kavramlarla kafamızı karıştırarak yapar bunu. Diyeceğim "müesses nizam" içindir hepsi.

'Gidişat' yahut 'vaziyet' yahut da 'ahval ve şerait' demek her şey demek olsaydı ne eleştiri gerekirdi ne muhalefet bilirdik ne de tarihin altın sayfaları isyanlara, başkaldırlara ve ihtilallere ayrılırdı. Hadi büyültmeyeyim, alçaktan uçayım: Karagöz, Kavuklu, Hoca Nasrettin, Keloğlan... da olmazdı. Bunun edebiyattaki karşılığı ne mi? Batan çıkan dergiler. İnternet imkânı. Gruplaşmalar.

Karşı çıkanlar oldu. Bunu bekliyordum. Ne ki itirazlar geçmiş yıllara göre zayıflamıştı. Hatta kimilerince onaylanıverdiğimi de gördüm. Beklemediğim buydu. Yanılıyor muydum? Nezaketen miydi bunlar?

Esra Odman'ın okuduğu öykü "İki İncir" bütün zanlarımı, kuşku larımı yok etti. Babasının erken öldüğü söylenerek büyütülmüş bir kız, bu ölümün asıl nedenini ancak otuzlu yaşlarının başında, o da annesinin ölümünden sonra ele geçen mektuplardan öğrenir. Kâbuslar görür. Oraya gitmeli, "babasının soluğunun sindiği duvarı, bedeninin yattığı taş zemini, hayal kurduğu hücreyi ve ölününün çıktığı bahçeyi" görmeli mi? Gider. Mektuplarda anlatılan "o devasa taş kale" geçmişinden hiç de utanmadan beklemektedir ziyaretçisini. Bir zamanlar Refik Halit'in, Burhan Felek'in, Osman Cemal'in, Sabahattin Ali'nin, Kerim Korcan'ın (Ah, Kerim Ağbi ah! Duysaydın öyküyü, hayran kalırdın!) ve daha kimlerin yattığı o namussuz Sinop Cezaevi, bir buçuk YTL'ye girilen müzedir şimdi. Pala lakaplı eski gardiyan Akif Şahin de rehber. Her şeyi anlatmak ister, ama cümleler arasına saklanır, tam çıkmaz, çıkmak istemez ortaya Pala, Müşahede Hücresi'nde ise -ki en dokunaklı yerdir- usulca hücreden çıkıp kızı kendi başına bırakır. Mektuplardan birini çıkarır kız, sesle okur, "Aysel'in öldü baba, kızın seni bulmaya geldi!" diye haykırır. Babasını gerçekten bulmuş mudur kız?

Dönüşünden iki gün sonra, yaşadıklarını romanlaştıran eski bir mahkûmla -Yılmaz Sezg'inle- cezaevi bahçesinde yapılmış bir rüportaja rastlar bir gazetede. Bir anı çok çarpıcı: Gölgesine oturdukları incirden iki incir yemiştir vaktiyle romancı. Ama dolaylı. El-den ele. Revire götürülürken komşusu bir mahkûm, hücrelerinden uzatıvermiştir. Elleri titrer kızın. Mektuplardan birinde geçen dört incirdir bu. Gardiyan mevsimin ilk incirinden dört tane getirip kızın babasına vermiş, o da ikisini yiyip ikisini Yılmaz'a saklamıştır. Zaten anne Aysel de sahibini bekleyen iki incir tutmamış mıdır masalarında hep? Yeneden, ama bu sefer gerçekten bulur babasını kız: "Sonunda seni buldum baba!"

Esra Odman'ın, gücünü insandan, insanın acısından alan, incir tadıyla jilet keskinliği arasında gidip gelen bu öyküsündeki silkeleniş, yüzleşme, hesap sorma -ne mutluluk-tur- yalnız kalmadı. Buna bir diyelim.

1980, hele 1990 sonrası öyküsü konjonktürel'dir. Neoliberalizm yükselir bu süreçte, paralelinde özelleştirmeler yapılır, yani devlet sosyal vafından iyice koparılır. Bütün şenata, edebiyata yansır bu. Nasıl? Öykü sosyal'dir bu dönemde, apolitiktir. Monologdur. Mırıltıdır. Hüneri dil ve biçim oyunlarındadır. Yazarının söyleyecek sözü yoktur, okura oyun, oyun içinde oyun sunmayı yeterli bulur. Özetle, öykü paradigmasını yitirir.

De bunun böyle olmadığı söylendi İzmir'de bir resmi programda. Gençler gelecekte haberdarmış. Sözleri varmış. Konuları sosyale kapalı değilmiş. Dolayısıyla yapılan eleştiriler haksızmış, yersizmiş. Neden yapıldıklarına gelince: Bizde demokrasi kültürü yokmuş. Yenilerin yeniliklerine tahammül edilemiyormuş. Bakındı! Tahammül bekleniyor. Oysa kim nerde duruyorsa oradan konuşuyor. Doğrusu da budur. Yanlış olan, şu söz: "Ben bir öykünün iyi olup olmadığını yayımlayan dergiden, yayınevinden anlarım." İzleyicilerin mübalağa itirazları oldu buna. O kadar ki panelistlerden Tülay Akkoyun'un şu doğru sözü arada kaynadı, iti-

H E C E Ö Y K Ü

razcılar bile atladı: "'Sözelimi hapis yattık, sözelimi işkence gördük' gibi 'sözelimi'lerle öykü yazılmaz. Roman da yazılmaz. Yatmadık mı? İşkence görmedik mi? Bunlar açık açık söylenecek. Bir yazarın bunları söylemeye cesareti yoksa bıraksın kalemi!" Bir mutluluk da bu. İki.

İzmir'in Onur Konuğu'ydu Füzuran. Eleştiriyle ilgili dikkatsiz bir söz edildi. Şöyle: "Nurullah Ataç gibi, Fethi Naci gibi eleştirmenler yok şimdi. Eleştiri de değişti. Mevcut eleştirmenlerle yetinin." Bunun Türkçesi galiba şu: "Konjonktür böyle." Füzuran, o "Parasız Yatılı"nın Füzuran'ı bir karşı geliş geldi, gerekçeli her açıklamayı bir savuruş savurdu ki özeti: "Neden yetinelim!" Üç.

İşçi/emek öyküleri azalmaya 80'li yıllarla başladı -malum. Allah bilir, Abdullah Bas-türk İşçi Öyküleri Yarışması da olmasa hiç yazılmayacakmış. Tuncer Uçarol hem bu yarışmanın 2003'ten bugüne serüvenini anlattı hem de "işçi öyküsü" sözünden neler anlaşılabilir üzerinde durdu. "İşçi" sözcüğünü sadece "kol emekçisi" anlamında kullanmanın yetersiz olacağı da vardı dediklerinde. Doğruydular: Doktorlar, öğretmenler, bürolarda, işyerlerinde başkaları adına çalışan mühendisler, müşavirler, avukatlar da işçi aslında. Bunlar da yazılmalıydı. Ya sinemada "işçi"? Sinemamızdaki durumu da daha parlak değil. Ahmet Soner, olsun olsun 20-25 işçi filmimiz olduğu kanısında. Nedeni sansür. Son zamanlarda görülür olan 12 Eylül filmle-ri ve kimi politik filmler sansür kurulunun -dönem gereği- kısmen sivilleşmesinden. Sermaye, muhaliflerinden kurtuldu ya, kendini güvende hissetmiş olacak. Hissetmesin! İşçiler hatırlanıyor artık. Bu da dört.

18 Şubat Pazartesi sabahı ayrıldım İzmir'den. Kara, buza takıldık, on altı saatte geldik Adapazarı'na. Umurum olmadı. Mutluydum. Sevinç içindeydim.

Temel Karataş'ın *Yol Ağrısı* için -ki 2004 Yaşar Nabi Gençlik Ödülü verilmiştir- Fethi Naci'den "çöküş" sözcüğünü emanet olarak şunları yazmıştım: "Temel Karataş ise

bu 'çöküş'ten kendini korumuş/kurtarmış. Kitabının bu süreçte ödül alması ve okurdan ilgi görmesi de öncelikle öykümüz adına sevinilecek bir durum. Jürisiyle, eleştirmeniyle ve okuruyla öyküde bir şeylerin değişmekte olduğunu düşünmeli miyiz acaba? Yoksa bu umudu taşımak için henüz erken mi? / Dilerim bu ödül vesile olur da öykü kaybettiği paradigmasıyla yeniden buluşur."*

Dileğim kabul olunacak galiba.

* Necati Mert, "Çöküşten Kurtulan", *Virgül*, Mayıs 2005, Sayı: 84

ERCAN YILDIRIM

KÜRESEL VE POSTMODERN HAYATI ANLATMAK

Küreselleşmenin doğurduğu siyasal ve ekonomik kültür, bugün öykücüler için önemli ve bâkir bir alandır. Özellikle 1990'lı yıllardan sonra Türkiye'nin postmodern bir siyasal ortama girmesi, çoğulculuk, sivil toplum, demokrasi ve insan haklarının öne çıkması, yeni insan tipinin oluşmasını beraberinde getirmiştir. Buna göre, klasik dönemin insan tipi, algısı farklılaşmış ve batılı anlamda bireyselleşmeye doğru giden yeni Türkiye vatandaşı tipi hâkim olmaya başlamıştır. Bu, edebiyatçıların bakımından iki sahada önem kazanır. Birincisi bu geçiş süreciyle bir hayli sıkıntılar yaşanacak, toplumsal travmalar ve kişisel sorgulamalar artacaktır. İkincisi ne cemaat ne de tam olarak birey vasfı göstermeyen bu insan tipi sosyolojik bir vaka olarak tecessüm edecektir.

Edebiyat insan gerçekliğini eksene alırken, bunun tek boyutlu yapısını teğet geçmek zorundadır. İnsanın bir gerçeklik biçiminde belirmesi, başka insanlar, toplumsal ilişkiler ve en önemlisi tarihsel rol ve birikime olan katkısıyladır. Yalnızca "kendisi için" bir insan, yazın dünyasını ilgilendirmeyecektir. Küreselleşme ve postmoderniteyle karşımıza çı-

H E C E Ö Y K Ü

kan insan türü, tarihsel kesiti tümünden değiştirdiği için edebiyatın bir konusu, öznesi haline gelebilir. Zira bu insanın temsil ettiği değerler değildir üzerinde durulan. Geçmişle bağını sürdürüp sürdürmediği, hangi hususlarda geçmişe müracaat ettiği edebi açıdan mühimdir. Çünkü insan otokton bir varlıktır. Hali hazır bulunduğu konumu terk etmek istemez. Bu yüzden değişimler ve ilerlemeler insan için dejenere edici, bozguncu hususlardır. Eğer insan değişerek, yeni bir kalıba giriyorsa, bu azımsanmayacak ehemmiyettedir. Edebiyat bu sancının tam ortasında kendine bir yer açar.

Küresel ve postmodern ilkelerle temayüz etmiş insan tipinin özellikle romanda görünmesi şimdilik erken olur. Geçmişle olan bağları karşılaştırarak anlatmak için belli bir süre daha geçmesi, yeni ilkelerin yerleşmesi gerekir. Şiir bu sancının, sıkıntının bizatihi kendisidir. Süreç devam ederken vardır şiir. Öykü ise tam anlamıyla küresel ve postmodern gündelik hayatın yazılması için en uygun tür gibi gözüküyor. Yeni insan tipinin, yeni değerleri tam anlamıyla içselleştirmemesi ve derinleştirmemesi, oylumlu bir anlatıyı gerektirmez. Yerleşmemiş değerlerin kanıksanma sürecindeki acı ve kaygı kısa öykünün hatta kısa kısa öykünün alanına girer.

Eğer küreselleşmiş, yerli değerlerle, ikame ilkelerin arasındaki insanın gündelik yaşamına, beyninin ve yüreğinin içine girilebilir, öyküler kaleme alınabilirse vasıflı bir edebiyata yaklaşmış oluruz. Ancak yalnızca bu yeni tür insanın yüreğindeki veya beynindekiyle yetinilir, bir de zayıf "şiişel" anlatım teknikleriyle kalınırsa ortaya bugünkü öykü anlayışı çıkar. Sorgulamalar, içini kemirmeler, iç geçirmelerle mukayyet bir öykü türünden, tarihe kalacak hiçbir şey yoktur.

İçinde bulunduğumuz, edebi atmosfer kadar, ilmi incelemelerde de bugünkü yeni tür insanın ve Türkiye'nin gündelik yaşamına girilmiyor. Bu insanın neler yiyip, içtiği, hangi mekânlarda var olduğu, parayı nasıl kazanıp harcadığı, ibadetlerini (yalnız dini değil modern ritüelleri de!) nasıl gerçekleştirdiği, incelemeye değer bulunmuyor. Öykü için oldukça nicelikli veriler bulunan yeni tür insanın gündelik yaşamı nedense basit bulunuyor. Sorun da burada zaten. Yeni insan basit yaşıyor. Ucuz taleplerde bulunuyor. İnsanlığını, az pahaya feda ediyor. Bunların nirengi noktalarını gözlemek, küçük çaplı incelemelere girişmek yazın adamının işidir.

Öykücülerin, her insanın bir âlem olduğu hakikatini kavradıklarını verdikleri ürünlerle söylemek çok zor. Büyük anlatılara mahal verecek hayat hikâyeleri belki bu dönemde çıkmaz. Ancak bugünkü insan tipini ve yaşam felsefesini, onların zihninden ve yüreğinden bakarak anlatmanın imkânı görünmüyor. Zira beyinleri teşevvüş, kalpleri katılaşmış ve çoğullaşmış bugünkü insan için "sahaya" inmek gerekiyor. Gündelik yaşamın verilerine bakmalı. Yaşadığı çağın insanı olan öykücü, bugünkü insan gerçekliğinin ucuzluğunu, idrakindeki ağırlıkla kaleme almalı.

2008 SAİT FAİK HİKAYE ARMAĞANI BEHÇET ÇELİK'E VERİLDİ

Darüşşafaka Cemiyeti ve Yapı Kredi Yayınları tarafından düzenlenen 44. Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, *Gün Ortasında Arzu* (Kanat, İstanbul 2007) adlı öykü kitabıyla Behçet Çelik'e verdi.

Doğan Hızlan, Hilmi Yavuz, Füsün Akatlı, Nursel Duruel, Jale

Sait Faik

Parla, Murat Gülsoy ve Beşir Özmen'den oluşan jüri, oybirliğiyle bu yılki ödülün Behçet Çelik'e verilmesini kararlaştırdı.

Darüşşafaka Cemiyeti, 1964 yılından beri bu yarışmayı düzenliyor. Sait Faik Abasıyanık'ın tüm kitapları, YKY tarafından yayımlanıyor.

H E C E Ö Y K Ü

BEHÇET ÇELİK, 1968'de Adana'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamladı (1986). İÜ Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1990). Halen İstanbul'da serbest avukat olarak çalışıyor, eleştiri ve inceleme yazılarını Virgöl dergisinde sürdürüyor. Edebiyat hayatına 1978'de Varlık dergisinde yayınlanan "Sokak

Behçet Çelik

245" adlı öyküsüyle başladı. Yazılı Günler'de yayın kurulu üyeliği yaptı (1991-93). Öykü ve yazıları Yazılı Günler, Adam Öykü, Güldiken, Yazıt ve Virgöl dergilerinde yer aldı.

Öykü **Kitapları:** *İki Deli Derviş* (Yazılı Günler, İstanbul 1992), *Yazyalnız* (Yazılı Günler, İstanbul 1996), *Herkes Kadar* (İletişim, İstanbul 2002), *Düğün Birahanesi* (Kanat, İstanbul 2004), *Gün Ortasında Arzu* (Kanat, İstanbul 2007)

62. YUNUS NADİ ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU

Alper Akçam

Beşiktaş'taki Mustafa Kemal Kültür Merkezinde gerçekleştirilen törende, "Roman" ödülünü, "Pembe Otobüs" adlı eseriyle kazanan Mehmet Anıl, ödülünü Beşiktaş Belediye Başkanı İsmail Ünal'ın elinden aldı.

"Öykü" ödülleri ise "Sessizlik Kulesi" adlı eseriyle Yavuz Ekinci ve "Kiev'de Aşk" adlı kitabıyla

Alper Akçam'a verildi.

Ekinci ve Akçam, ödülleri Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk'ten aldı.

"Şiir" dalında ödül, "Mesafe" adlı eseriyle Abdulkadir Budak ve "Birkaç Kuş, Birkaç Anı" isimli yapıtıyla Veysel Çolak'a değer görülürken, Budak ve Çolak'a ödülleri, Nurettin Sözen verdi.

"Karikatür" ödülü ise Muammer Olcay ve Ahmet Aykanat'a verildi. Olcay ve Aykanat, ödülleri Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Orhan Erinç'ten aldı.

KAFTANCIOĞLU ÖDÜLÜ "ASMALAR ÜZÜM VERMEYECE"YE

I 7

W ,

I 11 Nisan 1980'de öldürülen TRT (İstanbul Radyosu) Prodük-törü, gazeteci ve yazar Ümit Kaftancıoğlu adına Yalın Ses Yayınları'nın bu yıl dördüncüsünü düzenlediği "2008 Ümit Kaftancıoğlu Öykü Ödülleri"nin sonuçları açıklandı.

Ümit Kaftancıoğlu

Adnan Özyalçmer, Osman Şahin, Feyza Hepçilingirler, Mehmet Güler ve Öner Yağcı'dan oluşan seçici kurul 280 öykü içerisinde birinciliğe İbrahim Şaşma'nın "Asmalar Üzümleri Vermeyecek" adlı öyküsünü, ikinciliğe Ayşe Akaltun'un "Isırgan Otları", üçüncülüğe ise Hikmet Yılmaz'ın "Karlı Eylül ve Saksağanlar" adlı öyküsünü değer gördü.

Seçici kurul ayrıca, Gönül Çatalcalı'nın "Yollar", Murat Taş'ın "Toprak", Salim Nizam'ın "Ters Lale", Mahmut Yamalak'ın "Rahat mısın Yavrum", Muammer Küçükergör'ün "Hain Lodos", Berdar Doğan'ın "Özlem" ve Suna Dünder'ın "Hayat Akarken" öykülerini de mansiyona değer gördü. Dereceye giren öyküler "2008 Ümit Kaftancıoğlu Öykü Ödülü" adı altında bir kitapta toplanacak.

BİLİMKURGU ÖYKÜ YARIŞMASI 10 YAŞINDA

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Bilişim Dergisi tarafından ilki on yıl önce düzenle-

H E C E Ö Y K Ü

nen Bilimkurgu Öykü Yarışması için başvurular başladı. Bu yıl ilk kez öykülerin belirlenmiş üç konudan birinde yazılması bekleniyor. 10. Bilimkurgu Öykü Yarışması'nın konuları şöyle:

- İyi Yönetim, Kötü Yönetim, Sıkı Yönetim, Yönetim...

- Trafik Karmaşası: Büyük kentlerin trafik karmaşası gelecekte de sürecek mi? Bu soru dilenirse deniz, hava, uzay, düşünce ve zaman gezginleri trafiği vb bağlamda ele alınabilir.

- Çok İşlevli Teknolojik Aletler:

Son başvuru tarihi 15 Temmuz 2008 olan "TBD Bilişim Dergisi Bilimkurgu Öykü Yarışmasının sonuçları 31 Ekim 2008 tarihinde açıklanacak. Herkesin katılabileceği yarışmada birinci gelecek yarışmacıya dizüstü bilgisayar verilecek. Dereceye giren öyküler TBD web sitesinde, Bilişim Dergisinde yayınlanacak ve bu öykülerden bazıları bir öykü seçkinde yer alacak. Yarışmanın seçici kurulu Hikmet Temel Akarsu, Bülent Akkoç, Laurent Mignon, Necdet Kesmez ve Serdar Kuzuloğlu'dan oluşuyor.

KAŞGARLI MAHMUD ULUSLARARASI HİKÂYE YARIŞMASI

Türkçenin ilk ansiklopedik sözlüğünü hazırlayan büyük bilgin Kaşgarlı Mahmut'un Doğumunun 1000. yılı vesilesiyle, Türkçenin değişik lehçe ve şivelerinin konuşulduğu ülkelerde yapılmak üzere bir hikâye yarışması düzenleniyor.

Yarışma, "UNESCO 2008 Kaşgarlı Mahmut Yılı" programı kapsamında Türkçe konuşan bütün ülkelerde eş zamanlı olarak yürütülecek.

"Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması" Avrasya Yazarlar Birliği'nin eşgüdümünde Azerbaycan, Balkanlar (Batı Trakya, Bulgaristan, Kosova, KKTC Makedonya, Romanya) Başkurtistan, Çin, Gagauz

Yeri, Irak, İran, Kazakistan, Kırım, Kırgızistan, Özbekistan, Tataristan, Türkiye, Türkmenistan, Çuvaşistan, Sibiry (Hakasya, Yakutistan, Altay, Tuva) ülke ve bölgelerde bulunan edebiyat dergileri veya yazarlar birliklerinin işbirliği ile gerçekleştirilecek.

Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması birinci kademe değerlendirmeleri 17 jüri ile yapılacak. Avrupa'da ve diğer ülkelerde yaşayan Türkler, Türkiye jürisine diğer lehçeleri konuşanlar ise dünyanın hangi ülkesinde yaşarlarsa yaşasınlar hikâye yazdıkları lehçenin jürisine müracaat edebileceklerdir.

Ayrıca yarışmaya katılmak için hikâye yazarının ana dilinde yazması gerekmekte; Türk dilinin her hangi bir lehçesini sonradan öğrenenler de kendi yazdıkları lehçenin jürisi aracılığı ile yarışmaya müracaat edebilecekler. Dolayısı ile dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın, Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması'na katılmak isteyen Türk dilinin herhangi bir lehçesini bilen herkese yarışma açık.

Ülkelerde dereceye girenler belirlendikten sonra her bölgenin birincileri arasında, uluslararası bir jürinin yeni bir değerlendirme ile UNESCO 2008 Kaşgarlı Mahmut Yılı Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması deceleri açıklanacak. Uluslararası değerlendirilmede ilk üç ve üç mansiyon ödülü verilecek.

Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması'na son katılım tarihi: 30 Temmuz 2008.

YENİ ÖYKÜ KİTAPLARI

HİKMET TEMEL AKARSU, Dekadans Geceleri (Varlık, İstanbul 2008, 21 öykü: Dekadans Geceleri; Westend Kızları; Kral Öldü; Kim Anlayabilir?; Neredesin Bu Gece?; 'Gothic' Aşk; Olimpos'un Son Mutlu Yazı; Kutsal Günah; Önce Melekler Düşer...; Nihilist; Bozkır Uygarlığına Seyahat-I; Bozkır Uygarlığına Seyahat II; Bozkır Uygarlığına Seyahat III; Sonyaz Tavernalarında... ;

Köprüaltı; Cosmos Otel; Kara Gonca; "Gen-trification"laştıramayanlar...; Düello ve Pu-su Harman Yeri Adaleti)

TAKİ AKKUŞ, Umut Yalan("Cennetlik Dul" adıyla,Dilek Matb., Sivas 1984; Sarissa, İstanbul 2008, 20 öykü: Alkarısı; Kükük Nur Ali; Dul Hatun'un Konuğu; Yıldızname; Umut Yalan; Zurnacı Kemal; Altın Kolye; Allı Güllü Dünya; Örgü Şişi; Kana-yak; Mektup; İt Eniği; Kara Çarşamba; Yiğit Ölümü; Kıranta; Bir Konuk; Müzevir; Ger-danlık; Nardanesi; Göçük)

REMZİYE ARSLAN, Keder Perileri (Ütopya, Ankara 2008, 12 öykü: Ölüm Oda-sı; Berivan'ın Hatıra Defteri'nden; Keder Pe-rileri; Şahit; Üç Mektup; Ruh Göçü; Al-bay'ın Emri; Kertik; Gülistan; Kağıttan Dün-ya; Bodrum Katı; Pencere)

ERENDİZ ATASÜ, İncir Ağacının Ölümü (Everest, İstanbul 2008, 11 öykü: Gülünesi Öyküler: İncir Ağacının Ölümü Üzerine Tuhaf Bir Soruşturma; Kapıcı Zeber-cet'in Önlenemeyen Yükselişi; Buruk Öykü-ler: Beyaz Fil; Orepada Bir Gece; Aynı Şarkı; Karanlık Öyküler: Sır; Hayat Bir Rüyadır; Öz-lemek; Torun; Kayma; Yeryüzü Mutluluğu)

ERDAL ATICI, O Karlı Kış Gecesi (Ürün, Ankara 2008, 14 öykü: O Karlı Kış Gecesi; Anımsama; Yıldızlar Yoksullara Gü-lümser; Baba ve Kız; Ben Anayım Oğlum, Ben Ana; "Ben Halkım" Dedi; Buz Tutan Gölde Yürümek; Dağların Sesi; KADınların Çektiği Çile; Kar; Namus İçin; O An; Son Umut; Tek Başına)

BARIŞ BIÇAKÇI, Bir Süre Yere Pa-ralel Gittikten Sonra (İletişim, İstanbul 2008, 37 öykü: Eşkenar Cehennem; Bana Anneni Ver; Şimdi Beni İyi Dinle; Ufak Bir Hayat Belirtisi; Şarkının Ellerinde; Yaşlıca Bir Kadın; Bunu Sen mi Yaptım?; Ağrıyan Yeri Ovmak; Yüzeyde Kalmaya Çalışan Nanna; İş Makinesi; Hatırlamak Yalnız Bırakır; Konuşmuyorlar; Kaybettiren Oyun Son-ları; Babamız Nerede?; Boşluk; Bir Düşün-ceyi İter Gibi; Karşı Komşu; Umut Gibi İn-sanlar; Pazartesi Sabahı; Öyle Olsun; Cu-

martesi; Deliriyorum, Yalnızca Acı Çekiyo-rum; Bir Roman Tasarısı; Ruhsal Çözümle-me; Narlılar Köyünde Sessizlik; Başak Re-sim Yapıyor; Bir Çift Ayakkabı; Gazete Ha-beri; Pır Diye Havalanan Serçeler; Kapanma Vakti; Bilgi Yarışması; Belediye Otobüsün-de; Kedi Bakıcısı; Deniz Gibi; Yolun Sonu-na Doğru Haklı Çıktı Dostoyevski; Uykunun Yaza Açılan Kapısı; Bögürtlen Topluyorlar)

AYŞEGÜL ÇELİK, Şehper - Dehliz-deki Kuş (YKY, İstanbul 2008, 17 öykü:

Gerçeküstü; Sudaki Halkalar; Kiralık Gelin-cik; Bebek Evi; Haziran Dilekleri; Pusula; Kaptan Flint'in En Gizli Hazinesi; Tutanak; Böcek; Pembe Gülün Laneti; Yağmur Işığı; Sarı Kuzgun; Kör Peri; İnce, Gümüş Çerçeve ve Simler; "Su Kırılıyor Adnan"; Anahtarı Kendinden Menkul Kapılar)

SİBEL ERASLAN, Parçası Benden (Dergah, İstanbul 2008,12 öykü: Sarkılar Seni Soylar; Sevgili Sesilya Abla; Parçası Benden; Trampet ve Madonna; Oyunbozan; Anekbüt; Su ve Sır; Maa...; Ay Dersleri; Annem, Arka-dasları ve Bob Ross; Cevirgel; Mubadil)

CEZMİ ERSÖZ, Hata Yaptıysam Aramızda Kalsın - Yol Öyküleri (Tekin, İs-tanbul 2008, 31 öykü: Manevi Ağabeyim ve Tutku Suçları Üzerine; Dostum, Bu Yürüyüş Kaç Gün Sürer; Münevver Teyze; "Burada Allah Yoktur, Peygamber İzine Çıkmıştır"; Oligarşinin Çayı; Berivan, Kafka'yı Arıyor; İkinci Kemancı; Üstelik, Aramızda İsa Bile Vardı; Beyaz Kemerli Asker ve Devrim; Son Barutunu Benim İçin Saklıyordu; Başkanım, Paket Emin Ellerde; Borcumuz Ne Kadar Hakkari?; 'Kentin Melekleri'; Huriye Abla; Herkes İşini Yapıyor; Neriman Abla; Bir Te-röristin Kulak Memesi; Bacım Saz; Gizlendi-ği Yerde Vurmuştu Onu Hayat; Çalın Kapıyı, Mutlaka Açılacaktır; Sen Şimdi Yazar mı-sın?; Geceyi Savcının Evinde Geçirmek; Mü-sait Olduğumda Ararım Seni; Keçi, zina ve Benim Çocuk Kalmış Ülkem; Epistomolojik Yalnızlık; Sosyalizm Kadar Güzel Bir Dosttu O: Meksikalı; Ruhların Davetsiz Konukları; Vazgeçtim, İntihar Etmiyorum; Gittik, Şır-

nak'ı Gördük; Sahi Bir Mendil Niye Kanardı?; Halkımız Seni Bekliyor Abi)

MEHMET ERTE, Bakışın Kırlettiği Ayna (YKY, İstanbul 2008, 14 öykü: Delik: Hap; Bana Ne Ben; Bakış ve Beden ya da "Anlam Bulutlarının Ardına Gizlenen Güneş"; Güneş Gözlüğü; Gazoz Kapağı; Af; Delik; Sinek; Hain ve Düşman; Bir Kölenin Eğitim Sorunları: I. Üç Senarist Saçmalığına Rağmen Bir Öykü Kuruyor; II. Üç Senarist Filmin Adı Üzerinde Tartışırken Konuyu Değiştiriyor; III. Çağrı ve Kabul; Bakışın Kırlettiği Ayna; Vazgeçilmiş Renk)

OZAN FERTELLİ, Düğüm Noktası Kum Saati Meydanı (Serissa, İstanbul 2008, 23 öykü: Yokluk İçin Tasvirler; Bir - Yaşan Ahlsız Soytarı; İki - Meşgul; Üç - Sizin Deyişinizle Gölge; Birinci Uyku; Dört - Dört; Tesadüfler; Kurgu - Yazılamayacaklar; Yazılamayacaklar - 1; Kurgulanamayacaklar - 1; Yazılamayacaklar - 2; Kurgulanamayacaklar - 2; Yazılamayacaklar - 3; Kum Saati Meydanı ya da Düğüm Noktası; İlk İntihar ya da Hayali Gerçek ya da Usulcu; Yenilgi; Tesadüf Kent; Patlak Zaman; Arnetta; Caso'dan İstifa; Uzaklık; Ben Sen Biz Aşkla Asla; Son Yok)

TEKİN GÖNENÇ, Babamın Bıyıkları Yoktu (Cep, İstanbul 2008, 5 öykü: Assolist; Babamın Bıyıkları Yoktu; Gülbahar; Suzidil; Amcanı Rahatsız Etme)

SUNA GÜLER, Ödünç Zamanlar (Kanguru, Ankara 2008)

MERİH GÜNAY, Hiç (Havuz, Ankara 2008, 15 öykü: Leon; Güvercinler; Gecenin Gözyaşları; Hiç; Kılıç İsmail; Düş; "4"; Tören; Dondurma; Sevgili Suzi; Bir Nefes İçin; Yazar; Sıcak Güzeldir; Kumanda Mahmut; Babamın Öldüğünde)

SEVİYE MERİH, Oralarda Bir Yerde (Kanguru, Ankara 2008, 20 öykü: İçre; Değil; Sarı; Tepenin Gözü; Sülükler; Loğ; Kaçış; Keşke Yanı Başımda; Oralarda Bir Yerlerde; Öte; Güvercinler; Bu Kez; Anlatılabildim mi; Mısırların Arasında; Eteklik; Elma Kabukları Kan; Lunapark; düş Olup Akma Sırası; Dolunay Doğurur Yeniden; Fesleğensiz (Uzun Öykü))

MURATHAN MÜNGAN, Kadından Kentler (Metis, İstanbul 2008, 16 öykü: Kordonboyu'nda Ömer Çavuş Kahvesi; Adana Sıcığında Erguvanlar; Trabzon Burması; Yakası Beyaz Kürklü Taba Rengi Kaban; Samsun Sigarası, Tütün Balyaları, Tamaron; Amasya'daki Teyze; "Burası Ankara İl Radyosu, Şimdi..."; Sinop'a Gelin Giden; "Kanat Turizm'in Değerli Yolcuları; Hayat Hamım, İlk Tayın; Annemin Çektiği Fotoğraflar; Diyarbakır Surlarında; Lüks Terzi'nin Kızları; Gümüşhane Çok Uzak; Tantunicinin Karısı; Esenler Otogarı)

İDİL ÖNEMLİ, Gel Kollarımda Unut (Everest, İstanbul 2008, 4 öykü: Gel Kollarımda Unut; Günün Şanslı Adamı; Şey; Temas)

REHA ÖZ, 4 Dakika 58 Saniye (Truva, İstanbul 2008, 17 öykü: Aşk mı? Aptallık İşte; Hay Allah! Ben Bir Aptalım; Yasemin Sonkağı Cinayeti; Gecenin Kokusu; Merhaba Ölüm; Bir Kuştur İşte! Sessizce Uçup Gidiverdi; Dağ Erken İnmiş Gölge; Dört Dakika Elli Sekiz Saniye; Denizli'den: Aydın Ambarı; Austin Rifat; Ayı Memed; Saraylarevi; Goncalı'ya Bir İki; Didim'den: Kulaksız; Lavanta Çiçekleri; Çağaloğlu'ndan: Elveda Dostum; Hiişt Rıfkı Akşama İki Tek Atalım mı Ha?)

ABİDİN PARILTI, Heveskuşu (İthaki, İstanbul 2008, 9 öykü: Güz Yorumcusu; Yarra Defteri 'Süveyda'; Zifır Gece; Bazen Ayırılmak İstiyorum Senden, Yeniden Kavuşmak İçin; Mağlup Ten; Yas Kapısı; Söz Sandığı; Firak; Maktul)

CEMAL SAKAR, Hayal Perdesi (Selis Kitaplar, İstanbul 2008, 12 öykü: Ateşböceği; A/B; Uzak Kara Derin Bir Ayrılık; Mevlid; İhtilaç; Anlatılabilmeliydim; bağdat, Kuddüs, Kabil; Küp; Çılgılık; Koza; Masmavi Bir Gök; Güneşe Yürümek)

MEHMET CAN ŞAŞMAZ, Çeşitli Yalnızlık Söylentileri (Pan, İstanbul 2008, 10 öykü: Duvarların İç; Dönüşü Olmayan Öyküler; Giderce; Odada; Reçete; Kaplumbağa; Romantik Asker; Annemin Cinayeti; Şüpheli Lokmalar; Handan'ın Kayıp Yüzü)

CEYHUN EMRE TEOMAN, Asırlık Tozlar (Kitab-ı Hayat, Ankara 2008, 29 öykü: Dergah Hikayeleri: Kuş Dili; Pelte Makamı; Canlar Kafesi; Asırlık Tozlar; Şaşkın Tane; Sırlı Levhalar; Süslü Gelin; Kapı; Musa'nın Asası; Nuh'un Gemisi; İki Damla; Vesikalık; Hazretin Notları; Çiçek Bahçesi; Ayine; İnsan-ı Kamile Haşiye; Haşiyenin Dibacesi; Çöl Gecesi; Kün; Toprak; Gül Sultan; Maverâ: Güneşin Sesi; Nokta; Üç Nokta; Profesör; Bip; İz Peşinde; Benim Dünyam; Büyük Balıkçı; Serüven)

MÜMTAZ TİFTİK, Panayır Zamanı (Artshop, İstanbul 2008)

ORÇUN TÜRKAY, Zavallı (YKY, İstanbul 2008, 7 öykü: Öyküler: Ölü Deri; Batıl İnançlı Bir Sümüklüböcek; Yuvarlak Masa; Gerçekten Berbat Bir Öykü; Çözümler: Çetele; "Günün Sonu": Bir Zavallı'nın Başucu Defterinden; Sonsöz: Z.'nin Ölümü)

MUSTAFA B. YALÇINER, Toroslar'da Yaşam Erken Başlar (Etik, İstanbul 2008, 34 öykü: Sarnıç; Hırsto Hasan; Eğşibey; Bir Kış Gecesi; Bedelen; Odun; Binmesine Oynayacağız; Muhtar Alibaz Onbaşı; Kuşoğlu; Aya Ayna Tutmak; Çizmedeki Ellilik; Gece Molası; Sandalcı Hastaymış; Sordururum Sana; Fransız Halkası; Tuzcu Kadın; Kum Kadın; Bektaş Ağa; Yalnızlığın Ayak Sesleri; Ahır ve Kanayan Yürek; Fıstık; Yayla Yolunda; Hayıt Tohumları; Sen de Duttan İn; Yüreğin Sesi; Durmuş Atey; Kuş Gribi; Yusufçuk; Değirmenci; Şeroğlu; Ayıboğan; Poşrazın Getirdiği Çocuk; Murat Bahçesinde; Baba Gömütü)

TAHSİN YÜCEL, Golyan Devrimi (Can, İstanbul 2008, 14 öykü: Tarih ve Talih; Başkanlar ve Kadınlar; Büyük İkili; Nature ve culture; Yeni Düzen; Düşüş; Yükselme Biçimleri; Yüksel ki Yerin; Dönüştürücü; Alıntı Ustası; Baba; Kule; Golyan Devrimi; Dönüş)

CEMAL SAKAR

HİKÂYAT

ARÎM

Şehre bitişik, sağlı sollu uzayıp giden geniş bahçeleri vardı; her türlü sebze ve meyveden yetiştirebiliyorlardı. Zaten onlar mühendislik bilgisinde de çok ileriydiler. Büyük barajlarda, bentlerde topladıkları suları, kanallarla bahçelerine kadar getirmişlerdi.

Elde ettikleri zenginlik ve ihtişam gözlerini öylesine kamaştırıyordu ki; bahçelerdeki, ürünlerdeki çağrışı duymuyor; işaretleri görmüyorlardı. Bereketli toprakları, tertemiz rızkları bahşedenin kim olduğu akıllarına bile gelmiyor; refahın ilelebet süreceğini düşünüyorlardı.

İçlerinden az bir kısmı hariç, İblis'i haklı çıkarmışlardı.

Aniden barajlarının yıkılmasına bir anlam veremediler; oysa ne kadar da muhkem yapmışlardı. Sonra sular bentleri yıktı, kanallardan taşı.

Bereketli topraklar üzerindeki cennet gibi bahçelerinden geriye sadece böğürtlen, ılgın ve yabani birkaç sedir ağacı kalakaldı.

AHZÂP

Onlardan önce kaç nesil yok edilmişti; hiç düşünmeden, içlerinden çıkan bir elçiye yine yalanlıyorlardı.

Şaşkınlık içindeydiler. Olsa olsa bu bir yalancıdır, büyücüdür, diye düşünüyorlardı.

Önderlerinden biri hemen öne atıldı;

— Pes etmeyin ve ilahlarınıza sınıksız sarılmaya devam edin; yapılacak tek şey budur, diye emrediyordu. Biz hiçbir itikatta böyle bir şey duymadık. Bütün ilahları reddetmek ne demek; ne demek tek bir ilah. Bu, bizim gibi fanî birinin uydurmasından başka bir şey değil. Ne yani! İlahî uyarı, içimizden sadece ona mı indirildi.

Şimdiye kadar her kararı önderleri veriyordu. Eğer İlahî uyarıyla birinin şereflenmesi gerekirse, o kararı da kendilerinin vermesi gerektiği fikri, bilincaltının derinlerinde iyiden iyiye yer etmişti.

Kendi aralarındaki işbirliğini biraz daha arttırdılar, böylece mağlup olmaları yacaklarını düşünüyorlardı. Dahası sıkı düzen biraraya gelmeleriyle o kadar güçlendiklerini zannettiler ki;

— Ey Rabbimiz! dediler müstehzi bir şekilde; payımıza düşen cezayı Hesap Günü'nden önce, hemen şimdi ver.

Artık onları, bir an bile gecikmeyecek olan bir bela ılığı bekliyordu.

HÂMÂN

Kadınları sağ bırakmış, erkek çocukları öldürtmüştü ama hilesi boşa çıkmış; hesapları tutmamıştı. Kendisine ulaşan mesajları yalanlamış ve elçiyi öldürmeye niyetlenmişti;

— Dikkat edin, ben, onun dininizi değıştirmesinden ve yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum, diye seslenmişti halkına. Size yalnızca gördüğümü söylüyorum ve doğru yola çağırıyorum.

Onlar, kendilerine daha önce de gelen bir elçiyi yalanlamışlar ve onun ve-fatından sonra;

— Allah o'ndan sonra hiçbir elçi göndermeyecek, diye iddia ederek hakikate karşı çıkmışlar, sorgulamışlardı.

Basiretinin bağlandığının farkında değildi. Yaptıracağı yüksek bir kuleye tırmanarak inkar ettiğı ilahın yokluğunu ispat edecekti. Hemen emirler vermeye başladı;

— Bana haşmetli bir kule inşa edin, belki böylece göklere yaklaşmanın uygun araçlarına sahip olabilir ve iddiamın doğruluğunu ispat edebilirim.

Bütün danışmanları, rahipleri etrafındaydı; kendisine hak veriyorlar, projesini destekliyorlardı. Böylece, yaptığı bütün kötölükler ve yanlışlar ona güzel görünüyordu. Bütün bunlardan dolayı doğru yoldan alıkondüğünün farkında bile değildi.

İsrafiçindeydiler; durmadan kendilerini tüketiyorlardı.

Hiçbir şeyin fayda veremeyeceğı o zaman geldiğinde; kendilerine söylenenleri hatırlayacaklardı. Ama inkar edenlerin yalvarması, avunmadan başka bir anlam taşımayacaktı.

TUBBE

Onlar boğulmaya mahkum olduklarının farkında bile olmadan, gece gündüz, önde gidenleri kovalıyorlardı.

Deniz üzerlerine kapandığında, arkalarında nice bahçeler bırakmışlardı; nice çeşmeler, nice ekin tarlaları, nice güzel yurtlar ve içlerinde sefa sürdükleri onca nimet ve lüks.

H E C E Ö Y K Ü

Başka bir toplum geride bıraktıklarına varîs kılındığında; onlara ne gök ne de yer ağladı. Mühlet de verilmedi, pişmanlıklarından dönmek için.

Ancak önde gidenler aşağılayıcı bir azaptan kurtulur kurtulmaz;

— Gelmekte olan bizim ilk ve tek ölümümüzdür. Yeniden de diriltilecek de değiliz. Eğer iddianızda haklıysanız atalarımızı şahit olarak getirin, demeye başlamışlardı.

Onlardan da önce daha güçlü, daha iyi toplumlar vardı ve yok edilmişlerdi. Şimdi onlarla aynı hataya düşmüşlerdi. Oysa göklerin ve yerin ve ikisinin arasında bulunanların sırf bir oyun olsun diye yaratılmadığı haberi onlara ulaştırılmıştı; dahası bunların hepsinin gerçeğin ta kendisi olarak yaratıldığının da.«

ABDULLAH HARMANCI

PUSUDA

Ali'nin şairi Faruk Nafiz Çamlıbel'e

*Namluna dayanır, yola dalarsın,
Duruğun, bakışın yaman, be Ali!
Boşuna tetiği ne kurcalarsın?
Var daha ateşe zaman, be Ali!*

Elini ceketinin altına götürüyorsun. Orada. Kendinden emin ve soğuk. Bekliyor. Sen de bekliyorsun. Bütün bu çay bahçesi de bekliyor. Bu çınar ağacı, bu askılı tişörtlü kız bekliyor. Bu garsonlar. Bu ocakçı. Bu namlu. Şu bir çift kurşun bekliyor. Kan akacak. Canhıraş çığlıklar göğü yırtacak. Şu üç delikanlı, yüzlerindeki çapkın gülümsemeleri sönmüş, gözlerinin içine çirkin bir kötü cin oturmuş olduğu halde, kendilerini masaların altına atacaklar. Birkaç kişi bahçenin kapısından fırlayıp pooliss diye bağırarak. Koltuğunun altında uyuyan demir.

Elbette hatırlıyorsun. Hiç unutmadın ki. Karfur'un ucuz kitap reyonunda, tanesi 2 YTL'den kucak dolusu kitabı alışveriş sepetine doldururken. Çevrenden geçenlerin yadırgayıcı bakışlarından tuhaf bir gurur duyarak, standı boca edilmiş kitapları sepetine doldururken. Yanında hissettiğin sıcaklığı. O sıcaklığa dönüp bakışını. O dolgun, beyaz, mütebessim simayı. Fakültede, yabancı dildeki asistanlardan biri olduğunu tahmin etmiştin. Daha önce birkaç kez karşılaşmış fakat hiç konuşmamış olmalıydınız. Sepetteki kitapları göstererek (kendisini çok sempatik kılan yalancı bir hayretle) sormuştu. "Bu kitapların hepsini alacak mısınız?" Konuşmaya başlamıştınız. "Bana da bir kitap önerir misiniz?" Karfur'un ışığa boğulmuş standlarında ağır ağır adımlamıştınız. İçiniz de dışınız gibi ışığa, sevince, saadete, kimbilir belki de gelecek güzel günlere, o günlerin şimdiden içinize yaydığı huzura, kar yağarken yapılacak bir gece yürüyüşüne belki, belki sürpriz bir telefonla başlayan cumartesi kahvaltısına açılmıştı. "Aaa ama biz daha tanışmadık!!" Marketten çıkınca yürümeye devam etmiş, ardından bir kafeye oturmuştunuz. Kafede, sizden başka kimse kalmayınca kadar, kafenin yaşlı sahibi sıkıntıyla laminat parkelerin üzerinde volta atmaya başlayınca kadar konuşmuştunuz. El-

bette hatırlıyorsun. Hatırladıkça ciğerin kanıyor. Kanadıkça elini ceketinin altına götürüyorsun. Orada! Soğuk ve kendinden emin. Orada!

*Yıllanmış bir çınar pusuluk yerin,
Neredeyse gelecek beklediklerin.
Var iki atımlık canı kederin,
Desene işleri duman, be Ali?*

Birkaç gün sonra sabah erkenden telefonun çalmıştı. "Haydi, bana gel! Ama acele et." Kasımdı. Ayazdı. Üstüne kaşe kabanını giymişti. Gri kaşe kabanın içinde kaybolmuş uzun bedeni, onun bir denizkızı olduğunu düşünmene sebep olmuştu. Bunu ona hemen oracıkta söyleyivermiştin. Karakolun karşısında üşüyen ayakları üzerinde esneyerek işte seni bekliyordu. Her şey ne kadar hızlı olmuştu. Her şey ne kadar beklenmedik biçimde gelişmişti. Kahvaltı etmiştiniz. Kahvaltı ederken, mutfak penceresine çarpan tek tük kar tanelerini görmüş, buna çok sevinmiştiniz. Biliyor musun, demiştin, dün Karfur'da yürürken tam da böyle bir ân'ı hayal etmiştim. O zaman gülmüş, ben de, demişti, yeminle, ben de... Ben bir şey daha hayal ettim, demişti, bir gece kar yağarken seninle uzun uzun yürümeyi! İşte o zaman donup kalmıştın, böyle garip benzerliklerin ancak filmlerde olabileceğini düşünürdün.

Bir gece kar yağarken, bir gece kar yağmazken, yağmurlu bir sabah vakti, kederli bir akşam üzeri, ve daha nice günler, geceler, yürürdünüz; ona ezberindeki şiirleri okurdun, başını omzuna yaslardı, denizi dinlerdiniz. Gecelerden sabahlara, konuşurdunuz. Ruhlarınızın birbirine aktığını, içinizde bir tek sözcük, bir tek düşünce, bir tek kan damlası, bir tek hücre çekirdeği kalmamasına, her şeyinizle birbirinize aktığınızı düşünürdünüz. Babasının kaymakamlığı sırasında ilçelerden ilçelere sürüklenişlerini anlatırdı sana. Kitapçılarda geçirdiğin gençliğini, kitaplarda bulduğun mutsuzluğunu anlatırdın ona. Konuşur konuşur konuşurdunuz. Bir gün benden bıkacaksın, bir gün benden usanacaksın, bir gün beni beklemez, bir gün beni özlemez olacaksın, derdi sana. Her aşk gibi bizimki de bitecek, her aşk gibi bizimki de tavsayacak, derdi. Öylesine sıkılacağız ki, üçüncü bir kişiyi çağıracağız yanımıza, onun yanımızda olması iç sıkıntımızı azaltacak. Bir gün her şey o kadar **b ayacak** ki bizi...

Böyle zamanlarda susar, sadece susardın. Aşk, baş tarafı tatlı, gerisi acı bir meyvedir, derdin, Tanpınar ne demiş?

*Onu sen büyüt de söğüt boyunca
Kendini ellere versin o gonca!
Sözüme kanmadın bunu duyunca,
Gönlündü gözünü yuman, be Ali!*

Hatırlamak içini acıtıyor. Her geçen gün biraz daha bağlandığını, her geçen gün biraz daha gömüldüğünü, buna karşılık, onun, giderek senden uzaklaştığını hissediyordun. Seni ona yaklaştıran, muhtemelen onun senden soğuyor oluşuydu. Bunun geçeceğini, her şeyin yoluna gireceğini, evleneceğinizi düşünüyordun. Ama içine ateş düşmüştü. Cansız bir izmarit alevi, sararmış otları, kurumuş yaprakları kendine kata kata, usul usul büyümeye başlamıştı. Seziyordun. Büyük bir yangının kıyısındaydın.

Bir sabah habersizce evine gitmiştin. Çabucak kahvaltı hazırlamaya koyulmuştunuz. Bu sizin bir alışkanlığınız olmuştu. Eve girer girmez ilk işiniz mutfağa yönelmek, yemek hazırlamak olurdu. Ona dün gece izlediğin filmden bahsediyordun. Aniden evlilik teklif etmek ve onu şaşırtmak ve onu mutlu etmek ve içindeki ateşi söndürmek istiyordun. Evlenerek onu kesinkes kendine bağlayacaktın. Yangın sönecekti. Seninle göz göze gelmemeye çalışıyordu. Saatine bakıyor, bir kez daha saatine bakıyor, sonra bir daha bakıyordu. Ona meselenin ne olduğunu sormuştun. Bir mesele yok, demişti. Ona bir meselelerin pekala olduğunu, uzun zamandır tuhaf davrandığını söylemiştin. Bir mesele yok, demişti. Duygusuz. Sinirsiz. Doğal bir sesle. Bir mesele var Damla, demiştin. Bir mesele yok, demişti. Bir mesele yok Deniz, bir mesele yok.

Çıkıp gitmiştin. Akşam sana gelecek, konuşacak, kucaklaşacaksınız, her şey hallolacak, her şey yoluna girecek sanmıştın. Akşam gelmemiştin. Sabah da. Ertesi sabah da gelmemiştin. Bunun bir inatlaşma olduğunu düşünüyor, sen de aramamakta ısrar ediyordun. Altan almayacağım, diyordun, bu defa altan almayacağım, mayuyla denize girme isteğine bile, krediyle ev alma teklifine bile göz yumdum, diyordun. Ama artık yeter, diyordun. Yatağının içinde kaybolmak istiyor, yok olmak istiyordun. Bir hafta boyunca aramamak için mücadele ettin. Fakat o pazartesi akşamı. Ortada zannettiğinden daha ciddi bir "tuhafılık" olduğunu düşündüğünden olacak. Alelacele giyinip evinin kapısına dayandın. İstemiyorum, diyordu, kapıyı açmıyor, kapının ardında acı çekmeyen bir sesle bağıriyordu, istemiyorum, anladın mı, artık istemiyorum.

*...Geldiler beklenen çiftler ormana,
Duruyor iki genç, ne hoş, yan yana,
Bir kurşun kadına, bir de çobana,
Çınlasın yıllarca orman, be Ali!*

Kapıyı açtıramayacağını anlayınca, evinin yolunu tuttun. Seni istemediğinden emin olamıyordun. Seni sevmediğinden emin olamıyordun. Söylediklerinin gerçek olduğuna inanamıyordun. Telefonlarına çıkmıyor, sana kapısını açmıyor, senin çıkışa geleceğini düşünüp fakültenin erken ayrılıyordu. Yapabileceğin tek şey ona telefon mesajı göndermekti. Artık bütün görevi sağ elinin baş

parmağına vermişti. Durmadan mesaj atıyor, kırk yılda bir cevap mesajı aldığı zaman kalbinin gümbürdediğini duyuyordun. Cevap mesajlarında yazanlara inanamıyordun. "Seni sevmiyorum artık Deniz, beni rahatsız etme lütfen." Mesajların şiddeti her defasında artıyordu. En sonunda -en son'u yoktu gerçi, hep en son diyerek mesajlar atıyor, ertesi gün birkaç yüz tane daha "en son" mesaj atıyordun- "Vücudunun her noktasına dokunmuş bir adamı nasıl terk edersin? Her şeyi yaptığın bir adamı nasıl terk edersin? Kocana ne diyeceksin?" diye yazdın. Bu "en son" mesajla, Damla'yla binde bir de olsa var olan yeniden birleşme umudunu da yok ettiğinin farkındaydın. Damla'dan gelen "en son" mesaj, kurşun olup göğüs kafesini parçalayacak, damarlarını yırtacak, kaslarını hamura çevirecekti. "Koca!mın bu tür kaygıları yok." Kocam dediği, işte tam da şimdi, çay bahçesinin kapısından onunla birlikte giren adamdı. Kelimenin sonundaki ünlem, "dindarlığınla" alay etme gayretinin bir parçasıydı. İşte en uçtaki masadalar. Damla, başını koca!sının omzuna bıraktı. İşte. Saatlerdir beklediğin. İşte günlerdir beklediğin. İşte asırlardır beklediğin an geldi. İşte oradalar.

*Görünce uzanmış yar kucağına,
Boynunu dolamış zülfü bağına,
Kurşunu kahpeye atacağına,
Kendine çevirdin. Aman, be Ali!*

Beklersen hiçbir şey yapamayacağını biliyorsun. Beklersen yapamayacağını biliyorsun. Ayağa kalkıyorsun. Bahçenin en ucundalar. Damla'nın sırtı bahçeye dönük. Koca!sı senin yüzünü anımsayamayacaktır. Ağır adımlar atıyorsun. Düşünürsen başaramazsın. Bunu çok iyi biliyorsun. Elini koltuğunun altına götürüyorsun. Zihninden binlerce Tarantino sahnesi geçiyor, on tane Robert De Niro, yirmi tane Sharen Stone'a silah çekiyor. Tabancayı eline aldın. Aranızda tek bir masa kaldı. Seni hâlâ fark etmediler. Seni fark etmelerini, Damla'nın bir çığlık atmasını, herifin korkup kendini yere atmasını dilerdin. Beklemeyeceksin. Görüş alanlarına girmek için denize doğru bir yarım daire çizdin. Damla seni tam da şu an gördü, seninle tabancayı aynı anda gördü, başını herifin omzundan kaldırırken, çığlığını duydun, kadının incecik çığlığı, herifin büyüyen gözleri.

Namluyu kulak memene yapıştırdın. Şahadet parmağının üst boğumu tetiğin üzerine oturdu. Bir çığlık daha attı Damla. Lütfennnnnnnn! Denizzz Lütfennnn!!! Tetiği iyice gerdin, gerdin, gerdin, durumu henüz fark etmiş çay bahçesi ahalisi, sana babacan kelimelerle seslenmeye koyulmuşken, kulak memene yapışmış namlunun serinliğinde, şahadet parmağında gerilen bütün bir yaşamını düşünüp, hangi tarafı seçmeliyim, diye sordun gözleri dehşetle açılmış "sevgiline", hangi tarafta olmak daha az acı verecek bana?«

MİHRİBAN İNAN KARATEPE

KORKU

Yakup İpek'in anısına

Duygularımı birine ödünç vermem ve ona dışardan bakmam mümkün ol-
saydı şöyle diyecektim: Her şey bitti gitti, hayat devam ediyor.

Gün geçtikçe içime kapanıyorum. Akşamdan kurduğum konu-komşu gez-
me düşlerimden sabah oldu mu cayıyorum. Her zaman çoluğuyla çocuğuyla
gelenler şimdilerde yalnız geliyor geçmiş olsun.

Suçlu gibi konuşurken gözlerimi kaçırıyor olmalıyım. Çünkü heyecanla-
nınca hep yaptığım gibi yine çenem düştü. Çocuklarını soruyorum bile bile
ve onları yalan konuşmak zorunda bırakıyorum. Şu veya bu nedenle evde bı-
raktıklarını söylüyorlar. Acımı anlamayan hatta kendi hesabına acı çekmeye-
ne bile içten içe kızıyorum.

Enfeksiyon servisindeyiz. Ağzı maskeli dolaşan hasta çocuklar var. Etine
dolgun tülbendi geriden bağlı bir kadın, hemşire hanım, dedi, hastası uyuyor
olmalıydı böyle ortalıkta rahat gezindiğine göre hiç alışılmaz sandığım bu or-
tama da iyice alışmış, uzun süre hastanede kalmış olmalıydı, pembe ünifor-
manız çok yakışmış hemşire hanım... Onun üniforma yerine kıyafet dediğini
sonradan ayırt ettim. Hemşire iltifatına teşekkür etti mi? Kulak vermemişim.
Çocuğunu önüne katmış tuvaletten dönüyordu. Kadının gamsızlığı, neşesi sı-
nırime dokundu.

Geçmiş olsun kardeş, dedi yanımdan geçerken, çocuğunun kafası yaralar
içindeydi.

Hayretler içinde çocuğa bakakalmışım, bir anda karşılık veremedim. Şaş-
kınlığımı yadırgamadı. Seninkinin nesi var, dedi, sakince.

Sağol, dedim, zoraki. Sırtımı döndüm, nesi olduğunu söylemeksizin,
görüyorsunuz anlamında dudaklarımı bükerek... Aklımda çocuğumun gün-
lerdir banyo yapamayışı... Doktorlara danışıyorum, bir mahzuru yok yıkaya-
bilirsiniz, diyorlar.

Hemşireler, ancak özel odalarda banyo var, bütün özel odalar da dolu, an-
cak sahibinden izin alırsanız neden olmasın, dediğinden banyosunu kullana-
bileceğim bir özel oda arıyorum.

Koridorun sonundaki özel odanın kapısını çaldım. Cılız bir, girin, sesini alarak, kapıyı araladım.

İlk gözüme çarpan eski model bir kanepeler oldu. Karışık desenli, kir göstermeyen cinstendi kumaşı. On bir, on iki yaşlarında küçük bir kız, kanepelere oturmuş, elini çenesine dayamıştı. Kızı değil de önce kanepeleri ayırt edişim üzerinde düşündüm. Bizim odada kanepeler yok, sanırım ondandı. Kızın önünde bir sehpa var. Pet şişeler su, pet bardaklar, gazete kâğıtları, ıvır zıvır... Biraz daha içeri sokulup gözlerim bir yetişkin ararken sağda hasta yatağını görüyorum, boş.

Geçmiş olsun, neyin var canım, annen yok mu, diye peş peşe sordum.

Ürkek yeşil gözlerini kaçırarak, annem birazdan gelir, dedi.

Sen nasılsın, dedim.

Biraz üşütmüşüm de, dedi.

Kapıdan girince hemen sağda bir kapı daha var. Banyo burası olmalı. Sabun kokusu o taraftan geliyor. Şimdilik düşüncemi bu güzel gözlü hasta çocuğa açmıyorum. Odadan çıkarak koridor boyunca ilerliyorum. Tam benim odamın olduğu yere geldiğimde ki düşümde oranın çocuğumu yatırmak zorunda kalacağım bir hastane odası olacağını bilmiyorum, soğuk hava gibi, tıpi gibi bir korku yüzüme yüzüme esiyor bütün benliğimi saran beni tir tir titreten bir korkuya kapılıyorum. Korku içimde... Bu korkuyu içimde taşımaktan korkuyorum. Korkumun objesi dışarıda bir yerlerde olsaydı o yöne bakmaz belki kurtulurdum. Kalbimin sesini duyuyorum. Gittikçe kalp atışlarım hızlanıyor ve düzensizleşiyor. Kalbimin infilak edeceğini sanıyorum. Sol kolum uyuşmaya başladı. Sol elimin parmakları uyuştı. Midemden fırlayan bir gaz topu yemek borumdan boğazıma doğru tırmanıp tırmanıp inmeye başladı. Öğürüyorum ancak kusamıyorum. Korkum bir gölge adam oldu, gittikçe büyüyor ve koyuluyor. Çocukluğumun çizgi filmlerinden bilinçaltıma yerleşmiş olduğunu sandığım o fötr şapkalı, yakası kalkık uzun pardösülü, ince uzun adam gibi, ayakları yerden kesilmeksizin bacaklarından uzuyor uzuyor ve üzerime doğru geliyor. Geldi ve üzerime kapandı. Nefes alamıyorum. Nefesssss.siz kaldım.

Uyandığımda korkmama bir sebep bulamamıştım. Ta ki iş başıma gelip bir banyo bulmak düşüncesiyle o odaya girene kadar.

Ortalıkta fazla gezinmiyorum. Çocuğu yanımdakilere emanet ederek, koşu tuvalete gidiyorum, alelacele abdest alıp, odada namazımı edâ ediyorum. Gece, ışığı kapatmadan yatıyoruz. Çocukların serumlarını, nabız sayılarını yattığımız yerden görelim, bir an olsun kaçırmayalım, diye. Uykuda serumunu çıkarır, kendini yerden yere atar korkusuyla bileğini sımsıkı kavrayıp gerekirse sandalyede uyuyorum.

İlk gece yorgunluktan ölsem de onun yanına uzanmak zorunda değildim. Sıcaklığımla onu terlettim. Onu terletmeseydim sırtına bir bez koymak da gerekemeyecekti. Sandalyede otursaydım sabaha kadar dua etseydim, elini tutsaydım.

Amacım sadece sırtına bir bez koymaktı. Kendini yerden yere atacağını, bu esnada ayağına takılı serumun çıkabileceğini düşünemedim. Düşünmüş olamam. Aklımın ucundan, zihnimin karanlıklarından, düşünce merkezi neysey beynimin; kıvrımlarından, oylumlarından küçücük de olsa, ışığın bir yanıp sönmesi kadar bile olsa bu düşünce geçti mi? Hemşireler gelir, çıkan serumun iğnesini yeniden takarlar dedim mi içimden? Demedim. Bunu ne dedim ne düşündüm. Bana bunu günler sonra dışardan biri fısıldayıp duruyor. Onun sesi bu. Sesimi taklit edişi, beni bile yanıltıyor. Başka yanılan, onun sesini benim sesim sanan biri var mı? Kuşkusuz yok.

Hemşireler geldi. Kiminin eli titriyor enjeksiyon yaparken. Damar yolu açmakta zorlanıyorlar. Defalarca denemeden sonra açtıkları damar yolu iki güne kalmaz patlıyor, çocuğun kolu şişiyor. Bu onların hatası değil biliyorum. Ama daha dikkatli olmalarını telkin ediyorum. Okumuş biri olduğumu ima ederek. Belki de böyle yaparak onları daha da germiş oluyorum. Zaten işleri yeteri kadar zor... Üçüncü denemede işi bitirecekken belki de benim yüzümden altıncı, yedinci denemede sonuç alıyorlar. Buna sebep ben olabilirim. Çenemi tuttuğumu sansam da mimiklerimle bağırıyor, kızıyor hatta azarlıyor olabilirim. Susuyorum. Sustuğumu ve işlerine karışmadığımı sanıyorum.

Hepsi önce kibardı. Lütfen çıkar mısınız odadan, dediler. Laflarını geçiremeyince beni doktorlara şikayet etmeye kadar götürdüler işi. Öğrenci velileri sizin işinize karışıyorlar mı ki siz bizim işimize karışıp duruyorsunuz, dediler. Ben ne yapıyordum ki bu insanlara, böyle hissetmelerine neden oluyordum, farkında değildim. Sadece söylendim. Neden bulunamıyor bu damar yolu, dedim. Siz yapamıyorsunuz, beceremiyorsunuz asla demedim. Onlar kendi yetersizliklerine mi hükmettiler? Sanki rakip saydılar beni kendilerine. Düşman bellediler. Aramızda bir iktidar mücadelesidir başladı. Sonraları çenemi tuttuğumu söylersem ben de pek dürüst davranmış olmayacağım. Büyüyük harflerle konuşmaya, sözcüklerin arasına gözyaşlarımı serpiştirmeye başladım çünkü.

Kimse bizim işimize karışmıyor sizin kadar, dediler. Kendimi dünyanın en berbat insanı hissettim bir anda. Gözümde bir an oda arkadaşımın oğlunun görüntüsü canlandı. Annesinin gözünden sicim gibi yaşlar akarken, ağzından tek bir söz çıkmıyordu. Çocuğunun kafasını traş ettiler ve serumu kafasından verdiler.

Onu, dedi annesi, kapının önüne çıkarırdım, yokuş aşağı yürür giderdi. Taşlı, toprak yola baktık beraber, Yakup'un yürümeyi keşfeden küçük ayak-

H E C E Ö Y K Ü

larının neşeyle toza toprağa bulandığını görür gibi olduk. Tökezledi, düştü, geriye dönüp bize baktı. Acıyan dizini ovuşturarak kalktı, annesinin kızmadığını görünce, dizini birden unutup daha hızlı koşmaya başladı. Keşke başlayabilseydi.

Gözleri siyah, saçları, kaşları siyahtı... Sanki bir buçuk yaşında değil... Uzun boylu, esmer, yapılı bir babanın, babaya çekmiş oğluydu. Kısa, zayıf, albenisiz, kara olmasa da kesinlikle kuru bir annenin, insanın böyle boylu poslu adam nasıl olmuş da bu kadını almış diyesi geldiği, Allah'ın yine de kuru göğüslerine süt indirdiği bir annenin üçüncü erkek evladıydı. Olgundu, dayanıyordu, annesine güveniyordu. Muz istedi. Verdik. Fazla yemesin dedi doktorlar. Dolaba sakladık gerisini. Yediği yarım muzdu. Sonra sürekli annesini emdi.

Göz kapakları şişti ve gözlerini kapatmak üzereydi. Karnı şişti. Ateşi hiç düşmedi. Giydirmediler bu yüzden, tir tir titreyerek yattı. Küçük bedeni hiç bir tedaviye cevap vermedi.

Biz hastaneden taburcu olduktan sonra onu başka bir hastaneye sevk etmişler ve orada hayata gözlerini yummuş. Acısı o kadar büyük ki elimi uzattığım her yerde somut bir varlıkmışçasına ona dokunuyorum.

Evde kimsenin çıtı çıkmıyor. Oğlumu yatırdım. Aralıksız beş saat uyudu. Herkes parmaklarının ucuna basarak yürüyordu. Günler sonra banyosunu yaptırdık. Kasları ovuldukça acıyor, eklemleri ağrıdan sızlıyor muydu, bilemedik. Dehşete kapılarak ve sürekli ağlayarak yıkattı kendini. Banyo sonrası bir güzel kurularıp giydirdik. Şimdi, anne babasının geniş karyolasında, evin en sessiz odasında yorgunluk atarken oda arkadaşı toprağın altında yatıyor, bilmiyordu. Hastanede onun ağlama sesini duyduğunda kundağının bir ucunu yüzüne çekerek gizlenir ve gözlerini kocaman açmış, gözbebekleri endişeyle titreşerek, beklerdi.

Banyo yapmak onu rahatlattı. Göğüs kafesi ağır ağır inip kalkarak yumuşak nefesler alıyor ve huzur dolu uyuyor. Onu seyrediyorum. Onun rahatladığını görmek beni de rahatlatıyor.

Evde, ocakta duramam artık, diyor Yakup'un annesi, çocuğumsuz. Durulmaz, diyemiyorum.

Oğlumun başucunda duruyorum, onu seyrediyorum.

Kapı çalıyor. Dürbünden bakıyorum. Çocuğunu yanına almamış bir komşu kadın kapıda.!

GÜRAY SÜNGÜ

DOKUNABİLDİĞİM

Geceleri saat ikiden sonra, eğer o saate kadar uyumamışsam ki genelde uyumam, kendimi gazoz kapağı gibi hissederdim. İnsanın kendisini gazoz kapağı gibi hissetmesi ne demek? Bulunduğum yerde hareket etmeden dururdum. Sonra atlattım. Kolay olmadı. Ama atlattım.

Doktora gitmedim hiç, çünkü kendimde bir anormallik görmüyordum. Ben görmüyorsam da başkaları bende bir anormallik görüyorlardı ve bu beni üzüyordu. Güvensizlik, kendini zayıf, yeteneksiz, beceriksiz, güçsüz hissetme. Kendini ifadeye çalışma ve hüsrân. Ne güzel bir kelime, tam beni anlatıyor sanki; hüsrân. Ben bir hayal kırıklığıydım. Başarısız ve mutsuz olmak benim için en doğal haldî. Yakınmaya bile hakkım yoktu.

Hayatım kendimi bu şekilde tarif etmeme neden olacak olaylarla dolu, tıka basa. Ama tüm bu olayları anlatıp kendime acıyacak ve kendimi acındıracak değilim şimdi, buna hiç niyetim yok. Gülünç duruma düşmeye de hiç niyetim yok. Ama bir şeyler anlatmalıyım. Bunu neden yapmalıyım, bilmiyorum ama içimdeki bir ses bir şeylerin yolunda olmadığını söylüyor ve sebep sen değilsin diyor. Kendimi rahatlatmak için mi? O kadar basit de değil doğrusu. Anlaşılmak için belki. Önce kendim tarafından. İnsan öncelikle kendisi, kendisini tanımalı, tanıyabilmeli, değil mi?

Ben, kendimi bağılıyordum. Liseye giderken fark ettim bunu. Bir arkadaşımın ablasına ait kitaplıkta bir kitap görmüştüm. Murpy; Beckett'in. O zamanlar bana oldukça yabancı bir isimdi. Kitabın arka kapağındaki yazı ilginç mi çekmişti.

"Bu kitabı okumak için alabilir miyim?"

"Mümkün değil, ablam kitaplarına gözü gibi bakar ve kimseye vermez."

"Peki çalsam nasıl olur?"

"Evet o olabilir."

Çalmıştım kitabı, ama kendime kızmıyorum bu konuda. Zaten konu da bu değil.

Kitabı okuyamadım. Sıkıcı ve hiçbir şey anlatmayan bir kitaptı. Normal bir insanın okuması için yazılmadığını düşündüm. Ama kitapta ilgi çekici bir şey vardı ki benim için önemli olan da oydu zaten. Kitabın arka kapağında da yazan, beni ilk anda ilgilendirmiş olan şey. Adamın birisi kendisini cırtlaklak, sallanan bir sandalyeye bağılıyordu.

Yaşıtlarıma göre daha akıllıydım. Zaten biraz da o yüzden yalnızdım, hiç arkadaşım yoktu. Hemen kitaptaki kahramanla, pek kahramana benzemese de, kendim arasında bir bağ kurmuştum. Ben de kendimi sürekli olarak bir şeye—re bağlıyordum. Benim kendimi bağlama durumum onunkinden farklı olsa da durum buydu ve endişe vericiydi. Yeni fark ediyordum ama yeni değildi. Da—ha çocukken, ilkokula gittiğimi sanıyorum o zaman, bir akraba evinde oyun—cakla gerçek arası garip bir tabir, kabul ediyorum ama öyleydi gerçekten, bir tırnak makası görmüştüm. Tırnak makası alışılmışın aksine yuvarlaktı ve üze—rinde eski model bir araba karikatürü vardı. Plastik kaplamaydı, kaplaması maviydi. Oyuncak gibiydi ama oyuncak değil gerçek bir tırnak makasıydı. Öyle çok beğenmişim ki aklım kalmıştı neredeyse. Hayran bakışlarım ve he—yecanlı dokunuşlarım fark edilmiş olacak, ev sahibesi -uzaktan yengem olu—yordu- tırnak makasını bana hediye etmişti. Belki de hediye etmek zorunda kalmıştı. O tırnak makası şu an hatırladığım kadarıyla kendimi bağladığım ilk varlıktı. Eşya demeye dilim varmıyor, öyle ki ayıp olacakmış gibi geliyor. Ge—ce yatarken elimde tutuyordum, yorganımın içinde; bazen yastığımın altına koyuyordum. Gerçi çocukların böyle, bir eşyayı, bir oyuncacı çok sevip ona gönülden bağlandıkları fazla enteresan bir durum değildir ama.

Yine aynı yıllar bir anahtarlık hatırlıyorum, hayatımda önemli bir yer iş—gal eden. Ayrıntılara girmeye gerek yok ama onu gördüğüm evin sakinleri di—ğerleri kadar duyarlı değillermiş demek ki o anahtarlığı aşırmaq zorunda kal—mıştım. Bu gibi durumlarda işin tehlikeli kısmı evde başlar. Nitekim başla—mıştı; annem bir saniye olsun elimden bırakmadığım anahtarlığı çabuk fark etmiş, onu nereden aldığımı sormuştu.

"Buldum anne, okuldan gelirken, yerdeydi, şeyde, istasyonun orada."

Anneler akıllı olur tabi.

"Böyle güzel şeyler bulunmaz doğruyu söyle nereden aldın?"

Verecek cevabım yoktu, direktmişim bulduğum hususunda. Annem üzeri—me fazla gelmemişti, neden bilmiyorum.

İşin vahim kısmı bunlar değil tabi, her ne kadar başlangıcı bunlar olsa da.

Üniversiteye gidiyordum. Başka bir şehirde, evimden ve ailemden uzakta yaşıyordum. Kendimi bağladığım birçok varlık vardı ve bunlardan bir tane—sine bir şey oldu mu, hayatım cehenneme dönüyordu ve her geçen gün artı—yordu durumun vehameti. Bu gibi haller içerisinde bir sağa bir sola savrulur—ken gördüm onu. Sarıyla kahverengi arasında bir renk. manto da diyebilir—rim... Böyle şeyleri tarif etmekte zorlanıyor insan. Kullanacağı kelimelerin ve cümlelerin gerçeği ifade etmesini istiyor ama karşısında gördüğü ve ger—çeği yansıtan görüntünün kuru gerçeklikle anlatılması mümkün değil ki. Ba—sitleştirerek şunu diyebilirim ancak; sırtında sarı ile kahverengi arası bir şey

vardı ve düş gibiydi. Önümden geçiyordu, sanki suyun üzerinde yürüyordu, ona bakarken insan, onun sadece tüy kadar bir ağırlığı olduğunu hissediyordu. Üflesem uçacak, dağılacaktı sanki, gerçek değildi de sadece gerçeğe yakındı sanki. Okul kantininin önünde duruyordum. Tek basmaydım. (Genelde öyleydim) Gözlerim takılı kaldı üzerinde. Sadece baktım, başka bir şey yapma lüksüm de olamazdı zaten. Gerçek ise, bir sorun var demektir. O gerçek ise ben gerçek değildim. İkimizin de gerçek olması mümkün değildi, söz konusu değildi, mevzubahis değildi, imkan dahili değildi, değildi de değildi. Ve şu kelime, bunları ifade ederken kullandığım şu kelime; ikimizin... bu kelime bana bir lütuftu ve kendi varlığı içinde bir mucizeydi bu kelime. Ona bakarak, ikimizin diyebiliyorsa bu, dünyevi hakikatlerin yerle bir olacağı farklı bir alemin müjdecisi olabilirdi ancak. O alemin iklimi sürekli sıcaktı ve gölgeliklerle bezeliydi. O alemin sınırları kalbin ruhla, ruhun bedenle, bedenin kalple bir bütün olup, o bütünlük içinde dolaşabildiği, raksettiği, hem dünyevi hem uhrevi gerçekler silsilesinden çizilmişti. Hatta çiziknemişti, çizgisi yoktu, sınırsızdı, sonsuzdu. Nefes almaktı o alem ama tüm bu atmosferi çekmek gibi ciğerlerine ve bunun küçük baş dönmeleri, sarsılmaları eşliğinde. Görmekti o alem, bakıp görülmeyeni görmek; görüp anlaşılmayana anlamlandırmak ve inanmayı sindirmek ve kapatıp gözleri tekrar bakmak ve yine görmek, göze ihtiyaç duymadan artık. O alem, renklerin ve şekillerin ve kokuların belirliliğinden, sabitliğinden ve sınırlarından uzaktı. Münezzeh, müthiş bir kelime; münezzeh. O alem taşın ufalanmasıydı, toprağın kabarmasıydı, filizlenmesiyle bir çiçeğin, pıt diye bir ses çıkararak patlamasıydı bir tomurcuğun, kelebeğin kozasını yırtması, rengarenk kanatlarını havaya sermesiyle; bir rüzgarın esmesiyle sonbaharda, ağaçlarla dolu bir bahçede, kurumuş yapraklar üzerinde örtü gibi uzanıyorken; yağmurun yağmasıydı sıcak bir yaz günü küçük bir kasabanın تنها yolunda vitessiz, teknolojiyle fazla kirlenmemiş kırmızı bir bisikletle ilerlerken; o yağmuru yağdıran göğe çevirmekti yüzü o alem, albeni ve temizle demektir; toprağın ve çimenin koku vermesiyle o yağmurla, o alem; fedakar bir annenin hasta çocuğu için okuduğu duaydı o alem; başka bir çocuğun okul bahçesinde gol attığında içinde beliren ve kasılarak genişleyen hissin var olmasıydı o alem; şeftali tadıydı, kekik kokusuyla, sabah mahmurluğuydu, çocuk gülüşüydü, o alem; zerreydi ve katreydi; bir tekti ve sonsuzdu; andı ama zamansızlıktı o alem. Aştı o alem. Başka hiçbir üç harfin içine bunca mana sığmamıştır eminim ve sığmayacaktır ezelden ebede. İçindekileri abartan bir romantik gibi görünüyorum şu an ama öyle olmadığını her şeyin bambaşka anlamlar taşıdığı sırrına da sahip olduğumu söyleyeyim şimdiden, anlatmaya devam ederek.

Kantine girdi ve dünya bir kapısını açtı bana ve tüm diğer kapılar, açılan kapının rüzgârıyla kapandılar. Ben kendimi ona bağladım ve çoğalmayı umuyorken tükendim. Kelebek rengârenk kanatlarıyla kozasının dışına çıktığı an, öldü. Saniye bile denmez, an içinde aşka düştüm ve zamanı yitirdim. Sadece zamanı mı? Onu tek başıma ve kendi haline sevseydim belki hiç sorun olmayacaktı ama onu ben, geçmişimle, yaşantımla sevdim. Tüm başarısızlıkları mı, yenilgilerimi alarak ona açtığım kapının önüne yığıldım. Ben ilkokulda okulun bahçesinde oynanan maçlarda hiç gol atmamıştım. İşte bu yüzden aşktı o âlemin adı.

Bende girdim kantine. İzledim onu. Hiçbir şey yapmıyordu. Yürüyordu ve duruyordu sadece. Aklıma geldi birden; okula kayıt için resim çektirecektim, berbere gitmiştim saç tıraşı olmaya. Berber, arkadaşıyla sohbet ediyordu ve benim koltuğa oturunca "resim çektireceğim okula kaydım olacak da," dediğimi unutmuş, resim çektireceğim askere gidiyorum da, dediğimi düşünmüş olsa gerek, saçımı üç numaraya vurmuştu. Makine kafamın üzerinde ilerlerken ağzımı açıp bir tek kelime bile edememiştim. Çekingendim ama tek sebep bu değildi. Bir şey söylersem, hata yaptığımı anlayacak, fena halde mahcup olacaktı. Bunu göze alamayacak kadar naiftim. Övünülesi bir özellik ama o an aklıma gelince içime bir ateş düştü. Korku, kin, nefret, tiksinti ve hepsinden üstün umut. Umut tüm bunları yeniyor; her şeyi yeniyor da, insanı da yeniyor, umut.

Eve döndüm ve artık daha yalnızdım. Aşk insanı yalnızlaştırıyordu. Yemek yedim, televizyon seyrettim, uyukladım, banyo yaptım. Olmadı. Hayatımın çehresi tamamen farklıydı, ilk bakışta hiçbir değişiklik görmek mümkün değildi ama farklıydı. Başka birisi gibiydim, yahut başka birisinin hayatı içine girmiştim, başka bakıyor, başka anlıyor, başka düşünüyordum. Göğsümde yumruk büyüklüğünde bir şey vardı, midemde garip bir ağırlık vardı, aklım dağınıktı ve hüzünlüydüm. Bu hüzün fena bir hüzündü. Rüzgar esse dokunuyordu sanki, pencere açılrsa dokunuyordu, kapı vurulsa, telefon çalsa. Hatta telefon çalmasa dokunuyordu içime. Kendi bedenim tarafından yutulmak, içe çekilip kendi içinde kaybolmak; bunu arzuluyordum sanki, olduğum yerde sessiz durup sürekli geri çekilerek, kendime doğru. Ve içimde uyanan merhamet. Sokakta kaç insan var, mahallede, şehirde, dünyada, hepsi için merhamet uyanıyordu içimde ama her saniye, her saniye, durup dururken, hiçbir şey olmamışken, hiçbir şey olmasını beklemeden.

Durup duvar saatine baktım. Masanın üzerindeydi duvar saatim, duvara asamamıştım, ya düşerse diye korkarak. Annemin aldığı bir saatti ama hediye niyetine özenerek değil, tren istasyonunda ucuzlukçudan, oğlum duvarına as-sın diye, cebindeki birkaç kuruşla. Saatim gözüme manasız göründü. Gözleri-

mi kapatıp açtım. Silkinme ihtiyacı hissettim. Tekrar baktım. Hayır bir mana- sı yoktu, içimde bir şeyler eksikti. Hızla kalktım, masaya koştum. Dokundum saate. Yoksunluk, manasızlık. Olduğum yere kalakaldım önce. Sonra halim kendime garip göründü. Ne bekliyordum, ne olacağını sanıyordum? Değil, bunlar saçma sorulardı. Burada ayakta durmuş bekliyorken... Beklemiyor- dum, duruyordum. Burada ayakta duruyorken. Yüzümü çevirdim saatten ve hoşlandım bundan. Bir daha döndüm ve baktım. Saat karşımda, duruyor. Ona ayıp ettiğimi hissetmedim başımı çevirince, içimde bir acı bir mahcubiyet his- setmedim dedim kendime. Mırıltılarım beni kendime yabancılaştırdı bir an. Çabuk toparlandım. Bir daha yüz çevirdim. Aynı şey oldu, yani hiçbir şey ol- madı, hiçbir şey hissetmedim. Bir kaç adım attım odanın içinde, bir iki tur do- landım sonra yine masanın başına geldim. Gözlerimi dikmişim saate, bakı- yordum. Ne düşünüyordum? Elimi uzattım ve dokundum saate. Aynı mıydı, değişmiş miydi? Aynıydı, değişen bir şey vardı ama saat değildi. Elime aldım saati, sağ elime; kaldırdım havaya doğru. Başımı hafifçe yana eğip dikkatle süzdüm. Garipti. Sonra bıraktım. Saat masanın üzerine düştü. Camı kırıldı ve arkasından pili fırladı. Kırık haline baktım saatin. Sonra döndüm, koltuğa oturdum. Uykum geldi. Uykuyla beraber o geldi gözümün önüne. Müthiş yo- ğun bir acizyet hissettim içten içe. Gözlerimi kapadım.

Kalktığım da her yanı ağrıyordu. Sabah olmuştu. Bütün gece gözümü hiç açmadan ve yerimden kıpırdamadan tek kişilik bir koltuğun üzerinde otu- rur vaziyette uyumuştum. İlk an derinden, yoğun bir sahipsizlik hissettim, birkaç dakika içinde az da olsa dağıldı. Kalktım koltuktan. Yavaş yürüyerek, sendeleyerek banyoya gittim. Kendimi iyi hissetmiyordum, banyo yapsam çok iyi olacaktı. En azından üç beş dakikalık ılık bir duş. Üşendiğim için yap- madım. Yüzümü yıkamakla yetindim. Sonra salona döndüm. Tamamen tesa- düf, masanın üzerindeki kırık saati gördüm. Korkunçtu, tuhaftı, endişe veri- ciydi. Acının zerresini duyumsamamıştım ve gayet doğaldı sanki bu. Bu yüz- den endişe vericiydi. Şaşırmak için bile kendimi zorladığımı fark ettim. Uyu- şuk adımlarla mutfığa yürüdüm, tezgâhın altından çöp kovasını aldım, süpür- ge de aldım, salona döndüm. Saati ve cam kırıklarını kovaya attım.

İştahım yoktu, açlık hissediyordum ama iştahım yoktu. Kahvaltı etmek düşüncesi sıkıntı vericiydi. Hemen çıkmalı ve okula gitmeliydim. Sizi gör- meliydim. Onu görmem gerekiyordu ama sizi görmeliydim demeyi tercih et- miştim, dikkate değer bir yanı olabilirdi.

Merhaba, nasılsınız?

Saçmaydı.

Merhaba, sizi tanıyorum ben.

Tanısam bile ne işe yarayacak bu. Ne yapmalıydım? Ne görecektim gide- ceğim yerlerde.

Yoktu. Okulda aklıma gelen her yere girip çıktım ve en merkezi yer olan kantinin ön tarafındaki ağaçların dibine oturdum. Neredesin, gelecek misin? Aşk insanın yoksunluğunu arttırıyordu. Aşkın güzel bir şey, keyifli, mutluluk veren bir şey olduğunu sanırdım ben. Oysa... Neyse. Acı demek için erken-di henüz. Bir halden başka bir hale geçmiş olmanın ilk anki durgunluğu, şaş-kınlığı diyerek geçiştirmeliydim. Öyle olmadığını şimdi biliyorum ama o za-man emin değildim hiçbir şeyden.

Merhaba ben bir gün sizi gördüm ve bütün hayatım değişti.

Acaba. Gerçekten değişti mi?

Aklım evdeydi bir yandan. Annemin halasının kızı, ben teyze dedim, Al-manyada yaşıyordu, benim yaşıtım olan iki tane kızı vardı, bir keresinde ge-lirken bana garip bir oyun kağıdı destesi getirmişlerdi. Üzerlerindeki rakam-lar ve resimler tuhaf ama çok güzeldi. Nasıl oynandığını anlatmışlardı ama anlayamamıştım. (Daha ortaokul yıllarıydı.) O desteyi düşünüyordum. Bağlı olduğum eşyaların içinde özel bir yeri vardı o kâğıtların. Evdelerdi, üzerinde yattığım kanepenin altında, yeşil ve gri renkli metal ayakkabı kutusunun için-de. Diğer bazı değerli eşyalarımın birlikte. O desteyi düşünüyordum. Tek tek her kartı elime alıp önce nemli, sonra kuru bir bezle sildiğimi hatırlıyorum, hem de defalarca. Ya şimdi? Büyük bir soru işaretiydi, ne hissedecektim o kartları elime alınca. Mana veremiyordum, ne hissedeceğimi düşünüşüme mana veremiyordum. Ama manası yok gibi görünse de bir sebebi vardı. An-nemin hediyesi olan duvar saati. Aklımın, beynimin, ruhumun ve hatta bede-nimin fazlasıyla yorgun olduğuna hükmettim. Öyle ki sağlıklı düşünemiyor ve hissedemiyordum.

Sağlıklı hissetmek... Bu ne demek?

Bir gariplik vardı evet. Beni saklanmaya iten bir gariplik. Ortada hiçbir sebep yokken, saklanmaya iten. Ama neyden ya da kimden, zira ondan değil, beklediğime göre.

Akşama kadar bekledim. Gelmedi. Kantin kapısının doğrultusundaki ağa-cın altında oturdum ve bekledim hava kararana kadar. İkinci öğretimler der-se girdiler, çıktılar. Gelmedi. Kalktım, eve döndüm. Büyük, çok büyük bir yenilgiye uğramış gibi hissediyordum kendimi. Üzgün, yorgun, bitkin, bı-kın, ümitsiz, kapkaranlık.

Eve girdim, televizyonu açtım ve koltuğa oturdum. Bir robot gibiydim, kaskatı, hissiz. Aklımdan son kelime geçerken 'hissiz' bir tuhaf olmuştum. Aşağılanmış, hor görülmüş, ciddiye alınmamış gibi. Kendim tarafından. Kor-kunçtu. Ağlamak istedim. Beceremedim. Neler oluyor? Uyumuş olmalıyım. Nasıl bilmiyorum.

Gözümü açtığımda gördüğüm ilk şey, televizyon ekranıydı. Bana ait ol-mayan; ışıltılı, parlak görünen ama bana ait olmayan bir hayatın içinde uyan-

mak gibiydi. Hızla kalktım ve kapattım televizyonu. Karanlıkta kaldım. Çok karanlıktı, içinde kaldığım karanlık, basit bir karanlık değildi. Saatin kaç olduğunu bilmiyordum ama gece olduğu kesindi. Nasıl öğrenebilirim zamanı?

Tekrar televizyona döndüm ve açtım. Ekranda belirdi görüntü. Bana çok uzaktı, kendime çok uzak görüyordum ekrandaki her şeyi. Bu normal sayılabilirdi belki, çünkü hep uzak görmüştüm kendimden ama bu sefer uzak değil çok uzak diyordum. Kanalları değiştirdim hızla, sağ alt köşesinde daima saat bulunan bir kanal açtım. İnanılmazdı saat sıfır dört yirmi yediydi. Dördü yirmi yedi geçiyordu, neredeyse sabah olmuştu. Dönüp koltuğa baktım. Ben yatmayı unutuyor muyum, yoksa artık beceremiyor muyum yatmayı? Yoksa hep oturarak mı uyuyacağım bundan sonra, üstelik uyuduğumun farkına bile varmadan?

Yere çöktüm. Ne yapacağım ben, neden bu kadar mutsuz hissediyorum kendimi. Ben daima mutsuzdum. Bu hep böyleydi, öyle dedim ama bu daha başkaydı. Derindi. Durgundu. Havaya zıplayıp infilak edip milyon parçaya ayrılacak gibiydim ama hareketsizdim. Harekete yeltenemiyordum bile, öyle bir durumdu. Yerde, halının üzerinde, karanlıkta televizyon karşısında. Ya-
pay, suni, sahte. vida, gündönümü, elveda.

Sonra ağladığımı hatırlıyorum, uzun uzun. Gerekçeye ihtiyaç duymadan. Bulmaya, beklemeye ve göstermeye çalışmadan.

Gözlerimi açtığımda hava aydınlıktı ve ben hala halının üzerinde ve televizyonun karşısındaydım. Her yerim ağrıyordu, yorgunluktan ölüyordum sanki, uykudan uyandığım halde. Ama uykudan uyunmama rağmen garip bir şey vardı ki, uyandığımda yine oturuyordum. Üstelik bu sefer koltukta değil yerde. Hiçbir yere yaslanmadan.

Kahvaltı yapmadan çıktım evden. Okula gittim ve her yeri dolaştım. Aradım. Bulamadım. Sonra yine aynı yere geçtim ve oturdum. Bekledim. Akşam kadar. Gelmedi.

Tıka basa dolu bir otobüste, karanlık bir yolda ilerlerken, otobüsün içinde, ayakta durmaya çabalayarak pencereden dışarıyı görmeye çalışıp, beceremeyerek, otobüsün içindeki solgun lambalar nedeniyle camdan sadece kendi yorgun ve bitkin suratını görünce insan, hayattaki birçok şey manasını yitiriyor. Yüzdeki o ifade, hiç beklemiyorken birden görüverdiğin o ifade, kendinden saklamaya çalıştığın umutsuzluğu çarpıveriyor yüzüne. Kartlarım... İçine düştüğüm manasızlık evreninde... diye başlayan cümleler kurma ihtiyacım...

Hüsrandı. Değildi, adlandıramadığım bir şeydi. Evimde, kendi odamda, kanepemdeydim. Gri yeşil metal ayakkabı kutusunu çıkarmıştım. Açık vaziyette duruyordu önümde. Kartlarım elimdeydi. Bırakıyordum. Tekrar elime alıyordum. Karıştırıyordum. Bırakıyordum, tekrar alıyordum. Bir kahveha-

neye girmişim de bir deste oyun kağıdı istemişim gibiydi. İçimde en ufak bir kıpırdanma yoktu. Haz, his, hiçbir şey. İşte manasızlık evrenine düşüşüm. Kendimi hiç olmadığım kadar kötü hissettim. Hemen yattım. Canı yanınca, yarı ölümdür ya, uykuya kaçır insan. Uyuyamadım. Sabaha kadar gözümü kırpamadım. Uyuma çabası öyle yordu ki beni, bayılacağım sandım.

Güneş doğunca uğraşmayı bir yana bırakıp doğruldum. Her yerim ağrıyordu, aslında parmağımı kıpırdatacak halim yoktu ama şu da bir gerçektir ki yatmak, uyuma çabası içinde yatıyor olma beni yoran. Bir şeyler yapmalıydım dinlenmek için. Ölümü düşünmeye başlamıştım. Bir de yalnızlık. Birbirine benzediğini de düşünmeye başlamıştım. Duvar saati, kartlar, tahta mandaldan yaptığım adam, iki yanı küçük cepli beyaz şapkam; babamın bir arkadaşının hediyesiydi, çocuktum o zamanlar, hiç beğenmemiş ve bir kere bile kafama geçirmemişim ama sonraları çok sevdim. Daha neler var o kütuda, hepsi kayıp mı, zihnimin içinde savruluyorlar mı sağa sola. Bir cümle; hükmü kalmadı artık. Neden bu cümleyi düşünüyorum ben, manası ne bunun. Nice örneği var hayatımda, gayri ihtiyari oluşan, benim anlamsız sandığım, anlamını bilmediğim ama aslında anlamlı olan... Ölümü düşünmeye başlamıştım, demiş miydim? Bağısızdım. Bu ne demek? Bağısızdım. Boşlukta sallanan bir sarkaç gibiydim. Galiba her şey kaybolmuştu ve bunu anlayınca fark ediyordu ki insan; galiba hiçbir şey yoktu aslında. Bir takım varlıkların arkasına sığınarak kendimi anlamlı kılıyordum. Hüsrandı, çok acıydı ama acı da yoktu artık, içimde bu duruma karşı oluşmuş bir acının varlığı söz konusu değildi. Acı başkaydı. Yoklukla ilgiliydi sanki. Ben gerçekten yok gibiydim. Tahta bacakları ortadan kaldırılınca hiçbir işlevi kalmayan bir masa gibi. Sadece bir tabla. Ama o halde yok değil, eksiktim sadece. Böyle miydi?

Bilmiyordum, emin değildim hiçbir şeyden. Dışarı çıkmalıydım, dışarı, sokak, kalabalık, onun yüzü.

Onun yüzü. Tarif etmekten korktum. Anımsamaya çalışmaktan, düşünmekten. Gerçek olmayabilirdi. Var ama gerçek değil, bu mümkün mü? Olabilirdi. O vardı ve o gerçektir ama benim hayatımdaki rolü, benim hayatımdaki yansıması. Düşünmek, kafa yormak işime gelmiyordu. Ben onun yüzünü özlüyordum, görmek istiyordum ve bu, işte sadece bu karışık değildi, çok basit, çok açıktı. Net idi. Beni dindirecek ve tüm karmaşa, o haliyle bir kenarda kalacaktı.

Tarif edilemeyecek ölçüde yorgun bir şekilde çıktım dışarıya. Otobüs durağında beklerken eziyet çektim. Otobüs geldiğinde ve bindiğimde de eziyet çektim. Otobüsün içinde, kalabalığın içinde, ayakta durmaya çalışarak, bir yerlere tutunmaya çalışarak ilerlerken... Hayatım aslında bir tür eziyetti, ben bunu görmeye başlıyordum sürekli. Sürekli oyalıyordum kendimi, ta ki şu

ana kadar. Ona kadar, onu görene kadar, düzenimi bu denli bozmasının başka bir açıklaması olamazdı. Bunca yıldır onu bekliyordum demek ben.

Okul kalabalıktı. O hiçbir yerde yoktu. Bunca insan vardı da neden hiçbirisi o değildi. Anlaşılmaz bir şeydi. Yüzlerce, binlerce, milyonlarca insan varken etrafta, nasıl hiçbirisi o olamazdı? Her şey mi bana düşmanlık besliyordu. Çekildim bir köşeye ve çöktüm. Bekleyecek miyim, buna beklemek mi denir? Gelmeyeceğini bilerek, buna emin olarak, sadece umduğun için kendini bir şekle sokmak; bu ne kadar anlamlı. Ve anlamlılık üzerine neden bu denli kafa yoruyorum ben?

Gelmedi.

Asla gelmeyecekti.

Bir düştü.

Bir kez görülmüştü.

Sonra kaybolmuştu.

Ama gerçektir, düş deyişim düş gibi olmasından ileri geliyordu, var olmasından değil. Düşte görünen yok değildir ki, var olanın yansımasıdır sadece. O halde o da benim içimde aynıydı. Bir şeydi, adını koyamayacağım, tarif edemeyeceğim; o şeyin bendeki yansımasıydı, uyanışıydı, suret buluşuydu, hep var olanın sahneye çıkması, gizlenenin gizlerinden, örtülerinden annması ve görünmesi.

Hayatım anlam kazanıyordu işte. Tüm o hayatım boyunca bir şeylere bağlayışım kendimi, aslolan zamanın gelmesini beklerken bilinçsizce girdiğim bir hazırlıktan ibaretti demek. Bir şeyi, neden yaptığını bilmesen de yapıyor olmak. Yavru kuşun sürekli olarak ağzını açması havaya doğru, annesi daha gelmeden, yavrunun ağzına yiyeceğini kusmadan. Hayat, anlamlandırma yeteneğine herkesin sahip olamayacağı kadar müthişti.

Tüm bunlara rağmen, o yine de gelmedi.

Ama bu ölçüde anlamlıysa içimde ve hayatımda ben onu bulabilirdim. Gelme de ben onu bulabilirdim. Düşünüyorum da çok saçma olurdu zaten bulamamak. Kurgu gibiydi her şey kurgunun bozulması demek olurdu, çökmesi demek olurdu onu bulamamak. Bir anda serinledi kalbim.

İçinde aşkın geçtiği her durumda umut vardı, insan için.

Onu ilk gördüğüm yere gittim. Aslında tek gördüğüm yere. Buradan bir kere geçmişti ve mutlaka bir kez daha geçecekti. Önemli olayların gerçekleştiği mekânların, yerlerin kendisine göre bir büyüsü vardır, mutlaka bir kere daha bulunacaktı burada. Okul kantininin önü. Birkaç gündür sabahtan akşam dek gelmesini beklediğim yer.

İnancım tamdı. Ve sanki sadece o gerekiyordu. Sadece yaşayarak tatmin olmaya ihtiyacım vardı. Özellikle bu sarsıntıdan sonra.

H E C E Ö Y K Ü

Oysa sarsıntının sebebi sonucuydu bir anlamda.

Altı hafta geçti.

Yoktu. Sanki hiç olmamıştı, hiç onu görmemiştim, gördüğüm bir rüyaydı, yahut gördüğümü sanmıştım. Zaten hayatım tamamen alt üst olmuştu, bir de düşünce... Acaba, düşüncesi. Acaba, diyordum, yanılıyor muyum, belki öyle birisi gerçekte yoktu, bir yanılsama, düş, kandırmaca; adı her neyse; içindeydim. Saçmaydı. Yüzü aklımda, acısı kalbimdeyken nasıl bir yanılsamadan bahsedilebilir, saçmaydı. Aklımı, zihnimi rahat bırakmalıyım, kendime takılıyordum, kendimle oyalanıyordum, bu iyi değildi. Zaten yorgundum bu beni daha da yoruyordu. Ayrıca söylemem gereken bir şey daha var. O ilk günden beri hala süren, kendimi alıkoyamadığım, bilinçsizce olduğu için kaçınmadığım ve engel olamadığım bir şey. Gazoz kapağı gibiydim. Gece belli bir saatten sonra bir bakıyordum ki yerde oturuyorum. Bağdaş kurmuş, oturuyorum. Oraya nasıl geldim, ne zaman yerimden kalkıp yere çöktüm, hiç hatırlamadan. Diyordum ki artık yeter, bu gece yatağıma gidip yatmayı ve yatarak uyumayı başaracağım. Sonra gözlerimi açıyordum. Saatler geçmiş, en son hatırladığım haldeyim; yerde bağdaş kurmuş, oturmuş. Neden yerimden kalkmayı düşündüm de kalkmadan uyuyakaldım. Şekil bundan ibaretti. O ilk gün, aşka düştüğün ilk an, hayatımın çehresindeki değişikliğe dair söylediklerim artık hafif kalıyordu, bunu fark etmiştim. Değişim olmuştu, her şey farklıydı, ama sıradan değildi, bir anormallik vardı. Artık ben bile kendimde normal olmayan bir şeylerin varlığını sezebiliyor, sezmek ne kelime, görebiliyordum. Ama müdahale şansım yoktu sanki, çünkü boşlukta idim. Elimi kolumu sallamam yerimi değiştirmiyordu, hiçbir işe yaramıyordu. Çırpındığımla kalıyordum. Altı zehir haftanın sonunda bir gün öğleden sonra gördüm onu. Bunan sonra neyin gerçek, neyin sanrı olduğu hususunda hiçbir fikrim yok. Olayların güzelliğinden mi, çirkinliğinden mi, bu konuda da fikrim yok. Ayrıca, durup dururken beni bunan sonra neyin gerçek neyin sanrı olduğu konusunda hiçbir fikrim yok diye düşünmeye iten ne, bu konuda da hiç ama hiçbir fikrim yok. Ortada anormal bir durum varsa şüphe eder ancak insan, oysa zaten bir süredir her şey anormal derecede anormal benim için.

Sabah yine erkenden uyanmıştım ve fena halde yorgundum yine. Sandalyedeydim, çalışma masamın başında. Hangi durumdayken uykuya daldığımı bilmiyordum. Önümde açık vaziyette bir defter vardı. Ders notlarımı tuttuğum, bir süredir tek bir harf yazmadığım lacivert kaplı büyük boy bir defter. Temiz bir sayfaya bazı şekiller karalamıştım. Sayfanın ortasında kuşa benzer bir şeyler vardı mesela. Kuşa benzer diyorum, çünkü resme kabiliyetim yok denemezdi ve kuş resmi yapmak da pek zor değildi ama sayfanın ortasında-

ki şekil oldukça yeteneksiz bir elin karalamaları gibiydi. Sağında solunda kuşa benzeyen resimle bir bağlantısı bulunmayan, başka şekiller vardı. Örneğin postala benzer bir şey. Bir papatya resmi. Bulut yahut tekerleksiz bir araba resmi. Ne zaman yaptım ben bunları? En son yere uzanmış bir vaziyette şiir okuduğumu hatırlıyordum. Cinayetler kitabını okuyordum evet, zaten yerde duruyordu hala, dönüp baktığımda oradaydı. Bir ara bu şekilde uykuya dalarım dinlenirim diye de düşünmüştüm ama o kadar yorgun olmama rağmen gözlerimde uykudan eser yoktu. Sonra kitabı dizlerimin üzerine bırakıp bir iç bulantısıyla onun yüzünü düşünmüştüm. Taşacak gibi olmuştum.

Beni, kalkıp şiir yazmaya itmişti o bulantı. Evet, yerden kalktığımı da hatırlıyorum ve masaya geçtiğimi de. Sandalyeyi çektim, oturdum, elime kalem aldım ve sağa sola baktım. Defter mi arıyordum? Bu andan sonrası yok. Karalamalara da bir mana veremedim, onların da manası yok. İnsan bazen düşünürken, eli bir şeylerle meşgul olur. Bu meşguliyeti insanın düşünmesi için gereken ortamın da garantisidir bir anlamda.

Sandalyeden kalktım. Belim ağrıyordu, sırtım ağrıyordu, bacaklarım, boynum, kollarım, her yerim ağrıyordu. Banyoya girdim ve soğuk suyu açtım. İyi bir fikir gibiydi ama soğuk suyun altına giremedim. Yüzümü yıkadım sadece. Sonra başımı da soktum suyun altına. Ayaklarımı yıkadım. Üşüdüğümü hissettim. Hızlı hareketlerle odama döndüm. Yatağıma baktım. Çekiciydi. Bıraktım kendimi yatağa ve bıraktığım an kabus başladı. Gözlerimi kırpamıyordum ve sürekli ve yoğun bir biçimde içim eziliyordu. Daralıyordum. Korku, kaygı, endişe, onun yüzü, acı... Zorlanarak kalktım yatağımdan ve yere çöktüm. Gürültüyle ağladığımı hatırlıyorum. Sonra da hiçbir şey düşünmeden hızla giyinip kendimi dışarı attığımı.

Ilık bir Pazar sabahı, günün ilk saatleri.

Otobüse bindim ve şehrin merkezi denen yerlere doğru yol almaya başladım.

Mataramdaki suya tuz ekledim. Azığım yok.

Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Şair olmak istediğimi fark ettim, ilk, o sabah.

Olamayacağımı biliyordum şiir için gerekli ruhsal olgunluğa sahip değilim, gerekli estetikten de epeyce uzaktım. Şehrin merkezinde, postanenin önünde indim otobüsten. Hiç kimse yoktu ortalıkta, caddede salınan koca bir çöp kamyonu ve etrafta birkaç insan sadece. Yapacak bir şey yoktu, ortalıkta biraz daha dolandım, daha sonra yeni yeni sandalyelerini dizen bir çay bahçesine oturdum. Annemi özlediğimi düşündüm. Böyle şeyler düşünmezdim ben eskiden diye de düşündüm. Eve gitsem birkaç günlüğüne. Hatta dönmem hiç. Kendime karşı kin duydum bir an. İnsanın kendisine acımasından daha tehlikeli ne olabilir? Bir çay rica edeyim. Tost yapıyor musunuz? İyi,

zaten iştahım yoktu, öylesine sormuştum. Yanımda ne kitap ne kâğıt kalem vardı. Gazete alsam. Neden, vakit geçirmek için mi? Saçmaydı. Kendime acıyordum. Kurtulmam gerekiyordu. Bu, yaşanabilir bir hayat değildi. Bu hayatı yaşanabilir bir hale getirmem gerekiyordu.

Aşkı nasıl bilirsiniz?

Biz bilmeyiz, çok anlattılar, hiçbir şey anlamadık.

Aşkı nasıl bilirsiniz?

İç halimizdeki yansımalarıyla.

Aşkı nasıl bilirsiniz?

Mavi. Hüznün de rengidir mavi.

Aşkı nasıl bilirsiniz?

Yakında olup uzakta hissetmek; uzakta olup yakında hissetmek.

Ben aşkın yalnızca tarif edilebilir, anlatılır, muhabbeti yapılır bir şey olduğunu sanıyordum.

Aşkı nasıl bilirsiniz? Safacı, kati hüznün, derin yalnızlık, çıldırtan çaresizlik.

Çayımı bitiremedim, kalktım masadan, yürüdüm. Nereye gidiyorsun? Hiçbir yere gidemiyorum. Sorun da bu ya.

Sinemaya girdim. Her filmi seyredememekle övünen birisi olarak sinemayı görünce yolu değiştirip afişlere bile bakmadan bilet almak enteresandı. Salon sessiz ve serindi. İnsanın yalnızlığını perçinleyecek kadar geniş, koyu kırmızı perdeli, sessiz ve serin. Benden önce birkaç kişi vardı, benden sonra bir kaç kişi daha girdi içeriye. Bir Pazar günü, daha öğlen bile değilken...insanları anlamak zordu. Evimde ve dağınık yatağımda olup horul horu uyumayı isterdim ben oysa, tam şu an. Işıklar söndü, perde açıldı.

Sinemadan çıktığımda baş ağrım dayanılmaz bir haldeydi ve aklımdan miydem kazanıyordu. Eve dönmek istiyordum ama araya araçlar girmesin; durmağa yürümek, otobüs beklemek, otobüse binmek, inmek; hemen evde oluvermek istiyordum. Evde yiyecek ne var? Hiçbir şey. Hazırda bir şey yoktu. Hayatımdan nefret ettim bir an, yine. Sonra onu gördüm.

Haftalardır uyuyamamaktan dolayı suratının şekli değişmiş, kimbilir kaç gündür sakal traşı olmamış, başı ağrıdan çatlayan, midesi kazınan bir adamın kaybedecek neyi vardır? 'Hiçbir şeyi' demek, verilecek en kolay ama en aptalca cevaptı. Kalbe açılan yara ölmekten beter etmez mi insanı?

Korkudan ölecek gibi oldum onu gördüğüm an.

Beni tanımıyor olmasına, benim varlığımdan bile haberdar olmamasına rağmen büyük bir panik içinde saklanmaya çalıştım, gözüne görünmemek için. Gizlendiğim yerden izlemeye başladım. Bir mağazadan çıkmıştı ve neredeyse karşı karşıya gelmiştik. Şimdi caddeden yukarıya doğru yürüyordu. Mavi bir elbise vardı ki, insan aşk içindeyken bütün tesadüfleri kader olarak değerlendirir ya, işte mavi; hüznün rengi... Kalbim alabildiğine sıcak.

O kadar kısa sürdü ki, anlatırken bile uzatamıyor insan.

Bir taksi çevirdi yolan ve binip uzaklaştı.

Gözlerim miyoptu, ince telli, oldukça şık olduğunu düşündüğüm ve fevkalade işime yarayan bir gözlüğüm vardı. Yine de o kadar çabuk uzaklaştı ki göremedim ilk saniyeden sonra.

Otobüs durağına doğru yürüdüm. Öyle garip bir his, dünyadaki hiçbir şeyi umursamıyorum. Hiçbir şeyin önemi yok, manası da yok. Hayatın bile. Tamamen bağısız, boşlukta ve anlamsız. Ölüm... Ölmeye bile gerek yok.

O anki ruh halimi tarif edemem. Yalnızlığın, çaresizliğin, umutsuzluğun, yenilginin uç noktası sanki. Kolumdan tutup dövseler, kafama silah dayasalar yahut dile benden ne dilerse deseler. Önemsemeyecektim, öyle bir hal.

Ne kadar sevebilirsin?

Ne kadar nefret edebilirsin?

Ne kadar korkabilirsin?

Ne kadar. Sorular bitiyor mu?

Ne kadar gerçeksın?

Ne kadar hayal?

Hayal diye bir kız arkadaşım vardı. Benim değil, bir başkasının sözleri. Hoş bir kız değildi, çok da gevezeydi. Nereden bulurdu o kadar anlatılacak şeyi. Aslında anlatılmayacak onca şeyi nereden bulurdu da anlatırdı. İnanılmaz derecede sıkıcıydı.

İnsanların anıları vardı.

Bir gün marketten çıktım, tam eve doğru döndüm, bir de baktım ki.

İnsanlar anlatmayı, konuşmayı çok seviyorlardı.

Hiçbir şey yolunda değil, daha geçen gün aradım, yok, çıkmıyor, çıksa diyeceğim ki.

Ve insanlar memnun olmuyorlardı. Durmadan şikayet ediyorlardı.

Benimki de mi şikayet. Değil. Hayatın tüm kötü yönlerini görebiliyorum. Hayatın tüm yönlerini görebiliyorum ama kötü yönleri ağır basıyor. En basit insani özelliklerden birisi olan yatıp sereserpe uyumayı acaba bu görüyor olmanın içimde yarattığı sarsıntıyla mı yitirdim diyeceğim ama yatıp sereserpe uyumak sadece insanların değil, hayvanların da özelliği. Tek bir açıklaması olabilirdi. Hayatla, yaşamla, dünya ve insanlarla alakasız; benden kaynaklanan bir sorun. Basit bir sorun. Bir anormallik hali. Ama sonrasında şu geliyordu.

Ben, aşık oldum da mı anormalleştım ve acıya düştüm. Yahut acıya düştüm, anormalleştım ve kurtuluş olarak aşk seçildi, aşık oldum.

Başlangıçta buna benzer bir sorunun cevabını vermiştim. Eşyalara bağlı olmanın bende ki aşkı bekleyen yanla ilişkisi hususunda. Bir öncü, bir hazırlık, aslolanın sureti, yansıması vesaire. Ya şimdi.

Ters yüz ettim.

Aşk anlamsızdı.

Bir ben vardım bir de benden içeri depderin bir karanlık. Karanlığı örtecek oyuncaklara ihtiyacım vardı, çünkü o karanlık içimdeyken yaşamam mümkün değildi. Beni içine alıyordu, benim içimdeki karanlık. Yıllar yılı böyle olmuştu. Bir çocuk yatağında yatarken yastığının altındaki anahtarlığı sıkı sıkıya tutuyorsa, onun içinde, içine düşmekten korktuğu bir karanlık vardır. Diğer çocuklar oyuncaklarını oynar, sonra da bir köşeye atarlar.

Aşk amaç değildi. Bu bir değişim değildi.

Üç buçuk hafta sürdü yeni bekleyişim. Sakallarım daha uzun, gözlerim daha uykusuz, halim daha perişan ve dışarıdan bakılınca tam bir deli gibiydim. Şehir merkezindeki büyük postaneye girerken yakaladım onu. Ansızın çıktım karşısına. Korktu, paniğe kapıldı ama çabuk sakinleşti. Çünkü ona dedim ki;

"Uyuyamıyorum."

Bu sözüm sayesinde sakinleşmemiş olabilir, emin değilim ama ben böyle söyledim ve o sakin görünüyordu.

"Tanışıyor muyuz?" diye sordu bana.

Büyük bir hata yapmak üzere olduğumu anladım. Karmaşık ve uzun bir hikayenin içindeydik ama o bunun farkında bile değildi, kendi normal ve sıradan hayatını yaşamaktaydı, benim içimdeki sarsıntılardan ve bundaki payından haberi yoktu. O halde, bana yardımcı olacak sözleri söylemesi de söz konusu değildi.

"Hayır tanışmıyoruz," dedim.

"Ama bana bir şey vermelisin. Hayatım buna bağlı."

Sonra iki şey oldu diyebilirim ama hangisi gerçek; hiçbir fikrim yok. Birincisi; Hızla döndü ve uzaklaştı ve ben ağzımı açıp tek kelime edemedim, kaldım yolun ortasında. Aslında postanenin girişinde. İkincisi; Hemen postanenin dışındaki yaşlı satıcıya doğru yaklaşp; zaten iki adım mesafedeydi; ona eğilip; tezgahı uzunca bir sepetti ve yere koymuştu, kendisi de ufak bir taburede oturuyordu; bir tespih aldı, bana döndü, uzattı ve gülümsedi

Bilmiyorum hangisi oldu.

Ama artık uyuyabiliyorum. Kendi evimde, kendi odamda, kendi dağınık yatağымda sereserpe yatıp, elim yastığımın altında, kahverengi, ucuz, ama mükemmel bir gül ağacı tespihi tutarak.

Senelerdir.!

MURAT TAŞ

JENERATÖR

Oturduğu koltukta küçüldükçe küçülmüştü. Üstelik sıtmaya tutulmuş gibi titriyordu. Kâh alt dudaklarını ısıyor, kâh sağ elinin işaret parmağını kemiriyordu. Korkunç bir cinayete tanık olmuş gibi gözleri dehşet içindeydi. Ayy, arkana bak be arkana!.. Dön dön dön!.. Allah senin cezanı vermesin! Çevirsene başını be kadın!.. Ah, lanet olsun hep münasip zamanda korlar şu reklâmları! Reklâmınız batsın!

Beş on saniye bekledi, derin derin soludu, sonra koştı mutfığa. Pirinç ne—rede? Pirinç! Pirinç! Ha! İki bardak yeter. Tencere, yağ?.. Tamam! Marul, ye—şil soğan?.. Patatesleri de soyduk mu salata hazır. Ay bari söylese salak kadın! Salaklığın böylesi de. Yılmaz da adam mı? Ne var gurur yapacak? Yok ken—dine güvenmeliymiş! Zamanında sen de aynı şeyi yapmadın mı? Melahat kızını vermez. Ben olsam ben de vermem. Kadın merdiven silip kızını tipta okut—sun... Cicim gülüm ayları bitince n'olacak? Ay daha çorba yapılacak! Onu da diğer reklâmlara... İyi ki reklâmlar var. Şu beş on dakikalık zamanda meğer ne kadar çok iş yapılmış. Ay bırak bırak başlamıştır dizi. Koştı salona. Başlamamış. Koştı mutfığa. Patatesleri dilim dilim... O herifi de böyle dilim dilim... Pislik! Bir insan böyle iğrenç olabilir mi? Ay ne olacak acaba? Keşke her gün yayımlasalar şu diziyi! Ocağın altını kısı. Marulları, yeşil soğanları kıyacakken tekrar koştı salona. İyi iyi daha başlamamış. Şu mutfığa da televizyon almak şart oldu. Ne o zırt pırt koşturma... Tamer de Feride'nin peşinde koş—maktan helak oldu. Salak çocuk! Kadın seni parmağında oynatıyor. Bazı insan—lar nasıl kör olabiliyor böyle? Ay yok, bunun aşkla maskla alakası yok! Reyhan'ın nesi var peki? Kız gül gibi gül! Ay başladı dizi! Başlamıştı. Çöktü kol—tuğa. İkinci reklâmlara kadar korkanlarla korktu, ağlayanlarla ağladı, üzülen—lerle üzüldü. Öyle üzgün, kırılgan mutfığa koştı. Biraz daha geç kalsa pilavın di—bi tutacaktı. Söylene söylene salatayı hazırladı. Salata bitmiş, dizi başlamıştı. Yine iyice küçüldü, titredi, parmaklar parmaklarla boğuştu, dişler dudakları kemirdi. Dizidekilerin kimini uyardı, kimine kızdı, kimine küfretti... O anda da olanlar oldu. Elektrikler kesilmez mi? Lanetler, küfürler... Bir haftadır böyle, kesilip durur elektrikler, günün belli olmayan saatlerinde.

Salonun ortasında tepinip duruyor, ne yapacağına karar veremiyordu. İst—temeye istemeye mutfığa gitti. Çorba yapmaktan da vazgeçti. Az sonra Ca—fer Bey geldi. Yemeğe oturdular. Cafer Bey masadakilere şöyle bir baktı.

"Yine mi? Adam gibi bir yemek yok mu?"

"Yok!"

Dili sustu Cafer Bey'in, yüreği konuştu. Yok tabi, televizyonun önünde kalktığın mı var kadın? Birbirinin aynısı diziler, saçma sapan yarışmalar, saçakça kadın programlarını seyretmekten yemek yapmaya vaktin mi kalır?

"Kadir Abi'yle rastlaştık merdivenlerde, müsaitseniz akşama size geleceğiz dediler."

"Ne dedin?"

"Ben sizi arar, haber veririm dedim."

"İyi. Bugün benim dizim var, kimseyi çekemem vallahi."

"Senin dizinin olmadığı gün yok ki. Maşallah her kanalda beşer onar tane! Seyret seyrede bildiğin kadar, kıyamet kopsa umurunda mı?"

"Ne sinir şeysin be! Ben senin maçlarına, futbol programlarına karışıyor muyum? Kellifelli adamlar çıkıp utanmadan yok böyle vursalarmış, yok şöyle tutsalarmış!.."

"Boşuna bekleme Figen Hanım! Bundan sonra dönüşümlü olarak günde beş saat elektrik kesintisi uygulanacakmış. Bu demektir ki diziyi zaten izlemeyeceksin."

"Kim demiş?"

"Kim mi demiş? Ah be kadın dizilerle yatıp kalkacağına biraz da haberleri izle haberleri! Ama üzülme, şu bizim düzenbaz cuma günü toplantı yapacakmış. "

"Toplantının kesintiyle ne ilgisi var? Hem kim katılır toplantıya? Herkes aidatını veriyor işte."

"Bu kez herkes katılacak bak. Apartmana jeneratör alınacakmış. Düzenbaz, Kadir Abi'ye söylemiş."

"Oh, ne iyi! Sonunda adam gibi bir iş yapacak demek ki."

"Neyse, yarın Vehbi Beylere gidelim mi? Adam hastaneden çıkmalı bir ay oldu nerdeyse. Ayıp vallahi."

"Aman ne yapalım, herkesin işi gücü var."

"Bir başka gün de Feridun Amcalara taziyeyle gidelim."

"Gideriz gideriz. Şu jeneratör alınmadan her yere gideriz."

"Kadir Abileri de arayayım gelsinler o zaman."

"Gelsinler."

Kadir Abi'yle Suzan Hanım sekize doğru geldiler. Misafirler balkona alındı. Balkon geniş, ferah. Üstelik içerden daha aydınlık. Hal hatır faslı çarçabuk bitince misafirler de ev sahipleri de derin bir sessizliğe büründüler. İyi ki balkon caddeye bakıyordu da herkes kendini meşgul edecek bir şeyler buluyordu. Figen Hanım'ın aklında sonunu izleyemediği dizi vardı. Ve yarım saat

sonra başlayacak diğer diziyi izleyemeyecek olmanın vermiş olduğu sıkıntı. Cafer Bey "Doksanıncı Dakika" programını izleyemeyeceği için fazla üzül-müyordu. Ne de olsa yarın gazetelerden öğrenirdi öğreneceğini. Kadir Abi hiç kaçırmadığı haber programına için için yanıyordu. İçlerinde en rahatı Suzan Hanım'dı. En azından yarışmanın ortasında elektrik gelmiş olurdu. Bu derin tahayyüllere rağmen bir süre sonra herkes bu sessizlikten sıkılmaya başladı. Cafer Bey'le Kadir Abi elektriğin ve televizyonun olmadığı dönemlerde in-sanların nasıl yaşayabildiklerine, nasıl vakit geçirdiklerine dair derin bir soh-bete daldılar. Hanımlar mutfak işlerinden, ev işlerinden lafa girip sonunda sö-zü dizilere getirdiler. Zaten her sohbet bir şekilde dizilere bağlanıyordu. Figen Hanım, dizinin sonunda elektriğin kesilmesine sinirlendiğini, dizinin sonunu çok merak ettiğini ağlamaklı ağlamaklı anlatınca Suzan Hanım:

"Aaa! Bunu dert etmeye değer mi canım? Dün benim de başıma geldi. Açtım görümceme telefonu, kadıncağız anlattı dizinin sonunu."

"Olur mu dersin?"

"Eee! Ne yaparsın? Meraktan çatlamaktan iyidir. Hem başka çareler de var. Hani şu pille çalışan küçük televizyonlar yok mu? Yedi numaradaki ec-zacının hanımını ondan almış."

"Şaştım vallahi."

Misafirler yiyip içtiler. Elektrikler gelince de çekip gittiler. Ertesi gün Ca-fer Bey'le Figen Hanım Vehbi Beylere gittiler. Vehbi Bey bu gecikmiş ziya-rette yine de sevindi. Konuklarını kapıda karşıladı. İkinci krizi atlattmış, sek-senine merdiven dayamış olmasına rağmen oldukça dinç ve sıhhatli görünüy-ordu. Sesi gür, görünüşü heybetliydi hâlâ. Sırtındaki ropdöşambıyla on doku-zuncu yüzyıl Rus romanlarında fırlayıp gelmiş bir aristokrati andırıyordu. Di-li; mamañih'lidir, binaenaleyh'lidir, filhakika'lıdır, fevkalbeşerTidir... Hiç-bir partiye üye değildir; ama siyasetten de uzak durmaz. Şehrin önemli gaze-telerinin birinde haftada bir yazar. Az da olsa bir okuyucu kitlesi vardır.

Hoşbeşten, geçmiş olsundan sonra Figen Hanım'la Vehbi Bey'in hanımı mutfığa çekildiler. Vehbi Bey'le Cafer Bey de derin bir sohbeta daldılar. Da-ha doğrusu Vehbi Bey konuşuyor, Cafer Bey anlamını bilmediği birçok söz-cüklerle kurulmuş bu uzun cümleleri çoğu kez başıyla tasdik ediyordu. Ha-nımlar kahve tepsisiyle dönünce Cafer Bey derin bir soluk aldı. Az sonra bir eşi ancak antikacılar da bulunabilecek duvardaki guguklu saat çaldı. Vehbi Bey yerinden kalktı, televizyonu açtı.

"Ajanslara bakalım mı Cafer Bey?"

Pür dikkat haberleri dinlediler. Son haber elektrik kesintileri ile ilgiliydi. Siyasilerin yanlış enerji politikaları yüzünden elektrik kesintilerinin zorunlu olduğu, bundan dolayı halkın mağdur olduğundan bahsediliyordu. Vehbi Bey

H E C E Ö Y K Ü

televizyonu kapattı. Birkaç kez öksürür gibi yapıp boğazını temizledi, miting meydanına toplanmış binlerce partiliye hitap eden bir parti başkanı gibi konuşmaya başladı:

"Yanlışlık sadece enerji politikalarında mı efendim?.. Böyle millete her şey müstahak. Geçen haftaki makalemde bizzarure bu mevzua değindim. Okudunuz mu?"

"Okudum, dizilerle, yarışmalarla ve özellikle futbol üzerinden halkın nasıl uyutulduğundan bahsetmiştiniz."

"Bu millet böyle uyursa daha çok onun bunun ayağının türabı olur. Haksız mıyım?"

"Estağfurullah, dediklerinizin hepsine katılıyorum."

Cafer Bey lafını bitirir bitirmez karısıyla göz göze geldi. Vehbi Bey devam etti:

"Bu haftaki yazımın başlığı da jeneratör."

"Efendim anlamadım?"

Dudağına alaycı bir gülümseme kondu Vehbi Bey'in. Ellerini kenetledi, ayak, ayak üstüne attı, yine öksürür gibi boğazını temizledi, bu sefer sakın bir sesle konuştu.

"Kısaca anlatayım. Bir ilimizde bir apartmanda elektrik kesintilerinden sonra dizileri, yarışmaları, maçları izleyemeyen sakinler birbirlerine gelir gider olmuşlar. Derken bir söylenti atılmış ortaya. Söylenti apartman yöneticisinin yolsuzluklarıyla ilgiliymiş. İş dallanıp budaklanınca yönetici bir toplantı tertipleyip elektrik kesintisine çare olarak apartmana jeneratör alınması hususunda direktmiş. Öneri kabul edilince de jeneratör alınmış. Jeneratör alınınca da... Aynen Aziz Nesin'in dediği gibi... Gerisini nasıl olsa okursun."!

H E C E Ö Y K Ü

AHMET SARI

İÇTE BASTIRILMAMIŞ BİR YALNIZLIK SEVGİSİ

*"Ben, Walter? Bir kardeş,
kardeşini sürekli gözetliyor."*
Thomas Bernhard

Nasıl da ısrarlı bir şekilde başımı sallıyor. Ona bitişik başım nasıl da bir sağa bir sola yalpalanıyor. Konuşurken nasıl da ağzından salyalar akıtıyor, hal ve hareketleriyle hayata nasıl da sımsıkı sarıldığını gösteriyor.

Başımız da bedenimiz gibi yapışık olduğundan dolayı, kafasını çevirip beni göremiyor. Aynanın karşısına geçmiş siyam ikizi olan bana bir ameliyatla bedenlerimizi birbirinden ayırmamız gerektiğini söylüyor. Kişilik ve kimliklerimizin olmasını, herkes gibi bizlerin de normal birer birey olmamızı, kendimize ait bir beynimizin, bir ruhumuzun, daha doğrusu bir yaşantımızın ve mahremiyetimizin olmasını istiyor.

Kararlı gözüktüyor. O konuşunca, aynaya bakıyorum da, başımı ve bedenimi onun başına ve bedenine bir eklenti gibi görüyorum. O, görünüşüyle nasıl da asil duruyor. Sert bir görünüşü var, başı benimki gibi yana doğru sarkık değil, dimdik, normal bir insan başı gibi duruyor. Yoksa ben onun bedenine bir eklenti miyim? Kocaman bir ur mu? Duyguları yok sayılan, hiçbir şeyde söz hakkı olmayan, hiçbir şekilde kendi görüşlerini dillendiremeyen sili bir KİŞİCİK miyim?

Bazen ondan korkuyorum. Onun hayata o sımsıkı sarılışı ve azmi, içinde bir türlü bastıramadığı yalnızlık sevgisi, hayata düşkünlüğünden dolayı kendi bedenine sahip çıkma arzusu ve yalnız başına kalma isteği beni korkutuyor. Bu hırsın, bu ihtirasın ikimizin de sonu olacağını biliyorum. Siyam ikizleri olarak bedenlerimiz ve beyinlerimizin bir kısmı birbirine yapışık olduğundan cerrahi müdahalenin incelikli yapılması gerekiyor. Bu zorlu bir ameliyat olacağı için de ameliyatımızı bütün medya takip ediyor.

Gazetecilerin sorularına hep o cevap veriyor. Hep o dik duruşuyla soruları üstleniyor. Değil mi ki hep onun istediklerini yapıyoruz. Dilediği vakit yapıyor, dilediği vakit kalkıyoruz. Yaşamımızı belirleyen hep ikizim. Ben, ben

demekten neden bu kadar korkuyorum bilmiyorum. Ben sözcüğünün ve benlik duygusunun bir nevi ölümüm olduğunu hissediyorum. Sanki de siyam ikizimin bedeninde o sımsıcak yaşam kaynağını bulmuş gibiyim. Bu bedenden koptuğumda, başka bir yerde nefes alamayacağım hissine kapılıyorum. İkizim ise varlığıyla, bedeniyle, hal ve hareketleriyle kısacası her şeyiyle birimizden ayrılmamız gerektiğine inanıyor.

Garip olan şu ki bedenlerimiz birbirine yapışık kaldıkça ikizimin günden güne daha da saldırganlaştığını görüyorum. Ayrılma arzusunun onda artık bir arzu olmaktan çıktığını, mutlak ve bir an önce gerçekleşmesi gereken bir şey olarak görüldüğünü de görüyorum. Aynanın önünde ağzından salyalar akıtarak gittikçe daha da kızgın bir tonla aynı isteklerini bana bu kaçınıcı kez anlattığında, bu anlattıklarına sessiz kalışıma iyiden iyiye sinirlendiğini görüyorum. Kızgınlığından başını sağa sola sert hareket ettirdikçe, benim ondan daha zayıf ve yana doğru büyük bir ur gibi sarkmış başımın da sağa sola sallanıp durduğunu görüyorum.

Dedim ya ikizimin günden güne artan ve artık çekilmez hale gelen ayrılma arzusu bana iyiden iyiye zarar vermeye başladı. İçimi bir korku bürüdü. İkizimden korkuyorum. Bazen uykudan ansızın uyandığımda ikizimin, nefret dolu bakışlarla bana baktığını görüyorum aynada. Çok nadir yaptığımız gezintilerde, onun bedenine yapışık bir kütle olduğumu iyiden iyiye anlıyorum, bir ikiz kardeş olarak bana saygısı yok biliyorum. Hatta bazen homurtuları ve sessiz konuşmalarıyla bana, benden nefret ettiğini açıkça duyuruyor. Aynanın önünde gözlerimin içine aynı nefretsi bakışlarla bakarak "ayrılacağız, başka yolu yok" diyor. Bedeninden ayrılırsam öleceğimi biliyorum. Dimdik duran başında, başımı bir eklenti gibi sallamaya devam ediyor.!

DOSYA
ÇAĞDAŞ SURİYE ÖYKÜSÜ

MUHAMMETTASA

ÇAĞDAŞ SURIYE ÖYKÜCÜLÜĞÜNE GENEL BİR BAKIŞ

Suriye Arap Cumhuriyeti, 1946 yılında Fransızlardan bağımsızlığını kazanmıştır. 1919'dan 1946 yılına kadar Fransız işgalini yaşamış olan bugünkü Suriye 1516 yılında Mercidâbık savaşıyla Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına girdiğinden beri yaklaşık dört asır süreyle Osmanlı İmparatorluğunun bir parçası olarak Şam eyaleti sınırları içerisinde yer almıştır.

Günümüz Suriyesi kuzeyinde Türkiye, doğusunda Irak, güneyinde Ürdün batısında İsrail, Lübnan ve Akdeniz ile çevrili sınırlardan oluşmaktadır.

Aslında Suriye, İslam tarihinin ilk günlerinden günümüze kadar coğrafi olarak geniş bir bölgeyi kapsarken her yönüyle çok önemli bir merkez olmuştur. Bu nedenle bu yöre ile ilgili herhangi bir araştırma yaparken tarihî gelişimleri dikkate almak gerekmektedir. XIX. yüzyılın sonlarında başlayan ve iki dünya savaşı arasındaki dönemde devam eden kesit dikkate alındığında, Osmanlı imparatorluğunun çöküşü ile bölgede başlayan istikrarsızlık, yeni kurulan devletlerin sınırlarının geç belirlenmesi ya da sürekli değişmesi gibi sorunlar, söz konusu yıllarda sınırları sabit bir Suriye'den bahsetmeyi imkânsız kılmaktadır. Dolayısıyla birinci dünya savaşıyla başlayıp günümüzdeki sınırlarına gelinceye kadar küçülen ve geriye gittikçe de daha geniş bir coğrafi bölgeyi kapsayan bir bölge olduğunu zihinde tutmak gerekmektedir. Buna bağlı olarak "Suriye Öykücülüğü" denildiğinde Suriye Arap Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana belirtilen sınırlar içerisinde Suriye öykücülüğünü anlamak gerekmektedir.

Çağdaş Suriye öyküsünden bahsetmeden önce bölgenin öykü edebiyatıyla tanışmasına değinmek uygun olacaktır:

Modern kısa öykü türünü ilk kez Amerikalı yazar Edgar Allan Poe (1809–1849) ortaya koyduğu zaman Suriye, Osmanlı İmparatorluğu tarafından yönetilmektedir. Poe'dan sonra aynı türde ilk eser verenler arasında Guy de Maupassant (1850-1893) Nikolay Vasilyeviç Gogol (1809-1852) ve Anton Pavloviç Çehov (1860-1904) bulunmaktadır. Öykü türünün öncülerinin verdiği eserler sonrası öykü, tüm dünya ülkelerine yayılırken genel olarak Arap dünyasındaki gelişen öykü edebiyatıyla Suriye'de yaşayan Araplar da tanışmışlardır.

Osmanlı dönemi öykü mirası daha çok Batı edebiyatından yapılan ticarî amaçlı çeviri, eğitim ve sosyal konularda belli bir seviyeye ulaşmış telifler-

den oluşmaktadır. Bu iki tür, edebiyat ve kültür dünyasında revaç bulduğu gibi, gazetecilik alanında da yer edinmiştir. Ancak XIX. yüzyılın sonlarından itibaren XX. yüzyılın büyük bir kısmı boyunca öykü veya herhangi bir konuyu anlatım tarzı olarak öykü üslubu, vakit öldürücü, eğlendirici veya en azından ciddiye alınmayan bir uğraş olarak kabul ediliyordu.

Modern öykünün doğuşuna ilişkin pek çok neden söz konusu olsa da sanayileşme, iş hayatının gelişimi ve buna bağlı olarak çalışan kesimin okumaya ayıracak zamanının azalması, Avrupa'da kısa öyküyü doğuran en önemli etkenler arasında yer almaktadır. XIX. asrın başından 1930'lu yıllara kadar Suriye'de de Avrupa'ya benzer bir şekilde öykücülüğü doğuran gelişmeler yaşandı. Birinci dünya savaşı sonucunda Fransızların Suriye'yi işgal etmesine kadar Suriye halkı genellikle yabancı dillerden yapılan çeviriler sayesinde modern öyküyle tanıştı. Bu dönem sonrasında başta Muhammed en-Neccâr olmak üzere bazı öncüler Suriye'de de kısa öykü yazmaya başladılar. Saruca Pazarı Mahallesinden Dimeşkli bir öykücü olan Muhammed en-Neccâr, yaptığı çalışmalarla Suriyeli öykücülerin atası olarak tanınmıştır. 1930'lu yılların sonunda en-Neccâr'ın *Hemesâtu Beradâ* ve *Fî Kusûri Dimeşk* adlı iki öykü kitabı yayımlanmıştır.

en-Neccâr'ı kısa öykünün öncülerinden olan Fuâd eş-Şâib, Alî Hulkî, Ceb-râîl Se'âde, İlyân Deyrânî izlemişlerdir. Bu isimler öykülerini otuzlu yılların sonlarıyla kırklı yılların başlarında kaleme almışlardır. Bunlardan özellikle Ali Hulkî, ün kazanmıştır. Bu zâtın *Rebî'* ve *Harîf* (1931) isimli öykü kitabı basılmış, diğer öykü kitapları ise kaybolmuştur. en-Neccâr ile Hulkî, Suriye'de kısa öykücülüğün temellerini atmışlar, bu alanda çaba harcamışlardır ve verdikleri eserler araştırmacı ve eleştirmenler için belge niteliği kazanmıştır.

Suriye öykücülüğünün öncülerinden olan bu ilk öykücülerden sonra kırklı yılların sonlarıyla ellili yıllarda yeni bir kurucu nesil doğmuş; bunlar çok önemli eserler vermişlerdir. Bu nesil, kısa öykü yazma üslûp ve tekniklerini geliştirmiş ve bu güne kadar uyula gelen yazım yöntemlerini geliştirmişlerdir. Bu yöntemler bu neslin en önemli faaliyetidir. Önde gelen isimleri şöyledir: Saîd Hûrânîyye, Şevkî Bağdâdî, Samîm eş-Şerîf, Mevâhib Keyâlî, Hâsîb Keyâlî, Nasruddîn el-Bahra, Adnan ed-Dâ'ûk, Âdil Ebû Şenb. Bu kuşak, öyküyü, basit olay örgüsü anlatımından yeni bir edebî türe taşıyan karmaşık, zengin içerikli sanatsal anlatımlı öyküye dönüştürmüştür. Günümüz Suriye öykücülüğü işte bu nesille başlamaktadır.

Ellili yılların sonundan itibaren yeni bir öykücü kuşak ortaya çıkmıştır. Bu neslin üslûbu ve dili bir önceki kuşaktan çok farklıdır. Birinci ve ikinci şahıs anlatımına geçmişler, bir öykü içinde birden fazla anlatıcı tipini ve şimdiki zaman kipini kullanmışlardır. Zaman unsuruyla oynamışlar, takdim, tehir vb.

aracılığıyla şimdiki, geçmiş ve gelecek zaman iç içe girmiştir. Uzun cümlelerden vazgeçerek birbirlerini izleyen yoğun, kısa cümleleri tercih etmişlerdir. Bazen alt başlıklar, bazen de sıra numaraları olacak şekilde öyküleri bölümlere ayırmışlardır. Öykünün hacmi de değişmiştir. Öyküde, konuşma dilinde de farklılıklar olmuş, cümleler kısalmış, diyaloglar ağırlık kazanmaya başlamış, zaman zaman öykü tamamen diyaloga dönüşmüştür. Bu yeni nesil, atıf harfleri, zarflar vb. bağlantı terkipleri ve edatlara ihtiyaç duymamıştır. Zekeriyâ Tâmir, George Sâlim, Nedîm Mar'aşî bu nesildendir. Özellikle *Dim e şku' l-Harâik* (1973) adlı eseriyle Zekeriyâ Tâmir bu kuşağın en önemli ismi olmuştur.

Altmışlı yılların sonuyla yetmişli yılların başlarında öykü yazarları sayıca çoğalmıştır. Bir önceki neslin tahkiye tekniklerini geliştirmişler ve anlatıya yeni teknikler eklemişlerdir. Bu dönemin önemli isimleri şöylece sıralanabilir: Muhammed Kâmil el-Hatîb, Abdullah Ebû Heyf, İbrâhîm el-Halîl, Sâmi Hamza, Subhî Desûkî, Halîl Câsim el-Humeydî, Velîd Mi'mârî, İskender Tu'me, Muhammed Halid Ramadân, Ahmed Mahmûd el-Mustafâ, Hasen M. Yûsuf, Muhsin Yûsuf, Zuheyr Cebbûr, Muhammed Nedîm.

Dimeşk İttihâdu'l-Kuttâbi'l-'Arabî (Dimeşk Arap Yazarlar Birliği) tarafından yayınlanan *el-Mevkifu l-Edebî* dergisi 1977 yılı 73, 74 ve 75. sayılarını birleşik baskı ile Suriye'de Kısa Öykücülük (el-Kıssatu'l-Kasîra) konusuna ayırmıştır. Dergi muhtevasında yayın yılına kadar Suriye'deki öykü türünü inceleyen üç makale ve Suriye öykücülerinden kırk öykücünün seçme öykülerini barındırmaktadır. Dergide Zekeriyâ Tâmir, Gulîl el-Hûrî, Fâdıl es-Sibâî, Velîd İhlâsî, Kamer Kîlânî gibi ünlü isimlerin öyküleri yer almaktadır¹. Öykü özel sayısının son kısmında ise edebiyat eleştirisi ve eleştirmenin görevi konusunda on yedi Suriyeli eleştirmenle yapılan mülakatlar yer almaktadır. Dolayısıyla dergi, Suriye öykücülüğü konusunda doyurucu bir sayı yayınlamıştır.

Seksenli ve doksanlı yılların öykücülerini ise önceki dönem tekniklerine sahip çıkmışlar ve bunları geliştirmeye gayret etmişlerdir. Bu dönemin en önemli özelliği öykü yazarı sayısındaki belirgin artıştır. Bu dönemde dikkat çeken isimler şunlardır: Muhammed Velîd el-Hâfız, Memduh Azzâm, Mahmûd Muflih el-Bekr, Alî el-Muz'il, Muhammed Bâkî Muhammed, Talâl Şâhîn, Mahmûd el-Hâc, Tâcuddîn Mûsâ, Nâzım Muhennâ, Usâme Esber, İbrâhîm Samuel, Enîse 'Abbûd, Bâsim 'Abdû, Suheyl eş-Şa'âr.

Dirâsât İştirâkiyye dergisi, 1998 yılında birleşik baskı yaparak yayınladığı 171 ve 172. sayılarını Suriye'de kısa öykü (el-Kıssatu'l-Kasîra fî Sûriyye) konusuna tahsis etmiştir. Dergi bu özel sayısında, Muhammed Hâlid Ramadân, Ahmed Câsim el-Huseyn, Bâsim Abdû, Ramadân Kadmânî, 'Âyid Sirâc, Alâuddîn Abdulmevlâ, Mahmûd Şuveyhâne ve Muhammed Suleymân Hasen'in Suriye öykücülüğüne ilişkin araştırma, inceleme ve makaleleri son-

rasında mülakatlarla birlikte seksen sekiz öykücünün çalışmalarına yer vermiştir. Bu sayı da özellikle seksenli ve doksanlı yıllar için Suriye öykücülüğü konusunda önemli bir kaynaktır.

Bu dönem öykü ve öykücülerini konu edinen önemli eserlerin bazılarını hatırlatmak uygun olacaktır:

Adnan b. Zerîl, *Edebu'l-Kissa fî Sûriyye* adlı eserinde Suriye öykücülüğünü Osmanlı Dönemi, iki Dünya Savaşı arası dönem, II. Dünya savaşı sonrası dönem şeklinde kesitlere ayırarak incelediği ve realist öykücülerle realist öykücülük konularını iki ayrı bölüm hâlinde ele aldığı öykü edebiyatına ilişkin bir eser kaleme almıştır.

el-Kissatu'l-'Arabiyyetu'l-Hadîse adlı kitaba da değinmek uygun olacaktır. Kitabın yazarı Abdullah Ebû Heyf'in de belirttiği gibi kitap, modern öyküdeki öz kültürün katkıları ve müessir dış etkenler anlamında edebî gelenekleri incelemeyi amaçlamaktadır. Kitabının sonuna bir öykü terimleri sözlüğü de eklemiştir. Aynı yazarın klasik öyküden modern öyküye geçişi konu alan *'Ani't-Tekâlîd ve't-Tahdîsî'l-Kissati'l-'Arabiyye*, (1993) adlı önemli bir çalışması daha vardır.

Son yıllarda öykü kitapları yayımlanmış Suriye öykücülerinden bazı yazar ve eser isimlerini vermek mümkündür. Tabii ki verilen isimler örnek kabildinden olup Suriyeli tüm öykücülerini ve bütün öykü kitaplarını içermemektedir: Âsım el-Pâşâ, *Bâkiran ba'de Salâti'l-'İşâ* (1999), Sahr Suleymân, *el-Hicratu ile'l-Kader* (2002), Sahbân Kadrî el-'Umar, *es-Sakî* (2001), Îsâ Masyût, *Fî Medâri'z-Zâkira* (1995), Mârî Raşû el-Hubbu Evvelen(2002), *Vech ve Uğniye* (1989), *Kavânîn Rehnu'l-Kanâ'ât*, (1991), *Ecmelu'n-Nisâ'* (2000), 'Amr el-Hamûd, *Sukûtu Hirakle* (2002), Neyrûz Mâlik, *Bâb Haşebî Kadîm* (2002), *es-Sadefetu ve'l-Bahr* (1977), *Harb Sağîra* (1979), *Kûb mine'g-Şâyi'l-Bârid* (1981), *Kitâbu'l-Vatan*, (1982), *Ahvâlu l-Beled* (1983), *el-Muğâmeratu s-Sâbi'a* (1994), *Mâ Ravâhu'l-Celîl* (1996) *Tilke' /-Hikâyât*,(1998), İbrâhîm el-Halîl, *el-Veral Serîru'l-Melike... Tâcu'l-Memlûk* (2002), Muvaffak Mes'ûd, *el-Ğarîku's-Sâmerî* (2002), Muhammed Ebû Hudû, *ed-Dakku 'alâ Makâmi'l-Bahr*, (2000), Firâs Suleymân Muhammed, *el-Eş'as ve'r-Raculu'd-Daîl* (1996), Delâl Hâtîm, *et-Tavk ve's-Silsile* (2002), Georgis Hûrânî, *el-Huyûlu l-Musâfira* (1996), Mahmûd Za'zûr, *Necmu'l-Kutb* (1996), Suheyl eş-Şa'âr, *ez-Zi'bu'r-Râkid fî'l-Medîne* (2002), Hassân Yûsuf el-Muhammed, *Basamâtu'l-Mevtâ* (1996), Fevvâz Muzeyyek, *el-Itticâhu l-Âhar* (1999), Mâcid Reşîd el-'Uveyyid, *bi Savtin Hafîd* (1995), *el-Ğamâm* (1999), *el-Mevtu' l-Asğar* (2002).

Dimeşk İttihâdu'l-Kuttâbi'l-'Arabî tarafından yayımlanan *e l-Mevkifu'l-Edeb* dergisi 2006 yılında yayımladığı 428. sayısını da yeniden, Suriye'de kısa öykü (*el-Kissatu'l-Kasîra fî Sûriyye*) konusuna tahsis etmiştir. Bu özel sayıda se-

kiz adet araştırma makalesi bulunmaktadır. Dergide öykülerine yer verilen öykücü sayısı doksana ulaşmıştır. Ayrıca dergi, bu sayısında merhum öykücülerin kıssalarını aylık cep kitapları serisi içerisinde okuyucularına ulaştıracağını duyurmuştur. Duyuruya uygun olarak bu serinin birinci kitabını (*e l-Mukâveme Muntehabât Kasasiyye*, 2006) öykü seçkilerine, üçüncü kitabını (*e l-Kissatu'l-Kasîra fî Sûriyye*, 2006) ise vefat etmiş öykücülerin öykülerine ayırmıştır.

Suriyeli öykücülerin öykülerine internet ortamında da erişmek mümkündür. Örneğin İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab (Suriye Yazarlar Birliği)'nin <http://www.awu-dam.org/book/indx-stories.htm> adresindeki web sayfasında 1997-2006 yılları arasında iki yüz civarında öykü yayımlanmaktadır.

Buraya kadar aktarılan bilgilerden anlaşılacağı üzere Suriye'deki öykücülük, tarihî kesitler halinde incelenmekte ve Birinci Dünya savaşına kadar Osmanlı dönemi, birinci ve ikinci dünya savaşları arası dönem ve ikinci dünya savaşı sonrası dönem şeklinde aşamalara ayrılmaktadır. Ancak Suriye öykücülüğüne ilişkin bu tasnifin tutarlılığı da tartışılmaktadır. Nuaym el-Yâfi, *e t-Tatavvurul-Fenniyyu li Şekli'l-Kıssati'l-Kasîra fî'l-Edebi's-Şâmmiyyi'l-Hadîs Suriye Lubnân el-Urdun Filistîn 1870-1965* (1982) adlı eserinde Suriye öykücülüğünü birinci ve ikinci dünya savaşlarına bağlı olarak öncesi sonrası gibi böyle kabaca bir tasnifin pek doğru ve yararlı olmadığını dile getirmektedir. Suriye öykücülüğünün edebî anlatım tekniklerinin gelişimi açısından incelenmesi ve tezine uygun bir tasnif yapılmasını önermektedir. Yazar, adı geçen eserinde iddiasına uygun olarak bir çalışma yapmıştır. Buna göre Suriye öykücülüğünü, başlangıç dönemi, geçiş dönemi, çabalama dönemi ve öncülük/oluşum dönemi olmak üzere dört aşamalı bir şekilde tasnif etmiştir. Yazarın tespitlerine göre Osmanlı döneminde söz konusu olan öykü sanatını doğuran etkenler çerçevesinde "çeviri ve kurgu öykücülüğü" söz konusudur. Geçiş dönemini ise "romantik öykü dönemi" olarak değerlendirmekte bu dönemin temsilcileri olarak Cubrân Halil Cubrân, Subhi Ebû Ganîme ve Leyyân Deyrânî'yi incelemektedir. Çabalama döneminde Ali Hukî, Muhammed en-Neccâr, Ali et-Tantâvî, Vidâd Sekâkinî, Necâti Sıdkî, Mârûn Abbûd, Fuâd eş-Şâib ve Halil Takiyyuddîn'in çalışmalarını ele almakta ve bu dönemi bir çeşit "tasvir öykücülüğü" olarak tanıtmaktadır. Son dönemi ise "bir edebî sanat olarak öykü dönemi" olarak değerlendirmektedir. Bu dönemde Mihail Nuayme, Tefîk Yusuf Avvâd, Muhammed Seyfuddîn el-İrânî, Saîd Takiyyuddîn ve Abdusselâm el-Uceylî'yi mercek altına almaktadır. Suriye öykücülüğünün içerik, kullandığı edebî teknikler ve modern öykücülüğün gelişim seyrine uygun olarak böyle bir tasnife tabi tutulması elbetteki daha doğru ve tatminkâr görünmektedir.

Sonuç olarak öykü, harflerle, kelimelerle, ibarelerle, yazım üslûbu ve teknikleriyle yapılan bir yolculuk hatta bu yolculuk sonrasında öykü yazarının

H E C E Ö Y K Ü

bakış açısıyla oluşturulan yeni bir dünyadır. Bu dünya kimi zaman Suriyeli Arap edebiyatçısının Suriye toplumunun öyküsünü anlatır, kimi zaman Suriyeli insanın tahlilini yapar. Bu yolculuk Suriye Arap öyküsünün öncüleri, deneyimleri, eğilimleri diğer bir ifadeyle Suriye toplumunu oluşturan insanlar ve bu insanların sosyal yaşamdaki tecrübeleriyle yapılan bir yolculuktur. Böylece Suriye insanının, toplumunun dün ne olduğu; gelecekte ne olacağı edebî bir şekilde anlatılır. Görünen o ki bu yolculuk Suriye insanı var oldukça sürecektir.!

Öykülerine yer verilen diğer isimler de şöyledir: Riyâd İsmet, Lûsî Salâhiyân, İskender Lûkâ, Adnân ed-Dâ'ûk, Âdil Ebû Şeneb, Selmâ el-Haffâr el-Kizberî, Abdunnebî el-Hicâzî, Vidâd Sekâkinî, Hayrî ez-Zehbî, Nasruddîn el-Bahra, Cân el-Kessân, Murâd es-Sibâ'î, İlyân Deyrânî, Ali Hukî, Abdullah Ebû Heyf, Tevfîk el-Esedî, Abdurrahmân el-Bek, Muhsin Yûsuf, Diyâ Kasabcî, Nâşid Sa'îd, Muhammed Raûf Beşîr, Hasîb Keyâlî, Yâsîn Rifâ'îye, Yûsuf Ahmed el-Mahmûd, Zekeriyâ Şerîkî, Abdurrahmân Seydû.

MEHMET HARMANCI

ŞAM'DA "HİKAYE" NİN VEFASI "ÖYKÜ" NÜN SEFASI

I. ŞAM GÖBEĞİ

Yeryüzünde ilk inşa edilen mimari eserin Allah'ın evi Kâbe olmasından mıdır bilinmez, mabetler, mescitler şehirlerin imarını belirleyen, planında merkeze oturan yapılardır. Modernite ile birlikte insan kiblesini şaşırınca kentlerin planları değişirken merkezleri de dönüşmeye başlamıştır.

Şam Camiü'l-Emevi

Bu sözlerin konumuzla ilgisini kurabilmek için hiç vakit kaybetmeden sözü Şam'a, Camiü'l-Emevi'ye kadar getirmemiz gerekli. Şam Ümeyye Camisi (*Cam i W l-Em e v i*) halen bu merkezi fonksiyonunu sürdürmekte. Tarihin derinliklerine doğru gidildiğinde de durum değişmiyor. Çünkü Hristiyanlık öncesi devirlerde bile mabet olan bir yapı ile karşılaşıyoruz. Hz. Yahya'nın *-Allah'ın selamı ona olsun-* kabrinin bu camide olması da bu tarihi durumun tanığı gibi.

Camiü'l-Emevi'den söz açmamızın sebebiniyse buraya kadar sabırla okuyup, merakla bekleyen ama soru sorma aceleciliğine kapılmayanlar şimdi anlayacaklar. Çünkü Şam'da hayatın merkezine oturan bu cami, bizim yazımızda da hikaye-öykü rotasının kutup noktasını oluşturacak. Hayatın merkezine yakışan bu mabede Osmanlı da Sûku'l-Hamidiye diye adlandırılan kapalı çarşıyla bir taç giydirmiş sanki. O zaman bu zaman Camiü'l-Emevi, daha bir merkezi. Şam daha bir Osmanlı olmuş...

Maceramızın kutup noktası bu camiden çeşitli yönlerle giderek öykünün pusulasına bakmaya çalışalım mı şimdi?

II. HAKAVÂTİ GELENEĞİ

Camiü'l-Emevi'nin kible tarafına düşen koridordan sol yanınızda caminin tarihi sur duvarları sağ yanınızda el yapımı ahşap hediyelik imalat ve satış dükkânları, antikacılar, doğuya doğru ilerlerseniz eğer, caminin bittiği yerden köşeyi döner dönmez kahvehaneler karşılar sizi. Tekrar döneceğiz. Yolun sağ

tarafında Makha'n-nevfera yer almaktadır. O yol Bab-tuma'ya çıkar amma biz biraz Nevfera'da soluklanalım. Zira bu kahve, benim görebildiğim kadarıyla, Arap hikaye geleneğinin geleneksel unsurlarından Hakavâti'lerin son durağıdır. Son örneği de buradadır. Soluklanırken şu satırlara da bir göz atalım:

"Hangisi daha şaşkın?

Yeni karşılaştığı bir elektronik aracı çözmeye çalışan, onu anlamak, kullanmak çabasıyla kendini parlayan Şarklı mı, yoksa Şark'a ait otantik / egzotik bir yaşıntıyı gözleyen Batılı mı?

Hangisi daha çok şaşırmış?

Hangisi daha çok dikkat kesilmiş?

Şam'ın turist kahvesi Nevfera'da "Hakavâti" denen hikâye anlatıcısı şahsı dinlerken gördüğüm Batılı turistlerle geldi bu sorular aklıma.

Sanki hikâye anlatmıyor da anlatılanları yaşıyormuşçasına bir heyecanla donanmış bu ihtiyar çelimsiz adamı, yüksekçe bir yerdeki koltuğunda konuşurken kaplan kesilip kükreten şeyi anlamaya ve fotoğraflamaya çalışan turistlerden mülhemdi sorularım.

Elinde kılıcı, kafasında fesi, üzerinde cepkeniyle Osmanlı artığı bu ihtiyar anlatıcıyı her akşam anlattığı bu aynı hikâyeleri her seferinde yeni bir heyecanla anlatmaya iten neydi, acaba?

Meşhur Muallâka şairlerinden Antera ve Kabilesinden bahseden bu kahramanlık hikâyelerinde hakavâtinin elindeki kılıç, demir sehpa indikçe, sehpa inledikçe dinleyenler de kapılıyorlardı hikâyenin rüzgârına, anlamasalar bile.

Halk diliyle, Suriye lehçesiyle anlatılan hikâyeleri dinlerken başka sorular da takıldı zihnime. Belki de önceki sorulara cevaplardı, yeni gelenler.

Birileri geleneksel olanı modern olana nasıl dahil ederiz / adapte deriz diye düşünedursunlar, burada o "geleneksel" denen şey olduğu gibi yaşamakta. Zira hakavâtiyi sadece turistler değil, Araplar da dinlemekte. Hem de şaşırarak değil, katılarak.

Hikâyeler sözlü olarak yaşılmakta.

Belki de bugün bize "günü geçmiş" denilen ne varsa gününün gelmesini, iniltiyle de olsa beklemekte.

Ne de olsa güneş bir yanını ısıtırken yeryüzünün, öte yanı karanlıkta kalmakta."

Daha önce Hece'nin yetmişdördüncü sayısında da yer alan yazımda Hakavâti geleneğini böyle anlatmışım. Ama Nevfera'nın hikayeciliği bu kadarla geçirilemez. Çünkü oraya yerlisi-yabancı ile gelen konuk çeşitliliğinin

Hakavâti'nin Koltuğu

barındırdığı bir grup da okuyan-yazan mürekkep yalamış kesimdir. Burada Çağdaş Arap Edebiyatından isimlere rastlamak mümkündür. Genç yazarlara ya da orayı tam anlamıyla "yazı-hane"ye çevirmiş Şair Mahmud gibilerine. Belki gibileri demek de Mahmud'a haksızlık olur. Çünkü o, kahvenin müdavimi ama müşterisi gibi değil sanki sahibi gibi bir müdavimidir. Sandalyesi, sehпасı, yeri, konumu... Çoğunlukla konukları değişir sadece. Şiir ve öykü kitaplarını tanıtır, satar. Ressamdır da aynı zamanda. Kendi kitaplarını eskizlerle süslemiştir. Cübran Halil Cübran'ı hatırlatırcasına.

Onunla sanattan, edebiyattan konuşabilirsiniz. Bu esnada başka masalardan kulak kabartanlar olursa onlarla da ahablık kurmanız mümkün olabilir. Ya da Mahmud sizi tanıştırır (mı)?

III. BAPTUMA'YA GİDEN YOL

ÇAĞDAŞ ÖYKÜDEN Mİ GEÇER?

İşte orada tanıştım, genç öykücülerden Ma'an Ali ile... Hani demiştim ya demin bu yol Babtuma'ya çıkar diye. İşte şimdi oraya doğru adımlamanın tam sırası... Ma'an Ali orada oturuyordu. Bir kez Nevfera'dan çıkıp evine de gitmiştik. Yayımlanmış kitaplarından imzalayacaktı, benim için. "*Züleyha*" adlı on öyküden oluşan bir kitabı var elimde, şimdi geçmişi yâdedip zihnimi toparlamaya çalışırken...

Kitapları karıştırırken, Nevfera'dan olmasa da tanışıklığımız, adıma imzalanmış öykü ve romanlardan, tanıştığım diğer edebiyatçıları da hatırlıyorum. "*et-Türüsül-kırmızıye*" isimli romanını imzalarken Lina el-Hasen, kitabın adındaki kelimenin Türkçe olduğunu da vurgulamıştı. Onu felsefe derslerinde, Camiatü Dimeşk'ten tanıyordum. Tayyib Tizîni Hoca'nın lisansüstü felsefe derslerine devam ederken, aynı sınıftaydık. Bir gün söz dönüp dolaşıp edebiyata gelince, benim de öyküye olan ilgim anlaşılmıştı. Bundan sonradır ki, Lina hem romanını takdim etmiş hem de birkaç kez Suriye ve Lübnan'daki edebiyat ortamı ve edebiyat dergileri üzerine sohbet etmiştik.

Pusulada başka bir yön seçmeden önce buraya bir şey daha eklemeliyim. Babtuma'ya çıkan Osmanlı bakiyesi eski Dimeşk sokaklarında tarihin vereceği bir sarhoşluğa karşı dikkat kesilerek gezerken, gözünüz Al-bal Kafeye ilişirse mutlaka uğrayın. Zira orası da sanat, edebiyat, sinema, tiyatro, tv dünyasının simalarının uğrak yerlerinden biridir.

Osmanlı konağından bozma bu mekanın üst katı sanat galerisi, alt katı ben diyeyim kahvehane siz deyin 'cafe'dir. Tavanı açılır giriş bölümüyse cabası. Yaz geceleri Feyruz şarkılarını yıldızlar dinlesin diye sanki mekanik kol yardımıyla tavan açılır. Gökyüzü görünür. Masanıza yıldızlar dökülür. Tabii yer bulabilirsiniz. İşte Al-bal da hikayeden öyküye Şam'da iz sürebileceğiniz mekanlardan birisi olabilir, tabii bulabilirsiniz.

Her neyse bu yoldan çıkmalıyız artık. Çünkü tarihi buğusu ve edebi büyüsüyle bu araç girmez, güneş görmez sokaklar da kaybolup gitmek işten bile değil.

III. MEKTEBETÜ'N-NURİ'DE HİKAYEDEN ÖYKÜYE

Yönümüz bu kez batı istikametinde. Camiü'l Emevi'nin kible cihetinin batısına düşen büyük avlu kapısından Suku'l-Hamidiye'ye çıkıyoruz. Çarşının en bakımlı ve gözde bölümünden geçerek dışarı çıkıyoruz. Sağa döner ilerlersek Sultan Selahaddin Eyyubi'nin timsaline ulaşırız. Sola dönersek, Osmanlı tarihinin canlı tanıkları, eserleriyle çevrelenmiş bir koridordan Babü's-Sağır kabristanına vasıl oluruz. Ama biz dosdoğru ilerleyeceğiz. Yolum karşısına geçip menzilimize yine bir Osmanlı eseri olan Mahattatü'l-Kıtâr'ı yerleştireceğiz. Yani II. Abdülhamid'in trenlerinin geçtiği, İslam aleminin damarlarında akan kan, beynini zinde tutan heyecan olarak dolaşmış vagon kafilelerinin Şam durağını... Yolum sağdaki kaldırımından gidersek eğer İstasyondan önce bir de sürprizimiz olabilir size. İstasyona yaklaşırken, Mevlevi dergahı ve camii de çıkacak karşımıza. Arap tarzı mimarinin detay motifleri, minarenin alemi Mevlevi sikkesinden. İhata duvarlarında aynı sikke motifi.

İşte istasyonu sırtımıza alıp, aşağı doğru büyük tiyatro salonuna kadar biraz yürüyoruz. Yolum solunda tiyatro salonu, sağında Mektebetü'n-nuri.

Gele gele bir kitapçıya mı gelecektik, demezsiniz inşallah. Çünkü burası Şam'ın en zengin kitabevlerinden birisi.

Tabandan tavana uzanan raflarıyla, ticari bir işletme olmaktan çok, bibliyoman bir zatın hususi kütüphanesi gibi aslında. İçeriye girdiğinizde rafların arasında, kendinizi ancak filmlerde karşılaştığınız bir manzarayla karşı karşıya bulursunuz. Her yer kitap dolu ve raflar, konularına göre ayrılmış kitaplar... Serezat, saatlerce dükkânda dolaşıp, bakıp okuyabilirsiniz. Mekân çok geniş değil ama kalabalık yapmadığınız sürece, bir kenara ilişip kitap karıştırmanıza karışan olmaz. Konulu raf sistemiye işinizi kolaylaştırır, merakınızı kamçılar.

İşte o raflardan mühim bir kısmı edebiyata hasredilmiştir. Onların içinde de hikayeden öyküye birkaç standı aşan kitaplar yer almaktadır.

Roman, hikaye, kısa öykü, kıpkısa öykü yani kıssa kasira cidden, teori vs. kitapları. Al gözüm seyreyle. Telif, tercüme Arapça pek çok kaynak. Türkçede öykü teorisi kitaplarının az olduğunu söyleyenler için bulunmaz bir açılım. Arapçanın bir avantajı da bütün Arap ülkelerinin ortak bir yazın ve basın dilini paylaşıyor olması. Bunu sağlayan ise alfabe birliği ve (gerçekten müsterek) bir dilin kullanılıyor olması. Bu sayede Arapça konuşulan bütün

Şam Tren İstasyonu-Mayıs 2008

Ülkelerin yazılı eserleri ortak bir havzada geniş bir birikim yaratıyor. Okuyabilene aşk olsun!

IV. HOş BİR SÜRPRİZ: şEN TABAK

Yolculuğumuzu noktalamadan önce hazır söz buraya gelmişken, "Vâfâka şenn't-Tabaka" darb-ı meselinin hikayesine de yer vermeliyim.

şenn ile Tabaka'nın hikayesini ilk kez, Ahmet Turan Alkan'ın bir yazısından hatırlıyorum. Yıllar sonra şam'da Ma'hedü'l-ecanib'te metin derslerinden birinde yeniden karşıma çıkmıştı. Orada orijinalinden hikayeyi ve darb-ı meselin ne anlama geldiğini bir iyice bellemek mümkün oldu. Bu söz de zihnime kazındı. Bizdeki "tencere yuvarlandı, kapağını buldu"nun Arapça tam karşılığı sanki. "şenn'e de Tabaka ne güzel uymuş" diye evirerseniz sözcük düzeyinde doğru, deyim düzeyinde boş bir söz etmiş olursunuz.

Bu hikaye burada bitmedi tabii ki. şenn ile Tabaka'yı dünya gözüyle Tv ekranında görmek de nasipmiş.

Suriye Arapların dizi film yapım merkezidir. Mısır ise, Arap sinemasının merkezi diye bilinir. Suriye televizyonları başta olmak üzere pek çok Arap Tv kanalında yer alan dizi, şam menşelidir.

Bu dizilerin en az yarısı ise geleneksel hikaye, kıssa ve efsanelerin senaryolaştırılması ile yapılıyor. Bu açıdan şam'ın "hikayesine" vefasından söz etmek abartı sayılmaz sanırım.

İşte bu yapımlardan biriydi gösterilen Suriye ekranlarında ve sonrasında bir de soru soruluyordu: Bu hikayeye uygun darb-ı meselimiz hangisidir? Telefonla katılıp doğru cevap verecekler arasından çekilişle belirlenecek şanslı izleyicilerine hediye vadi ile birlikte gelmişti soru.

Oysa ben dudaklarımdan "vâfâka şenn't-tabaka" sözcüklerinin dklşne engel olamadığımdan doğru cevabı bir çırpıda vermiştim. evremdekiler, cevabımın doğruluğu anlaşılınca, şaşırmaktan kendilerini alamadılar. Bir deyim, bir yabancı, bir solukta, bu kadar rahat nasıl cevaplamıştı...

Bilmedikleri şey ise, bu hikaye beni bulmuş, sarmış, burada yeniden karşıma çıkmıştı.

Bazen bildiğiniz bir hikayenin bilmediğiniz uzantılarını keşfetmektir hayat. Bazen de hoş sürprizlerle karşınıza çıkacaktır, bu hikayeler. Yeter ki siz hikayenizi unutmayınız efendim...!

H E C E Ö Y K Ü

NEYRÛZ MÂLİKLE ÖYKÜCÜLÜĞÜ ÜZERİNE SÖYLEŞİ¹

Türkçesi: Yunus Sami Samancı-Murat Göçer

Neyrûz Mâlik, Suriyeli meşhur öykücülerdendir. Dokuz öykü kitabı bulunmaktadır.*

Neyruz Mâlik'i diğer yazarlardan farklı kılan husus, kolay anlaşılır dili, zorlamalardan uzak, açık ve basit üslubudur. Öykülerindeki kahramanların davranışları ve onları bu davranışlara iten psikolojik faktörler betimlenirken de beğenilen bir sadelik görülmektedir. Öykülerinde, halk kesimi veya toplumun alt tabakasındaki insanlara yakın gelen bir sıcaklık ve canlılıktan yararlanan kahramanlarının kişiliklerinin ardındaki güçlü olay örgüsüyle okuyucuyu kendisine bağlar. Öykülerindeki bu örgü okuyucuya, bu cehennem yolculuğunun trajik sonucunu kendi gözleriyle görmek için arzu dolu olarak doğru yolda yürüdüğü hissini verir. Bu trajedide dünyadaki en azgın kişiliklerin temiz yürekli ve masum insanları içine düşürmek için kurdukları ateşten bir ağ bulunmaktadır. Bu ağ geçim yollarının tıkanması ve daraltılması üzerine kuruludur. Bu gezinti sonucunda okuyucu, yazarın zihninde güzel vatanın kendisine bir yuva inşa ettiğinin ve yine yazarın zihnindeki insanın, kalbinin en mutena yerinde yaşadığının farkına varır.

— *Saygıdeğer Neyrûz Mâlik, siz kırsal kesimin derinliklerinden çıkıp gelmiş bir yazarınız. Sizi genelde edebiyat dünyasına ve özelde de öykü yazmaya sevk eden amiller nelerdir? Bu amiller kişisel mi, hayatınızın ilk dönemlerinden kaynaklanan etkenler mi?*

— Bu sorunun cevabı için arkama dönüp kimi hatıralarımı zihnimde canlandırmam gerek. Yine bazı tarihî meseleleri de hatırlamalıyım. Henüz bir bebekken ve İfrîn bölgesine bağlı küçük bir köy olan Kaybâr köyüne ziyarete gittiğimde annesiyle babaannesini ayırt edemeyecek kadar küçük olduğum dönemlere dönmeliyim. Hatta anne ve babamın evlendiği 1939 senesinden başlayayım sözüme. Evliliklerinden bir yıl sonra anne ve babam Halep'e taşınmışlar. Çünkü son derece fakir ve işsiz olan babam Halep'te gönüllü olarak orduya katılmış.

Babam yaşadığı köyün zenginlerinden sayılabilecek birinin oğlu olduğu halde, Bîrû ismindeki kız kardeşiyle annesinin yanında yetim olarak büyü-

Neyrûz

Mâlik

SÖYLEŞİ

müş, çocukluk dönemi zorluk ve sıkıntılarla geçmiş. Dedemin zengin olmasına rağmen ardında bıraktığı ailenin sıkıntıya düşmesinin sebebi, o senelerde kuzey şehirlerindeki pek çok vatan evladının müptela olduğu gibi dedemin de kumar belasına bulaşmasıymış. Zamanla dedem kumar yüzünden, eşi ve çocuklarıyla oturduğu eve varıncaya kadar, bütün servetini kaybetmiş.

Babam, dedemin vefatını bize şöyle anlatmıştı; "O gece dedeniz içine düştüğü bu iflasa dayanamadı, kalbi bir anda duruverdi ve öldü. Ben o zaman henüz bir yaşındaydım ve halanız da üç yaşındaydı." Babam, demir yollarında gündelik işçi olarak çalışan fakir bir adamın kızı annemle evlendikten sonra Halep'e göçmüşler. Hayatının geri kalan dönemini çalışarak geçiren babam, dördü vefat eden 11 evlat büyüttü.

Babam aralıksız tam kırk bir yıl süren görevinden emekliye ayrılincaya kadar Halep'te yaşadı ve 1975 senesinde vefat edip cenazesi köyüne nakledilinceye kadar da bir daha memleketine hiç dönmedi.

Doğum günüm garip bir tesadüfle, 17 Nisan 1946 tarihindeki "göç günü"ne tekabül etmektedir. Ancak ben bu günle hep gurur duymuşumdur.

Annem beni dünyaya getirdiğinde babam sınır bölgesindeki cepheyleymiş. O günlerde sınır bölgesinde İsrâil'le savaş içindelermiş. Babam tamı tamına 1948 yılına kadar cepheye savaşmaya devam etmiş. "Azîziyât Tepesi Çatışması"nda yaralanmış ve neredeyse ölüyormuş. Ayrıca Filistin savaşında gazilik madalyası almış. Ancak ne yazık ki bu madalyayı kaybetmiş. Nasıl kaybettiğini hiç kimse bilmiyor. Fakat muhtemelen, ev kiralama konusunda sıkıntı çeken diğer fakir ailelerde olduğu gibi, pek çok kez tekrarlanan taşınmalar esnasında kaybetmiş olmalı.

Nenem, yani anneannem -ki ben babaannemi hiç tanımadım- muhteşem bir hikâye anlatıcısıydı. Çok güzel hikâye anlatırdı. Ayrıca çok da güzel kurguları anlattığı hikâyeleri. Anlattığı hikâyelerin çoğunun, onun hayal gücünün ürünü olduğundan eminim. Sahip olduğum bu öykü birikimini onun bana anlattığı birçok hikâyeye borçluyum ve bu hikâyelerin çoğunu hem anne tarafından hem de baba tarafından mensubu olduğum Kürtlerin kültür birikimi içinde bulamadım. Bu sebeple diyebilirim ki, çok sonraya ertelenerek de olsa -her ne kadar gazete ve dergilerde yayımlanan hikâyelerimin çoğunu dedemin dilinden aktarmış olsam da- beni edebiyat dünyasına yönlendiren etken anneannem olmuştur.

Bütün ilgimi edebiyata hasrederek geçirdiğim hayatımda kısa bir süreliğine geçen bir ara dönemden bahsetmek istiyorum. Bu ara dönem görsel sanatlara ilgi duyduğum ve resimle uğraştığım yıllardır. Bu güne kadar hep kendi kendime sorup durmuşumdur; ailemden hiçbir kimsenin resimle herhangi bir ilgisinin olmamasına rağmen, beni resme yönlendiren nedir diye. Ya da ailemden birinin bu sanatla bir ilgisi olabilir mi?

On yaşımdan beri kendimi içerisinde bulduğum bu güzel dünya... Belki de, evet, diyebilirim ki, belki de yukarıdaki sorunun cevabını sadece tahmin edebilirim... Evet, köy hayatı! Köyün havası ve tabiatı benim kalemi, beyaz ve renkli tebeşirleri, yağlı boya elime almama sebep... Kendime karşı hiç yabancı hissetmediğim bir dünyanın renklerinden bahsedebilmek için. Yaz günlerinin çoğunu köyde geçirirdim. Aynı şekilde okul yıllarında, şimdilerde "Bahar tatili" diye isimlendirilen sömestr tatilinde ve bayramlarda da köyde olurdum. Çoğu kez, özellikle annemle birlikte gittiğim bu kısa köy ziyaretlerinin sebebi babamın emekliliğinden önceki dönemde ordudaki görevinin hep sınır bölgesinde İsrail'le sıcak çatışma içerisinde geçmesiydi... Görünen o ki, resme beni yönlendiren işte bu ziyaretler olmuştu.

O güzel renklerinin arasında yaşadığım tabiat, yaz kış ilkbahar ve sonbahar, her mevsim ciğerlerime çektiğim güzel hava, koşup oynadığım yemyeşil tarlaları hâlâ unutamam... Aynı şekilde yağmurlu havaları ve kar yağışını, sonra bulutsuz gecelerle birlikte fırtınalı geceleri, aynı şekilde köydeki evde üzerime toprak parçalarının döküldüğü damın altında uyuduğum uykuları, hasat ve sulama mevsimini bekleyişlerimi, köylü çocuklarla beraber günlük işlerde çalışmamı ve diğer tüm yönleriyle köy hayatını. Zannediyorum ki beni yönlendiren temel etkenler işte bütün bu söylediklerim oldu. Anneannemin, baharın renklerine benzeyen parlak renklerde iplerle süslediği ve üzerine nakışlar işleyerek dokuduğu kilimleri seyrederken hep zihnim karmakarışık olurdu.

SÖYLEŞİ

Kanaatimce beni resme ve plastik sanatlara yönlendiren, kendimi içinde buluverdiğim bu ilkel ve garip hayat, sonra bu anlattığım hatıralar oldu.

Yirmi bir yaşına gelinceye kadar, edebiyatla ilgilenmek aklımın ucundan bile geçmemişti. 1967 yılındaki Haziran savaşı senesi resimle ilgilenmeyi bıraktım. Resimle ilgili bütün irtibatlarımı kopardığımı, gittiğim yerlerle ilişkilerimi kestiğimi hatırlıyorum. İki yıl boyunca güzel sanatlar merkezinde eğitim görmeme ve buradan mezun olmama, kişisel ve karma sergiler düzenlememe, sonra ilkbahar ve sonbahar aylarında düzenlenen devlet sergilerine katılmama rağmen. Bütün bunlara rağmen, "Haziran Yenilgisi"nden sonra resimle olan bütün bağlarımı kestim ve edebiyatla devam ettim.

Bundan sonra iki yıl boyunca durmadan yazdım ve yazdıklarımı yırtıp attım. Bu durum, *Güneşin Öyküsü* isimli ilk öykümün 1969 yılının sonlarında, yazı işleri müdürlüğünü Memdûh Advan'ın yaptığı *es-Sevra Gazetesinde* yayımlanmasına kadar. 1977 yılında ilk öykü kitabımı yayımlayacağımdaya, yine 1969-1972 yılları arasında yazdığım üç yıllık uğraşılarımın ürünü öykülerin hepsini yırtıp attım. Bundan sonra halk lehçesiyle yazdığım öykülerden oluşan kitabım ve ardısıra yayımlanan diğer öykü kitaplarından önceki yazdığım öykülerin hiç birini muhafaza etmedim.

Bana neden özellikle öykü diye sordunuz. Bence bunun birçok sebebi var. En önemlisi bir öyküyü bugün yazıp yarın bir gazete veya dergide yayınlatabiliyor olmanız. Yani öykünün yayınlanma olanağı çok geniş. Bence buna nazaran daha önemsiz olsa da ikinci sebep de 1990 senesinde Komünist Partiden ayrılınca dek, parti çalışmalarımın yoğunluğudur. İçinde bulunduğum parti çalışmaları roman gibi diğer edebiyat türlerinde yazmama imkân tanımıyordu. Bütün zamanım parti çalışmalarında geçiyor ancak ara sıra bu çalışmalardan yaptığım kaçamaklarda yazabiliyordum. Çünkü bir öyküyü, daha önce de söylediğim gibi, bir günde yazmanız mümkün. Fakat bir roman ya da tiyatro eseri kimi zaman seneleri bulacak şekilde uzun ve devamlı çalışmayı gerektirir.

Belki bu durumun bir sebebi daha var. Gizli bir sebep. Bu da, her ne kadar öykü alanında eğitimsiz olmama rağmen, öykü yazarlığına yatkın oluşumla açıklanabilir. Söylediğimde garipseyeceksiniz ama benim öykücülükte yetenekli olmamın temelinde anneannem ve onun bana anlattığı hikâyeler yatmaktadır.

Evet, neden garipsediniz ki. Gerçek bu!...

Bugün hatırlıyorum, bana hikâyeler, masallar ve efsaneler anlattığı o gecelerde, anneannem muhteşem bir hikâye anlatıcısıydı. Sadece bu kadarla da değil, o tam manasıyla çağdaş bir öykücüydü.

SÖYLEŞİ Önceden bir plan ve hesap yapmadan daima söze doğrudan girer, mesela annesi ve babası ölmüş küçük bir kızın hikâyesini anlatmaya başlayıverirdi. Önce biraz kızın çile dolu hayatından bahseder, sonra durur, benim gözlerimdeki hikâyenin devamını öğrenmek için yanıp tutuşan özlem alevini görünceye kadar anlatmayı sürdürürdü. Gözlerimdeki bu ifadeyi görünce bir kahkahaya atar ve "Kalk da bana bir tas su getir" derdi. Ben hemen yerimden şimşek gibi fırlayıp ona su getirir ve sonra tekrar kucağına sokulurdum. Anneannem sakın sakın sudan içer, sonra dudaklarını bir mendille siler ve tası yanına koyup "Su hâlâ soğuk, henüz bahar gelmemiş" derdi. Böylece sırf benim ruhumun derinliklerindeki hikâyenin sonunu öğrenmeye olan iştia ve hevesi kışkırtmak isterdi. Sonra küçük yetim kızın hikâyesine devam eder, ancak bu sefer de küçük kız hakkında değil başka bir konuda konuşmaya başlardı. "Küçük kıyı burada bırakalım" derdi bana. "Aynı zamanda cereyan eden başka bir olayı konuşalım" diye devam ederek sözü küçük kıydan uzakta yaşayan, o küçük yetim kızın annesinin ölüm haberini ancak vefatından çok sonra haber alan teyzesini anlatarak sürdürürdü. Sonra bana uykumun gelip gelmediğini sorar ve benim cevabımı hiç duymamış gibi devam ederdi: "Bak yastık şimdi daha yumuşak oldu. Teyzen yastığı söküp içini boşalttığını, sonra yeniden doldurup senin için hazırladığını kaç kez söyledi!"

Anneannem bu şekilde yastık hakkında konuşmaya dalınca hikâyeyi tamamen unuttur ya da unutmuş gibi yapardı. Ben hangisinin doğru olduğunu kes-

tiremezdim. Aklımın bir yarısı yeni yapılmış yumuşak yastığa gitmiş, diğer yarısı küçük yetim kızın hikâyesine takılmış kalmış bir vaziyette zihnim dar— madağınık olurdu. Anneannem tekrar hikâyeyi anlatmaya dönünce, yine bam— başka bir konudan bahsetmeye, bu sefer de küçük yetim kızın annesinin vefat haberinin bu uzak köyde yaşamakta olan kadına neden bu kadar geç ulaştığı— nın sebeplerini anlatmaya koyulurdu. Anlattığına göre uzak köydeki kadın ai— lesinin karşı çıktığı bir evlilik yapmış ve ailesiyle bütün bağlarını koparmıştır.

Bu şekilde anneannem hikâyenin oraya buraya saçılmış iplerinin ucunu yavaş yavaş bir araya getirip toplar, şimdi anlıyorum ki, bana tane tane anlat— tığı hikâyeleri bugünün modern öykücülüğünde kullanılan en yeni anlatım teknikleriyle süslerdi.

Benim edebiyata merak salmamın ve öykücülüğümün temelinde yatan sır budur işte! Yani anneannem okula yüzü görmeden ve hiçbir eğitim almaksı— zın bana öykü üslubunu öğretmiş, bana ta o zamanlarda yetmişli yılların öy— kü metotları ve kurgulama teknikleri hakkında bir temel kazandırmıştır. Ben de yetmiş kuşağından olmakla her zaman gurur duyarım. Çünkü bu dönem, altmışlı yılların tecrübelerinin yanında, öykülerinin konularını bizzat siyasî ve kültürel olaylardan alarak bu şekilde neşvünema bulmuş ellili yılların de— neyimlerinden de yararlanmıştı. Bu dönemde yetişen nesil, öykünün hem şeklini hem de muhtevasının okuyucuya aktarımındaki metotlarını yeniden

SÖYLEŞİ

— *Her yazarın, her sanatçının bir idolü vardır. Bu idol bir fikirde, belli bir hedefte veya herhangi bir insanda somutlaşır. Neyrûz Mâlik'in edebî ha— yatındaki idolü kimdir?*

— Peşinden yürüdüğüm, taklit ettiğim bir kişi yok dediğimde şaşıracaksınız. Daha önce plastik sanatlar dünyasından geldiğimi söylemiştim. Bunun sebe— bini de açıklamıştım. Ancak ben okuyucu önünde ne olduğu belli olmayan bi— ri gibi görünmemek için idolümün küçüklüğünden yani on, on iki yaşımdan beri aşinası olduğum insan kaynaklı edebiyat olduğunu söylemekteyim.

Her fakir çocuk gibi benim de özel bir kütüphanem olmadı. Evimizde okul kitaplarım dışında bir tek kitap bulunmazdı. Boş vakitlerimin birçoğunu kültür merkezinde geçirirdim. Burada, kütüphane masalarının üzerinde dün— ya edebiyatıyla tanıştım. Özellikle klasik Rus edebiyatını zikredebilirim.

Burada Necip Mahfuz'la ilgili bir noktayı aktarmak isterim. Kendi kendi— me bazen sabah uyandığımda radyolar çok kıymetli bir yazarın ölümünü ilan ederse ne diyeceğim derim. Hiçbir şey söyleyemem. Necip Mahfuz gibi bir büyük yazarı kaybettiğimizde yaşadığımız dünya nasıl bir dünya olacak diye

kendi kendime sorarım. Necip Mahfuz'un on küsur yıldır eser vermeyi bıraktığı doğrudur. Ama hâlâ aramızda, sadece aramızda olması bize yetiyor. Her sabah melek sesli Feyrûz'un söylediği "Allahım! Sonsuza kadar onun ömrünü uzat" sözlerini söylemeyi sürdürüyorum².

Konuma dönersem. Evet, insan merkezli edebiyat benim idealim. Tabî ki bu Necip Mahfuz ve Aytmatov gibi bir yazarı aynen benimsediğim anlamına gelmez.

Kabaca değerlendirecek olursak gerçekten de herhangi bir fikir ya da belirlirli bir hedef olarak edebî tavrımın oluşmasında, birbirine girmiş ve kaynaşmış onlarca husus var. Senin de bildiğin gibi ben yirmi üç yılı aşkın bir süre Komünist Parti saflarında çalıştım. Bu senelerde taşıdığım düşünceler komünizm merkezliydi. Ezilmişleri cehaletten fakirlikten ve baskılardan kurtarmak için çalıştım.

Bu zemin, 1977 yılında ilk çıkan kitabımı başlangıç kabul edersek, yirmi yıla yaklaşan edebî çalışmalarımın, fikir-sanat tarzımın oluşmasının temel mihveriydi. Özellikle 1950'li yıllarda Suriyeli ilerici ve ulusalcı yazarların görüşlerini benimsedim. Bu yazarların kitaplarında "vatan", "halk", "hürriyet" kavramlarının anlamları vardı. Gördüğün gibi kültürler, şartlar ve ortamın bütünü benim entelektüel kimliğimi oluşturdu. Ben kendime bir yol çizdim ve hâlâ bu yolda yürümekteyim.

SÖYLEŞİ Belki de sen "hâlâ bu yolda yürüyorum" sözüne katılmayacaksın. Çünkü 1997 yılında yayınlanan *Tilke'l-Hikayat* isimli öykü kitabımda bir kırılma görebilirsin. Sadece kırılma, bozgun değil, *Tilke's-Sefine* öyküsünün kahramanının yaptığı gibi, intihara sürükleyen bir karamsarlığı da fark edebilirsin. Bana göre eski olan, bu yeni düşünce titrek topraklarda varlığını sürdüren sert mizaçlı insanların yaşadıkları olguya gösterdiğim protestodan kaynaklanmaktadır. Bu insanlar tepkilerini kaybetmişlerdir.

— *Bugün öyküyü, ufkunu ve öykünün hayatın baş döndüren hareketliliğine uyum sürecini nasıl görüyorsunuz? insan hayatına hücum eden diğer sanatlar karşısında hikâyenin yeri neresidir?*

— Öykünün yok olması mümkün değil. Bu güzel türün nereye gittiğinin sorulması da uygun değil.

Öykü için neden son günlerini yaşıyor demeye çalışıyorlar anlayamıyorum. Kardeşim, Öykücüler olduğu müddetçe bu sanat ölmez. Daha da ötesi öykü son yıllarda yükseliş göstermiştir. Delil mi istiyorsun. Haftalık dergilerin, günlük gazetelerin sayfalarını çevir. Yayınlanmış yığınlarca öykü göreceksin. Bu öykülerden bazıları meşhur yazarlara bazıları da genç yazarlara aittir. Eleştirmenlerin, daha doğrusu yergiyi meslek edinenlerin, öykünün sıkıntıları ve hatta bazen ölümü etrafındaki hezeyanları çok saçmadır. İnsan var oldukça öykü de var olacaktır.

Ancak niçin öykü türünün az okunduğunun sebeplerini sormak istersen şunu söyleyebilirim. Bu öyküye özgü bir durum değildir. Tamamıyla başka sebeplere dayanmaktadır. Mesela türü ne olursa olsun kitapların pahalı oluşu; halk arasında okuma-yazma oranının düşük oluşu; birilerinin tadı, kokusu, rengi olmayan edebiyatı yayma hırısı... Öyle ki okuyucu yayınlanan çoğu öyküde ne beklentilerinin ne de sorunlarının karşılığını bulabilmektedir. Öyküler, okuyucuyu ilgilendirmeyen meselelere, maskaralıklara değinmektedir. Daha doğru bir ifade ile insanların günlük sıkıntılarına çare, yaralarına merhem olacak bir edebiyat artık yoktur.

Diğer sanatların öykünün geleceğine etkisinin, özellikle de televizyonun etkisinin, olumsuz olacağını hiç bizim inkâr edemeyiz. Televizyonun olumsuz etkisi sadece öyküde değil bütün edebî faaliyetlerde kendini hissettirmektedir. Hatta sinemayı bile etkilemiştir. Televizyon tembel insanların rahatlamak isteyeceği ilk ve son duraktır. Bu rahatlıktan sadece bedensel rahatlama değil, beynin, düşüncelerin rahatlamasını da kastediyorum. Çünkü televizyon vakit geçirmenin, eğlenmenin aracıdır. Özellikle de tüketimi özendiren sistemin aygıtıdır. Elbette ben insan hayatındaki olumlu yönlerini inkâr ediyorum değilim. Televizyonun insan hayatındaki olumlu rolü düşünce ve eğitim planında olabilir.

Üzülerek söylemeliyim ki ulusal ya da uluslararası kanallarda gezindiğimizde neredeyse her bir kanalın eğlenceye ve tüketime dönük yayın yaptığını görmekteyiz.

SÖYLEFİL

Bunca can sıkıcı şeye rağmen öykü ve edebiyatın diğer dalları, beşerî vicdanın yükselen sesi olarak tarihte var olacaktır. Bu vicdan kendilerini yeryüzünde Allah'ın gölgesi sanan diktatörlerin ve sahte kahramanların düzmece tarihlerini yerle bir etmektedir.

Evet, genelde edebiyat özelde de öykü, insan vicdanının tarihidir. Açık ve gizli baskılarla, bayağılıklarla, maskaralıklarla hiç kimsenin bastıramayacağı vicdanın sesidir.

— *Edebiyat hangi iklim ve ortamda büyüyüp serpilir?*

— Edebiyatın içerisinde gelişeceği ortamla, atmosferle neyi kastettiğinizi bilemiyorum. Yalnız şu genel cevabı verebilirim.

Eğitim açısından yazar, ilkokuldan üniversiteye kadar iyi bir eğitim almış olmalıdır. Yazar mutlaka yabancı bir dil bilmelidir. Bu ona dünya edebiyatını tanıma fırsatı sunacaktır. Yazar sadece edebiyatla uğraşmalı, en azından hayatını bir kültür müessesesinden kazanıyor olmalıdır.

Edebiyatın başına bir kaza bela gelmeden ve bir engele takılmadan serpilip büyüyebileceği uygun iklim budur.

H E C E Ö Y K Ü

Yaratıcı yazarı kuşatan koşullar, onun yazarlığını desteklemeli, ona yardımcı olmalıdır. Maalesef birçok yazarımız için şartlar hiç de güzel değildir. Sizin de gördüğünüz gibi, birçok yazar geçim derdine düşmüştür. Bu şartlardan dolayı yazarın çok istisnâî durumlar hariç eser ortaya koyabildiğini göremiyoruz. Olumsuz şartlar yazarı çok zor ve kahredici durumlara düşürebilmektedir.

Ama siz fikrî ve siyasî atmosferi, şartları kastediyorsanız yazarın işi kat be kat zor... İzah sadedinde isterseniz Arap Yazarlar Birliği'ndeki bir komisyonun şu raporunu aktarayım. Bu rapor *Seb'u Kasas ve Hikâye* adlı çalışmanın yayın onayını almak için sunduğumda yazıldı. Harfîyen rapor şöyledir:

"Eserdeki öyküler tarihsel bir üslup içerisinde çağdaş ve güzel konuları ele almaktadır. Ancak vermek istediği mesajlar, yazılı ve görsel medyada zaten var yer alan şeylerdir. Öykülerin bütününde ülkenin perişanlığı, insanların kötü hali, zulüm ve zalimler ve herkesi köleleştiren siyasetten şikâyet konuları edilmektedir.

Fikrî görüş	: Yazar bütün ümit yollarını kapatıyor.
Sanatsal görüş	: İyi
Teklif	: Uygun değil"

Sorunuza cevap oldu mu bilmiyorum.!

SÖYLEŞİ

Mahmûd el-Vehb'in, Neyrûz Mâlik'le yaptığı röportajdan seçilerek çevrilmiştir. Röportaj: *Dirâsât iş-tirâkiyye Dergisinde* (1998/171-172) yayınlanmıştır.

es-Sadefetu ve'l-Bahr (Öykü kitabı) 1977; Harb Sağîra (Öykü kitabı) 1979; Kûb mine's-Şâyî'l-Bârid (Öykü kitabı) 1981; Kitâbu'l-Vatan (Öykü kitabı) 1982; Ahvâlu'l-Beled (Öykü kitabı) 1983; Bâbun Haşebiyyun Kadîmun (Öykü kitabı) 1991; el-Muğâmeretu's-Sâbika (Öykü kitabı) 1994; Mâ Ravâhu'l-Celîl (Öykü kitabı) 1996; Tilke'l-Hikâyât (Öykü kitabı) 1997

Röportajın 1998 yılında yapılmış olduğu hatırlanmalı...

ABDÜSSELÂM EL-UCEYLÎ*

Türkçesi: Mehmet Cevat Ergin

ACILAR¹

1

Yaşlı doktor, meslektaşı ve kızının nişanlısı olan genç doktora:

Oğlum! Tuhaf düşüncelerin var. Bilmiyorum bunları bana sırf felsefe yapmak için mi anlatıyorsun yoksa gerçekten doğru olduklarına mı inanıyorsun!

Tabi ki doğru olduklarına inanıyorum. Dileyene hayatın sadece boş değil daha kötü olduğunu da ispat edebilirim. Hayat, bir dizi acı ve hasretten ibarettir. Canlıların bu derece aşırı ilgilerini hak etmiyor.

Bunu yapabilirsin. Ama hiçbir canlıyı bilerek ve isteyerek hayatından vazgeçmeye ikna edemezsin. Hayat sevgisi bir içgüdüdür.

Evet, ama saptıran bir içgüdü? İçgüdüleri insana yeter. İnsanoğlu mutlak yokluğun rahatlığını bırakarak acı çeken varlığındaki içgüdülere itaat ediyor.

Varlıkta sevmediğin şey nedir?

Acıyı sevmiyorum. O, âdeta hayatın sabit yörüngesi durumundadır. Nereye gitsem ruh ve bedende onun çirkin izlerini görüyorum. O hepsidir, gerisi boş.

Hayat hakkında ne kadar kötümserisin oğlum! Hayatı sırf acıdan ibaret mi sanıyorsun? Dünyada hiç mutlu olanlar yok mu? Hiç zevk yok mu? Hiç rahat yok mu?

Zevk ve mutluluk, acı ve ıstırap gerçeğinde yok olan hayallerden başka bir şey değildir. Şu pencerelerin arkasından görünen yüzleri bir düşün. Çukurlar, karışık saçlar ve şişkin gözler görürsün. Bütün bunlar acının işidir. Bir mahlûkun yüzünde zevk izi var mı? Hatıralarına dön amca ve neşeli saatlerini düşün. İnleme, bıkkınlık, sıkıntı ve keder anlarından fırsat bulabilecek misin? Rahatlık diyorsun, rahatlık nedir? İçinde yorgunluk ve zorluğun bulunduğu bir anın oldu mu hiç? Senin memnun olduğun hayatın böyleyken hâyal kırıklıkları içinde olan, acı çeken, yoksulluk, zillet, zayıflık ve hastalık üzüntüleri çeken milyonlarca insanın hayatları nasıldır kim bilir? İşte bunun için diyorum ki hayat acıdan başka bir şey değildir.

Bu, senin düşüncen? Fakat düşünce tek başına gerçeği değiştirmez.

Hangi gerçeği?

Bizim, yaşamak ve hayatı korumak için yaratıldığımız gerçeğini. Hayat hakkındaki düşüncenin, içinde yaratıldığı beynin esas vazifesi bu değildir.

Aksine hayatımızı, kaslarımızı ve diğer organlarımızı korumayı güzel bir şekilde yapmak ve günahlardan uzak tutmamız için yaratıldı. Gerçek şu ki yaşamak için ve sadece kendi hayatımızı değil bizden sonra gelecek olan çocuklarımızın da hayatını korumak için yaratıldık. Oğlum! Biz, yaşam sevgisi ve cinsin devamı içgüdülerinin yönettiği, bedenleşmiş güdüler topluluğundan başka bir şey değiliz.

Peki, bu içgüdülerin zincirlerinin gölgesinde yaşamak ve kurtulmaya çabalamadan uğursuz sona varıp yok olmak kaderimiz mi? Tabiat, bir dalgınlık anında varlığımıza aceleci mizaçlar yerleştirmeyi diledi. Bu habis mizacı içimizden çekip çıkarmak bize haram mıdır? Eğer tabiat kanunları, ihlal edilmez yasak bir bölge olsaydı o zaman ne diye uçağa biniyoruz, ne diye pişmiş yiyecekler yiyoruz, elbise giyiyoruz? Şüphesiz insan şunu bilmelidir ki insanlık değeri, ancak doğayla karşılaşma ile ve onun hâkimiyetini kırabilmesi ile ölçülür. Bu tabiatın en büyük gücü olan zulüm; bu ezeli vehim, rezaletlerin kaynağı ve kötülüklerin membaı, hayatta kaimdir.

Üstelik sen, bir doktorsun ve hayatın, senin için bir kutsallığı vardır.

Hangi kutsallık! Ben, kitaplarda ve hastanelerde gözlerimizin önünde hayatı kuşatan bu hayali çerçeve ile dalga geçiyorum. Dünyada acıdan başka bir şey görmüyorum. O acı ki görevimiz onu köklerinden sökmektir. Bu kökler de insan hayatının ta kendisidir.

Yani ne demek istiyorsun?

Bugün dört yaşında bir çocuk yanıma geldi. Üçü kendisinden büyük, ikisi küçük beş kardeşi var. Babası, otuzunda fakir bir marangoz... Bu aile, güneş görmeyen, küçük bir evde yaşıyor. Aile fertleri arasında marangozun bir kız kardeşi var, bağırsak iltihabını tedavi etmiştim; iyileşti. Fakat şimdi sürekli öksürüyor. Vücudunda bağırsak tümörleri çıkmaya devam ediyor. Demem o ki, bu kötü hastalığa yakalanmış canlı bir mezar. Çocuk, boğmaca öksürüğü ile akabinde göğsünde bir hastalıkla, gece nöbetleri ve sürekli terleme yani verem başlangıcı ile bana geldi. Ona durumunu biraz düzeltecek bir ilaç verdim. Baba, sevinecek, oğlunun iyileştiğini zannedecek. Fakat bariz bir şekilde vereme yakalanan iki veremlinin bulunduğu bu fakir ailenin nasıl bir geleceği olabilir ki? Bizim gibi doktor olmayan birisi, bu ailenin hayat boyunca acı ve ıstıraba mahkûm olduğunu söyleyemez. Ben bu ailenin fertlerinin, birbiri ardınca yüzleri sararmış, kansız ve bitkin bir şekilde doktor muayenelerine ve ücretsiz hizmet veren kliniklere gidiş gelişlerinde, eczanelerin ve sağlık kuruluşlarının kaba görevlilerinin hakaretlerini, neredeyse kendi gözlerimle görüyorum. Onları, henüz gençliklerini yaşamamış delikanlıları, çocukluklarının zevkini tatmamış genç kızları, birbiri ardınca içine almak için açılmış bekleyen mezarlarını görüyorum. Annelerini görüyorum, si-

yah elbiseleri içinde, gözyaşları akmıyor. Marangoz babalarını görüyorum, gece gündüz onları bulundukları çukurdan kurtarmaya çabılıyor, mezarlar ise onları almak için. Bir dizi acı ve bir dizi ıstırap. Çocuğa durumunun düzelmesi için ilaç verdiğim zaman, acılarının dozunu arttırmaktan başka bir şey yapmadım.

Ne olursa olsun, yine de bu, senin görevin.

Fakat ben, bunu görev olarak görmüyorum. Biz doktorların görevi, insanlığın acılarını hafifletmektir. Sanırım bu, benim görevim olduğu gibi senin de görevindir. Sen, bir gün cesaret edip de ilaçların, acılarını teskin edemediği kanser hastası birinin hayatını durdurabildin mi? Hiç omuriliği zedelenmiş birinin acısını, sağlıksız ortamın onu yok etmesinden önce ölümünü hızlandırmak suretiyle azaltabildin mi?

Bu da bir bakış açısidir. Fakat ben bu konuda seninle aynı fikirde değilim. Bütün doktorlar gibi ben de bu isteğini cinayet olarak görüyorum. Bana göre bu çirkin bir suçtur. Oğlum! Senin düşüncelerin garip olduğu kadar tehlikelidir de. Fakat benim, senin için ve senden yana herhangi bir korkum yok. Çünkü siz günümüz gençleri inandıklarınızı yapmaktan korkuyorsunuz. Neyse saat beş olmuş, sanırım eve gitmemin zamanı geldi.

Yaşlı doktor, gülerek meslektaşı ile vedalaştı. Arkadaşı, kapıya kadar ona eşlik etti ve ağır adımlarla kendi kendine konuşarak odasına döndü.

İnandıklarımızı yapmaktan korkmak mı? Bu korku mudur? Bu ihtiyarlar, kanunları unutuyorlar mı? Onlar, dümdüz bir yolda yürüyorlar. Bizim yolumuz ise engellerle dolu. Yoksa inandıklarımızı yapmam için yasalara ve geleneklere meydan okumamı mı istiyor benden?

Masasına oturdu ve bir kitabın sayfalarını çevirerek oyalanmaya başladı. Fakat amcasının sözü, bir türlü zihninden uzaklaşmıyor, aksine içinde inancını, iradesini ve gücünü itham ederek, gururunu ayaklar altına atarak dolaşıyordu. Çok geçmeden kitabı sertçe kapattı ve duyulacak bir sesle şöyle mırıldandı:

İnandığımızı yapmaktan korkmak mı? Evet, bundan korkuyoruz. Sonra koltuğundan kalktı ve caddeye bakan pencerenin önünde durdu. Akşam telaşında birbirleriyle itişip geçen kalabalıkları izlemeye koyulurken düşünceye daldı.

2

Genç doktor, akşam yemeğini nişanlısıyla birlikte yedikten sonra saat sekizde yaşlı meslektaşının evinden ayrıldı. Bir müddet vaktini masasında cerrah olduğu hastanede ertesi gün yapacağı ameliyatlara ilgili bilgi edinmek için bazı bilimsel dergilerin sayfalarını karıştırarak geçirdi. Henüz yatmaya hazırlanmadan telefon çaldı. Telefondaki, doktor amcasıydı.

- Hayırdır?
- Samiye. Oğlum!
- Ne oldu? Bıraktığımda iyiydi.
- Birkaç dakika önce başlayan şiddetli bir sancıdan şikâyeti var. Önemli bir şey olmasından korkuyorum.
- Ne gibi?
- Karnı iki büklüm, sürekli bağılıyor.
- Ne? Yoksa apandisit mi?
- Belki de. Ne olursun çabuk gel.

Genç doktor, ahizeyi bıraktı, hemen nişanlısının evine koştu.

Genç kızın hastalığı, babasının korktuğu şeydi. Acilen hastaneye kaldırıldı. Nişanlısının ona bir ameliyat yapması için hemen hazırlandı. Bilindiği gibi apandisit ameliyatı, ilk iltihaplandığı saatlerde müdahalesi en kolay ve iyi sonuç alınması beklenen bir ameliyattır. Yardımcı doktor da bu uyarıyı yaptı. Hemşireler hemen hareketlendiler ve hasta, ameliyat masasına kondu. O esnada genç doktor da yan odada ellerini ve kollarını yıkıyor ve ameliyat elbisesini giyyordu.

Gece sakindi. Hastaneyi bütünüyle bir sükûnet sarmıştı. Bekleme salonunda endişeli ve korkulu bir bekleyiş içinde olan yaşlı babanın ayak seslerinden başka bir şey duyulmuyordu. Bu sessizlik, kafasında ya da vücudunun herhangi bir noktasında takılıp kalan ve büyüyen tehlikeli ve anlaşılmasız duygulara fırsat yarattığını hissettiği için, usta bir cerrah olan genç doktoru rahatsız ediyordu. Kapı açılıp da hemşire, maskeyi yüzüne takmak için içeri girdiğinde bir rahatlık hissetti. Çünkü o anda iş psikolojisinin kendini sardığını fark etti ve sabit adımlarla ameliyat odasına doğru yürüdü.

Odanın kapısı açılınca kloroform kokusu yüzüne çarptı. Ciğerlerini dolduracak kadar içine çekti, son düşüncelerini de onunla birlikte kovmak istiyormuş gibi güçlü bir nefes verdi. Beyaz önlükleri içindeki yardımcı doktorlar, tavandan dökülen ışık, parlak cihazların üzerine yayıldığı cam masalar, bir anda gözlerinin önünden geçen alışılmış sahnelerdi. Nihayet gözleri, onlardan kayıp masada yatan vücuda ilişti. Çivilenmiş gibi dikildi. Bütün vücudu da onunla birlikte katılaşmış gibi durdu. Çünkü o anda bu beden, sıradan bir hastanın bedeni değil, sevdiğinin, nişanlısının bedeni olduğunu fark etti.

Genç kız, masa üstünde uyuyordu. Koruyucu maske yüzünü örtüyordu. İçinde kopan duygu fırtınalarının işareti görünmüyordu. Fakat bedeni çıplak, kendisini zayıf düşüren acıyı dile getirir hâlde, dili meramını anlatmaktan uzak, tedirgin bir şekilde duruyordu. Bu acı verici tablo, genç doktoru etkiledi, duygularını harekete geçirdi ve düşüncelerinin, bulundukları yerlerden dışarı çıkmasına sebep oldu: Nişanlısı acı çekiyordu! "acı çekme" kavramının

yüreğinde yankılandığını, düşüncelerinin ona meydan okuduğunu hissetti. Kafasında bir fikir şekillendiğinde veya bir kanaate vardığında düşüncesinin önüne dikiliyor ve "Ben buradayım!" diyordu.

Samiye, acı çekiyor. Şu anda arada bir gelen kriz nöbetlerinin acılarını hafifletmekten başka bir şey yapamayacak. Acıya sebep olan hastalığa gelince onun için bıçağıyla zor ve sıkıntılı yeni bir ufku açacak. Bıçağının altından, yaşamak üzere sağlıklı bir şekilde kalkacak. Hamile kalmak ve yeni bir acı kaynağını kendisine hediye etmek üzere onunla evlenecek. Bununla birlikte nişanlısını sevdiğini iddia ediyor ve buna samimiyetle inanıyor.

Işık, bıçağın kullanılacağı taraftan genç kızın karnını aydınlatıyordu. O sırada zihnine, kadınların hamilelik ve doğum anındaki acılarına dair düşünceler üşüştü. Samiye de bu acıları birbiri ardınca tadacak. Hazırlanmış, sürükleyici ve ezici acılar, önceki acılar ve sonraki acılar. Bütün bu acı cehenneme tabi olmanın kendisine kazandıracığı tek şey, titremelerle kesintiye uğrayan geçici bir zevk olacak. Bununla birlikte onu sevdiğini iddia ediyor ve buna samimiyetle inanıyor.

Bu düşünceler, onu zayıf düşürdü. Onlardan kurtulmak istiyormuşçasına başını salladı. Fakat kurtulamadı. Aksine ısrarla gelmeye devam ettiler. Sanki iradesinin kapısını çalıyorlardı. O sırada yan odadaki yaşlı doktor, öksürdü. Bunun üzerine o günün ikinci vakti söylediği o yaralayıcı söz, Cerrah'ın beynine hücum etti.

Siz inandıklarınızı yapmaktan korkuyorsunuz!

Bu söz, vicdanındaki ateşi alevlendirdi ve yüreğinde ruhunun derinliklerinde sönmeye yüz tutmuş bir fırtına hissetti. Bu fırtına yüzüne yansıyor, organlarında etkisi görünüyordu. Bu fırtınanın içinde, tuhaf sahneler görmeye başladı. Sanki kesmeden önce bağlantısını sağlam yapmadığı apandisiti kes-tiğinde hasta, bir gün sonra bağırsak zarı iltihabıyla hayata veda ediyordu. Bir gün sonra ve az bir acıyla!

Bağırsak zarı iltihabı, bir gün sonra ve az bir acıyla...

Genç doktorun alnını ter kapladı. Henüz ameliyata başlamamıştı. Yardımcısı, yorgun olup olmadığını ve başlamak isteyip istemediğini sordu. Cevap verdi:

Hayır, yorgun değilim. Başlayalım!

Bıçak, ışığın altındaki vücutta kanlı yolunu açtı.

3

Yaşlı doktor, röntgen filmini genç meslektaşının elinden alıp gözlerinin hizasına kaldırdı, ışığa tutarak baktı. Sonra sakince masaya bıraktı ve şöyle dedi:

Mide kanseri. Bu beni şaşırtmadı.

Evet. Fakat Allah'a şükür ki hastalık, henüz başlangıç aşamasındadır. Onunla kolaylıkla baş etmemiz mümkün. Basit bir cerrahi müdahaleden başka bir şeye ihtiyaç yok. Sonra da kendini birkaç seans radyuma tabi tutarsın.

Bu tür şeylere hiç kafanı yorma. Herhangi bir ameliyat yaptırmayacağım.

Ama niçin amca? Şimdi en uygun zamandır. Geçen her gün hastalığın tehlikesini ve vahametini arttıracak ve çevresine yayılacaktır.

Olsun, yayılsın ve beni son günüme yaklaştırsın. Hiç yaşama arzum kalmadı oğlum. Dokuz aydan beridir adeta cehennemde yuvarlanıyorum. Nefes alış verişim daha ne zamana kadar devam edecek?

Sen bu sözlerinle benim vefakârlığımdan şüphe ediyorsun. Samiye, senin olduğu kadar benim de biricik varlığımı. Beni, içinde bulunduğun durumu umursamayan bir cehennemde bıraktı. Hatırası, gece gündüz beni terk etmiyor. Ondan sonra dünya, benim için çorak bir çöl. Benim de senin gibi acı ve üzüntü içinde olduğumu anlayan için önünde kadınlar gibi ağlamam mı gerekiyor?

Heyhat oğlum. Sen gençsin. Önünde hayat, gelecek, şeref ve onlarca kadın. Ama ben, o öldükten sonra önümde hüzünden başka bir şey kalmadı. İşte belirtileri, bana selam göndermeye başladı. Ruhumla senin istediğin rahat arasındayım da engel mi olayım? Oğlum. Doğrusu ben de senin gibi hayatın acıdan ibaret olduğuna, yaratılmamamızın bizim için daha hayırlı olduğuna ve yaratıldıktan sonra da ilk turda ölmemizin daha hayırlı olduğuna inanmaya başladım.

Bu kötü düşünceleri zihninden uzaklaştırmaya amca. İş ciddileşip zaman ilerlediğinde bu hastalığı dile getirecek değilim. Bu hastalığa yakalanan gözleri çekilmiş, yanakları çukurlaşmış kimselerin çığlıkları hiç kulağına gelmedi mi? İnliyorlar, acıyanları yok. Ölüm bile onların korkunç acılarından korkuyor ve kurtarıcı elini onlardan uzak tutuyor. Sona erdirilemeyen bu acılar seni parçaladığı zaman ellerim bağlı kalmamı ister misin? Bu acılara dayanabilecek misin?

Acılar. Ruhun ve beden acıları. Ancak sen, beni onlardan kurtarabilirsin. Yalnızca sen, başka bir cerrah değil.

Nasıl?

Diyelim ki bana acıdın ve mide damarını kestirdin ve dikmedin ya da bağırsakların içindekileri boşalttın ve iltihabı benim ölümüne neden oldu, ben bağırsak zarı iltihabını tercih ederim. Çünkü Samiye de o sebeple öldü. Bunu yapar mısın?

Bırak bunları amca. Bununla bir vücuda kastedeceğini sanmıyorum. Suç işlememi mi istiyorsun? Hem de kime karşı? Sana!

Buna suç mu diyorsun?

Evet. Öyle değil mi?

Ölümün davetçisi olan sen böyle mi diyorsun!

Amca!

Siz günümüz gençleri böylesiniz işte. Hakkınızdaki düşüncelerimde yanılmamışım. İnandıklarınızı yapmaktan korkuyorsunuz...

Amca!

Evet, evet. Siz gerçekten böylesiniz. Senden daha önce savunduğun şeyi yapmanı istiyorum ama sen bunu yapmaktan korkuyorsun. Nerede teorilerin? Nerede heyecanın, düşüncelerini savunmadaki gayretin?

Amca, iş işten geçmeden önce dinle beni. Seni perişan edecek acılardan ve uzun sürecek bir işkenceden kendini sakın.

Boşuna uğraşmayalım oğlum, kimse beni istemediğim bir ameliyata zorlayamaz. Bırak biraz acı çekeyim, sonra ebedi istirahatata teslim olayım. Ancak sen bana acırsan!

Bırak bu ameliyatını yapayım.

Yoksa kabul eder misin?

Bırak yapayım ameliyatı.

Peki oğlum, nasıl istersen.

4

Hizmetçisi gittikten sonra genç doktor muayenehanenin kapısını kendi üzerine kapattı ve biraz düşünmek için oturdu. Hayatı, akletmeye başladığı andan beri nefret ettiği şeyi düşünmeye başladı. Gözlerini açtığı anda kendini sevgi ve şefkatten yoksun, yalnız ve yetim olarak bulmuştu. Hayat adına elde ettikleri, kırbaç acısı, dilin adeta insana batan sözleri, usanç ve sıkıntı oldu. Başarı ve onurun, uğruna acılara dalınması gerekli bir talep olduğunu zannediyordu. Onları tattığında gittikçe yok olan bir tatları olduğunu, acının ise, daha kalıcı bir niteliğe sahip olduğunu ve ruhun derinliklerinde yer bulduğunu gördü. Sonra sevdiği iki kişi hayatla olan bağlarını güçlendirdi. Şimdi ise bu iki insan hayatından yok oldular. Samiye öldü, ihtiyar doktor babası öldü. Artık hayatta onun için ne kaldı ki?

Hayatta onun için ne kaldı? Acıdan başka hiç bir şey. Kesin olan akibetini beklediği dünyada kalmasının anlamı ne? Bunun için neşterini hazırlamıştı. Kollarını sıvadı. Öldürücü darbeyi ondan daha iyi kim bilir? Damarlar keşildiği zaman kan akar, kanla birlikte ruhu da sakın ve sessizce akar. Ölüm anının acıları, onu sıkmaz, ruhun bedenden ayrılışı onu rahatsız etmez. O ancak bir gevşeme, bir sükûnet ve sonsuza kadar sürecek olan bir nevi uykudur.

Sanki bir müddet oyalanmak ve mümkün olduğunca uzatmak istediği bir zevkmiş gibi elini yavaşça neştere uzattı. Hayatı, gözlerinin önünden geçti. Bazı sahneleri birbirine karışıyordu. Küçüklüğü, çocukluğu ve gençliği, arkadaşları, okulları, bir dizi kitaplar, birbirine zıt fikirler, çılgın duygular ve

korku. Gözlerinin önünde yürüyen bir kafiide mi yoksa ruhunun derinlikle—rinde mi dolaştığını kestiremiyor? İhtiyar doktor, kızı Samiye ve bağırsak z—rı iltihabı.

Neşterin kabzası soğuktu. Üzerinde parmakları uyuştı, onu kolları sıvalı bileğinin üzerine getirdi. O arada gözlerinin önünden geçen bütün sahneler bulutlandı, yüreğindeki bütün duygular söndü, eli gevşedi ya da uzaklaştı. Sanki neşterin keskin tarafı, açılmış olan bilekte atan hayata karşı harekete geçmekten kaçınıyordu.

Genç doktorun kafasındaki bütün düşünceler eridi. Düşünceleri için boşuna bir güç ve irade arıyordu. Azmi zayıflamıştı. Neşter elinden düştü.

Doktor, varlığına hücum eden, kalbini yönlendirmeye çalışan ve vücudunu parçalayan acıları hissetti. Yüzünü ellerinin arasına koydu ağladı, ağladı.!

Suriyeli öykü yazarı, 1918'de Rakka'da doğdu. 5 Nisan 2006'da öldü. Asıl mesleği hekimlik. 1940'lı yıllarda Suriye'de başlıca yazarlar arasına girmişti. Suriye öykü yazarlığında yönlendirici bir yazar olarak kabul edilir. Otuzu aşkın eserleri arasında öykü koleksiyonları dışında roman, konferans, röportaj, şiir ve anı gibi eserler yer alır Öykü koleksiyonları: *Bintu's-sâhire* (Beyrut 1948), *Sâatu'l-mulâzım* (Beyrut 1951), *Hikâyât mine'r-rahâlât* (Kahire 1954), *Kanâdîlu İşbiliyye* (Beyrut 1956), *el-Hubb ve'n-nefs* (Beyrut 1959), *el-Hâin* (Beyrut 1960), *Vasfu'l-azrâi's-sevdâ* (Beyrut 1960), *el-Hayl ve'n-nisâ* (Beyrut 1965), *Fârisu medîneti'l-Kantara* (1971), *Hikâyetu mecânîn* (Beyrut 1972), *Mechûle ale't-tarik* (1997), *Ahâdisu't-tabîb* (1997)

Abdüsselam el-Uceyli'nin kısa hikâyelerden oluşan "Bintus-Sahire" (Sihirli Kız) adlı kitabından...

VELİD İHLÂSÎ*

Türkçesi: İbrahim Demirci

ALENTİRİK

Yılların geçişiyle çehresi değişen olan mahallede, halk arasında dolaşan X sözlüğe "alentirik" kelimesini kimin soktuğunu kimse bilmez. Bu sözlüğün kelimeleri, kuşaktan kuşağa artar ama bunlardan herhangi birinin anlamını hiç kimse bir gün olsun, düşünmez. Üzerinden çok yıllar geçtikten sonra, önüne geçilemez bir arzuyla Edebiyat Fakültesine girmiş bir halk çocuğu çıkacak, ailesi ve eski mahalle sakinleri arasında dolaşan yabancı sözler üzerinde çalışmış bir araştırmacı kesinliğiyle şöyle diyecektir: Baba tarafından ninem, bir gün bu işi yapmış, dehşetten kalbi duracakmışçasına şöyle bağırmıştır: "Süleyman Beyin evinde alentirik var!"

Süleyman Bey, hayâlî servetleriyle ün kazanmış ayandan biridir; atlara ve güzel kadınlara sahip olmak gibi türlü hevesleriyle tanınmıştır. Bir zamanlar şehrin diline düşen, iri kalçalı beyaz bir Arnavut olan ninesinin ailesinden bir kızla evlenmiştir.

Ninem, her biri çoğu zaman yeni bir eşi barındıran dört bölümüyle tanınan o büyük eve gitmiş. Çünkü akrabası olan hanımın kuması, bir oğlan doğurmuş. Ninem de yaprakları gümüş tellerle işlenmiş yapma bir üzüm salkımını elleriyle götürüp hediye olarak sunmuş. Çünkü -Süleyman Bey akrabadan biri olmuş- erkeğin onurunu taşıyacak yeni bir vârisin gelişinden duyduğu sevinci dile getirmek, ninem için yerine getirilmesi gereken bir görev olmuş. İkindiden sonra zılgıt çeken kadınların arasına katılmış. İşte o zaman büyük salonun tavanından sarkan büyük lambayı görmüş. Güneşin bir iplikle oraya bağlandığını sanmış. Korkudan "Bu acayip ışık nedir?" diye bağırmış. Ona "alentirik" demişler. Ninem eve dönmüş. Kimsenin anlamını bilmediği, ancak sonradan öğrenecekleri bu kelimeyi tekrar tekrar sayıklayıp durmuş.

Altmışını bir hayli geçmiş olduğu hâlde, ninemin gücü kuvveti hâlâ yerindeydi. Kapıyı çalan misafirler ve dilenciler bir yana, en az yirmi kişi için eleriyle ekmeklik hamur yoğurur, fırına atılmak üzere hazırlardı. Bayramlarda gelen misafirlerle soğuk gecelerde kapıyı çalan dilencileri saymıyorum. Abdest alacağı ya da Harûfî tencereleri yıkayacağı zaman kimsenin kuyudan su çekmesine razı olmazdı. Kış günleri için tuzlu suda saklamak üzere asmadan yaprak toplardı. Ninem dolunayı severdi, biri ötekinin içine ustaca katılmadan sona ermeyen hikâyelerine bayılan küçüklerle; aynı şekilde her olaya yo-

rum olarak anlattığı kısa masallarını dinleyen genç kızlarla çocuklara ısrarla şöyle derdi: "Kalp karşılayabildiği ölçüde ayın ışığı gözü rahatsız etmez."

Ninem duyguları yatıştığında, elektrik lambasından şiddetli bir sakınıyla söz etmeye başladı. Bu, onun hayatında karşılaştığı her yeni şeye karşı takındığı doğal bir tutumdur. Gözlerinin rengini ninesinin elâ gözlerinden almış kız torunlarından biri, içini çekerek şöyle demişti:

"O, ay ışığına benziyor mu?"

Ninem koltuğundan küçük odanın ortasına fırlayarak öfkeyle cevap vermişti: "Alentirik bakışı köreltir, oysa ay ışığı gönüldeki hüznü alır."

Ninem, okuma yazma bilmezdi ama mahallede onun Kur'an-ı Kerim'in kısa sûrelerini okuyan birine uyarak heceleyebildiği söylenirdi. Ninem, bir okuyucunun tilâvetini beğenmemişse oradan kaybolurdu. Bunun içindir ki insanlar arasında şu söylenir dururdu: Ninemin dili, fasih olanı tercih ederdi ve o hep tabiatın, şehirden ve iyi insanlardan söz ederdi. Bu ona ancak temiz insanların tanıdığı benlik arılığından gelmişti. Alentirikten söz ederken önceleri, kelimeleri, başlara düşen ve sahibinin omuzlarında donakalmış taşlara benzerdi.

Hayatında bir gün bile duraksamamış güçlü bir kadının bu ıstırabını açıklamaya yetmeyen tasalı gözlerle bakardı. Soğuk dudaklarının arasından uçuşan sesler, ağzında bir dişi bile eksilmemesine rağmen, güçlü bir ılık gibi çıkar ve kulakları endişeyle doldururdu. Öyle ki zan ehli, onun hakkında şüpheye düşmüş ve ninemin, ülkenin savaş ve kıtlık yıllarında evde kalmış olmakla nam salmış üç kız kardeşini evdeki Hint tütsülerini yakmaya sevk etmişti. Böylece evden felaketler uzaklaştırılacaktı. Kız kardeşler, zikir halkalarındaki meczuplar gibi kekeleye kekeleye dualar ediyorlardı.

"Allah'ım, gelinimizden deliliği uzak tut! Allah'ım, evimizin hanımının çıldırmasına dayanacak gücümüz yok."

Evli kadınla, kocasının diğer kadınları arasında hoşnutsuzluk, tarihsel bir alışkanlık olmakla birlikte, kız kardeşlerinin nineme muhtaç oluşları; ninemin onların hizmetlerini, ikramlarını gözetiyor olması ve iyi yürekli kocasına sevgisi, onları peş peşe yedi gün, muhabbet duası okumaya yöneltti.

Ninem geceler boyu, yüksek duvarları arasına çekildiği odada karanlığı dağıtan gaz lambasına bakıp durdu ve yitirdiği bir şeyi anan biri gibi usul usul tekrarladı:

"Alentirik. Alentirik?"

Hiç kimse, dedem bile, o, bu kelimedden korkuyor mu, yoksa onu özlüyor mu, anlayamadı. Dedem, onun bu kelimeyi yinelemesini işitmekten duyduğu şaşkınlığı, ninemin alentirik adını verip peş peşe söylediği şeyin gerçek anlamını o zaman kendisinin bilmediğini kesin bir dille ifade edecekti.

Ninem, Süleyman Bey'in evini bir daha ziyaret etmedi. Yaşı yetmiş geçtiği hâlde kimsenin elliden fazla tahmin etmediği adam, akrabamız olan karısını boşadı. Çünkü o, öteki karıları gibi oğullar vererek onu şerefleştirmemişti. Süleyman Bey onları da bedenlerinde hiç beklemediği bir hızla orta yaşlılık belirtileri ortaya çıktığı için boşamıştı. Ninem, zavallı kadının kendisini kem gözlerin etkisinden kurtaramamış olan mihr altınlarıyla evine dönüşünü sükûnetle karşıladı.

"Alentirik, gözü de basireti de kör eder. Allah o adamın kalbini körelttiği için adam, kızcağızın gönlünü kırdı."

İşte bu yüzden ninem, ikide bir evlenen o adamın evindeki elektrik lambasını ikinci kez görmek fırsatını bulamadı. Söylendiğine göre, bakır kandelin yedi lambası varmış ve ışığı güneşle yarışıyormuş.

Valinin evine giden ana caddede elektrik direklerinin yayılmasına rağmen ninem, geceleyin şehre çıkmayı bilmediğinden onları görmedi. Onlarca lamba caddenin göğünden yıldızlar gibi sarkıyordu. İnsanlar için eğlence, köylüler için bir harikaydı bu. Çeşitli köylerin halkı, elektrik hakkında dönüşlerinde tuhaf hikâyeler anlatsınlar diye muhtarlarını gönderiyorlardı.

Bundan sonra da ninem açısından elektriğe bağlı felaketler tekrarlandı. Akraba kızın kocasından ayrılışından sonra ve beklenmedik ölümünden önce, dedem, evine elektrik getirme arzusunu açık bir dille ifade etmişti. Ancak hüsrana uğradı. Çünkü söylediğine göre, masraflarını karşılayacak gücü yoktu. Felaket bir pahalılık, aç ağızlardan oluşan bir kabilenin yoksullaştırdığı bir adamın bu arzusunun gerçekleşmesine izin vermemişti. Dişi katırından düşüp ansızın öldüğünde dedem pazardan dönüyordu. Ninem dedi ki: "Keşke o lânetli şeyi eve sokmaya heveslenmeseydi." Onun bu tuhaf yeniliğe karşı düşmanlığı, başına bu hadisenin geldiği güne dek sürdü.

Dedem, insanların hikâyeciler çevresinde toplandıkları kahvehanede arkadaşlarına, alentiriğin kendilerine kahramanların hayat hikâyelerini anlatan adamın yüz hatlarını görmelerini sağlayacağını söylemişti. Kahvehane sahibi ona kuşkuyla bakmış, dedemin karşılarına çıkardığı "garip hikâye" hakkında onu sorguya çekmişti. İşte o zaman dedem, kararını vermiş, eve elektrik sokma düşünüyordu. Hem böylece Kur'an-ı Kerim okumayı daha güzel geliştirir, kendisine kapalı kalan şeyleri anlaması mümkün olurdu.

Komşulardan biri, kızını büyük tüccarlardan biriyle evlendirmişti. O adamın kızı da valiye yakın bir yetkilinin karısıydı. İşte bu adam, mahalle halkının karşısında, başka şeylerin yanı sıra evinin önüne bir elektrik direği dikti-recek gücü olduğunu övünerek söyledi ve bu dediğini iki günden az zaman da yaptı. Mahalleye giren servis, şaşılacak bir hızla harekete geçti ve saatler içinde zift kaplı ahşap direk, adamın kapısının önüne dikildi. Ertesi gün, bü-

H E C E Ö Y K Ü

yük lamba, sokağın kara asfaltına ışıktan kocaman bir benek getirdi. Sanki evin girişi aydınlık ve saygınlıkla donanmış göründü. Ninem olanları işitti ve korkarak sokağa çıktı, haberin doğruluğunu kendi gözleriyle gördü, bakışını lambaya dikti. Sanki kuşku, yüzüne yumuşak derisini ürperten bir gerginlik çizmekteydi. Mahallenin karanlığını yenen güçlü ışığa bakışını uzatırken titredi durdu. Nihayet acıyla haykırdı. Sanki ışığın bir parçası, gözbebeklerini yakmıştı. O andan sonra ninem, önünden geçtiğini söylediği donuk hayallerden başka bir şey görememiştir.

Gözlerine kara su indiği ve artık yeniden görme şansının kalmadığı söylendi. Son günlerine kadar ninem suskun kaldı, elektrik lambalarına ilişkin tek kelime bile etmedi. Sanki biz de o vakitten sonra, onu açıkça söylemeyi istemediği duygusuna kapıldık. Boynuna takılan bütün tılsımlara rağmen ninem, hiçbir şeyi göremedi. Elektrik, mahalleyi ve ondan sonra onun büyük evini de istilâ etti. Ama ninem, onun etkilerinden sadece şuna erişebildi: Akşamları asma ağacından sarkan lambanın sabah aydınlığı altında dolaşan gençlerin ve çocukların ayaklarının yaptığı dans hareketinin ve şarkıların ona getirdiği coşkıydı bu. Hem üzümlerin elektrik ısısı ve ışığıyla daha çabuk olgunlaştığı söyleniyordu.!

Halep, 15.10.1984

1935'te İskenderun'da doğdu. Tarım lisesinde okudu, yüksek öğrenimini İskenderiye'de pamuk alanında yaptı. Halep'te pamuk işleme ve pazarlama kurulunda çalıştı. Halep Üniversitesi Ziraat Fakültesinde öğretim görevlisi. Öykü, roman, oyun ve edebî makaleler yazıyor.

Basılmış öyküleri: Öyküler (Beyrut, 1963), Tozlu Sabahta Kanlar (Beyrut, 1968), Kısa Göçler Çağı (Şam, 1970), Balçık (Beyrut, 1971), Kasvetli Gözlerdeki Dehşet (Şam, 1972), Takrir (Şam, 1974), Siyah Otlar (Şam, 1980), Ey Ağacım Ey (Libya, 1981), Gül Hanı (Şam, 1983), Hüdhdüd'ün Öyküleri (Beyrut, 1984), Halanın Hüzünleri (Şam, 1987)

Yazarın basılmış yedi romanı ve çok sayıda kısa uzun oyunu da vardır.

FAZIL ES-SİBAÎ*

Türkçesi: Ayhan Erdoğan

BEKLENEN SABAH YILDIZI

Gecenin karasından sabahın beyazı ayrılmamıştı ki evimizin kapısı çalındı. Hanımım beni uyandırdı,

— Duydun mu?

Halk, şafak vaktinde kapılarının şiddetle çalınmasına alıştı. Ancak bu kez kapımız sanki biri tokmağı tutmuş da nazik bir şekilde çalıyor gibiydi. Bir süre duruyor sonra hayâli bir şekilde ikinci kez çalınıyordu.

— Kapıyı açmayacak mısın?

Yedi çocuğumun annelerinden utandığımdan kalktım. Sahanlığı geçip sofra-
kağa açılan kapıya gittim. Bize cephele yüksek binaya bakınarak boğazımda-
ki kalın sesi itekledim:

— Kim o?

Günlerin hafızamdan silemediği zayıf, uysal bir ses kulağıma geldi.

— Ben, kayınpederin Ebu Tarık?

Korkuyla ürperdim. Ben bu kelimeleri eşimin babasından duyuyordum. Kesin olarak biliyordum ki öteki dünyaya göçeli 20 yıldan fazla olmuştu. Nasıl oluyor da bugün canlı olarak kapımızda?!

Titreyen elimle kapıyı açtım. Doğmakta olan fecrin alaca karanlığında zayıf gövdesiyle mızrak gibi önümde duruyordu. Uysal görünümlü yüzünü, keskin bakışlarını inceledim. Kanlı ve canlı olarak önümde duruyordu.

Kucaklaştık?

— Çocuklar nasıl?

Sakalları bildiğim kadarıyla kısaydı ve ara ara beyazlıkları vardı. Şimdi uzamış, fecrin karanlığında bile fark edilecek biçimde, ağarmış haliyle parlıyordu.

— İyiler... onlara hep seni anlatırım.

Ona sormaya dilim varmadı. Nasıl dirildin, amca! Nereden geldin? Dünyadaki gariplikler bu zamanda o kadar arttı ki!

Yeşil turuncu ağacının altında dedi ki: Bu evi bırakmamış olmanı takdir ettim.

Hiç ölmemiş gibi benimle konuşuyordu!

— Nasıl bırakırım, amca! Kanunların bana verdiği imkânla, aylık olarak kiraladım. Şu anda sürekli artan fiyatlara kıyasla kirası ucuzdur.

— Zengin sahibi hâlâ ...?

Sözünü kestim:

— Evet, evet. Mahallenin bütün evlerinin sahibi, şu yüksek binada oturma-
ya devam ediyor. Mülküne yüksekte bakıyor. Çocuklarını birbiri ardına bana
gönderiyor. Şu kısıtlı gelirimle kendime bir ev aramamı istiyorlar. Kardeşlerin-
den Numan evlenecekmiş. Gördüğün gibi bu ev mütevazı ve eski. Lüks apart-
manda her biri bir dairede oturuyor. Bu ev onların beklentilerine yeterli değil.

Amcam tebessüm etti:

— Numan; temiz, iyi bir delikanlı. Daha evlenmedi mi?

Gülümsedim:

— Evlenemiyor. Söylentiye göre ... imiş. Bilgin olsun, o eskiden bildiğin
delikanlı değil. On küsur yıl geçti, yaşı ilerledi. Şişmanlıktan derisi çatladı.

Yasemin ağacının orada durduk.

— Ev sahiplerinin bugünlerde yaptığı gibi, zengin babası sana rıza parası
versin. Sen işlerini ayarlayıp evi boşaltırsın.

— Onlara bunu belli ettim. Babası bana haberci göndermiş. Ev onun has
parasıyla alınmış mülküymüş. Ben nereden bunu hak ediyordum. Ben ki
hiçbir şeyi olmayan bir kiracı, yirmi yıldır kira ücreti olarak ödediğimden
fazlasını avlamaya çalışıyordum.

— İyi! Evde kalırsın, evladım. Ardındakilere bırakırsın. Uzun bir ömür-
den sonra, çocuklarına... torunlarına da...

Farkında olmadan yüksek sesle zafer kahkası attım. Çok sürmeden sesimi
kestim. Şaşkındım. Amcam bu dünyalık konuyu benimle paylaşmak için kab-
rinde dirilmişti!! Bu noktada eşimi pencerenin ardında fark ettim. Doğmakta
olan bu fecir vaktinde, babasının hayalini gören gözlerine inanamıyordum!

— Baba hoş geldin!

Kapının eşiğini geçip içeriye girmesine fırsat vermeden boynuna atıldı.
Gözyaşı dökmeden, hararetle boynuna sarıldı.

— Demek sendin babacığım! Bu saatte kapımızı çalan? Tahmin edemez-
dik. Seni fecir vakti gelen bir ziyaretçi sandık. Ne kadar da özlemişim seni,
sevgili babacığım!

— Beni özlemeni istemiyorum, kızcağızım. Seni afiyet özlesin. Allah sana
ömür versin. Eşinin ve çocuklarının yanında kal... Nasılsın, çocuklar nasıl?

Kendi kendime şaşırdım. Amcam biliyordu. O halde o, hâli hazırda ölü-
lerdendi.

Eşim duyurdu:

— Sen aramızda yokken Nasr doğdu babacığım, yedinci çocuğumuz! Şu
an on üç yaşına ulaştı.

— Nasr'ın doğumunda vardım, kızcağızım. Unuttun mu? O yedi günlük-
ken sizden ayrılmıştım.

Eliyle alınına vurdu:

— Allah unutkanlığın cezasını versin. Dünya meşgalesi... Otur babacığım. Aç mısın?

— Benim acele bir işim var.

Ona dönüp sordum:

— Hayırdır, amca! Acelenin sebebi ne?

— Aslında size yakın bir aileyi babalarının taziyesi için ziyarete geldim.

Eliyle ailenin olduğu tarafa işaret etti. Şaşkınlığım daha da arttı. On üç yıl öncesinde vefat eden amcam, yattığı yerden kalkıp, taziyeye giderken fecir vaktinde bize uğruyor ve bizi ziyaret ediyor. Bu ne biçim bir rüya!

Koltuğa tam yerleşmeden ikinci kez kalktı. Gelme sebebi sanki ona baskı yapıyordu.

— Hemen gitmem gerekiyor.

Kızı gönlünü yapmak için araya girdi:

— Babacığım, bir lokma, hemen sana yemek ısıtayım. Bunca ayrılıktan sonra, yiyeceğimizden tat!

— Aç değilim, kızcağızım!

— Peki. Bir dakika, çocukları uyandırayım. Dedelerinin görüntüsüyle, gözleri sürmelensin. Onlardan kimi seni biliyor, kimi hiç hatırlamıyor.

— Onları bırak uyusunlar. Rahatsız etme, sanırım bu daha uygun.

Ondan istekte bulunmak için araya girdim:

— Amca! Az da olsa otur! Biraz konuşalım.

— Ev ve ev sahibi hakkında konuştuk ya oğlum!

Gülümsedim. Bu zorba zengine karşı kazandığım zaferin güzelliğini tekrar hissettim.

— Ancak bu konuşma... "dipnot" niteliğindeydi.

— Aksine... O... "asıl metindi".

Yüksek sesle güldü. Cesedinin yok olmasından sonra bile amcam neşeli fitratını yitirmemişti.

Eşikte, ona bir konudaki üzüntümü ifade etmek istedim.

— Amca! Annem... annem size iltihak etti. Kısa bir süre önce "kırkını" yaptık.

Bilge edasıyla başını salladı:

— Bize ulaştı, oğlum! Saygı neyi gerektiriyorsa o şekilde kendisini karşıladık. Annen iyi bir kadındı. Annenin babana karşı gösterdiği sabrın benzeri yoktu. Ancak benim çocuklarımın annelerine karşı katlandıklarım hariç.

Bu açık ifadenin eşime dokunmasından endişe ettiğim oranda, tanımadığımız birinin taziyesine gelmesini garipsedim. Dünürünün taziyesine gelmeyi hatırına bile getirmemişti.

Yasemin ağacının orada durdu, biz de durduk.

— Burada sizinle vedalaşayım.

Kapıya kadar gelmememiz için ısrar etti. "Dünya hali, kazası var belası var."

Bütün gördüklerim buydu. Gecenin karanlığından sabahın beyazı henüz sıyrılmamıştı. Duyduklarımın hepsi, aklıma gelenlerin ve hissettiklerimin hepsi de acayip ve garipti.

Ben ve eşim, yasemin ağacının altında kaldık. Sevgili ziyaretçimize ikinci kez bize gelip gelmeyeceğini sormadık. Geldiği gibi ayrılıyordu. Şeffaf bir ruh, latif ve neşeli, dünyamızı anlayan bir halde...

Kapıyı ardından sessizce kapatmasıyla gözümü yüksek binaya, geniş balkonlarına, evimin avlusuna ve yola bakan pencerelerine çevirdim. Orada yukarıda, bu eski evlerden oluşan adayı "has parasıyla" satın alan mal sahibi oturuyordu. Tam mahallenin ortasına bu lüks binayı kendisine yapmıştı. Bakışlarımı gökyüzünde yükselen sabahyıldızına çevirdim.

Yolu geçmekte olan amcamın ayak seslerini, kulak ne kadar hassas da olsa duyması mümkün değildi. Ancak duvarın arkasından ansızın anlaşılmayan bir konuşma sesi geldi. Ses çok geçmeden yükseldi. Mahallemiz dar bir çevreydi. Birbirimizi tanırdık. Birisi bir şeyi emrediyor, diğeri zayıf ve saygılı bir sesle sanki cevap veriyor veya emredileni yerine getiriyordu. Zor da olsa şu konuşmalar kulağımıza geliyordu:

— Duyuyor musun?

— Bu babamın sesi!

— Emreden ses, ev sahibinin oğullarından biri, Numan'ın sesi?

Numan bağırdı:

— Sana söyledim. Gitmeyeceksin!

Sakin ses kendini savunuyordu:

— Ben... taziye için geldim.

— Sen kendini taziye et. Senin için bu evladır!

— Ben zaten ölüyüm!

— İkinci kez öleceksin!

Evin kapısına doğru adımladım. Eşim koluma asıldı.

— Bekle!

— Babanın yardımına gitmeliyim.

— O yardım istemedi.

Amcamın sesi yükseldi:

— Bırak beni yoluma gideyim!

— Söyledim, gitmeyeceksin!

— Senin aslında bana engel olman mümkün değil.

— Öyle mi sanıyorsun? Peki, al!

Bir kurşun sesi, fecir vaktinin sükûnetini yaraladı. Sonra sessizlik hâkim oldu. Bir cesedin yere düşme sesini duymadık. Duvarın ardından bir ışıık hüz-

mesinin yükseldiğini gördük. Yükseliyor, yükseliyordu. Amcam işaret ettiği tarafa yönelememişti.

Kan damarlarımda kaynadı:

— İş, geri zekâlı Numan'ın evimden çıkan amcama ateş etmesine kadar geldi.

İleri atıldım.

Eşim beni yumuşatmaya çalıştı:

— Yedi çocuğun üzerine yemin veriyorum, çıkmayacaksın. Elinde tabanca var. Önüne çıkan herkese ateş etmeye müsait bir durumda.

Katil, ağır ağır yolda ilerledi. Sonra yüksek binanın girişine doğru adımladı.

Onu merdivenleri çıkarken fark ettim. Kütlesi bir file benziyordu. Arkası dönüktü. Önündeki bir şeyle ilgileniyordu.

Öfkeyle seslendim:

— Numan!

Döndü ve pencereye yaklaştı:

— Bu sen misin, fakir kiracı?

Bana farklı bir şekilde hitap ediyordu.

— Numan! Sen amcamın taziye gitmesine engel oldun mu?

Fil "evet" diye cevap verdi.

— Numan! Amcama ateş eden sen misin?

Tabancasını sallayarak:

— Bununla iki gözünün arasına nişanladım!

— Numan! Eşcinsel! Yani amcamı öldüren sensin!

— Seni de aynen öldüreceğim. Evimizde düşük kirayla kalırsın ha! Eşini de öldüreceğim. Yedi çocuğunu da birer birer avlayacağım. Babamın mülkünden gidin. Bugünden itibaren artık barış yok. Onlara katıldım. Sizi gözlüyorum. Bana tabanca verdiler ve beni destekliyorlar. Söylediklerime başka bir kanıt mı istiyorsun?

Bana ateş açtı. Ben menzilindeydim. Yedi kurşun... tabancasının aldığı kurşunların hepsiydi bu.

Eşim eve kaçtı. Ben de turunç ağacının altına saklandım.

Görünen o ki, geri zekâlı iyi nişan alamıyordu. Ancak silah -hani derler ya- akılsızın elinde yaralar. Numan'ın kurşunları öldürecek yerime isabet etmedi. Ancak yoğun bir dehşete kapıldım. Bu bizim peşimizdeki mirasyedi silahlıydı ve kardeşleriyle birlik olmuştu. Hem kardeşleri onu destekliyorlardı. Sıcak kan kolumdan akıyordu. Ben rüyada değildim.

* * *

Eşim yarayı sararken feryat ediyordu.

— Bu saatten sonra bu lanet evde kalamayız. Babam bizi uyarmak için geldi. Anlayabilirsek...

Söylediklerini harf harf zihnimden geçiriyordum. Sonra üzüntüsü içimi yakıyor, kahr duyguları içimde taşkınlar oluşturunuyordu.

— Aşağılanmanın ve fakirliğin acısına uzunca katlandıktan sonra... Bu fecir vaktinde, geriye kalan, sahip olduğumuz azıcık emniyet duygusunu da kaybediyoruz.

Bir atın çektiği bir araba getirdim. Sahip olduğumuz döküntüyü karanlık—ta yükledik.

Gitmeye başladık. Birbiri ardından çıkan sabahyıldızları gibi ışıktan bir aileydik. Yüz yıldız, iki yüz yıldız, bin bir yıldız...

Şehirlerin, köylerin, sınır boylarının arasında taşındık. Issız yerler, vadiler... hudut içi, hudut dışı. Bir lokma ve güven bulabileceğimiz, ayak basabileceğimiz bir yer aradık.

Çocuklarımız birbiri ardına arabadan sıvışıyorlardı. Birinci oğlum bizi terk etti, sonra bu adet diğerlerine bulaştı. Küçük Nasr bile, 15 yaşına ulaşınca bizi terk etti. Onu aradık ama bulamadık.

Bize haberler ulaşıyordu. Duyduğumuza göre, uyarıcı ve kurtarıcı olarak gelen amcamın katili Numan, öldürmüş de öldürmüş, öncesinde sonrasında. Çok insanı...

Çocuklarımız, komşu çocukları ve memleketin çocukları bir bir düşüyorlar. Haberler bize geliyor. Üzülüyoruz. Ben, eşim, babalar ve anneler. Güzel umutlarla yaraları teskin ediyoruz.

Ve biz hâlâ arabadayız; dolanıyoruz. Beklenen sabahyıldızının gözükmesiyle avunuyoruz.!

1929 Halep doğumludur. Avukatlık ve farklı bakanlıklarda memuriyet yapmıştır. 1982 yılından beri vaktini yalnızca yazmaya ayırmıştır.

Öykü ve Romanları: Öykü Kitapları: *Özlem ve Buluşma* (Kendisi bastırmıştır) Halep 1958; *Yeni Yaşam*, Dâru'l-Âdâb, Beyrut 1959, (*Doğudan Gelen Misafir* adıyla basılmıştır), II. baskısı: Muessesetu'l-Ma'arif, Beyrut 1964; *Vatandaş Mahkeme Önünde*, Dâru'l-Ma'arif, Mısır (İkra serisi) 1959; *Son Gece*, Dâru'l-Ma'arif, el-Kahire 1961; *Sayırsız Yıldız*, Dâr Mektebetu'l-Hayat, Beyrut 1962; *Ölüme Dek Hüzün*, el-Ehliyye li'n-Neşr ve't-Tevzi', Beyrut 1975,1980,1983; *Hanan'ın Yolculuğu* (?), Dâru'l-Ma'arif, Mısır (İkra serisi) 1975; *Zor Günlerde Tebessüm*, eş-Şerike et-Tunusiyye li't-Tevzi', Tunus 1983; *Sakin Ateşte Yanmak Acısı* (?), Kültür Bakanlığı, Dimeşk 1985. II. Romanları: *Susuzluk ve Pınar*, Dâru'l-Âdâb, Beyrut 1959, (*Doğudan Gelen Misafir* adıyla basılmıştır) II. baskısı: 1964; *Süreyya*, Dâru'l-İttihad, Beyrut 1983; *Sonra Hüzün Çiçek Açtı*, Dâr Mektebetu'l-Hayat, Beyrut 1963; *Aralık Rüzgarları*, Dâru'l-Yakaza el-Arabiyye, Beyrut 1968; *Gençlere 10 kitap: Arap Kahramanları ve Dahileri*, Dâru'l-Avde, Beyrut 1975-1977.

Öyküyü, okuyucuyu hakka teşvik etmek, güzeli ve iyilik değerlerini ortaya çıkartmakta kullanmıştır. Bunu yaparken sağlam bir üslup, şık bir anlatım dili kullanmıştır. Yazılarında kısmen kapalılık ve anlaşılmazlık olsa da belli bir ölçüde bu değerlerle okuyucuyu buluşturmuştur. Okuyucu, öykü sanatında ve diğer anlatı sanat türlerindeki ulaşılması amaçlanan ulvi gayedir.

DELÂL HÂTİM*

Türkçesi: Yusuf Sami Samancı

BİR GENÇ DAHA

Mirsâl deniz kıyısına yaklaşıyordu. Gözleri denizin ve gökyüzünün mavi-liğiyle dopdoluydu. Sonra bakışlarını kumsala çevirdi ve gözlerine o ka-dın takıldı. Delikanlı, elleri kot pantolonunun cebinde, kadına doğru ürkek adımlarla ilerledi.

Kadın eflatun bir havlunun üzerine uzanmış yatıyordu. Cildi kaymak gibi bembeyaz, tereyağı gibi yumuşaktı ve güneşin altında öylece çırılçıplak du-ruyordu. Üzerinde sadece, neredeyse vücudundan hiçbir şeyi gizlemeyecek şekilde siyah bir bikini vardı. Mirsâl durdu ve eflatun havlunun üzerindeki bu son derece zarif çıplak vücudu düşünerek kendi kendine sordu; 'Bu gerçek-ten bir insan mı? Yoksa denizin derinliklerinden çıkıp gelmiş bir peri mi?' Sonra zihnindeki soruları bir kenara bırakıp şu karara vardı: 'Hayır bu bir be-şer değil, olsa olsa sahilin تنها oluşunu fırsat bilip denizden çıkmış ve gü-neşlenmek için kumsala uzanmış bir peri.'

Bu pürüzsüz sırta, bu dolgun baldırlara ve insanın nefesini titreten narin parmaklarla biten bu bacaklara ve ayaklara bakarken Mirsâl'in kalbi çarpma-ya, kalp atışları hızlanmaya başlamıştı. Bu vücutta tepeden tırnağa güzellik çağılıyordu.

Kadın Mirsâl'in orada olduğunu fark etmiş olacak ki başını kaldırdı:

— Mirsâl! Bugün geciktin. Gel de sırtıma güneş yağı sür.

Kadın yüzünü eflatun havluya gömdü. Mirsâl güneş yağı şişesine uzandı ve avucuna biraz döktü. Kadının omuzlarına yağı sürmeye başladı, sonra sır-tının ortalarına ve kalçalarına doğru uzattı elini. Eli yumuşak ve sıcacık teni-nin üzerinde kayarak ilerliyordu. Mirsâl kesinlikle emindi; 'Bu bir insan ola-maz' diyordu kendi kendine. 'Bu gerçek bir peri. Eğer peri değilse bu vücut-taki kemikler neredeydi, (neden hiç kemik batmıyordu eline?)'

Kadın;

— 'Ellerin çok soğuk ve sert, sırtımı tırmalıyor.' diyerek sızlandı. Elleri-nin kabalığından sıkıntıya düşerek Mirsâl ovalamayı kesmişti.

Kadın güldü ve

— 'Mirsâl; neyin var? Neden durdun?' Mirsâl;

— 'Elimin sertliğinin seni incitmesinden çekiniyorum' diye kekeledi. Bu-nun üzerine kadın dönüp sırtüstü uzandı ve

— 'Mirsâl, seni budala! Ellerin hoşuma gidiyor. Evet, gerçekten de çok kabalar ama onlarda gizli bir şey var... Bir elektrik... Bilemiyorum... Kalbi-mi ve vücudumu titreten bir şey var onlarda.'

Kadın doğrulup oturdu. Mirsâl'in avucunu tuttu ve elini yavaşça okşama-ya başladı. Mirsâl'in şakaklarından ter boşanıyordu. Kadın Mirsâl'in avucu-nu okşamaya bir süre devam etti, sonra onu dizine götürdü ve

— 'Dizim acıyor Mirsâl! Biraz ovsana' dedi.

Mirsâl kadının gözlerinden gözlerini kaçırdı ve avucuyla dizini ovmaya başladı. Kelimeler boğazında düğümlenerek ona,

— 'Hanımefendi, sen gerçekten bir insan mısın? Yoksa denizin derinlik-lerinden çıkıp gelmiş bir peri misin?' diye sordu.

Kadın bu anı soru karşısında bir kahkaha attı ve:

— 'Gerçeği mi öğrenmek istiyorsun?' dedi. 'Büyükanne-min büyükanne-si bir periymiş. Güneşlenmek için bir gün denizden çıkmış, onu bir avcı ya-kalamış ve zengin bir adama satmış. Bundan sonra da onun soyu insanoğlu olarak devam etmiş. Fakat bu nesilde perilikten kalma bir sihir de var. İşte böyle, ben denizden geldim. Peki, sen nerden geldin?

Mirsâl eliyle göstererek,

— 'Surdan' dedi. 'Dağın tepesinden. Buraya ekmek bulup karnımı doyur-mak için geldim.'

— 'Sadece ekmek için mi?' Kadın bu sözüyle sanki başka bir şeyi sormak istiyordu. Mirsâl;

— 'Biz ekmekle karnımızı doyurabilirsek gerçekten çok mutlu insanlarız demektir hanımefendi.' diye cevap verdi. 'Hatta babam çoğu kez bizim için ekmek de bulamaz. On çocuk, bir tane anneleri ve ne toprağı ne de hayvanı olan bir baba... Onun bütün serveti, şunun bunun işinde çalışıp para kazana-bileceği iki kuvvetli koldur ve günün sonunda parasını alınca görür ki bütün harcadığı emeği ve döktüğü ter, bizi doyurmaya bile yetmeyen birkaç somu-na ancak yetmektedir.'

Kadının eli Mirsâl'in gömleğine uzandı ve düğmeleri birer birer çözmeye başladı.

— 'Kaç yaşındasın Mirsâl?' diye fısıldadı. Mirsâl şaşkınlıkla;

— 'On yedi' diye cevap verdi.

— 'Hayatında hiçbir kadınla tanışmadın, değil mi?' Mirsâl'in yüzünü bir kızılık kaplamış, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Kadın güldü, onu utandırmak ho-şuna gitmişti.

— 'Mirsâl, haydi benimle beraber denize gel!' Mirsâl dehşet içinde,

— 'Denize mi?' dedi ve hemen ekledi, 'Ben bir karış suda boğulacak dağ-lı biriyim. Deniz de halim ne olur?'

— 'Erkekler sudan korkmaz. Gel de beraberce büyükannemin büyükannesinin ülkesini gezelim. Benim geldiğim yerleri görmek istemiyor musun?'

Kadın iki ayağı üzerine sıçradı ve kıyıya doğru koştu. Sonra kendini dalgaların kucağına bırakıverdi. Suyun içine dalıyor, çıkıyor, dalıyor ve sonra tekrar çıkıyor; Mirsâl de gözleriyle onu izliyordu. Mirsâl'e elini sallayarak 'Gelsene' diyordu. 'Sen bir erkeksin ve deniz erkekleri korkutmaz.' Şu anda o bir periydi, Mirsâl de kıyıda duran bir avcı. Suyu meydana okuyup dalgaların üzerinde hareket edebilen periye sahip olacaktı. Mirsâl de kollarının gücüyle onu yakalayacak ve kıyıya çekecekti. Onu asla, daha önce aptal avcının yaptığı gibi, götürüp bir başkasına satmayacaktı. Tam aksine onu kendisi için saklayacak, sonra da onu tepeden tırnağa çıtır çıtır yiyecekti.

Kadın dalganın köpüğünün üzerinde sıçradı ve:

— 'Gelsene aptal!... Sana şimdiye kadar hiç tatmadığın ve hayatın boyunca da asla tadamayacağın bir ten tattıracağım. Sen insan teninin tadını bilmiyorsun ama gelirsen ben tatmana izin vereceğim.'

Mirsâl çekinerek suya yaklaştı. Kadın ona doğru koştu ve elinden asılıp,

— 'Hadi gel, burada su derin değil. Nasıl dalacağını sana öğreteceğim. Bundan sonra da beraber büyükannemin büyükannesinin ülkesine gideriz. Orada içinden dilediğin kadar alabileceğin bir hazine var.'

Kadın Mirsâl'in üzerine su atarken Mirsâl irkilerek nefes aldı.

— 'Bu gömleği de çıkar. Onsuz daha da hür olacaksın ve o olmadan bahlıklar gibi suya dalabileceksin.'

Bir büyücü kadın gibi onu kontrol ediyordu. Gömlek suyun üzerinde yüzmeye başladı, sonra dalgalar onu uzaklara götürdü. Dalgalar Mirsâl'i sarmalıyor ve sonra da yükseklerle çıkarıyordu. Suyu dalmak çok kolaydı ve denizin suyu gerçekten tatlıydı. Mirsâl'in evlerindeki odanın eşğinde çömelmiş, kaçmak için kıvranırken annesinin tasla başına döktüğü su gibi değildi. Denizin suyu bir kadının vücudu gibi sıcacıktı. Onu şefkatle kaldırıyor, Mirsâl'i yatakta uyuyormuşçasına sallıyordu. Denizin suyu sevgi doluydu... Gözlerini kapatıp hayal ederek:

— 'Çok mu uzak?... Büyükannenin büyükannesinin ülkesi...' diye sordu, Mirsâl. Kadın güldü, denizin yüzeyine çıktı, peşinden Mirsâl de ona yetişmişti. Sonra kadın tekrar suya daldı, Mirsâl'in kalbindeki korku gitmişti, kadının peşi sıra o da daldı. Parlak kayalardan, bahçelerden ve ışık saçan balık sürülerinden oluşan bu muhteşem dünyanın güzelliğiyle büyülenen Mirsâl, gördüğü bu güzelliklerden gözlerini alamıyordu.

Tam kadını yakalayacakken o Mirsâl'den kaçırıyordu. Kadın hızla ilerliyor, Mirsâl de onun peşinden koşuyordu. Denizin derinliklerinde koşuşturmak, dağın kayaları üzerinde koşmaktan çok daha kolaydı. Burada ayakları kanatan dikenler ve insanın yüzünü tokatlayan rüzgar yoktu.

Kadın Mirsâl'le eğleniyordu. Bir kayanın arkasına saklanıyor, sonra bir başkasının arkasından beliriveriyordu. Mirsâl kadına yetişme arzusunun coşkusuyla daldıkça daldığının ve derinlere doğru ilerlediğinin, simsiyah yosunlarla dolu bir ormanda kaybolduğunun farkında bile değildi. Kadın gözden kaybolmuş, uzaklara gitmişti. Mirsâl sadece kahkahalarının sesini ve uzaklardan gelen 'Gel... Gel... Büyükannemin büyükannesinin ülkesine yaklaştık' diye seslendiğini duyabiliyordu.

Mirsâl bir uyuşma hissediyordu, ellerinde ve ayaklarında tatlı bir uyuşma ve tatlı bir baş dönmesi... Daha önce hissetmediği bir tatlılıkta... Güven dolu ve onu daha da derinlere götürecek bir tatlılık.

Gözlerine kayaların yarıklarından yanıp sönen bir parıltı geliyordu. Mirsâl gelen parıltıya doğru atıldı ve birden haykırdı: İnciler! Hayatı boyunca hiç bu kadar çok inciyi bir arada görmemişti. Beyaz, mavi, kırmızıya çalan ve simsiyah kayanın üzerinde pırıl pırıl parlayan inciler. Mirsâl kendi kendine 'Bu, kadının söylediği hazine, bu olmalı.' dedi.

İnciler karşısında hülyalara dalan Mirsâl, 'Ne kadar da büyükler!' diyor-du kendi kendine. 'Bunlar beni fakirlikten kurtaracak bir servet!' Bu esnada kadının sesi geldi kulaklarına:

- 'Hepsi senin!... İstedğin kadar alabilirsin. Fakat bir şartla...'
- 'Kabul ediyorum.'

— 'Kim bu incilere sahip olursa bu derinliklerde ebediyen kalır... Artık burada büyükannemin büyükannesinin ülkesinin vatandaşı olur. İnciler senin için hazırda bekliyor. Fakat elini onlara uzatmadan önce biraz düşün.'

Mirsâl hemen yüksek ve görkemli bir saray, hızlı ve lüks bir araba, ayrıca çek defterleri ve hatırı sayılır derecede yüklü bir banka hesabı, sonra her akşam, ortasında kendisi için özel avlanmış su perileriyle dolu bir tabak bulunan mükellef bir sofra hayal etti. Ardından da annesini ve kardeşlerini, etin tadını bilmeyen aç karınları, annesinin tabağa koyduğu plastik meyvelerden başka hiçbir meyve görmemiş gözleri düşündü. Beli bükük, halsiz gözleriyle bakan babasını düşündü sonra. Bir tek inci onları tam bir ay, hatta aylarca, belki de senelerce mutlu edebilirdi. Titreyen elini incilere uzattı. Cebine bir avuç inci koydu, sonra bir avuç daha, sonra bir daha. Kadın kahkahalar atıyor ve kahkahalarının sesi karanlık suyun derinliklerinde yankılanıyordu. Sonra Mirsâl su yüzüne çıkmaya çalıştı. Fakat vücudunun ağırlaştığını hissediyordu. Daha önce şefkatle onu kucaklayan ve sanki uykuya çağırıcasına onu sallayan deniz suyunun kendisini çepeçevre kuşattığını ve yukarı çıkmasını engellediğini hissediyordu.

Yukarılara çıkmak için bir müddet çabalayıp durdu. Sonra kollarında bir bitkinlik, kulaklarında bir uğuldama ve onu karanlık suların derinliklerine doğru asılıp çeken bir şey hissetmeye başladı. Bacakları onun peşi sıra, sanki tek bir bacakmış gibi sürükleniyordu. Müthiş bir uyuklama sarmıştı vücudunu ve suya teslim olmak zorunda olduğunu hissediyordu.

Birden bire sanki dalgalar yarılıverdi ve kadın göründü.

— 'Çok yorgunum' dedi Mirsâl. 'Çıkmama yardım et.'

— 'Boşuna çabalıyorsun... Artık burada kalacaksın... Bunu sen seçtin...
İncileri isteyen bu dehlizde kalır.'

— 'İstemiyorum incileri' diye haykırdı Mirsâl. 'Al onları!'

— 'Boşuna çabalıyorsun demiştin sana... Görmüyor musun, bak! Balığa dönuştün. Artık bundan sonra sana yaşayabilmen için küçük balıkları nasıl yakalayacağını ve büyük balıklardan nasıl uzak duracağını öğreteceğim. Ha—
yatta kalabilmen için... İşte bizim kanunumuz bu. Büyük küçüğü yer ve güç—
lü zayıfı yutar.'

Mirsâl ellerini, incileri çıkarıp uzaklara atmak için cebine sokmaya çalış—
tı. Fakat elleri onun sözünü dinlemiyor ve ona yardım etmiyordu. Aniden her
ikisi de şuursuzca suda çırpınıp duran iki yüzgece dönüşüvermişti.

Sahilde sahiplerinin bırakıp gittiği artıkları toplamak için gelen ihtiyar bir
bekçi bastonuna dayanmış yürüyordu. Rüzgar şiddetle esiyordu ve güneş ko—
yu renkli gri bulutların arkasına gizlenmişti. İhtiyar bekçi gözlerini kumsal—
da gezdirdi ve

— 'Şu zenginler ne kadar da çok döküntü bırakıp gidiyorlar' dedi. Sonra
suya yaklaştı. Eğilip bakınca dalgaların oynayıp durduğu ıslak gömleği fark
etti. Gömleğin sahibi delikanlıyı hatırlayınca ihtiyarın gözleri yaşla dolmuş—
tu, içini çekti ve üzüntüyle dedi ki:

— 'Ne yazık!... Denizin aldattığı bir genç daha!...'«

1931 yılında Dimeşk'da dünyaya gelmiştir. 1962 yılında Kültür Bakanlığında göreve başlamış ve fark—
lı departmanlarda görev yapmıştır. 1968 yılında bütün mesaisini Dünya Kadınlar Birliği'nde çalışmaya
adanmış ve üç yıl boyunca *Arap Kadını Dergisi'nin* yayımlanmasında yazı işleri sekreteri olarak çalış—
mıştır. 1970 yılında tekrar Kültür Bakanlığındaki görevine dönmüş ve *Usâme Dergisi* yazı işleri sekre—
teri olarak göreve başlamıştır. 1976 yılında adı geçen derginin yazı işleri müdürlüğüne atanan Delâl Hâ—
tim halen bu görevine devam etmektedir.

Yayınlanmış Hikâye Kitaplarından Bazıları (Çoğu çocuk hikayeleridir) şunlardır: *el-Hamâmetu'l-Bey—
dâ* (Beyaz Güvercin), Kültür Bakanlığı Yay., Dimeşk-1974; *el-'Ubûr mine'l-Bâbi'd-Dayyık* (Dar Kapı—
dan Geçiş), Hikaye, Kültür Bakanlığı Yay., Dimeşk-1979; *ed-Diku'l-Esved* (Siyah Horoz), Çocuk Hika—
yeleri, Dâru'l-Fetâ el-'Arabî, 1980 (I. Baskı), 1982 (II. Baskı); *Mâ Ecmele'l-Âlem* (Ne Güzel Dünya), Ço—
cuk Hikayeleri, Dâru'n-Nevres, Lübnan-1980 (I. Baskı) 1981 (II. Baskı); *fieceratu Zeytûn Sağıra* (Küçük
Zeytin Ağacı), Çocuk Hikayeleri, Usâme Dergisi Kitaplığı, Dimeşk-1982; *Muzekkîrâtu 'Asrati Kurâfl* (On
Kuruşun Hatırlattıkları), Çocuk Hikayeleri, Arap Yazarlar Birliği Yay. Dimeşk-1984; *Ders Istisnâ't* (H a—
ricî Bir Ders), Çocuk Hikayeleri, Usâme Dergisi Kitaplığı, Dimeşk-1983; *Râmi's-Sihâmi'l-Ebyaz* (B eyaz
Oku Atan Kişi), Gençlik Romanı, Dâru'l-Cundî, Dimeşk-1990; Delâl Hâtim kısa hikâyeyi, yeni bir doğuş
için yazarın içinde saklayıp büyüttüğü ve ansızın gözleri önünde beliriveren bir parıltı olarak kabul etmek—
tedir. Bu parıltı okuyucuya yazarın perspektifini ve hayata bakış açısını gösterir. Kısa hikâye yaraları te—
davi eden bir ilaç olabildiği gibi bazen de kanayan yaraya basılan tuz olabilir. Her iki durumda da kısa hi—
kâye, yazarın insanlık adına ve insanlığın mutluluğu için attığı bir çığlık, bir haykırıştır.

YUSUF CADULHAK*

Türkçesi: Muhammet Tasa

ÇAĞDAŞ BUDA

Bir arkadaşla birlikte sinemaya gittim. Çinli meşhur bilge Buda filmi gösteriliyordu. Kısa bir süre sonra gösterim başladı. Kendimi -ummadığım biçimde- olayları tutkuyla izler hâlde buluverdim. Yaşadığımız çağda hayata egemen olan aşırı materyalizmden insanı uzaklaştıran, ruhaniyetin hâkim olduğu filmin havasından etkilenmişim.

Dostumuz Buda'nın en çok hoşuma giden yönü, zühde meyli ve bilgiyi aramaya yönelmesidir. Bu kâinatın dış görünümünün ötesindeki gizli gerçeğin peşinde koşmakta, yöneticilik, krallık ve lüks içerisinde duvara çarpmaktadır. Şöyle ki, bir kral olan babasının sarayında yaşamakta ve aynı sarayda neredeyse yaşamını yitireceği bir mübareze sonrasında ancak elde edebildiği büyüleyici bir prensesi terk etmektedir.

Filmden o denli etkilenmişim ki, film hakkında arkadaşım ile yapacağım konuşmayı sinemadan ayrıldıktan sonraya ertelemeyi kararlaştırdım. Salon-
dan ayrılır ayrılmaz ona dönerek şöyle dedim:

— Abdülkerim, Buda'nın öyküsünü izledikten sonra ne yapmaya karar verdim biliyor musun?

Cevap vermeden önce bana küçümseyerek şöyle bir baktı:

— Nasıl bilebilirim ki? Belki de bir füze ya da bir Arap uydusu icat etmeyi aklından geçiriyorsun!

Alaycı tavrını görmezden gelerek şöyle dedim:

— İnsanlığı ıslah etme çabasıyla yirminci yüzyılın Buda'sı olacağım. Başarıya ulaşmayı dilerim!

Abdülkerim yol akışını aksatmasına aldırmaz etmeden olduğu yerde durdu. Hatta yoldan geçen kot ve mini etek giymiş kızlara bile bakmadı. Bakışlarını yüzüme dikti, daha sonra ellerini birbirine vurdu. Peşi sıra da yüksek sesli bir kahkaha patlattı. Şöyle dedi:

— Çok güzel bir şaka... Sakıncası yok... İşte, sen de nihayet nasıl şaka yapılıp öğrendin artık. Aptalca olsa bile!

Kızarak şöyle dedim:

— Abdülkerim, ama ben ciddiğim. Arkadaşım, bunda gülecek ne var? Prens Buda,-gördüğün gibi- lükse düşkün bir prens iken hicret etmedi mi?

Kayalıklar ayaklarını kanatır, rüzgâr yüzünü kavurur ve vahşi hayvanlarla boğuşurken, ormanlar, tarlalar ve dağlar boyunca avare avare dolaşmak üzere çekip gitmedi mi? Tüm bunları bilgiyi arama uğruna yapmadı mı? Peki, neden ben de bizzat kendim, aynı bilgiyi, aynı yöntemle aramayayım? Başma gelebilecek tek kayıp, olsa olsa seninki gibi bir arkadaşlıktır. Bu da gör-düğün gibi çok önemli bir kayıp sayılmaz.

Abdülkerim gerçekten de üzgün ve kederli bir şekilde bana bakarak başını sallamaya başladı. Beti benzi atmış yüzünde kendisini belli eden bir hayal kırıklığına uğramıştı. Kendi kendine mırıldanmaya başladı. "Allahım sen bilirsin... Rabbim... La havle vela kuvvete illâ billâh..." dışındaki dediklerinden bir şey anlamamıştım. Sözümlü kestim:

— Belki de bana, şu andan itibaren, sanki aklımı yitirmişim gibi bakmakta haklı olabilirsin. Sizin düşünüş tarzınız ve benimsediğiniz yöntem konusunda sizinle uyuşmadığım sürece, bir toplumun nazarında delilik, ancak o toplumun örf ve geleneklerinin dışına çıkmaktır. Hatta gerçekte eskimiş örf, dar-madağın olmuş geleneklerine bağlı kalarak aklını yitiren bizzat o toplum olsa bile. Buradan hareketle ben, şu andan itibaren çevremdeki kişiler hakkında, - atalarımızın âdeti olduğu gibi- hatır gönül gözetmeden ve yağcılık yapmaksızın görüşlerimi net olarak ifade edeceğim. Hatta bu durum sizi kızdırsa bile...

Verdiği öğüt boşa gitmiş gibi şöyle dedi:

— Dostum, neden kendine böyle zorluk çıkarıyorsun?

— Bu benim, sizin tipinizde bir insan olmayı bırakıp, Bilge Buda gibi ruhani ve ıslahatçı bir insan olmak için büyük dönüşüm yolunda yapmam gerekenlerin ilk adımındır.

Alnını buruşturarak alaycı bir üslûpla şöyle dedi:

— Aradaki fark ne dostum?

— Fark şu: Her biriniz (daha fazla değilse de) iki kişiliğe sahipsiniz. İnsanlara birini gösteriyor, diğerini gizlemeye gayret ediyorsunuz. Toplumun hemen hemen tamamına yakını bu durumda olmasına rağmen, birisi çıkıp da bu gerçeği itiraf etmiyor. Sanki bu konuda kabul görmüş gizli bir anlaşma, yazılı olmayan toplumsal bir uzlaşma var. Hatta sanki bunlar, tıpkı ülkemize yerleştirilmiş şu gayr-ı meşru devletin çizilmemiş sınırlarına benziyor da diyebiliriz.

Arkadaşta gerçek bir üzüntünün alametleri göründü. Ancak onun sadece konuşmayı sürdürme aczinden dolayı, muzaffer bir edayla konuşmaya ben devam ettim:

— Eğer sen, -seni kastetmiyorum, örnek olsun diye- büyük bir münafık değilsen, beni sinemaya çağırıp, bilet gişesine giderken cüzdanından para çıkarmak için ağırdan almanı, daha sonra da, senden önce biletlerin parasını vermem için, sadece yüzükleri göstermeni nasıl izah edeceğim?!

Arşimet gibi ansızın bağırdı:

— Ha? O halde sen bundan dolayı kızgınsın?

Fark edilen bir üzüntüyle dedim:

— Gördün mü? Sen de bu ikisinden birisin. Ya cahil ya da gerçeği bildiği halde kabul etmekten kaçınan günahkâr bir mütekebbirsin. Aynen kendilerinden küçük, özellikle de gelişmekte olan ülkeleri avlamaya gerekçe oluştururlarken büyük devletlerin yaptığı gibi!

Abdülkerim üzüldüğü için ayrıldı. Yolda -aşırı vefakârlığından dolayı- beni bekletmeden en yakın psikiyatri kliniğine veya bir akıl hastanesine götürmelerini salık vermek için büyük biraderime uğramayı da ihmal etmedi. Zaten mükemmel olan aklıma Allah mukayyet olsun.

Bu "tarihî" kararımı düşünerek gecenin ilk yarısını geçirdim. Ama daha önce hiç tatmadığım şekilde kendimi mutlu hissediyordum.

O geceden beri, kendimi Buda'nın hayatını ve öğretilerini anlatan kitaplardan anlayabildiğim kısımları okumaya adanmıştım.

Sabah olduğunda, asırlar önce Buda'nın yaptıklarını örnek alarak Allah'ın uçsuz bucaksız yeryüzünde, avare avare dolaşmak üzere işime koyulmadan önce birtakım yarım kalmış işleri bitirmek için büroma gittim. Çok geçmeden odaya müşterilerden birisi girdi. Elindeki kâğıtları sallayarak haykırıyordu, odayı gürültüye boğuyordu:

— Böyle bir ihbarnameyi bana nasıl gönderirsin?

Bağırarak elindeki paraları önüme fırlatıyordu:

— İşte paralarınız. Şunu bilmelisiniz beyefendi. Ben böyle tahsilât yapılacak kişilerden değilim.

Ansızın sustu. Göğsü inip çıkmaya devam etse de, lav püskürtmesini bitirmiş bir volkan gibi ansızın sustu. Şahdamarları şişmiş, gözleri parlıyordu. Sanki İsrail düşmanı ile kazandığı bir savaşa dalmıştı...

Etkileyici bir sükûnetle para destesini elime alıp kendisine iade ettim:

— Parayı istemiyorum. Seni affettim kardeş!

Adam yüksek sesle bir kahkaha attı. -Ama bu da gözlerinde parlayan sevinç emarelerini gizleyememişti.- Yüz hatlarımda beliren daha önce hiç görülmemiş bir kararlılıkla konuşmayı sürdürdüm:

— Sana diyorum, al şu parayı be adam! Artık bu paraya ihtiyacım yok!

— Daha önce ihtiyacınız mı vardı? İhbarnameler hala peşimi bırakmıyor.

— İhbarnameler dolayısıyla özür diliyorum kardeşim. Bu paralara gelince de, senin olsun, sadece Allah rızası için.

— Niye peki? En sonunda Venezüella'daki amcanın mirasına mı kondun? Evet, sabırsızlıkla vefatını beklediğini hatırlıyorum.

Konuyu kapatmayı kararlaştırdım. Yapay bir sükûnetle dedim ki:

— Ben şu anda seninle konuşmayı sürdüremeyecek bir durumdayım. Emced Bey, sizden derhal burayı terk etmenizi rica ediyorum!

— Ne? Beni kovuyor musunuz?

— Hayır.

— Öyleyse

— O halde ben buradan ayrılmadan önce meseleyi açıklığa kavuşturmak için ısrarlıyım.

— Bence açıklanacak bir şey yok. Görüşme bitmiştir. Mesele bundan ibaret... Bilge Buda şöyle der: "Anlamsız yere vakit zayi etmek, affedilmez bir günahıdır."

Adam tedirgin bir halde seslendi:

— Hatim bey, Buda'dan bahsediyorsunuz ha ?!

— Paniğe kapılmış bir kedi sessizliği ile hızlıca ayrıldı. Yakasına yapışmam için peşinden yetişemeyeceğimden emin olmak için arkasını kolağan ediyordu. Ancak çok geçmeden yanında bana epeydir borçlu olan başka biriyle tekrar geldi. İkisi de kuşkulu adımlarla dikkatli bir biçimde içeriye girdiler. Sonra da yeni gelen adam elindeki çantadan hemen bir demet para çıkararak fark edilen bir kaygıyla şöyle dedi:

— Hatim bey, bu kalan borcumun tamamı?

Beni aşırı bir şaşkınlık kapladı. Önceleri, bu adamdan boş yere alacağımı istemek beni ne kadar da yıpratmıştı... İşte adam karşımda ve borcunu veriyordu.

Ancak mevzuya tekrar döndüm. Para uzatan titrek ellerine baktım. Etkileyici bir sakinlikle şöyle dedim:

— Bu çöpleri cebine koy be adam!

Şaşkınlıktan adamın ağzı açık kaldı. Öteki şöyle bağırdı:

— Çöp ha? Paraya çöp diyorsun ha?

— Evet. Aynen öyle. Siz sadece çerçöp uğruna boğuşuyorsunuz. Onun için savaşıyorsunuz. Oysaki yalnızca rengârenk kâğıtlar. Belki gümüşten de olabilir. Hatta demirden veya tenekeden ya da bir başka madenden yapılmış olabilir. Ne olursa olsun harcadığınız bu çabaya ve daldığınız bu savaşa değmiyor...

İkisi de gözlerini dikerek bana baktılar. Sonra hızlıca birbirlerine baktılar. Sonra derhal çıkış kapısına doğru atıldılar ve koşarak çıktılar. Uzaktan sesleri geliyordu:

— Sana demedim mi Ebû Saîd! Bana inanmadın Ebû Saîd!"

İçimden söylendim. Tez, insanlardan uzaklaşmalıyım. Değilse beni savunduğum her türlü iyilikten uzaklaştıracak ve ahlâkımı yeniden bozacaklar. Öyleyse, -bu durumda- kulluğuma merkez edineceğim uygun bir yeri aramam kaçınılmaz olacaktı. Bir süre düşündüm. Dimeşk'in doğusundaki Ğuta'dan

daha iyi bir yer bulamadım. Zamanımı boşa harcamadım. Derhal taksimle oraya gittim. Aramam uzun sürmedi. Birkaç asır önce Üstat Buda'nın kaldığı yere benzer bir yeri, oraya yakın bir bölgede buldum. Güneş ışınlarının ulaşamadığı yerde geniş bir alanı gölgeleyen yüksek ağaçlar... Meltem, terütaze yaprakları arasından sızıyor. Sınırsız bir keyif kapladı beni. Ben, bunun başarının başlangıcı olduğuna dair kendime gerekçeler buluyordum. Nemli toprak üstüne oturmaktan kaçınabilmek için kendime şöyle bir bahane buldum: Geçmiş zamanda Buda herhangi bir nedenle toprağı döşek, gökyüzünü yorgan edinmişse de, rahat oturabilmem için bir battaniye ve hasır sermenin bana bir sakıncası olmaz. Değilse bilgiyi arama görevimi nasıl sürdürebilirim? Enine boyuna düşünmeye koyuldum. Tefekkür hali epey uzun sürdü. Dikkat etmemiştim, aynen ilk ibadet günlerindeki Buda'nın yaşadığı gibi, yağmur başımdan akmaya başladı. Çağımızın moda deyiimiyle "nefsine hakim olma" söylemine sadık kalarak sinirlerime sahip olmaya ve yerimde kalmaya gayret ettim. Buda'da neredeyse boğulacak hâle gelinceye kadar yağmurun üstünden akmasını hissetmeden olduğu yerde kalmıştı. Ancak ben içerisine sığınayım diye çabucak arabaya doğru koştum. Pencereleri iyice kapattıktan sonra kaloriferi açtım. Durumum gereği vakarlı ve akıllı davranmakla uyuşmayan bu sorumsuz davranış karşısında beni bir suçluluk duygusu kapladı. Daha sonra direnmeye karar verdim. Böylece şiddetli yağan yağmur altında oturmaya geri dönmeye niyetlendim. Ne olacaksa olsun. Çünkü böyle yapmadan kesinlikle devrimci Buda olamayacaktım. Ama ellerim beni gafil avladı. Arabamın arka koltuğuna atılı paltoya elim uzandı. Arabayı kilitleyip yağmurlu havadan zevk alarak yerime döndüm. Gerçekten de Buda, yaşadığı çağda kendisini yağmurdan koruyacak "trankşütâ" kullanmamıştı. Ama onun bir yağmurluğu yoktu!

Buda'nın yaptığı gibi bu atılgan selin altında felsefi düşünceye dalmaya çalıştım. Ama itiraf edeyim ki, uğraşlarım başarısızlıkla sonuçlandı. Sokrat, Hegel, Russel, devamında Gazali, İbn Rüşd, sonunda da Whitehead ve Zeki Necib Mahmud'dan oluşan Batılı, Arap, eski, yeni, felsefecilerden önceden okuduklarımdan aklımda kalanları hatırlayarak felsefi bir düşünceye veya ruhani bir nefese odaklanmak için çalıştığım sırada, kendimi söylemeye cesaret edemeyeceğim konuları düşünmeye dalmış buldum.

Bir süre sonra yağmur hafifledi. Beni benzer bir duygu kuşattı. Bu semâvî olgu,-gerçekte- bu günden itibaren müteselsil olarak üzerime boşanacak olan muhtelif mucizelere objektif bir başlangıçtan başka bir şey değildi. İşte beni, Allah sınıyordu. İşte ben sınavı başarıyla bitirmiş oldum. Eğer ben sınavı başardıysam, yüzdeler oranla bu başarı, doksan dokuz virgöl birkaç puandan az değildi.

Ama sevincim uzun sürmedi. Daha önce hesaba katmadığım yeni bir sorunun zuhur etti. Acıkmıştım, film bizzat Buda'nın bu hayatî sorunu nasıl hal-

lettğine değinmemişti. Ama adamın kesintisiz olarak uzun yıllar boyunca yemek yemeden yaşamış olacağı makul bir şey değildir. Ama nasıl? Bilen kimse yok mu? O halde -meseleyi çözüme kavuşturmak için- kendi girişimlerimi kullanmam gerekecek. Özellikle biz, yaratıcı girişimler çağında yaşıyoruz. Değilse, ilkelliğe batmış o çağda Üstat Buda'ya asla nasip olmamış olan üniversitede geçirmiş olduğum şu yılların ne yararı olacak! Eminim ki, Buda herhangi bir alanda lisans diplomasına sahip olmamıştır!

Ne yapacağım? Düşünmeye başladım. Sonunda bir çare buldum. Önümde duran arabaya gittim. Beni, alaycı bakışlarla süzüyormuş gibi bir duygu kapladı. Tıpkı, onunla uzun süren yakın ilişkimiz sonrası kişiliğim konusunda onu hayal kırıklığına uğratmışım gibi...

Onunla yola koyuldum. - Ölümünden sonra olsa bile Üstat Taha Hüseyin'den özür diliyorum- veya araba benimle yola koyuldu. Bir toz fırtınasına yol açtı. Üstelik stabilize yolda ormanın sessizliğini dağıtan, haşaratın ve cana yakın kuşlarının huzurunu bozan gürültüsü de cabası... tabii çevre kirliliğine de yol açtı!

Bir köye ulaştım. Tedbir cihetinden birkaç sandviç almaya yöneldim. Biraz konserve satın aldım. Aldığım şeyler arasında, televizyon ilanlarına göre ünlü "marka"dan seçtiğim kutu süt de vardı. Son anda koyun otlatan şu kıızı hatırladım. Uzanmış ve derin uykusunda horlarken Üstat Buda'ya taze sütünden ikram eden kıızı. Konunun devamında kendi kendime şöyle dedim: -Gerçekten de- modern denilen bugünlerde şu (filmdekine) benzer güzellikte bir kızın geçmesi, hem de koyun çobanı olması, üstelik bunun Dimeşk'te 'Ğûta'da olması belki de imkânsızdır. Ancak, tek başına taksisine binmiş veya bir grup kız arkadaşıyla birlikte çağdaş bir genç kızın gelmesi imkânsız değildir. Allah bunu lütfedebilir. Tabii ben bunları, -o takdirde- o genç kızın işini kolaylaştırmak amacıyla söylemiyorum ki, yanımdaki bu süt kutusunu hazır olarak bulsun. Böyle bir durumda o genç kıza sadece kutuyu açmak ve onu ağzıma dökmek kalır. Bu sırada ben de güzel düşlerin süslediği bir uykuya teslim olmuşumdur. Hatta Üstat Buda'ya bu tür bir benzetmenin bile, benden uzak kalmasını istemiyorum. Bizat Buda'ya daha çok benzer olmayı benimsedim. Şehre çıkıp, bir termos çay, bir termos kahve ve birkaç filtreli sigara paketi getirmeye karar verdim. Sıkılmayayım diye kaliteli baskılı birkaç kitap edindim. Hatta abonelik ücretini pesinen tahsil etmiş olmalarına rağmen dağıtıcılar nedeniyle dileğimin gerçekleşmesinin zorluğunu hatırlamamış olsaydım, yeni sığınağıma gönderilmek üzere günlük bir gazeteye ilave olarak bir iki dergiye abonelik arzu etmiştim.

Buda'nın zühdü ve dünyadan ilişkiyi kesmesi hususunda böyle bir tutum izlemediğine dair ne zaman iç dünyamda konuşsam şöyle derim: "O uzak çağda, Buda dünyadan el etek çekmişse, o zaman dünyanın çağımızın tanık olduğu

ilerleme düzeyine ulaşmamış olmasındandır. Ayrıca iyi teknolojilerin iyi ve faydalı yönlerinin henüz dünyayı bugün olduğu kadar kuşatmamış olmasındandır. Eğer bu çağda yaşamış olsaydı, tercih ettiği uzlet hayatında transistorlu bir radyo olacağına eminim. Belki de (bir pikap) alır ve ara sıra "irkeb haddik ye'l-mûtûr" gibi tatlı bir şarkı veya "ed-dânû'l-ezrak" gibi bir müzik parçasına kulak verir. Astronotların haberlerini veya Güney Lübnan olayları, Diffe'deki direniş veya Orta Doğudaki gelişmeleri ve Filistin sorununda Arapların tavrına dair haberleri dinlerdi. -Ayrıca- bilge olmak isteyenlerin hikmet çıkarabilmele-ri için derin felsefî düşünceye götüren başka konuları da ilave etmek gerekir.

— Bir iki gün sonra- yeni bir sorun ortaya çıktı. Cemaat ve müritler. Belki de bu yerde tek başıma kalışından kaynaklanan yalnızlık duygusu nedeniyle. Çevremde ancak dalları uzamış ağaçlar görebiliyor, yine ancak rüzgâr uğultuları, kurbaga seslerini işitebiliyor, güneşin batışının ve karanlığın kâinatın üzerinde sürüklenişini izleyebiliyorum.

Acaba kimler cemaat olabilir? Bu üzerinde durulması gereken bir husustur. Zira cemaatsiz bir davetçi mümkün değil... Arkadaşlarım?

Allah korusun. Kuşkusuz arkadaşlarım beni tasdik edebilecek en son kişiler. O halde insanları - gazete ve televizyon ilanları aracılığıyla- asil değerler ve ideale çağıran bir davetçi olarak bana uymaya çağırmalıyım. Ama insanlar, uzun süreden beri, bunları tamamen terk ettiler. Dahası davetçileri gafletle ve basit şeylerle uğraşmakla nitelediler. Dünyanın ahlâk ve vicdan krizi yaşadığını savunanların sözlerini ciddiye alan kimse var mı ki.

Bu şaşkınlık içerisindeyken içimden bir ses işittim: Bu umutsuzluk niye? Önceki krizlerinin çözümünü sağlayan Allah, bu sorununun da hallolmasına kefilidir. Hatta ve hatta Buda çağından günümüze kadar birbirini izleyen problemlere de bir çözüm nasip olmuş, hiçbiri olduğu yerde kalmamıştır. Aksi halde bu çağa erişemezdik. Yine bu dünya, yolculuğuna devam etmezdi. Ah... İşte bir grup insan yakından bakıyorlar. Onları durdurdum. Tek tek yüzlerini incelemeye başladım. Bu yüzlerinde aşikâr bir korkuya yol açtı. Birbirlerine bakışmaya başladılar. Bakışları garip ve kuşkulu sorular doluydu. Hakkımda daha fazla kuşkulama fırsatı vermemek için, kendimi onlara "Yeni Buda" olarak tanıtmaya başladım. Kendilerini fikirlerimi destekleyen müritler, öğrendiği kadar, görüşlerimi savunan destekçiler olarak görevlendirmek istediğimi belirttim. Ağzımdan ne çıkarsa veya ne söylemeye çalışsam, benim adıma bunları harfî harfine büyük bir gayretle haykıracaklardı. Eğer bunu inanarak yapmazlarsa, ücretli olarak, doyurucu bir maaş karşılığında yapacaklardı.

— Adam bunak demedik mi?

Hepsinin bakışları da -toptan- aynı şeyi söylüyordu. Reddedilmek ihtimali tamamen ortadan kaldırabilmek için hikmet söyler edasıyla şöyle dedim:

— Çağımızın mantığı böyle değil mi?

Birkaç saniye sessizlik sonrası konuşmayı şöyle sürdürdüm:

— Hatta -evlatlarım- fikir dünyası bile bu günlerde kara borsadan kurtulabilmiş değildir.

Tedbirle karışık bir övgüyle bana bakmaya başladılar. Ama ben kuşkuları yok etmeye yetecek bir gayret gösterdim.

Fısıldaşmaya başladılar... Mesele sadece ticaretti... Adam deli olsa da, Allah'a hamdetmemiz gereken bir gökyüzü vergisidir. Yorulmadan, ter dökmeden ceplerimizi dolduracak, bundan daha kolay bir av var mı? Bir grubun felaketi, getirir ötekine menfaati. Bilakis geliniz, bu ve benzerlerinin çoğalması için Allah'a yakaralım. Öyleyse niçin ona inanmış gibi görünmeyelim. Onu tasdik edelim. Sonra da, kimsenin aklına gelmeyecek kazanç kapısı. Ancak -kültürlü gibi görünen- birisi, ücret karşılığı bağlılık fikrine ve çağdaş medenî kavramlara zarar verebilecek kapsamına itiraz etti. Üstelik fikir köleliği anlamını da içeriyordu. Hatta bu Siyonist veya sömürgeci bir görüştü. İşte kızarak böyle söylemişti. Ama ben ikna etmeye uğraşmadım. -Gördüğünüz gibi bu yöntem, hiç de küçümsenmeyecek bir yetenektir.- Yüzyıllardan beri parlamentar sistemlere sahip pek çok modern ülkelerde, genel seçimlerde belirli kazançlar karşılığında oyların alınıp satıldığını örnek verdim. Seçmenin, adaya güvenip güvenmediğine bakmaksızın daha fazla verenin başarıya ulaştığını anlattım. "Watergate" ve benzeri olaylar yakın bir zamanda yaşanmıştır.

Ertesi sabah, büyük bir meşe ağacının altında bu adamlar ve böyle kârlı bir işten kazanacakları paraya tamah ederek yanlarında getirdikleri arkadaş ve akrabaları ile meclisim oluşmuştu. Bunlar - görev icabı olarak - tereddüt etmeksizin sözlerime inanıyorlar, ne kadar aptalca olsalar bile sunduğum görüşleri onaylıyorlardı. Hatta bu sözlerden bazılarının hikmet ve doğrulukla nitelenebilecek hiçbir yanı yoktu. Bu konuda en fazla söylenebilecek şey, onların daha önce duyulmuş sözler olmalarıydı. Onların maddi durumlarını iyileştirmek ve gelirlerinde beklenen artış yoluyla yaşam düzeylerini yükseltmek tamahıyla böyle davrandıkları nerden aklıma geldi bilmiyorum.

Azımsanmayacak bir gayretle herhangi bir ideolojiyi, açıklamaya, başından sonuna kadar -bizzat benim- tam olarak kavrayamadığım tartışmalı bir fikri arz etmeye koyulmuşken çoğu zaman müritlerimin uykuya daldığını fark ettiğimi inkâr edemem. Bu durumları, benim huzurumda uykuya dalmaları ya da kaylule yapmaları için değil, beni dinlemek için ücret aldıklarını hatırlatmak suretiyle, onları birkaç kez kovmaya sevk etti.

Bir süre geçti. Davetimin müritlerimin gönüllerine yerleştiği ve tartışmasız bir biçimde üstlendikleri rolleri itibariyle Mesih İsa b. Meryem (a.s.)'in havarileri gibi olduklarına, benim yolumda canlarını vereceklerine -çünkü fe-

da edebilecek malları yoktu- ve hallerinin her çağda, bütün davetçilerin yanında yer alan ensarla aynı olduğuna inanmaya başladım. Ücretlerini düşürmek için bunu uygun bir fırsat telakki ettim. İman paranın, ruh maddenin yerini alacaktı. Durumumu şu sözüm gibi aniden onlar için uydurduğum bir yargıyla güçlendirmek yoluna gittim:

- İman ve zenginlik tek bir kalpte birleşmez.
- Buda bilgi verir, para dağıtmaz
- Kimin yattığı yer temiz olacaksa, ücret almaktan kaçının!

(Not: Bu son cümleyi, müritlerimden birine, renkli banknotları. o ayın aylığını ellerim uzatırken tekrarlıyordum.)

İşte görüyorsunuz, çeşitli vesileler için dilediği güzel sözleri uydurmak insanın elindedir. Hatta bu sözlere kendisi inanmasa bile.

Bu yöntemle, öyleyse, nereden temin edeceğimi bilemediğim büyük miktarda ödemelerden kurtulacağım. Özellikle de bu ödemeler gün be gün düzenli olarak artmaktaydı. Hatta o gün için müritlerim ünlü el-Hamâsiye şirketinin işçilerinin sayısını geçmişti. Mesele bizzat dünya bankasının bile yetersiz kalacağı bir boyutta idi. Bazen söz konusu şirket ve benim yanımdaki iş hakkında aralarında geçen fısıltılı mukayeseleri açıkladığımda bir sır ifşa etmiş olmayacağım. Kıyaslamalar daima benim lehime idi. Ama tabi ki, benim yanımda çalışmak daha zevkli olduğundan değil. Üstelik çağdaş bir devlet dairesinde memuriyet de dâhil olmak üzere herhangi bir işte benzerine çok az rastlanır bir beden rahatlığı da cabası.

Aydınlık bir sabah vakti bir sürpriz oldu. Söz konusu düşüncelerimi müritlerime açar açmaz kan beyinlerine sıçradı. Daha da ötesi, gerektiğinde genel grev tehdidinde bulundular. Hak edilmiş alacaklar ve mesai ücretleri de dâhil olmak üzere haklarını tam ve eksiksiz olarak vermedim diye nöbetçi mahkemeye dava açmaktan çekinmeyeceklerdi. Aslında bu durumu geçim düzeylerini yükseltmek amacıyla kabullendiklerini vurguladılar. Değilse her tarafta yaygın olarak bulunan taş ocakları ve briket imalathânelerindeki işlerine devam ederlerdi. En büyüklerinin ifadesiyle. Saçmalıklarımı dinleme zorluğuna bu yüzden katlanmışlardı.

Haklarında ne kadar büyük bir hayal kırıklığına uğramıştım. Ama tabii bu başka bir husustu. Şu anda olanların ışığında tedbir almalıydım. -Diğer belki de son bir girişim ile- temel düşünce üzerine biraz tadilat yapma fikri aklıma geldi. Durumu sakinleştirmek için havayı yumuşatmaya katkı sağlayacaktı. Tabi daha sonra projemi tamamen uygulamaya koymaya bir hazırlık olacaktı. Kendi kendime -onlara değil- "özellikle serseri takımı olmak üzere niye bazılarını serbest bırakmıyorum ki", dedim. Bundan sonra kalanlar, evlenirler, çocuk sahibi olurlar ve zamanla çoğalırlar. Yeryüzünün çoğu yerinde ol-

duğu gibi asırlar boyunca yaşamış bir örnek olarak böylece onlardan kalabalık bir ümmet oluşur. Gelecek asırlar içerisinde bir gün hac yapılan bir yer olabilecek kutsal meşe ağacının gölgesinde, hem bir vahiy olduğunu ileri sürerek onlar için icat ettiğim uygun söylemlerle, buna zemin hazırlayacağım.

Ancak gelişmeler, baştan sonuna kadar planımı tersine çevirmek üzere çok hızlı bir biçimde birbirini izledi. Her ne kadar, kimseye zarar vermeden, birilerinin zararlarını defetmek için yirminci asrın Buda'sının izlemesi gereken güzel tutuma uygun düşen bir yöntemle -o zaman- düşünme zorluğuna katlansam bile... Zira birisi, -ücret problemi nedeniyle büyüyen anlaşmazlık nedeniyle- özel birimdeki yetkililere ispiyon etti. Hemen "Beşten fazla kişiyle yasadışı toplantı" suçlamasıyla özel birim elemanları tam da sıkıyönetim ilan edildiği bir dönemde bize baskın düzenlediler.

Yeryüzünün ıslahı ve insanoğlu için yaşanabilecek hale getirilmesi için bana son bir fırsat verilmesi amacıyla polisleri ikna çabası da boşa gitti.

Mahkemede bana yöneltilen suçlama şöyleydi: "Laf ebeliği yapma gücünü kullanarak... Zavallı insanları aldatmak ve sıradan vatandaşların akıllarını ifsat etmek". Nöbetçi savcının iddiası aynen böyleydi. Bana ünlü Sokrat'ın yargılanmasını hatırlattı ve içime bir korku düştü. Çünkü yargılama sonucunun, büyük Sokrat'ın muhakeme sonucuyla aynı olmasından korktum.

Birkaç gün sonra tecilli mahkûmiyet kararı çıktı. Tabi ki bu, zor şartlarda temin edebildiğim borçla ödediğim büyük bir miktar parayı benden tahsil eden çok yetenekli bir avukat sayesinde oldu. Avukatın, canını feda edersine yaptığı, bu savunması zanlının aklî yeteneklerinden kuşku duyulduğu temeli üzerine kurulmuştu!

Acı ve başarısız deneyimimi gözden geçirerek büroma çöktüm. Bu çağın ıslahatçısı olma konusundaki başarısızlığımdan dolayı beni huzursuz bir hüznün kapladı. Ancak benzeri olan mucizeler çağı gibi nübüvvet çağının uzun zamandan beri geçtiğini ve -tam olarak- bu çağın ıslahının mümkün olmadığını söyleyerek kendimi teselli ettim. Durumu telafi etmeye çalışırken aklıma şu husus geldi: Siyonist ve emperyalist basın araçları -o an içimi büyük bir sıkıntı bastı- davetimi başarısızlığa uğratacak, dünya kamuoyu karşısında soylu davama karşı maksatlı saldırılara göğüs gerebilecek, mücadeleci basın organlarından yoksun olduğum bir ortamda yolumu tıkayacaktı. Nihayet bu kez iç huzuru ile şöyle söylendim:

— Ben kimim ki -güçsüz kişiliğim ve mütevazı imkânlarımla- Arap Birliğinin beceremediği bir şeyi başarayım!

Sonunda telefonun ahizesini kaldırıp numarayı çevirdim. Telefonun öbür ucundaki şahıs bana cevap veriyor. Ben de kılıç gibi keskin bir dille konuşmaya başlıyorum:

H E C E Ö Y K Ü

— Emced Bey. Bana olan borcunuzu ödemediniz. Size en fazla yirmi dört saat içerisinde ödeme yapmanız için resmî bir ihbarname göndereceğim. Aksi takdirde menkul ve gayr-ı menkullerimize icra işlemi yaptıracağım!

Adam beni tanıyınca yere yığıldı. O anda ben ahizenin yere çarpma sesi-
ni işittim.!

1930 yılında Filistin'in er-Ramle kazasına bağlı Bina'da doğmuştur. Serbest meslek sahibidir. Eserleri: Eşrakat'îş-Şems (Güneş Doğdu), Öykü Kitabı, Dâru Memphis, Kahire, 1962; en-Nâfizetu'l-Muğ-laka (Kapalı Pencere), Öykü Kitabı, Dimeşk, 1965, 1991; Advâ ale'l-Mu'temerâti'l-Kubrâ, Araştırma Ki-tabı, Dimeşk, 1965; el-Masîr (Akibet) Piyes, Dâru Atlas, Dimeşk, 1967; Mektebetu'l-Anglo, Kahire, 1974; Seneltekî Zâte Yevmin (Bir gün buluşacağız) Öykü Kitabı, Dâru'l-Kâtib, Vizâratî's-Sekâfe, Kahire, 1969; Kâdim Gaden (Biri Yarın Gelecek) Öykü Kitabı, İttihadu'l-Kuttâb ve's-Sahafiyyîne'l-Filistiniyyîn, Di-meşk, 1980; et-Tarîk ileyhâ (Ona giden Yol), Öykü Kitabı, Dimeşk, 1990; el-Ard Terfudu'l-Cuses (Toprak Cesetleri Reddediyor), Öykü Kitabı, Dimeşk, 1993; ve Akbele'l-Harîf (Nihayet Sonbahar Geldi), Öykü Ki-tabı, Vizâratî's-Sekâfe, Dimeşk, 1995; el-Muhakeme (Yargılanma), Piyes, 1995; Kable'r-Rahîl (Yolculuk Öncesi), Roman, 1995; Hattâ Vedâan Lâ Tekûlî (Elveda Bile Deme), Şiir Kitabı, Dimeşk, 2000. Öyküyü, belli bir kesimin veya hayatın belirli bir parçasının tasviri olarak kabul etmiştir. Öyküde ola-ya veya konuya, ya da belli bir kahramana yoğunlaşmayı tercih etmiştir. Doğası elvermediği için ayrıntılara yer vermemiştir. Ele aldığı kesime ait ana hatları açık, bölümleri belli olaylara ışık tutmayı amaç-lamıştır. Okuyucuları üzerinde iz bırakmakta, böylece belli bir fikre hizmet etmekte diğer bir deyişle arzuladığı bir etki oluşturmaktadır.

ULFET EL-İDLİBÎ*

Türkçesi: Eyyüp Tanrıverdi

ELVEDA EY DİMAŞK

Sadî Bey, arkadaşlarının ifadesine göre hafif meşrep bir insan. Daha üçün—
S cü kadehte bütün vakarı kaybolur gider, sürekli suskunluğu çoğunlukla
meclisin sonuna kadar devam eden bir gevezeliğe bırakır yerini. Kendisi de
bu kusurunu bildiği için kederini kadehlere gömmek istediğinde en yakın sır-
daşlarıyla nuş etmeyi tercih eder. Ancak bu sayede saklı sırlarının kapısını
aralamış olsa bile onların açığa çıkmasından emin olabilirdi.

Bu sefer ki meclis Kâsiyûn eteklerinden Dımaşk bahçelerine ve Dımaşk
vahasına nazır evinin balkonunda idi. Sofra arkadaşı eski bir dostu idi. Hiç sı-
kılmadan içini dökebileceği, sırlarını açabileceği biriydi. Üstelik sohbet ne
kadar uzarsa uzasın güzelce dinleyebilenlerden idi.

İki ahbap karşılıklı oturdular. Yudum yudum kadehler eşliğinde sohbet
koyulaşmaya başlamıştı. Neşeli bir akşamdı. Hava çok güzeldi. Semada do-
lunay vardı. Sofrada çeşit çeşit lezzetli Şam mezeleri. Henüz ikinci kadeh Sa-
dî Bey'in midesine yerleşmişti ki ahbabına döndü ve ciddi bir şekilde sordu:

— Sence de yiğitlik bazen kaçmak değil midir Fuâd?

Fuâd cevap verdi:

— Bazı durumlarda doğrudur bu. Zaten eskiden insanlar yiğitliğin üçte
ikisi kaçmaktır demişler.

Sadî Bey şöyle dedi:

— Aslında bence kaçmak bazen yiğitliğin tamamıdır, hatta daha fazlası—
dır, kahramanlık da sen buna istersen veya kendini kurban etmek. Ben iki de—
fa kaçtım. Her ikisi de en yiğit olduğuma inandığım anlardı.

Bir süre sustu Sadî Bey. Bu arada düşünceye dalıp kadehini doldurdu. Ar-
kadaşı bu sözün devamını sormadı ona, kendisini ilgilendirmeyen bir şeyi öğ-
renmeye çalışan biri gibi davranmak istememişti. Ama yine de Sadî Bey çok
beklemeden kaldığı yerden devam etti sözüne, dingin ve derin bir sesle:

— Bundan yirmi yıl kadar önceydi. On sekiz yaşlarındaydım. el-İmâre
mahallesinde oturuyorduk. Evimiz, o sıralar mahallenin en önemli adamı
olan Halîm Paşa'nın evine yakın idi. Bu güne kadar pek çok evde oturdum
ama inanır mısın en çok eski Şam evlerini seviyorum. En çok o evlerden hoş-
lanıyorum, özlüyorum onları. Sence de o evlerin yapı biçiminde bir tür de-

mokratiklik yok mu? En azından hepsi birbirine benzer. Büyüğü küçüğü hiç— bir üstünlük belirtisi göstermez. Zaten duvarları birbirine bitişik. Suları ortak ve açık. Bu evlerde yaşayanlar her zaman suyun temizliğinden emin. Tavanları da bitişik birbirine. Dar sokaklara karşılıklı bakan pencereleri neredeyse kucaklaşıyor sevgiyle. Birbirini seven, birbirine alışık ve birbirine destek olan insanları hatırlatır insana sürekli. İnsan bu evler arasındaki farkı göremiyor bile, karanlık dehlizi geçip el-berrânî (evin dış kısmı) denilen birinci bölmeden el-cuvvânî (evin iç kısmı, selamlık) denilen ikinci bölmeye geçip evin azameti, genişliği, büyük tonozlu eyvanının ihtişamı, çağlayan fiskiyeli mermer havuzunun zarafeti ortaya çıkıp görününceye kadar. İşte tam böyleydi komşumuz Halîm Paşa'nın evi. Mahalledeki en büyük ev. Mahallenin eşrafı her akşam Paşa'nın evinde el-berrânîde toplanırdı. Babamın yeri sürekli Paşa'nın sağ yanıydı. Komşusuydu, mahallesinin çocuğuydu ve eski dostuydu. Babam emekli bir subaydı. Pek çok savaşa katılmıştı. Olaylar hakkında öyle bir dağarcığı vardı ki asla bitip tükenmek bilmezdi. Halîm Paşa ve konuklarına anlatırdı kahramanlık sahnelerini bir asker gururuyla. Aslında bunlar hiçbir zaman var olmamış olaylardı, sadece onun üretken hayalinde var olmuştu. Onlar da kulak kesilirdi babama, onun anlattıklarına dalar giderlerdi, Paşa'nın kahyası Ebû Naîm'in durmadan tazelediği kahveleri yudumlarken.

Ben de pek çok kere katıldım bu toplantılara babamla beraber. Ben sürekli el-cuvvâniyyeye açılan kapının karşısında durmaya çalışırdım, belki gözüm Paşa'nın kızı Seniyye'ye ilişir diye. Çoğunlukla hizmetçileri atlatıp el-cuvvâniyye kısmına gelir ve benim tam karşısında oturduğum kapıyı aralayıp gizlice bakardı bana, bazen de bir işaret yapardı bana, gece boyunca aklımı alırdı başımdan.

Nasıl da âşıktım Seniyye'ye?... Her sabah dikilir, onu evden alıp Bâbu Tûmâ Mahallesindeki rahibe okuluna götüren arabayı beklerdim. Karşılıklı bakıştırdık, gülümserdik birbirimize. Seniyye'nin arabasını çeken gösterişli atların sokak taşlarında şakıyan toynak sesleri benim kulaklarıma musiki gibi gelirdi. Aylak aylak oyalanırdım yolda, onun arabası geçinceye kadar. Sonra okuluma yetişemezdim, Anber Okulu'na, çoğunlukla geç kalırdım. Bu nedenle sert bir cezaya çarptırılırdım. Ama buna zaten razıydım Seniyye uğruna.

On dört yaşına gelince Seniyye'nin ailesi onu okuldan aldı, o dönemde adet böyleydi, zaten biliyorsun. Artık dışarı çıkmaz oldu. Sadece annesiyle veya halasıyla beraber çıkardı, siyah bir çarşafa bürünerek. Artık sadece ara sıra görebiliyordum onu. Ne var ki aşıklar kavuşmak için çareler üretmekte yaratıcıdırlar, ne kadar sıkı gözetim olursa olsun. Evlerimizin küçük aralıklı pencereleri birbirine çok uzak sayılmazdı. Hasret bizi kavurunca atardık kendimizi tehlikenin ortasına. Ben başıma bir örtü geçirirdim bir kadın görüntü-

sü vermek için sonra pencereye dikilirdim, böylece işaretleşirdik birbirimizle, kapalı sözler söyleşirdik. Kimse bilmezdi bunların anlamını bizden başka. Belki onlarca göz bizi gözetlerdi komşuların pencerelerinden. Paşa'nın evinden çıkıp bizim eve akan su kanalı ise Seniyye'nin mektuplarını taşırdı bana. Onun belirlediği saatte suyu gözlerdim. Suda yüzen her şeyi kapar alırdım; içi oyulup mektup konulduktan sonra ağzı iyice kapatılmış bir patlıcan, bir kavanoz, küçük bir kutu; yüzebilen ama içine su sızdırmayan her şey bana ondan bir mektup getirmek için uygundu.

Sonra mahallemizde komşumuz olan yaşlı bir kadın öldü. Mahalle eşrafından birinin hanımıydı. Bu durumda aralarında Paşa da olmak şartıyla mahalle erkeklerinin peş peşe üç gece akşam ve yatsı namazları arasında merhumenin evine gidip ailesiyle beraber taziye kabul etmesi kaçınılmaz idi. Mahalle sakinleri bildiğin gibi, tek bir aile çocukları gibiydi.

Bu sırada su kanalı Seniyye'nin mektubunu taşıyordu bana, şöyle diyordu: Akşamdan sonra seni el-berrânide bekliyorum. Korkma evde benden başka kimse olmayacak. Herkes komşumuzun taziyesine gidecek.

Ah işte hiç unutmam o zaman o yaseminin altındaki buluşmamızı!

Yüzüyorduk adeta ayın ışıkları içinde, raks ediyordu gölgeler çevremizde. Fısıkiye ezgiler söylüyordu bize, yasemin oynayıyordu bizimle, çiçekleri üzerimize salınıyordu, kimisi Seniyye'nin simsiyah saçları üzerinde bembeyaz yıldızlar gibi. Seniyye mavi bir ipek elbise içindeydi, alımlı alımlı hışırdıyordu, üzerinden menekşe kokusu yayılıyordu ve Seniyye'nin en çok sevdiği kokuydu menekşe. Siyah gözlerinde benzersiz bir parıltı vardı. Taze eli elime ilişmişti. Kalbim çarpıyor, bedenim titriyordu. Bir sarhoşluktan kaplad beni benzerini hayatımda hiç yaşamadım. Sarıldık birbirimize sine sineye, kalbinin çarpıntılarını duyuyordum. Ona dedim ki:

— Keşke kanatlarımız olsaydı...

Dedi ki:

— Peki nereye uçmamızı istiyorsun?

Dedim ki:

— Aya

Dedi ki:

— Ne güzel olurdu!... İyi ama sen benimleyken uçuyormuşuz gibi hissetmiyor musun... Sanki şu anda aya yaklaşmış olduğumuzu?

Daha ona cevap vermemiştim ki bir tıkırtı ilişti kulaklarımıza, nereden geldi bilmiyorum, belki de bir kediymiş veya böyle bir şey, işte o an göz açıp kapayıncaya kadar uzaklaştık birbirimizden korku içinde, mutluluğun zirvesindeyken, her birimiz bir tarafa kaçışmıştık!

İşte bu, Seniyye'yi son görüşüm oldu.

Birkaç gün sonra su kanalı bir mektup getirdi bana Seniyye'den. Hemen onu istemem gerektiğini söylüyordu, babası dün akşam gelip onu oğlu için isteyen mahalleli bir eşrafa söz vermeden.

Hemen anneme koştum ve sırrımı serdim önüne. Durumu babama açması için yalvardım yakardım. Annemle konuştum ama yüreğim titriyordu, korkuya kapılmıştım daha önce hiç olmadığı bir şekilde, pençe pençe batıyordu yüreğime. Annemin yüzünün ekşidiğini görünce korkularım katlandı durdu. Yine de sanki beni yakan karasevdayı, kör endişeyi hissetti de beni teselli etmeye koyuldu şöyle diyerek:

-Canım oğlum onların bizimle akraba olmayı reddetmelerinden korkuyorum. Biz onların dengi değiliz, onlar gibi zengin de değiliz.

Bu arada babam çıka geldi yanımıza. Utandım kendi kendime ve hemen saklanıverdim bir köşeye. Annem konuştuklarımızı anlattı ona. Babamın mesele ile ilgilendiğini görünce karamsar bir ümide kapıldım. Çünkü babam kendini Halîm Paşa'dan aşağı görmüyordu. Aldığı askeri eğitim ona gurur ve kibir kazandırmıştı. Babam anneme meydan okuyarak derhal gidip Paşa'nın kızını benim için istemekte ısrar etti. Annem ise biraz bekleyip hazırlık yapmayı ve birilerini gönderip nabız yoklamayı istiyordu.

Babam, Paşa'nın evinden hüsrarla döndü tabi, gururu kırılmış olarak. Hatta dik duran bedeni birazcık eğilmiş gibi geldi bana. Kendisini pek yakışksız bir şekilde reddeden Paşa'dan hiçbir beklentisi kalmadı. Artık konuyu kapatmıştı. Özetle şöyle diyordu:

Ona yakışan, daha yüksek bir makama el uzatmamasıydı, iki aile arasındaki belirgin farkı unutmamasıydı. Babam kendisini hafife aldığı için bir daha Paşa ile görüşmemeye ve onunla konuşmamaya yemin etti.

Benim de bütün ümitlerim yıkıldı yok oldu, sert bir zemine çarpıp ufalan bir cam parçası gibi.

Sormalısın şimdi bu olaydan sonra nasıl oldu benim halim?

Yiğitçe durdum. Gerçekten tahminimden daha yiğitçe. Evin bir köşesine çekilip ıstırabımı yudumlamaya koyulmadım aptal gençler gibi. Beni paramparça eden bu ıstırabı tamamen saklamak için yeterince güçlüydüm.

Çok geçmeden haber bütün mahalleye yayılmıştı. Babam ile Paşa arasındaki konuşmalara şahit olan Ebû Naîm olayı seyise, o da berbere anlatmıştı. Berber de bunu müşterilerini eğlendirmeye değer bir haber olarak değerlendirmişti.

Artık mahalle gençlerinin gözleri çakmak çakmak kıstırmaktaydı beni. Çünkü Seniyye'yi kendine düşlemekteydi her biri. Bir başkasının Seniyye'ye ilgi göstermesine tahammül edemezdi hiç biri..

Dünyaya gözlerimi açtığımdan beri beni Seniyye'ye bağlayan zincirleri koparmak için planlar yapmaya, fikirler üretmeye koyuldum bir süre, bu as-

lında gönlümü yıkmak demek olsa bile. Başka bir mahallede yaşamanın benim için mümkün olmadığı fikrine kapılıyordum. Bu nedenle ıstırabımdan kaçmak için Dımaşk'tan tamamen uzaklaşmaya karar verdim.

Brezilya'da Sao Paulo'da yaşayan gurbetçi bir dayım vardı. Çocukları yoktu. Dayım zaman zaman bana mektup yazıp başından aşkın işlerinin idaresine yardımcı olmak için yanına gitmemi istiyordu. Ailem de orada beni bekleyen avantajları düşünerek gitmeye teşvik ediyordu beni. Ama ben o zamana kadar her defasında bunu reddetmişim, Seniyye için.

Gideceğime dair haber kendisine ulaşınca Seniyye peş peşe mektuplar yazdı bana. Gitmemem için yeminler verdiriyordu bana. Seniyye benden uzakta yaşayamazmış. Benimle buluşmak için sürekli uygun fırsatlar yaratmaya çalışacağına söz veriyordu. Seniyye'nin mektupları ıstırabımı, azabımı daha da artırıyordu. Çoğu zaman ağlatırdı beni onun mektupları, uyutmazdı geceler boyunca. Buna rağmen ne gevşedim ne de geri adım attım. Seniyye'nin benden başkasına yar olması nasıl kabul edilebilir ki? Ben ömrümce ona aşık kalacakken, onu görmek için yanıp tutuşurken, pencerelerin, kapıların ardından onun bir bakışını gözleyip dururken.

Ben öyle karmaşık yolları sevmem, küçüklüğümden beri böyle.

Öyleyse yiğitlik benim kaçmamda idi.

Kaçtım da. Uzaklaştım Dımaşk'tan yirmi yıl.

Brezilya'da attığım her adım kazanç ve başarı kapılarını ardına kadar açmıştı bana. Ama ben sürekli saadetimde bir eksiklik hissediyordum ve hiçbir şey bu eksikliği gideremiyordu.

Evlenmeyi hiç düşünmedim. Kadınlarda çok beraber oldum ama aşk neşesini hiç tatmadım Seniyye'nin yanında tattığım gibi. Ben Seniyye'yi hiç unutmadım. Araya zaman girdikçe onun hatırası gönlümde daha çok yer edip yerleşmeye başladı. Benim zihnimde Dımaşk ile Seniyye birbirine özdeşti. Bunlardan birini tek başına hayal bile edemedim. Günler geçtikçe hasretim arttı ve sabrım tükendi.

Bir gece bir türlü uyuyamadım. Vatan hasreti kasıp kavurdu beni. Sabah olduğunda eşyalarımı toplayıp bir zamanlar Seniyye için terk ettiğim vatani-ma dönmeye karar vermişim bile.

Memleketimde gördüğüm gelişme ve ilerleme sevindirdi beni, şaşırttı da. Alışmış olduğum ve gurbette hasretini çektiğim bazı şeylerin kaybolması karşısında ise üzüntüye kapıldım.

Çok geçmeden Seniyye'yi soruşturmaya başlarken buldum kendimi. Karşı koysam da bir şekilde onunla buluşmanın bir yolunu bulmak için uğraşmaya koyulmuşum.

Doğrusu her şey tahminimden çok daha kolay oldu. Görüşme davetini ilk önce Seniyye yaptı desem inanır mısın?

Şaşırdım kaldım. Gözlerim inanamadı gördüklerime, ilerledik, kardeşim, inanılmaz bir şekilde hızlıca, alışkanlıklarımızdan çıkacak kadar hızlı.

Yirmi yıl önce siyah çarşafı örtünmeden hatta yanında ailesinden biri olmadıkça sokağa çıkmaz bir hâlde bıraktığım Seniyye, şimdi tek başına ve açık bir şekilde sokağa çıkıyor. Benim gibi bir adamı kocasıyla tanıştırmak için evine davet etmekte bir sakınca görmüyor. Kocasına gelince Seniyye'nin onunla yirmi yıl önce komşu olmak dışında bir bağı yok.

Bu davet beni çok mutlu etmişti. Davet saatini sabırsızlıkla beklemeye başladım. Ama Seniyye'nin kapısı önünde durduğumda tereddüde ve korkuya kapıldım. Dönmek istedim... Benim bildiğim Seniyye'nin değişip yok olmuş olmasından korktum. Çünkü ben onun hafızamda yer etmiş şeklini korumayı çok istiyordum. Bu şekil kadın, güzelliği için bir ölçü olmuştu bana. Ama içeri girmekten başka çarem yok. Çünkü geleceğime söz vermişim.

Seniyye'yi otuz beş yaşında, on beş yaşındakinden daha tatlı bir hâlde görünce hayretler içinde kaldım. Birazcık kilo almış, daha narin, daha alımlı şimdi. Bir hüznün çizgisi kaplamış yüzünü. Güzelliği daha derin, daha fettan.

Kocasını takdim etti bana. Kısa boylu, şişman biriydi. Aptallık akıyordu adeta yüzünün her yanından. Tanınmış bir ailenin oğlu olmak dışında bir özelliği olduğunu sanmıyorum. Yüklüce bir servet kalmıştı kendisine miras olarak, başkaları toplamıştı bunu onun için.

İşte babasının Seniyye için seçtiği adam buydu. Seniyye'nin görevi ise babasının isteğine boyun eğmekti, ne olursa olsun! Daha ilk anda bu talihsiz kadının yaşadığı sıkıntıyı tahmin etmek zor olmadı.

İlk görüşmemiz soğukça geçti. İkimiz de durgun ve tutuk kaldık birbirimize karşı. Sonra Seniyye'nin davetleri peş peşe gelmeye başladı. Bende bu arada buluşma fırsatlarını kollamaya başladım. Onun uğradığı yerlere ben de uğruyordum. Ama hiçbirinde baş başa olma imkanı oluşmadı. Nihayet önceki gün akşam beni ez-Zebdânî yazlığına akşam yemeğine davet etmişti. Seniyye'nin yazlığı ağaçlarla kaplı bir bahçenin içindeydi.

Seniyye'nin belirlediği vakitte oradaydım. Biraz sonra kocası çıkageldi. Seniyye bunu kasten mi düzenledi yoksa bir tesadüf müydü bilemiyorum. Balkonda oturduk, ay ışığında baş başa. Seniyye'nin üzerinde mavi bir ipek elbise vardı, zarif hışırtısı olan. Eski parfümü olan menekşe kokusu yayılıyordu. Son gördüğüm şeklini anımsatmak için özellikle mi bunu yapmıştı acaba?

Bana yaklaştı Seniyye, zarif ve hüznü bir sesle şöyle dedi:

— Amerika'yı çok anlattın bana ama kendinle ilgili bir şey söylediğini hiç duymadım.

Ben şöyle dedim:

— Bu senin için önemli mi ki?

Şöyle dedi:

— Çok önemli. zannettiğinden daha çok.

Güldüm ve şöyle dedim:

— Ne anlatmamı istiyorsun?

Gözleri gülerek:

— Orada beraber olduğun kadınları anlat bana.

Dedim ki:

— Orada beraber olduğum her kadında mutlaka senden bir şey vardı dersem inanır mısın bana? Bir keresinde bir kadınla beraber oldum, çünkü gülüşü tıpkı senin tatlı gülüşün gibiydi. Bir diğerinin bedeni seninki gibi nahif idi. Fattan gözlerin ise... çok aradım ama benzerini bulamadım.

Seniye derin derin iç çekti, zihni dağıldı birazcık, şöyle dedi:

— Doğru mu söylediklerin?

Dedim ki:

— Kuşku mu ediyorsun söylediklerimden?

Gözleri parlamıştı Seniye'nin, yüzünü kaplamış olan hüznün çizgileri kaybolmuştu. Elini uzattı bana. Ellerimin arasına aldım elini. Hâlâ taze, hâlâ yumuşak yirmi yıl önce olduğu gibi.

Hüzünlü zarif sesiyle fısıldadı Seniye:

— Kanatlarımızın çıkması için zaman gelmedi mi?

Dedim ki:

— el-İmâre Mahallesiindeki evinizde, el-berrâniyyede son buluşmamızdaki kanat sohbetimizi hâlâ hatırlıyorsun demek?

Dedi ki:

— Allah seni affetsin, hayatımın en güzel anlarını unutmamı mı istiyorsun? Unutmuş olsaydım sana sormazdım: kanatlarımızın çıkması için zaman gelmedi mi diye.

Dedim ki:

— Zamanı geldi. Peki sen benimle uçar mısın?

Dedi ki:

— Dünyanın öbür ucuna kadar, eğer sen istersen.

Sonra geniş bahçeye baktı, kocasını ve iki çocuğunu barındıran gösterişli villasına işaret ederek:

— Gördüğün her şeyden vazgeçerim senin için.

Bunları içtenlikle söylemişti.

Sarıldık birbirimize sine sineye. Nefesinin yüzümü okşadığını hissettim. Yüreğim heyecanlandı. Bedenim titriyordu. Başka hiçbir kadında bulamadığım o mutluluğu yeniden yaşadım.

Ama küçük bir tıkrı göz açıp kapayıncaya kadar birbirimizden uzaklaşmamıza sebep oldu, mutluluğun doruğundayken.

Bu sefer iki küçük melekti beyaz elbiseler içinde annelerinden uyku öpücüğü almak için gelen.

Seniye ağır ağır kalktı ve şöyle dedi:

— Biraz sonra dönerim. Balkondan ayrıldı, küçükler ise önünde sıçrayıp boynundan öpmeye çalışıyorlardı. O da kollarıyla onları kuşatıp sevgiyle oynayıyordu onlarla.

Bir süre durdum. Bu muhteşem manzarayı izledim, adım adım uzaklaşırken gösterişli salonda. Genç bir annenin tablosu, iki yanında iki çocuk, ikisi de melek gibi. Eşsiz bir tablo. Hiçbir sanatkar böyle bir tablo yapamamıştır daha.

Düşünmeye başladım ve kendi kendime sordum:

Bu güzelliği bozmam doğru olur mu?

Bu duru tabloyu bulandırmam doğru mu?

İki küçük meleğin mutluluğunu mutsuzluğa dönüştürmem doğru mu?

Bu ocağı yıkmam doğru mu?

Yoo, hayır, bunu yapamam.

Oturduğum balkonda bahçeye inen bir merdiven vardı. Hızlıca atladım basamaklardan ve kaçtım.

Sadî Bey sonra sohbet arkadaşına iyice bakarak şöyle dedi:

— Bu akşam seni niçin davet ettiğimi biliyor musun?

Sonra elini cebine soktu, bir bilet çıkardı cebinden; Amerika'ya. Sonra şöyle dedi:

Seninle sohbet etmek için davet ettim bu gece. Dımaşk'ta geçireceğim bu son gecede. Uçuş saatine kadar. İşte zaman geldi. Gönlümün karşı koyamamasından korktum kardeşim. Ben ve o aynı şehirde iken mutlaka karşılaşacak ve buluşacaktık. Bu durumda onu reddedememekten korktum.

Onun sevgisi daha derin düştü gönlüme. Ya cinayet olduğuna inandığım bir şey yapmak zorunda kalacaktım, ya da bir daha dönmek üzere Dımaşk'ı terk edecektim. Tıpkı yirmi yıl önce Seniye için Dımaşk'ı terk ettiğim gibi...

Sonra ağır ağır kalktı yerinden. Dımaşk'ın istirahatata çekildiği vadiye baktı uzun uzun hasretle. Son bakışlarıydı bunlar sonra yanık yanık mırıldandı dudakları:

Elveda ey Dımaşk. Elveda sonsuzluğa!!

Suriyeli öykü yazarı. 1912 Dımaşk doğumlu. Mart 2007'de öldü. 17 yaşında evlendi. Öykü yazarlığına 1947'de başladı. Suriye öykü yazarlığının en önemli isimlerindendir. Öykülerinde bağımsızlık, sosyal eşitlik, kadınların maruz kaldığı sıkıntılı hayat, kadın ve çocuk hakları, geleneksel değerler ve modern hayat gibi konuları işlemiştir. Öykü ve roman dışında Arap edebiyatına dair incelemeler de yazmıştır: Öykü koleksiyonlar: *Vedâan yâ Dımaşk* (1963), *Kısa fîâmiyye* (1954), *Yedhaku's-şeytân* (1970), *Afliyyu'd-dem'* (1976), *Dımaşk: yâ besemetu'l-huzn* (1980), *Hikâyâtü ceddî: rivâye* (1991, roman)

KÛLÎT EL-HÛRÎ

Türkçesi: Eyyüp Tanrıverdi

İNCİ

Evlerinin yakınlarında bulunan kilisenin çayah çahyanı, mutlu şölenin yaklaşmakta olduğunu bildiriyordu. Sahime ise penceresinde beklemekteydi.

Sami'nin düğünü bugün.

Sahime ise düğüne katılamayacağını söylemişti.

Adeti üzere kesik kesik konuşan adam, Sahime'yi düğüne davet etmeye geldiğinde şöyle demişti:

— Ben o kızı seçtim... Çünkü o... o seni seviyor... yani... senin bütün şiirlerini ezberlemiş.

* * *

Bugün Sami'nin düğünü. Sahime'nin ise bugün hiçbir şey yapmak gelmiyor içinden. Sadece süzgün bir sevinç ile pencerede beklemek kalıyor geriye.

Kendisi için ağıtlar yakacağı bir şiir dizmek istedi. Ama evlerine yakın olan kilisenin çanları gözlerinden hüznün damlamasına ve şiir yazmasına engel oldu, pencerede dikilmekten başka bir şey yapmasına izin vermedi.

Sami'nin düğününe katılmayı istedi.

Oysa Sahime düğün törenlerini pek sevmezdi. Ama Sami'nin mutluluğu onun için çok önemliydi. Çünkü kendisi için sanki dünya bir harabeye dönmüşken, Sami'nin mutluluğu ona her şeyin normal olduğunu gösteriyordu.

Daha bir ay öncesine kadar yaşadığı şehirde insanların nasıl öldüğünü, bu ülkenin niçin çorak, kin, aldatma ve rüşvet yurdu haline geldiğini sorguluyordu. Bu ülkede ticaretin gittikçe gerileyip insanın en ucuz hatta yegâne ticari meta haline gelişini sorguluyordu kendi kendine.

Sonra Sami çıkageldi.

* * *

Kilisenin çanları Sahime'nin gönlüne tertemiz birer methiye gibi düşmekteydi.

Şimdi bir şiir yazabileceğini nasıl düşünebilirdi?

Oysa Sami ile öyküsü yazabileceği en güzel şiirden daha tatlıydı. Ne var ki bu öykü, yazılamayan bir şiirdi. Böylesi insan manzaralarına sadece gözlerin içi yaş kaynar, o kadar.

* * *

Bir ay önce Sami'nin çıkıp geldiği günü çok iyi hatırlıyor.

Yaşlı nenesi, genç bir adamın birçok defa gelip onu sorduğunu söylemişti. Adı Sami idi. Ama Sahime buna pek de önem vermemişti.

Kendi şehrinde yıllardan beri gurbet hayatı yaşıyordu Sahime. Siyasi değişikliklerin onu sürüklediği umursamazlıktan beri. Güçlü bir duyarlık ve etkilenmeden kaynaklanan bir umursamazlık.

Böyle olunca o da kendisiyle görüşmek isteyen herhangi bir kişiyle yapacağı görüşmenin kendisini daha çok gurbete gömeceği hissine kapılmıştı. Kendisi bu şehrin her yerinden, her köşesinden şir damıtmak üzere uzanıp duru göklerden yıldızları koparan kıızıydı. İnsanlar ise yapmacık işgüzarlıkla onunla tanışmaya gelirlerdi.

Sadece yapmacık işgüzarlık.

Oysa kendisi işgüzarlıktan hiç hoşlanmazdı. Yapmacıklık ise onu ürper-tirdi.

* * *

Sami!

Sami'nin kim olduğunu sormak aklına bile gelmemişti. Yine de nenesi şöyle demişti:

— Onunla çocukluk arkadaşı olduğun söyleniyor.

Çocukluk günleri!

Tamamen mazide kalmış...

Çocukluk günlerine dair neredeyse hiçbir şey hatırlamıyor Sahime. O günler sadece olay bulutlarının ardından akıp giden karaltılar gibi kalmış zihninde. Peki o zaman, bulutların ardından mazinin nefesini taşıyarak uzanıp bakıveren bu yüz kimdi?

Ninesi şöyle dedi:

— Onu tanıdığını zannetmiştim. Çok terbiyeli bir genç, pek de utangaç. Kesik kesik konuşuyor!

Kesik kesik konuşuyor? Çocukluk günleri?

Kendi kendine devam etti yüksek sesle:

— . ve adı Sami?

Birdenbire gözlerinin önünde on beşinde bir delikanlı belirdi, çirkin görünüşlü, pantolonları kısa ve kulübün merdiveninde düşünceye dalmış duruyorken.

Sami!

Sonra gözlerini kapadı.

* * *

Basketbol oynadığı şu spor kulübü, küçük kız çocukları, antrenörler, çocuklar ve Sami.

Sürekli köşesine çekilip diğerleriyle kaynaşmayan şu miskin çocuk.
Sami!

Çirkin suratlı, sarkık gözlü, zoraki gülümseyen şu çocuk.

Gönlü sevgiyle doldu bu arada.

Acaba Sahime'ye ihtiyacı mı vardı?

— Onu hatırladın mı?

Ninesine döndü:

— Hatırladım ama... çok eskilerde gibi.

* * *

Bir ay önceydi Sami'nin çıkıp geldiği.

O gün kapının zili çaldığında kimseyle görüşmeye hazır değildi.

Üzerinde günlük ev kıyafeti vardı. Saçları alelade omuzlarına dökülmüş-
tü. Ve kendisi sıkıntılıydı.

Fakat zili çalanın Sami olduğunu düşündü. Zaten Sami yabancı sayılmaz-
dı. Çocukluktan beri tanışıyorlardı.

Kapının arkasında onu kısa pantolonlarıyla görecekti, dalgın ve üzgün.
Sahime'yi görünce şaşıracaktı Sami. Nihayet kapıyı açtı Sahime. Ama şaşı-
rıp kalan kendisi oldu.

Karşısında genç bir adam. Üzerinde şık bir takım. Bütün yüzünü gülüm-
seme bürümüştü. Neredeyse tanıyamayacaktı onu eğer ilk konuşan o olma-
saydı, eskiden olduğu gibi kesik kesik:

— Ben. ben. ben memnun oldum çünkü ben. çünkü sen buradasın.
umarım. umarım ben. seni rahatsız etmedim.

Sahime güldü.

Sami hiç değişmemiş, görünüşü değişmiş olsa bile:

— Buyur Sami hoş geldin.

Ama Sahime yine de Sami'nin karşısına çıkmak için hazırlanma gereği
duydu, en azından saçlarını taramalıydı.

Sami usul usul onun arkasından girdi. Sahime şöyle dedi:

— Neredeyse seni tanıyamadım... değişmişsin...

Sami utangaç bir şekilde gülümsedi ve mırıldandı:

— On üç yıl.

Sahime bu on üç yılı nasıl da yalnız kendisinin yaşadığını düşünebilmişti?

Sami de büyümüş ve değişmişti. Hem artık çocuk da değildi.

Nazikçe gülümseyerek:

— Gerçekten. yıllar oldu .

Bu bir ay önceydi..

* * *

Bugün Sami'nin düğünü. Ama Sahime mazeret gösterdi. Daha doğrusu
düğüne katılamayacağı için özür beyan etmek durumunda kaldı. Bunun nere-
si garip ki?

Kendisi hiçbir zaman düğünlere katılmaz zaten. Ama Sami'nin davetini kabul etmiş olmayı isterdi.

Sami! Dünyanın hâlâ yerli yerinde olduğunu kanıtlamak üzere on üç yıl sonra çıkıp gelen şu fakir çocuk.

Bir ay önce kendisine gelip şöyle diyen Sami:

— On üç yıldır. ve ben. ve ben istiyordum. sana gelmeyi.

Hayretle gülümsedi.

— Peki niçin gelmedin?

Kesik kesik konuşarak:

— Ben. ben. buna hazır değildim.

Sahime onun ne demek istediğini anlayamadı. Ona sordu:

— Bu yıllar boyunca neredeydin?

Özür diler gibi cevap verdi:

— Dımaşk'ta kaldım... yani... oradaydım... ilk yıllarda... kuyumcуда çalıştım... sonra oradan ayrıldım.

Bir süre sustu sonra devam etti:

— Pek çok yer dolaştım... Avrupa'ya gittim... Arap ülkelerini dolaştım... Suudi Arabistan, Lübnan... ticaretle uğraştım.

Sahime samimi bir şekilde:

— Bu harika! İşlerin iyi gitti mi bari?

Başını salladı ve mırıldandı:

— Allah'a şükür... sonunda başardım... şimdi ben... yani birkaç yıldır Beyrut'ta ve Suudi Arabistan'da yaşıyorum... Yani Beyrut ile Suudi Arabistan arasında? Beyrut'ta güzel bir evim var... Suudi Arabistan'da ise senin be-
geneceğin bir mağazam var?

— Mücevher mağazası mı?

Utangaç bir şekilde gülümsedi ve şöyle dedi:

— İstersen... Ama ben... ama ben sevmiyorum... yani uğraşmıyorum sa-
dece inci. ve altın.

Sahime kahkahalara gömüldü ve şöyle dedi:

— Bu muhteşem!

Sami'nin yüzü parladı. Bir an Saime'ye baktı. Sonra cesaretini topladı ve şöyle dedi:

— Seni unuttuğumu sanma? İzledim... yani seni hep sordum... eskiden senin bütün yazdıklarını okurdum...ve senin hakkında yazılanları. sonra yıl-kardır... yani siyasi değişimden beri... yazmıyorsun... yani... yazdıklarını yayınlamıyorlar... biüyomm...biliyorum... Ben de arkadaşlardan sorup se-
ninle ilgili haberleri almaya başladım... sürekli seni sorardım.

Sakince onu dinliyordu Sahime. Devam etti Sami:

— Ben daha önce... Dımaşk'a geldiğimde... bazen seni yolda yürürken görürdüm... Seni düşünürdüm ve senden saklanırdım...

Saime bu sözlere şaşırdı:

— Niye ki?

Sami kesik kesik konuştu:

— İstemiyordum... yani karşılaşmak istemiyordum... seninle... yani iş hayatımda başarılı olmadıkça?

Sahime güldü. Basitçe sordu:

— Bu kadar karmaşıklık niçin Sami? Ben anlayamıyorum...

Sami onun sözünü kesti:

— Sana açıklamaya... çalışayım.

Bir süre sustu. Derin bir nefes çekti. Sonra şöyle dedi:

— Bir gün... on beş yıl önce... belki de daha fazla...herkes beni terk etti... yani ailem...arkadaşlarım... herkes... hepsi... ailem fakirdi... biliyor-sun? beni okuldan almaya karar verdiler. benim okumaya yatkın olmadığımı söylediler... aptal olduğumu da... o yıl sınıfta kalmıştım... hatırlıyor musun?..

Sahime başını salladı. Sami boğuk bir sesle devam etti:

— Bana iki seçenek sundular... çalışarak eve katkı sağlamak... ve evi terk etmek... masraflarımı kendi başıma karşılamak... o sırada bütün arkadaşlarım... benimle alay ediyorlardı... ben ümitsizdim... dağılmıştım...

Çehresi asıldı, parmaklarını ısırdı sanki bir acıya karşı dayanmaya çalışı-yordu ve devam etti:

— O zaman... yani o sırada... kendimi bu dünyada bir başıma sandım.hiç kimsem yok.kendimi çok değersiz hissettim. öleceğim san-dım. sonra. sen geldin. hatırlıyor musun. sadece sen bana yardım ettin?

Sahime ansızın yakalandı. Kaşlarını çattı.

Mazinin anıları zihninde dolaşmaya başladı.

* * *

Mazide kalmış olan o gün, kulübün merdivenlerinde Sami'nin karşısında durup sevgiyle sormuştu:

— Neyin var Sami?.. çok üzgün görünüyorsun.

Sami'nin ise neredeyse gözlerinden yaşlar boşalıyordu. Üzüntü dudakla-rını kilitlemişti. Suskun kalmaya devam etmişti. Sahime ısrarla üsteleyince bir süre sonra kederli bir şekilde babasının okul taksitini ödemeyi reddettiği-ni söylemişti.

Saime o gün ona sormuştu:

— Peki sen okumak istiyor musun?

Sami:

— Çok... çok... benim idealim ticaretle uğraşmak... geniş çaplı... yabancı dil öğrenmek benim için çok önemli... aksi halde yazışmaları nasıl yapabilirim ki. nasıl yazabilirim.

Sahime bütün masumluluğuyla sordu:

— Peki daha şimdiden ne ticareti yapacağına karar verdin mi?

Sami'nin yanakları al al oldu, kalbi çarpmaya başladı. Sonra kesik kesik söyledi, Sahime'nin göğsünde bir zincire bağlı küçük inciye bakarak:

— Ben... Ben inci ticareti yapmak istiyorum.

* * *

Evinin yakınlarındaki kilisenin çanları şimdi inci inci dökülüyordu Sahime'nin gönlüne.

Bugün Sami'nin düğünü.

Çoktan unuttuğu bir hadiseyi kendisine hatırlatmak üzere on üç yıl sonra çıkıp gelen şu tatlı çocuk.

— Sen olmasaydın yeterlik belgesi alamazdım ve. sen olmasaydın ben yabancı dil öğrenemezdim. iki yıl. tam iki yıl. benimle ilgilenmeye devam ettin.

Sahime gözlerini kapadı.

O gün mazide kalmıştı ve o gün Sami'ye şöyle demişti:

— Taksitini bulmaya çalışacağım... kimseye söyleme... yabancı dil öğrenmene yardım edeceğim. Git ve okula kaydını yap...

Sahime, dil öğreniminde ona yardımcı olabileceğini biliyordu. Çünkü kendisi iyi yabancı dil biliyordu. Çoğu defa küçük arkadaşlarının ödevlerini yapmalarına yardımcı olmuştu.

Nakit konusuna gelince Sahime bunu da halledebileceğini biliyordu. Ailesi zengin olmasa da geniş ve saygın bir aileydi.

Bu on beş yıl kadar önceydi. Yani aileden ölmüş olanlar ölmeden önceydi, göç etmiş olanlar göç etmeden önceydi.

Bugün ise Sahime, kendi şehrinde kendisini yalnız hissediyordu. Bu şehir, her kim geldiyse onu kabul etti. Sadece Sahime'yi kabul etmedi.

Bu şehir, geçimini sağlayabileceği bir iş bulmasını bile reddetti; hatta bir şiirinin bile bir gazete veya dergisinde yayımlanmasını kabul etmedi.

İşte bizzat bu şehirde Sami bugün evleniyor.

Ev, mağaza ve bol miktarda paraya sahip olan varlıklı Sami. dünyanın dört bir yanını dolaşıp on üç yıl sonra kendisine şunu söylemek üzere dönen Sami:

— Sen olmasaydın... şimdi sahip olduklarımı elde edemezdim... bütün bu yıllar boyunca bir an bile seni unutmadım yüzün. sürekli hayalimdeydi. beni çalışmaya teşvik ediyordu... sadece senin için... işimde başarılı olmak

istedim... yoruldum tabi... aç kaldım... bir keresinde başarısız oldum... bir kere daha... ama senin yüzün her defasında ümitsizliğe düşmeme izin vermiyordu... her defasında cesaretle yeniden dönüyordum çalışmaya... sonunda başardım... ve sana geldim...

Ne diyeceğini bilemedi Sahime.

Sami'nin söyledikleri onu şaşkına çevirdi, onu derinden etkiledi.

Dürüstçe fısıldadı:

— Başarılı olmana sevindim...

Sami belli belirsiz şöyle dedi:

— Bugün sana geldim. haber vermek için. yani.

Kesik kesik konuşmaya devam etti:

— Biliyorum sen. yani. yani. büyük birisin. çok büyük. senin kimseye ihtiyacın yok... ama... şunu söylemeliyim...

Bir süre sustu sonra tek hamlede şöyle dedi:

— Bütün servetimin emrine amade olduğunu bilmelisin.

Sahime gözlerinin yaşla kaynadığını hissetti. Hiçbir şey söyleyemedi.

Sami devam etti:

— Biliyorum... biliyorum sen... yani... bir şeye ihtiyacın yok... ama bütün servetimin senin hizmetinde olduğunu bilmelisin.

Bu sırada titreyen eli Sahime'ye uzandı küçük bir kutu içinde bir yüzük uzattı, yüzüğün yüzünde koca bir inci. Kelimeler neredeyse harf harf döküldü dilinden:

— Küçük bir armağan. biliyorum. biliyorum sana layık değil. ama ben...yani ben... ben onu kendi ellerimle işledim... bütün maharetimi kullandım. ve . ve bütün duygularımı.

Tabii bir refleksle Sahime'nin eli Sami'nin elini ve yüzüğü geri çevirmeye yeltendi. Ama sesi boğazına düğümlendi. Bir şey diyemedi.

Sami söyledi:

— Umarım reddetmezsim., umarım... yani... beni yaralamamanı diliyorum... sen hayatımda beni yaralamamış olan tek kişisin... şimdi de öyle kalmanı istiyorum.

Sahime daha bir şey söyleyemeden Sami kutuyu masanın üzerine koyup ayrıldı gitti gözyaşlarını göstermemek için.

Ve Sahime hıçkırıklara boğuldu.

* * *

Evinin yakınlarındaki kilisenin çanları, Sahime'nin gözlerinden damla damla dökülüyordu.

Bugün Sami'nin düğünü.

Sahime ise düğüne katılmadı.

Bunun için birçok sebep uydurdu. Sami kendisini davet etmeye geldiğin-

H E C E Ö Y K Ü

de çok meşgul olduğunu söyledi. Hatta şehirde bile olmayabilirdi... hatta... hatta...

Bir sürü mazeret uydurdu.

Aslında bu mutlu şölene katılmayıp evde kalmasının gerçek sebebini kim-
senin bilmesine ise gururu izin vermemişti. Düğününde Sami'ye takdim et-
mek için Sahime'nin küçük güzel bir hediye alacak parası yoktu.«

Dımeşk, 1969.

Dımaşk doğumlu, Arap Yazarlar Birliği üyesi, Dımaşk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransızca oku-
manı.

Eserleri: *Yirmi yıl* (Fransızca) şiir; *Titremeler* (Fransızca) şiir; *Eyyâm ma'ah* (Onunla geçen günler), ro-
man, el-Mektebetu't-ticârî, Beyrut 1959; *Leyle vâhide* (Tek bir gece), roman, el-Mektebetu't-ticârî,
Beyrut 1960; *Ene ve'l-medâ* (Ben ve zaman), öykü koleksiyonu; *Kıyân* (Varoluş), öykü koleksiyonu;
Dımaşk Beyt el-kebîr, (Dımaşk koca memleketim), öykü; *el-Merhaletu'l-murre* (Acı merhale), öykü
koleksiyonu; *el-Kelimetu'l-unsâ* (Dişi sözler), öykü koleksiyonu; *Kıssâtân* (iki öykü), İttihâdu'l-kuttâ-
bi'l-Arab, 1972; *Ve merre sayfun* (ve yaz geçti), roman, İttihâdu'l-kuttâbi'l-Arab, 1975; *Aglâ cevhere
fi'l-âlem* (Dünyanın en pahalı mücevheri), tiyatro, Dımaşk 1975; *Da've ile'l-kunaytira*, öykü, İttihâ-
du'l-kuttâbi'l-Arab, 1976.

KAMER KÎLÂNÎ*

Türkçesi: Muhammet Tasa

İSTASYON

İstasyonda uzunca bir süre kaldım. Büyük küçük gelip geçen kamyonlara da boş yere işaret ettim. Bir tanesi bile durmadı. Bilet ayırtmamıştım. Ayaklarım şişti. Beklemek beni takatsiz bıraktı. Yüzler, önümden yorgun aynalar gibi gelip geçiyor. Her çeşit araba ok gibi gidiyor. İki gözüm boş bir koltuk peşinde geziyor, faydasız yere, bana yardım eder diye tanıdık birini arıyorum. Dökülmüş betonların üzerinde bakışlarımı yuvarlıyorum. Tekerlekler hızlıca vınnn diye geçiyor. Tekerlekler. Tekerlekler. Tekerlekler kayıyor. Tekerlekler günlerimizi de gizlice avlıyor. Yavaş yavaş ya da süratli bir şekilde bizi ilk istediğimize ulaştırıyor. Önemli olan tekerlekler dönüyor ya bu yeter. Küçük bir kız çocuğu bana yaklaşıyor. Kumral, ince yapılı, benim çocukluğumu andırıyor, duygularımı sarsıyor, onu kucaklamak için eğiliyorum. Ailesi nerede? Kayboldu mu? Delinmiş bir çiçek yaprağı gibi bir elini bana uzatıyor, elini tutar tutmaz çığlığı basıyor. Kaçarak benden kurtuluyor ve hurda bir arabaya sığıyor. Birinin, diğerlerine acı verecek duygularını açığa vurması ne feci! Böyle bir durumda oradan uzaklaşmaktan başka bir yol bulamam. Hatta bu, diğerleri çocuk olsalar bile, zira tepki çok sert olmaktadır. Ama ben ona ancak içimden gelerek yaklaştım. Niçin rahatsız olayım ki? Sonra bu küçük deneyimle benim ne alakam var? Ben bir sorunla karşı karşıyayım. Ne pahasına olursa olsun şu uzak köye kesinlikle varmak istiyorum. İstasyon boş duruyor. Karanlık çökerse gitme umudum kalmaz. İnsanların hareketliliği azalıyor. Şafak dalgaları söze yer vermek için yeni esintiler açıyor. Bir araca binmenin bir yolunu bulmak zorundayım. Değilse böyle bekleyip duracağım. Çantamı yere bırakıyorum. Ne kadar da ağır geliyor bana! Oysaki içinde yalnızca lüzumlu küçük şeyler var. Evraklar genellikle en başta taşıdığım şeylerdir. Fakat bizzat bu yolculuğumda onlara ne ihtiyacım var ki? Tanıdığım şu çiftçi ailesinin yanında kalacağım. Sadece iki odaları var. Birini bana tahsis edecekler. Elektrigi yok. Çocuklar, inekler ve evcil hayvanlarla kaynayan bir ortamda yazma imkânım olmayacak. Beyaz kâğıtlar gözlerimin önünde uçuşuyor. Harflerin mürekkepleriyle dolu? Keşke onlardan kurtulsam da bir daha bir harf bile yazmasam. Ben, bütün silahlarımı atmıştım ve sessiz kalmıştım. Sadece kalemimi korumuştum. Keşke onu da kırsaydım. Eğer konuşmayacaksam yazmaya ne gerek var? Ama belki de orada yazacağım. Orada babam, an-

nem ve sevdiğim yakınlarımın yeniden definlerine tanık olacağım. Bizim şehir halkının âdeti, ölülerini şehrin dışına gömmektir. Uzak bir yere. Bu uzak mezarlık yeri, büyük bir kısmına bizim ailenin malik olduğu köy sınırına denk gelmiştir. Daha sonra da cadde yapılması kararlaştırılmıştır. Evler, okullar ve mescitler de yapılmıştır. Şöyle bir çağrıda bulunulmuştur: "Gelin, ölülerinizin kemiklerini taşıyınız." Ama neden bu taşıma işlemi için bizzat yarını seçmişler? Ölülerine değer veren benden başka çok insan var mıdır? Oraya nasıl gittiler? Kuşkusuz önümden ok gibi geçen bu taksiler ve otobüslerle gittiler. Öyleyse. Ben niye gidemedim?

Sevgi bazen nefret gibi bir yüke dönüşür. "Niçin" diye bir soru doğar. Ben de kendime niye bu zorluğa katlanacağımı soruyorum. Gönüllü duygularımı neden yeniden uyandırıyorum? Acaba çok uzun bir zaman geçip de hatıraların dağılması ve zihnin derinliklerinde kaybolan duygular nedeniyle mi? Bu yinelenen tuhaf mateme ulaştığımda, tabii ki hiç konuşmayacağım. Kimsenin de konuşmasına, tek söz söylemelerine ve bağırıp çağırmasına izin vermeyeceğim. Yeniden ağıt yakanlara fırsat vermeyeceğim. Sessizlik. En büyük ifade tarzıdır. Parmaklarıma bakınız! O da kalem tutmaktan aciz mi kalıyor ne? Belki de? Kız çocuğu tekrar bana dönüyor ve bana bir kedi gibi sürtüntünüyor. Daha sonra yanık bir şekilde ağlıyor. Çevremdekilere bakıyorum. İstasyon boş. Araçların akışına duruyor. Ben ise hamura saplanmış bir çatal misali şu kız çocuğu bana yapışmış tek başımayım. Kim olduğunu, adını, evini, ailesini ve şehrini soruyorum, sanki hiç duymamış gibi cevap vermiyor.

Kaygılanıyorum. Bu çıkmaz da neyin nesi? Bundan nasıl kurtulabilirim? Köye nasıl gidebilirim? Onun elinden çekip bekçinin bulunduğu istasyon binasına götürmek istedim. Ama uyuyakalmıştı. Taşıyacak gücüm yoktu. Elim ondan güçlkle kurtuldu. Yüzüğüm düştü... Alayım diye eğildim. Benden daha hızlı davrandı. Yüzüğü parmaklarıyla sımsıkı avuçladı. Yüzüğü geri almak için bu küçük vahşi ile aramızda bir çatışmanın kaçınılmaz olduğunu hayal ettim. Yüzüğü koruyabilmek için belki istasyon bekçisine gidecektim. Ne değeri vardı ki? Her halükârda ancak birkaç lira ederdi. Ama o, annemden kalan, gönlümde, çok değerli bir hatıraydı. İki altın kalbin görüntüsü, biri dolu, biri boş... Ah anneciğim! İkimizin kalplerinden hangisi boş, hangisi dolu? Ben çocukken bana bu yüzüğü verdiğinde kalbimi boş sanıyordun... Ama o andan itibaren kalbimi dertlerle doldurduğunun ve günlerimi acılarla içtiğimin farkında değildin.

İstasyon binasına doğru koşarken soluk soluğa kalıyorum. Ufukta bulutlar kümeleniyor. Acaba yağmur mu yağacak? Hâlâ sonbahardayız? Sonbaharımız genellikle yağmurla cömertlik göstermez. Adımlarım yalpalıyor. Rüzgar ılık çalıyor. Hava sararıyor. Gökyüzünün batısındaki karabulutlar içime korku

dolduruyor. Kapı kapalı. Kapıya iki elimle vuruyorum. Kimse yok. Kuvvetlice itiyorum. Kimse yok. İstasyon binasının bekçisiz kalması makul mü? Yağmur inmeye başlıyor. Öyleyse yağmur kesilinceye veya bir başka yolla selamete çıkıncaya kadar, küçük kızla birlikte bu duvarlara sığınacağım. Çocuğun olduğu yere geri dönüyorum. Cüzdanım açılmış sallanıyor. Rüzgar kâğıtlarımı dalgalandırıyor ve her yöne savuruyor. Kız çocuğu ise saklanmış. Yer yarıldı da içine mi girdi? Kimse onu götürmüş olamaz. İstasyonun tamamen boş olduğundan eminim. Şeytan alsın... Bana ne o kızdan? Acımasız duygular gönlümü yaralıyor. Hayır. Onu belirsizliğe terk edemem! Arayacağım onu. Her tarafa koşuyorum. Nefesim yettiğince bağıyorum. Hey! Sen! Kızıııııı! Yüzüğümü alan kız! Nerdesin sen? Sesim rüzgârın kanatlarıyla dağılarak bana geri dönüyor. Yüzük kaybolsun. Evraklarım zayi olsun. Ancak kızı bulmalıyım. Yolculuğum iptal olacak. Rastgele bir taş üzerine oturuyorum. Başım ellerim arasında. Ne kadar süre geçti bilmiyorum. Sıkıntı anlarındaki zaman çok zor geçmekte. Dakikalar hatta saniyeler, kafama keski gibi vuruyor. Keskiler benden uzaklaşıyor... Benden parçalar dökülüyor. Yere gözümlü dikiyorum. Sabırsızca bir şeyi yerden alıyorum. Elbisemin kenarıyla siliyorum. Acaba altın mı o? Yüzüğüm meselâ? Ancak küçük kız, bir başka alanda. Fakat elimdeki yüzük değil bir para. Hangi asırdan kaldığını bilmesem de her halükârda altın bir para. Tıpkı masallarda olduğu gibi sihirli bir yüzük olsaydı da önüme bir tünel açılsaydı. Ben de o tünelden girsem, cinlerin kralı, köleleri ve süvarilerinin bulunduğu harikalar diyarına ulaşsaydım. Onlardan beni köye götürmelerini isteseydim de bu dert bitseydi. Yoksul ve sıradan insanların kullandığı istasyon meydanında altın bir yüzük? Sürprizleriyle, ayrılıklarıyla şu hayat çok garip... Acıyla gülüyorum...

Sesim boşlukta kayboluyor. Kazanç... Kayıp... Kayıp ve kazanç... Yüzük şu altın parçasının yanında hiçbir şey değil. Oysaki ben zarardayım. Hatıra yüzüğümü kaybettim. ve bana benzeyen çocuğu. Fırsatımı kaybettim. Gözümlü altın parçasına dikiyorum. Niye bir başkası bulmadı onu? Kimden düştü? Garip bir tesadüf... Kaderin benim kaybımı böyle telafisi hoşuma gitmiyor.

Rüzgar, yağmur ve açlığa teslim olmaktan başka ne yapabilirdim? Nihayet kendimi, başarısızlığımı ve derin duygularımı toparlayıp bu parçanın bana ait olmadığına karar veriyor ve yoluma devam ediyorum.

Başımı kaldırdığımda ansızın karşımda duran olgun bir adamla karşılaşıyorum. Babamın vefat ettiği zamanki yaşlarda... Sanki yer yarıldı da babam çıktı geldi.

- Nereye gitmek istiyorsun?
- "el-Abbâdiye" köyüne. Arabanız var mı?
- Karşındaki bu ihtiyara araba dersen evet var.

- Sen oraya mı gidiyorsun?
- Daha da ilerisine.
- Yani?
- Meğaratu'l-Cebel'e gidiyorum.
- Ama orası en uzak köyden daha da uzak... Arabanız...
- Arabanın beni oraya ulaştırmayacağını mı kast ediyorsunuz? Her halükârda bu benim son yolculuğum.

Hangi amaçla olursa olsun gitme arzum ve hırşımdan dolayı "Son yolculuğum" ifadesi ile maksadına dikkat etmemiştim. Arabaya derhal atlıyorum. Birkaç saniyede kendimi ön koltukta buluyorum.

Göz ucuyla adamı süzüyorum. Ne olabileceğini anlamaya çalışıyorum. İşçi mi, çiftçi mi? Bir memurun yıkılmış kalıntısı mı? Yoksa hurda hâle gelinceye kadar bu arabanın direksiyonu başında hayatını geçirmiş bir şehir çocuğu mu? İyi mi, kötü mü? Eşi, çocukları var mı, yoksa sürgün mü? Binlerce soru... Sürgün kelimesinde kendime geliyorum... Ama insan şu yeryüzü üzerinde büyük ölçüde sürgündür. Hepimiz sürgüne gönderilmişiz. Soru dilime ağır geliyor. Bir şeyler söylemek istiyorum. Söz ağzımda sönüyor. Ben zorlarken yüzümün sinirleri bana acı ve ıstırap veriyor. Bakışlarım bana alıştığımdan daha çok karanlık görünüyor. Uzaklara bakıyorum. Karanlık bütün azgınlığıyla çöküyor. Hiç konuşmadan böyle sessizce gitmemiz makul mü? Kafamdan, konuşmaya onun başlamasını geçiriyorum. O zaman daha güçlü bir durumda olacağım, sanki arabasına o beni çağırması ve ben zorla onun arabasına binmemiş gibi olacağım. Cebinden bir tabaka çıkarıyor ve sarma bir sigarayı ateşliyor. Kokusu, kaliteli bir tütün olduğunu gösteriyor. Niye bir tane de bana vermedi? Hatta kullandığı çakmağı sanki altından yapılmış gibi parlıyor. Taksinin torpido gözünden mendil ve çikolata çıkararak bana ikram ediyor. Öyleyse. Sınır bölgesinde bir kaçakçı? Kalbim yerinden fırlıyor. Uğruna maceraya atıldığım mesele kontrolden çıkıyor. O hâlde ben, şu anda bu yabancı adamla, beni meçhule götüren hurda bir araç içerisindeyim.

Adamın yanıma yakın durması, zihnimin derinliklerinde, onu bir yerden tanıdığım duygusu uyandırdı ama nasıl? Ben onunla az önce karşılaştım. Yoldan bir ışık vurduğunda yüz hatlarına gözlerimi dikiyorum. Yüzü bana kimseyi hatırlatmıyor. Hatta ne sesi ne hareketleri ve yüzü bana herhangi bir şeyi hatırlatıyor. Ama onu tanıyorum. Bu bilginin kaynağı belirsiz ama bana göre delilsizliğine rağmen tamamen güvenilir ve kesindir. Kesintili kelimelerle bana şöyle diyor:

- Ben seni aldatmadım. Sonra, bunun son yolculuğum olduğunu söyledim. Sen de kabul ettin. Doğru değil mi?

— Doğru. Ama son yolculukla ne kastediyorsunuz? Bu yolculuğumuz sonrası arabanızı terk edeceğinizi söylüyorsanız, özgürsünüz. Yoksa siz şunu kastediyorsanız.

O anda zihnimde şimşek gibi bir fikir parlıyor. Acaba bizzat hayatını mı kastediyor? Kim bilebilir ki? O, son yolculuk. Yoksa bu istikrarsız ve fırtınalı havada arabasıyla birlikte intihar mı edecek de ben de kendimi zorla bu çıkmazın içerisine soktum?

Titrek bir sesle cevap veriyor:

— Bu yolculuktan geri dönmeyeceğim, diyorum. Meğaratu'l-Cebel'e ulaştığımda, orada öleceğim.

Kendisi can verirken anamın beni doğurduğu gün dünyaya geldiğim gibi tek başıma... Belki de...

Keskin bir çocuk çığlığı konuşmayı kesiyor. Ses çok yakından geliyor, acıklı ve yaralayıcı. Silkeleniyorum... Koltuğuma yapışıyorum. Beni belirsiz bir korku vuruyor:

— Korkma! Benim kızım o. Arka koltukta. Düşünsene, sen arabaya binerken iki dakika içinde uyuyakalmış. O benim dünyada kalan tek varlığım. O olmasaydı şu ana kadar yaşayamazdım. Annesi de onu doğururken öldü. Ben, geç yaşlarımda evlendim. Beni miskinleştiren yalnızlığımı yıkmaya çalıştım... Annesi öldü, beni daha büyük bir yalnızlığa attı. Bu arabadan başka arkadaşım olmadı. Arabamın da can çektiğini hissediyorum. Çocukları sever misin? Çocuğun var mı?

Arka koltuğa dönerken ağlayıp titreyen bir kız çocuğu gömleğime yapışıyor. Onun yüzüğümü alan çocuk olduğunu fark ediyorum.

— Gel, buraya yanıma, istersen dizlerimin üstüne otur ama ağlama!

Hıçkırıklar içinde sesleniyor:

— Hayır! Yerine oturacağım. Orası benim yerim. Yerimi aldın.

Adam bir sürü şeyden bahsediyor. Bir kelimesini bile anlamıyorum. Yerlerimizi değiştirmek için durmasını istiyorum. Çocuk çığlık atıp bana yapışırken, ben de ondan kurtulmaya çalışırken adam huzursuz oluyor. Neredeyse boğulacağım. Araba durmuyor.

Bağırıyorum:

— Dur dedim sana, lütfen!

Adam arabanın anahtarlarıyla oynarken kahkaha atıyor. Küçük bir dağa benzeyen bir tepenin üzerindeyiz:

— Araba durmak istemiyor. Ben ne yapayım? Sana ben "Bu, son yolculuğum!" demedim mi?

Kan beynime sızıyor. Kalbim göğüs kafesimden dışarı fırlayacak. Çocuk bana sarılmış, yerimde mihlanıyorum. Gözlerimi kapıyorum. Araba ok gibi

gidiyor. Gittikçe hızı artıyor ya da bana öyle geliyor. Adam, koltuğuna yaslanıyor. Ellerini direksiyondan çekiyor. Ayağı aşağıdan bir yerlere basıyor mu basmıyor mu bilemiyorum. Bildiğim tek şey korkunç bir korku beni kaplıyor hiçbir şey hissetmiyorum. Nihayet başım arabanın ön camına çarpıyor ve ben kendime geliyorum.

Sanki ben kurtulduğuma inanmamışım gibi gözlerimi açıyorum... Yağmur sağanak hâlde yağıyor... Çocuk arka koltuğa serilmiş, adam direksiyonun üzerinde ters dönmüş.

Bulunduğumuz yeri keşfetmeye çabalıyorum. Çeşitli kokular algılıyorum. Çarptığımız sırada hasar görmüş kaporta parçalarının sallanma sesleri geliyor. Zayıf ışıklı küçük el fenerimle bir hurdalıkta olduğumu anlıyorum. Öyleyse ne olursa olsun arabadan inmeliyim. Ama camı kırılmış kapı sıkışmış. Kendisinden bir vesileyle felaket beklediğimiz varlığıyla şu adamdan başka sığınacak bir seçeneğim yok. Yağmur gittikçe şiddetleniyor. Arabayla birlikte, çamur, pislik ve küf pas kokuları içerisinde boğulacağımızı hissediyorum. Ama bu küçüğün ne günahı var? Delinin aracı felakete götürmeye başladığında her ne kadar koltuğunu bana vermeye razı olmadıysa da çocuğu kucaklamam lazım. Çocuk arabanın zemininde hareketsiz bir şekilde yatıyor. Adam tek kelime etmiyor, ne kelimesi, kımıldamıyor bile. Kızgın bir şekilde sarsıyorum onu. Cevap vermiyor. Arka koltuğa geçiyorum. Çocuğu oradan çekip çıkarıyorum. Kucaklıyorum. Yüzüğü sımsıkı kavramış, elinde kan damlaları var. Saçları ıslak, yüzü, fırtınanın toza buladığı bir elma gibi. Adamı önemsemiyorum. Arabanın arka kapısını açmaya uğraşıyorum. O da açılmıyor. Çocuğun başını bir elimin ulaşacağı bir yere koyuyor ve pencereden çıkmak için uzuvlarımı teker teker çekiyorum. Yağmurun temizliğine rağmen boğucu bir hava teneffüs ediyorum. Yavaşça küçüğü çekiyorum. Eski elbisesi düşüyor. Sandığımdan da zayıf ve çelimsiz görünüyor. Onu usulca taşıyor, oturuyor ve dizimin üstüne koyuyorum. Adamın biraz sonra arabasından inmesi gerek. Mevsimlik paltomu çocukla beraber bürünüyoruz. Yağmur beni kovalıyor. Hasta ayaklarımı kaplıyor, kalkmaya dermanım kalmamış.

Ne yapacağım? Acaba beni kurtarmasına karşılık olarak adama, yanımda ne varsa ve altın parçasını versem mi? Acı bir gülümseme zihnimin derinliklerinde çalkalanıyor. Hiç kimse olmadığı sürece, biz bu hurdalıktayken dünyanın malının ne yararı olacak. Ne altınla işlem yapan biri var ne de banknotla. O, eğer arabası son nefesini verecek olursa kendi başına ne yapacak? Bu eski arabalardan birini mi onaracak yoksa üçümüzün şansını denemek amacıyla bu araçların parçalarından mı yararlanacak? Hepimiz bu araçlarla beraber kabre gireceğiz de sonumuz böyle mi olacak?

Yuvasından düşmüş bir serçe gibi zor soluyan kız çocuğuna yönelik duygularım bana başka bir sıcaklık veriyor, annelik duygularım kabarıyor. Benim ve adamın kurtulmasının hiç önemi yok. Mühim olan şu masum yavru—cuğun kurtulması? Bu adam, babasıysa çocuğun ne suçu var?

Kız çocuğu soluk almaya ve kımıldamaya başladıkça bu oturuş şeklimi sürdürmeye karar veriyorum. Onu daha sıkı kucaklıyorum. Onunla birlikte, yokluk gibi ürkütücü bir sessizliğe dalıyorum.

Gece koca bir kurt, beni parçalamasın diye direniyorum. Ağır ağır gelen bir ölümün soğukluğu kemiklerimi deliyor. Üçümüz de burada sönersek bizi kim defnedecek? Bırakın onu, bu hurda araçların modern kabristanında bulunduğumuzu kim bilecek? Hepimiz birer ceset bile olsak, hurda aracını bu—raya terk etmek isteyen bir başka macera severi beklemek zorundayız. Veya belki de bize hiç aldırış etmeyecek biri intihar etmek için gelecek buraya. İçerisinde akrabalarım, annem ve babamın uyudukları köyümüzün sınır mezarlığının manzarası, sanki boşlukta sallanıyormuş gibi solgun ve sarsılmış. Hayatın nabzının atmasına paha biçilemez. Ellerimdeki bu çocuk beni kaygılandırıyor, beni dar ve muhkem bir daire içerisine hapsediyor. Onu kurtarmaktan başka bir şeyi neredeyse düşünmüyorum. Kucağımda çocuk olduğu hâlde, araba direksiyonu üzerinde ters dönmüş adama doğru sürükleniyorum. Acaba o, ne düşünüyor? Hatta ne yapacak?

Karanlık... Sakinleşmeye yüz tutan fırtına. Yağmurun sesi metale çarpıyor. Sanki yeryüzünden yükselen gökyüzü? Ey gökyüzü! Bana yardım elini uzat. Titrek bir el uzatıyorum. Düşüyor... üçüncü kez uzatıyorum. Yolunu şaşıyor. Geri dönüyor, çocuğun saçlarına dokunuyorum. Ondan güç alıyorum. Adama bağıriyorum. Cevap vermiyor. Yarı ölü çocuğu yere uzatıyorum. Cesaretimi topluyorum. Adamı iki elimle sarsıyorum. Kımıldamıyor. Bir karınca ordusu bedenimi işgal ediyor. Uyuşuyorum. Aman Allah'ım! Niye hareket etmiyor? Bıçak gibi bir düşünce zihnimi yaralıyor. Öldü mü? Niye? Bizi kime bırakıyor? Dönüyor, onu tekrar sarsıyorum. Hıçkırığa hıçkırığa ağlıyorum. Ağır bir gölge omuzlarıma düşüyor. Ellerim buz gibi soğuk. Belirsiz bir takım sesler kaplıyor beni. Çocuk huzursuz oluyor. Artık çevremdekileri algılayamıyorum.

Demirle kaplı büyük bir kapı, gözlerimin önünde geniş bir alana açılıyor. Burası bir istasyon. Hayatım boyunca gördüğüm istasyonlardan hiç birine benzemiyor. Tek bir bekçi, kapının önünde taş bebek gibi duruyor. Çocuğu kapıyorum. Bekçiye doğru koşuyorum... Ne kadar yol gitsem o kadar benden uzaklaşıyor. Soluk soluğa koşuyorum. Ayaklarım yalpalıyor. Düşüyorum. Bekçinin etrafında yanıp sönen cılız ışıklar var. Sonra bekçi gözden kayboluyor. Yüz hatlarını hatırlamaya çalışıyorum. O, ona benziyor. Adam

H E C E Ö Y K Ü

benziyor. Babama benziyor. Tanıdıklarına ve tanıdığım diğer insanlara benziyor.

Çocuğu daha sıkı kucaklıyorum... İstasyon önümde daha fazla genişliyor... Portakal sarısı ay ile bakır rengindeki gökyüzü görünüyor.!

Dimeşk

1928 yılında Dimeşk'te doğmuş, kendini edebiyata adamıştır. Arap Yazarlar Birliği İcra Bürosu üyesidir. Eserleri: et-Tasavvufu'l-İslâmî, Araştırma, Dâru fii'r, Beyrut, 1962; Eyyâm Mağribiyye (Fas Günleri), Dâru'l-Kâtibi'l-Arabî, Beyrut, 1965; Âlem bilâ Hudud (Sınırsız Dünya) Vizârâtu's-Sekâfe, Bağdat, 1972; Bustanu'l-Kerez (Kiraz Bahçesi), Roman, İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab, Dimeşk, 1977; es-Sayyâdûn ve Lu'betu'l-Mevt (Avcılar ve Ölüm Oyunu), Öykü Kitabı, İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab, Dimeşk, 1978; el-Hevdec (Tahtırevân), Roman, İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab, Dimeşk, 1979; Hub ve Harb (Aşk ve Savaş) Roman, Dâru Tişrîn, Dimeşk, 1980; İmrae min Hazef (Seramik Kadın), Roman, Dâru'l-Envâr, Dimeşk, 1980; l'tirâfât İmrae Sağîra (Küçük Hanımın İtirafı), Öykü Kitabı, Vizârâtu's-Sekâfe, Dimeşk, 1980; Tâiru'n-Nâr (Ateş Kuşu), Roman, İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab, Dimeşk, 1981; el-Eşbâh (Hayaletler), Roman, el-Munşetu'l-Âmme li'n-Neşr, Trablus, Libya, 1980; ed-Duvvâme (Girdap), Roman, Vizârâtu's-Sekâfe, Dimeşk, 1981; el-Mehatta (İstasyon), Öykü Kitabı, İttihâdu'l-Kuttâbi'l-Arab, Dimeşk, 1987; Hulm alâ Cudrânî's-Sucûn (Zindan Duvarlarındaki Düş), Öykü Kitabı, ed-Dâru'l-Ârabiyye, Libya Tunus, 1985; Evrâk Musâfıra, Dâru'l-Celîl, Suriye, 1987; Usâme b. Munkiz, Araştırma, Dâru'n-Nûrî, Suriye, 1985; İmruu'l-Kays, Araştırma, Dâru'n-Talâs, Suriye, 1986.

Yazara göre öykü, okuyucuya ulaşan ipleri örmesi için edebiyatçının şahsında dokunan insanlık deneyimidir. Bu hakiki sıcak ve parlak bir deneyimdir. Bu deneyim ışık ve ısı saçar. Kıssadan doğduğu şekilde okuyucunun gönlünde gölgesinin boyutlarını bırakır. Öykücü bu özlü kavram ışığında öyküde ısrarlı olarak birtakım şartlar aramaz. Ama olay, olayların gelişimi, olayın geçtiği yer, çatışma ve sonuçtan da asla vazgeçmez. Öykünün öykü olabilmesi için bunları zorunlu kabul eder. Yeni arayış ve yönelimlere karşı çıkmaz. Ama yine de o, öykü sınırları içerisinde kalmak suretiyle çağdaş edebiyat türlerinden en güzelinin üzerinde bir hanımefendinin öyküsünün özelliklerini yansıtır.

HASAN HAMÎD*

Türkçesi: Eyyüp Tanrıverdi

GECELEYİN MEZARLIK BEKÇİSİNİN PEŞİNDE

^Gece vakti...

Kapı çalmanın ürkütücü olduğu vakitten önceydi henüz, şiddetlice çalındı bizim kapı. Ben ve çocukların annesi içerdeydik, sofranın etrafında toplanmıştık. Küçük kızım Yâsemîn hüznle ağlamaya başladı. Yemek yemeyi reddetmişti. (Muceddere) tabağını ters çevirdi ve sinirlendi, bir dilim peynir istedikten sonra.

Komşularda tatmıştı peyniri. Çünkü bizde zaten peynir bulunmaz. Sonra ağlayama başladı. Annesi onu kucağına aldı, bir bardak soğuk çay içirmeye çalıştı.

İkinci defa çaldı kapı, ben kapıya yöneldiğim sırada. Daha kapıya ulaşmadan seslendim:

— Kim o?

Ses geldi:

— Aç!

Sadece tek bir kelime, emredici ve kesin.

Gittim, kapıyı açtım. Bedenimin üst yarısını dışarı uzattım, kapıyı çalanın kim olduğunu görmek için. Gördüm de. Yaşlı dostum Ebû Mehyûbe idi. Hasretle kucakladım onu, içeri davet ettim. Girdi içeri.

Eşimi selamladı. Ağlamakta olan Yâsemîn'in yanına salıverdi kendini, sonra mırıldandı ona:

— Niye ağlıyorsun canım?

Kız birazcık sakinleşti. Bir süre ağlamasını içine gömdü ve ona cevap vermedi.

Ebû Mehyûbe, eşimin hoş geldin demesine cevap vermeden ekledi

— Çocuklarımız çok ağlayacak gibi görünüyor dostum!

Sonra ayağa kalkıp fısıldadı:

— Hadi çıkalım!

Dedim ki:

— Nereye?

Cevap vermedi. Döndü dolaştı. Ben devam ettim:

— Otur be adam. Kız kardeşin Ummu Yâsîn'in pişirdiği şu muceddreden bir lokma ye hele, sonra çıkarız.

Sanki beni duymadı bile. Yine homurdandı:

— Gel!

Sonra kapıya doğru yürüdü. Eşime baktım bunu garipseyerek. O da aynı şekilde bana baktı şaşkın şaşkın. Ben de Ebû Mehyûbe'yi izledim.

Kapıya varmak üzereydik, eşimin sesi yetişti bize:

— Nereye gidiyorsunuz?

Kovulan kişi bile böyle bir saatte evinden çıkıp gitmez.

Devam etti:

— Oturun şuraya, birer bardak mirmiya için!

Ona bakmadık bile. el-Muhayyem sokaklarında sessizce yürüdük.

Yaklaştım Ebû Mehyûbe'ye ve sordum:

— Nereye be adam?

Kendinden emin bir şekilde şöyle dedi:

— Gel!

Yürüdük, birinci sokaktan ikinciye, ondan da üçüncüye ve böyle devam ettik. Sonunda el-Muhayyem'in dışına çıktık. Mezarlığa bitişik güney tarafında kül rengi bir hava vardı, ürkütücü ve sessiz. Ona doğru yürümeye devam ettik. Habbûb'un daha önce mezarlık ziyaretçilerine ve defin yapmaya gelenlere gazoz sattığı metruk kameriyesini geçip mezarlığın bekçisi Ebû Vicdân'ın kulübesine ulaşıncaya kadar durmadan yürüdük. Fakirdi ama yine de kıskanırdı onu insanlar. Aleyhine konuşup dururlardı. Bu basit işten çok para kazanıyormuş da. Bir tabaka buz, onlarca gazoz şişesi, bir kova su ve nida huzmeleri:

— Soğuk gazoz!

Sonra gelsin satışlar. Gazoz bir lira. Bu bir liranın ilk yarısı gazozun parhası, diğer yarısı ise tamamen Habbûb'un cebi için. Sadece tek bir cenazenin definindeki satış, Habbûb ve ailesinin tam bir haftalık masrafına yetiştirirdi. Bu eskidendi tabi. Şimdi ise Habbûb gazozu bırakmış, kameriye de terk etmiş. Artık cenazeler görünmeyip insanlar da buraya gelmemeye başlayınca. Bu sıralar el-Muhayyem'in temizlik işlerini yapıyor. Ebû Vicdân'ın kulübesine varınca, Ebû Mehyûbe şiddetle çaldı kapıyı. Çalma sesi yankılandı durdu. Kulübe, çinko plakalardan yapma, 64 mektebi yapmıştı bu kulübeyi Ebû Vicdân için, burada yakınında oturup mezarlığı korusun diye, daha doğrusu mezarlıktaki ölüleri korusun diye.

Bir süre sonra Ebû Vicdân başını çıkardı. Bizi tanımıştı selamladı bizi. Sonra bizi içeri davet etti. Ama Ebû Mehyûbe içeri girmeyi kabul etmedi. Onu dışarı çıkardı. Mezarlığın kapısı yakınlarında oturduk yeşil otların üzerinde, aslında, tam olarak yeşil değil de sarıya çalan yeşil otların üzerinde. Karşılıklı olarak birbirimize iyi akşamlar diledikten sonra hemen Ebû Mehyûbe şöyle dedi:

— Hadi Ebû Vicdân anlat bakalım 64 mektebine gittikten sonra neler geldi başına.

Ebû Vîcdân mırıldanmaya başladı sırtüstü uzandıktan sonra, parmaklarını başının altında kavuşturup birbirine:

— ... dediler ki: Mezarlığı ölüleri koruyor bu günlerde, sen kursa katıl.

Bir süre sustu. Sonra devam etti:

— Beni mazur görün demeye çalıştım, ben zaten çok cılız biriyim gördüğünüz gibi ama ısrar ettiler?

Ben söze girdim:

— Ne kursu ya, Ebû Vîcdân?

Şöyle dedi doğrulup kalktığı sırada:

— Uzun hikâye dostum.

Dönünce anlatırım!

Sonra kulübesine gitti, bize çay yapmak için.

O yokken ben ve Ebû Mehyûbe onun hakkında konuştuk. Gaz lokomotifin sesiydi kelimelerin harflerini paramparça eden. Hüzünlü, solgun bir konuşmaydı. Ya da en azından Ebû Mehyûbe'nin sözleri hüzünlüydü, solgundu. Şöyle dedi bana:

— Maalesefazim, 64 sınıfı önderleri, mezarlık bekçisini şimdiki maaş listesinden düşürmüşler. Bunu da cenazelerin görünmemesiyle gerekçelendirmişler. Sonra artık bu mezarlıkta ölüler kendi mezarlarını kendileri koruyacak!

Hayretle dedim ki:

— Ebû Vîcdân ve benzerleri nereye gidecek peki, devrim bunların bedenlerini yedi neredeyse.

Cevap verdi bana:

— Yeni bir kursa gidecekler. Orada mermer cilalamayı öğrenecekler. Ya da mermer ev yapmayı öğrenecekler deyiver sen.

Ebû Mehyûbe'nin bu sözü meseleyi daha da karıştırdı. Aceleyle sordum:

— Ebû Vîcdân'ın mermerle, mermer cilalamayla ne ilgisi var?

Cevap verdi, yüzü bembeyaz kesilmişti sinirden:

— 64 mektebi önderlerinden biri, resmî bir toplantıda çevresindekilere şöyle dedi: Düşman ölüleri bizim ölülerimizden ne daha iyidir ne de daha kıymetli. Bizimse hiç görünmüyor cenazelerimiz bu günlerde. Neden mezarlık bekçileri bizim şehitlerimiz için mermer evler yapmıyor? Bizim şehitlerimiz, arkadaşlar, bizim tarihimizdir. Tarihimizi koruyalım ve onu süsleyelim.

Ebû Mehyûbe sustu. Ürküntüyle dedim ki:

— Peki sonra?

Üzüntüyle fısıldadı:

— Hiç!

Sadece toplantıya katılanlar bir karar aldılar. Bu öneri ve mezar bekçileri için kurslar düzenlemeyi uygun buldular. Mermer cilalama ve ölüler için beton mezarlar yerine mermer evler yapma kursu. Karar alındıktan sonra da dediler ki: Mezar bekçilerinin atıl durması makul değil. Onlar böylece 64 mektebinin faal bir yönünü atıl bırakıyorlar.

Yine sustu. Ben de sustum. Haber beni şaşırtmadı. Bütün duyduklarımdan dolayı üzüntüye de kapılmadım. Tam olarak bilmiyorum neden şaşırmayıp üzülmediğimi. Gerçekten bilmiyorum. Ebû Mehyûb'a bir şeyler demeyi denedim, hiçbir şey söylemedim. Sonra yine kalktık. Ebû Vicdân'ı tek başına çayıyla baş başa bırakarak gittik. Şimdi çayı hazırlamış olmalıydı bizim için hâlâ orada mezarlığın kapısı yakınındaki yeşil otların üzerinde oturmakta olduğumuzu sanarak. Biz kalktık. Gazlı lokomotifin sesi artık zayıflamıştı, cı-lız cı-lız geliyordu kulaklarımıza. Ebû Vicdân'ın kulübesinden uzaklaşmış olmalıydık. Tam da öyle. İşte benim evin kapısı önündeyiz. Sesim de Ebû Meh-yûbe'ye ısrar ediyor hararetle:

— Gir be adam. Bir çay içeriz burada!

Ama kabul etmedi. Döndü dolaştı. Elini uzattı veda ederek. Ben de uzat-tım elimi ona veda ederek. Yüzüne baktım. O da yüzüme baktı. Burnunun ya-nında göz yaşları akıntısı. Niçin ağladığını sormadım. Benim burnumun ya-nında da böyle göz yaşı akıntısı olup olmadığını ise bilmiyorum. Ebû Mehyû-be evine gitti. Ben de içeri girdim. Mezarlık bekçisi Ebû Vicdân'ın durumu ve başına gelenler hakkında eşime bir şeyler söylemek isterdim ama hiçbir şey söylemedim. Çünkü çoktan uyumuştı, çocuğu da koynunda uykuya dalmıştı.

Hemen, ben de uzandım yanlarına. Bir süre ben de uykuya daldım mı bil-miyorum, gerçekten bilmiyorum, ben uzandıktan sonraydı bir daha çaldı ka-pı, şiddetle çaldı, alışılmıştan farklı. Eşimi ve çocuğunu uyandırmadan kalk-tım kapıya doğru fısıldadım:

— Kim o?

Ses geldi:

— Biziz!

Kapıyı açtım. Ebû Mehyûbe ve Ebû Vicdân ellerinde bir demlik çay ve bardaklar ile izin bile istemeden içeri girdiler. Oturur oturmaz çayı içmeye ko-yulduk, eşimi ve çocuğunu uyandırmadan ve hiçbir şey söylemeden. Sadece çay içiyorduk. İçtikçe güzelleşiyordu tadı, boğazımızdan akarken. İçmeye de-vam ettik nihayet kandık çaya ya da çay bitti demlikte diyelim. O zaman her birimiz olduğu yere uzanıp kestirdi sabaha kadar. Sabahleyin küçük kızımın sesiyle uyandım fırlayarak yerimden. Israrla bir bardak soğuk çay istiyordu benden. Tam da her sabah adeti olduğu üzere. Şöyle demeye yeltendim ona:

— Ayıptır kızım, misafirlerimiz var, bu hoş olmaz!

Ama bunu demedim. Çünkü arkadaşlarımı yanımda bulamadım. Ben de kendi kendime konuştum:

— Belki de benden önce uyandılar ve her biri kendi işine gitti.

Etrafıma bakmaya ve kendi kendime konuşmaya devam ettim. Bu arada kız da soğuk çayını içmekteydi.

Birden bire ben daha şaşkınlık içindeyken birden eşim girdi içeri, elinde sebzeler ve ekmek. Hem de şöyle dedi:

— Günaydın!

Farkında olmadan ona sordum Ebû Mehyûbe ve Ebû Vicdân'ı çıkmadan önce görüp görmediğini.

Bu soruya şaşırdı. Başladı anlatmaya. Dün gece benim için çok endişelenmiş. Çünkü ben sayıklıyormuşum. Neler neler diyormuşum: cilalı mermer, ölü evleri, Ebû Mehyûbe, Ebû Vicdân. Tabi hoş bulmadı geceleyin ölüleri düşünüyor olmamı.

Sonra bu isimlerin sahiplerini sordu bana. Bunlar iş arkadaşlarım mıydı yoksa? Ben de evet dedim ona defalarca sallayarak başımı. Oysa ben onları hiç tanıımıyordum. Birkaç dakika sonra yeşil takım elbise ve askeri ayakkabı içinde hâzır haldeydim. Kızım Yâsemîn küçücük avucuyla bana el sallıyordu ve eşimin sesi yükseliyordu.

— bu sabah çok erken gidiyorsun mezarlığa!

Ben de ona cevap verdim:

— Dün akşam beni tembih ettiler bir şehidimizin naaşı Sahnâyâ morgunda bekliyormuş. Bu gün öğlen ona tören yapılacak. Benim herkesten önce mezarlıkta olmam gerekiyor, şehidin mezarını hazırlatıp resimlerini duvarlara asmak için. Bir de ölülerime ilk günaydın diyen olmak için.

Böylece evden çıktım. Eşimin sesi peşimden geliyordu:

— Öğleyin görüşürüz!

Önünden yürüyüp kayboldum el-Muhayyem'in sabah kalabalık sokaklarında, dün geceki kabusların etkisi tamamen yok olduktan sonra ve ben adımlarımı sıklaştırdım mezarlığa doğru.!

Dımaşk Temmuz 1986

1955 Filistin, Safed, Ekrâdu'l-Bakâre köyü doğumlu.

Arap Yazarlar Birliği yayın organı *el-Usbû'u'l-edebî* yazarı.

Öyküleri: *Isnâ 'aşere burcen li-burci'l-berâcine*, öyküler, Dâiretu'l-a'lâm ve's-sekÇfeti'l-Filestîniyye, Dımaşk 1983; *Mumâresâtu Zeyd el-Gâsî el-Mahrûm*, öyküler, Matba'atu'l-Hindî, Dımaşk 1985; *Za'ferân ve'l-mudâsâtu'l-mu'temme*, öyküler, Tilâs li'd-dirâsât ve'n-neşr, Dımaşk 1986.

Öyküyü sesini başkalarına duyurmak şeklinde algılar. Çünkü kendisi içinde büyüdüğü sorun için mücadele eden birisi. Öykü, onun yürümekte olduğu patikayı irili ufaklı düzeltme başarısı sağlayabilirse, bu onun malmemeyi gerek sanatsal gerekse yaşamsal yönlerden başarıyla yerli yerinde kullanmış olması demektir.

MUZAFFER SULTAN*

Türkçesi: Hasan Harmancı

UZAK SAHİLDEKİ HARAP KULÜBE

Zifiri karanlık, bitmekte olan günün son ışıklarıyla meşk etmekteydi. Şiddetli rüzgâr hâlâ inleyerek esiyordu. Su, huysuz bir şekilde ve kuvvetlice uzak sahildeki kayalara çarpıp onları yerinden oynatıyordu. Dalgaların çarpışmasından çıkan ses, gittikçe yükselen rüzgârın iniltisine karışıyor ve mağara boşluğunda hüznü bir şarkı gibi yankılanıyordu.

Burada, bu uzak sahil yerinde, rüzgârların harap ettiği yıkılmış tek bir kulübe vardı. Rüzgarların alay ettiği bu kulübe, dayak yediği için köşesine çekilmiş bitkin bir köle gibiydi. Fakat kötü ruhlu rüzgârlar, kulübenin bu zavallı durumuna üzülmüyorlar, kulübe acı çekerek yalnızlık içinde gözyaşı döküyordu.

Mumun ışığı solgun olmasına rağmen karanlığı deliyor, ışık sanki ümitlere doğru yol alıyordu; dört ağızdan yükselen dualar, göğe yükseldikçe kayboluyordu, bu dua edenler, rüzgârın merhametini uman avcının karısı ve onun üç çocuğuydu.

Sadık köpek, uzakta durup annenin ve çocukların dua edişlerine bakıyordu, onlarınca gözlerinden merhamet, hüznü ve ıdırapla yaşlar akıyordu.

Bu sıradan günde, fakir avcı ikinci vakti dalgalar yükselirken iyi veya kötü kaderiyle yüz yüze gelmek için kulübesine doğru gidiyordu. Gözlerinden dökülen yaşlarıyla sadık karısı, ağlayan çocukları küçük ellerini çığlık çığlığa yardım isteyerek ona doğru uzatmışlar... Fakat o işini yapmak zorundaydı, onları acı ve kederle bırakıp yanlarından ayrıldı.

Orada, dalgalı denizde, sular çağıldayıp, dalgalar birbiriyle dövüşürken mızrağıyla küçük balıkları avlamaya koyuldu. Nefesini iyice içine doldurdu. Çocukları ve karısı geldi gözlerinin önüne, geri dönebilmeyi çok arzuluyordu. Bütün bunları bir kenara bırakıp kuvvetini topladı ve kıyıya doğru kürek çekmeye başladı.

Fakat göğe doğru yükselen büyük bir dalga teknenin üstünü kapladı ve deniz önce avcuyu sonra tekneyi içinin derinliklerine aldı.

Avlamak için gittiği balıklara yem olmuştu.

Gündüz bitti, gece oldu. Avcının karısı ve çocukları onların yaşama sebepleri olan babalarının karanlık dönüş yoluna bakıyorlardı.

H E C E Ö Y K Ü

Gece yarısını çoktan geçmiş ve gün doğmaya başlamıştı. Önce iki büyük çocuk uyandı; küçük olan, annesinin kucağında açmıştı gözlerini. Anne çocuğunun başını, şefkatle çarpan kalbine dayadı. Kadının yol gözlemekten harap olan gözleri gene yaşla doldu. Köpek, fırtınayı andıran sesiyle acı acı havlıyor, sonra ortalığı kolağan edip gene sahibinin yolunu gözlemeye devam ediyordu.

Ama.

Ama bu zavallı aileye babalarının bir daha dönmek üzere gittiğini nasıl söyleyeyim!..!

(el-Hadîs Dergisi, Eylül 1929)

MUZAFFER SULTAN*
Türkçesi: Hasan Harmancı

İŞARET

Bu zifiri karanlık, kör yıldızların olduğu gecede şüphe dolu insanı yoran, korkutan, bu yolda günahkâr bir kalp ile neyin ne olduğunu bilmeden, o kaygı beni işaretin ardından götürüyor.

Kıymetli bir işaret; kendimi avutmak için olsa bile kıymetli bir işaret yoktu, o beni önemli bir şahsiyet gibi takdim ederken ben ne olduğunu bilmediğim o şeyin peşinden gidiyordum...

Bu ilginç işaretin peşinden nereye gidiyorum? Bilmiyorum... Bu kuşku verici işaret peşinde yalnız başıma mıyım? Bilmiyorum...

Kulağıma ardım sıra bazen bildik, bazen bilinmeyen sesler geliyor, dostların düşmanların sesleri, çeşit çeşit sesler... Hepsi birden geri dönmem için yüksek bir sesle bağırlıyorlar:

Bu koca sonsuzluk, bu aylak günahkâr adam, seni onun peşinden gitmemen için uyarıyoruz. O nereye gittiğini bilmiyor ki sen de peşinden gidesin, o nerede yaşadığını bilmiyor ki sen de yanında yaşayasın!..

Onlardan biri bağırlıyor:

— Pişman olacaksın!

Sonra bir diğeri bağırlıyor:

— Pişman olacaksın!

Üçüncüsü takip ediyor onu:

— Helak ol! Eğer inadın değerli bir şey olsaydı senden önce hiçbir insan helak olmazdı.

Fakat ben ısrarın sayesinde inandım ve o anlamını idrak edemediğim işaretin peşinden gittim.

Sesler durmadan devam ediyor... Daha sonra dinmiş gibi... Sanki kesildi sesler... Sanki... Dinen bu sesler ve ben o işaretin peşindeyim, işaretimin peşinde, anlamını bilmediğim... Belki işaretin kendisi de anlamdan habersizdir.

Mutlu oldum... Derinlere daldım... Her şeyi gözden geçirdim... Hiçbir zaman karşı koyamayacağımı düşündüğüm sel gibi bir korku dalgasına kapılmıştım, hiçbir engel karşısında sendelemeyecek bir kararlılık taşıyordu beni.

Hiç bitmeyecekmişçesine uzun süren gece, yeryüzüne düştüğümden beri bana zulmeden bu sır. Fakat ben kendime hâkimim, müsamahasız, hiçbir taviz vermeden tam anlamıyla teslim olunca, bana ta uzaklardan bağırın adamların seslerini duyar gibiyim:

— Şerefli olmayı istiyorsun; heyhat! Öyle şerefli kimseler o kadar azdır ki? Şerefli, yanına aldığından daha fazlasını dünyada bırakan kimsedir...

Kendi kendime dedim ki:

— Gençliğimde şerefli bir hayat yaşayabildim mi?

Bir ses bağırarak şöyle dedi:

— Şeref, işte bu şeref denilen şey, dünyada alınabilecek en yüce konum. İşlerimde mukavemet gösterdim, itaat ettim, sabrettim, ilerledim... Sonra kendimi dünyaya bu aciz yere düşmüş olarak buldum.

Peşi sıra yüksek bir sesle seslenildi:

— Eğer senden önce kıymetli insanlar yolun yarısındayken her şeyden vazgeçip yığınla ve acze düşüp gerisin geri dönselerdi, yeryüzünde hangi hayır kalırdı?

Taviz vermedim, sakındım, sorumluluk aldım... Tam düşmek üzereyken son anda kurtuldum. Eğer ışığı görmeseydim, doğudan parılayan o ışığı...

Mutluluk! Bu dost olan ışık, şefkatli ve cömert, sözünde duran, beni yenden var eden, hayata döndüren, güçlü elleriyle beni yerden kaldıran ışık.

Kendi kendime işareti izlemeye söz verdim, işaretimi... Tam olarak ne olduğunu bilmeden peşi sıra gittiğim işaret ki o da benim bilip bilmememi önemsemiyordu.

Gökyüzünde ortaya çıkan bu ışık yer ile gök arasını aydınlatıyordu.

Şaşkın bir şekilde çevreme bakıyordum. Tüm güzel ve yüce şeylerde olduğu gibi hayal ile gerçeğe aynı anda kavuşmuş gibiydim... Dünya yeni bir mücevher; devamlı eşitlik, muhteris insanların içinde barınmadığı bir dünya!

Derinlerden mutlu bir ses bağırdı:

— Sana şükürler olsun! Hayata selam olsun! Burası, sonsuza kadar kalıncak, işlenen salih ameller sayesinde girilen Cennet değil midir?!

Ve bir ses şöyle dedi:

— Evet, doğru yolda olanlar, iyilikten ayrılmayanlar, ebedi olanlar.

Çevreme bakıp o işareti aramıştım, benim buraya gelmeme sebep olan işaretim... Onu tüm saflığıyla anlatırken içimde huzur, mutluluk, şükür ve ırfan... Eşitlik!!

Çevrilen metinlerin alıntılandığı kaynak: *"el-Mevkûfû'l-eğebi, sayı: 197-198-199"*

* 1911 yılında Halep'te doğdu. Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde lisansını tamamladı, 1971 yılına kadar Halep liselerinde Arap Edebiyatı öğretmenliği yaptı. Yayınladığı kitaplar: *"Kurdun Akıbeti"*, (hikâye), Darü'l-Maarif, Beyrut, 1960; *"Beklenen Sonuç"*, (hikâye), İttihadü'l-Küttabi'l-Arab, Şam, 1976; *"Anahtar"*, (roman), Mektebetü'l-Ücânü'l-Hadidi bi Haleb, "İttihadü'l-Küttabi'l-Arab'ın katkılarıyla", 1984; *"Aks-i Seda"*, (hikâye), İttihadü'l-Küttabi'l-Arab, Şam, 1984. **İnsanın özündeki o derin** samimiyete vakıf olması sebebiyle, okuyucunun duygularına tesir eden nasihat dolu yazılar, onları ürküten, şaşırtan, kendi kendisiyle bir başına bırakan şiirler yazdı. O, her ne olursa olsun, hikâyelerinde toplumsal sorunlarla ilgilenmekten vazgeçmedi. Okuyucunun zihnini şekillendirme amacıyla araştırma yaparak, bir takım insani problemleri ortaya koydu. Bununla birlikte dilin bütün özelliklerine hâkimiyeti, hikâyelerinde ahengi ve sanatının zirveye ulaşmasını sağladı. (*"Halep'ten 12 Hikâye"* kitabından Beyrut 1964.) **14 Şubat 1978 Cumartesi günü Humus** şehrini ziyareti esnasında, öğleyin vefat etti. **Onu, yazdığı -veya yayınladığı- ilk hikâyesi** *"Uzak Sahildeki Harap Kulübe"* ile takdim ediyoruz (1929). İkincisi ise, 01.03.1986 tarihli *"Büyük Buluşmadan Önce"* kitabından *"İşaret"* hikâyesi. Bu iki hikâye onun edebi kişiliğini tam olarak yansıta)masa da, genel olarak sanatının özeti gibidir.

ZEKERİYA TAMİR*

Türkçesi: Murat Göçer

RANDA

1

Rüzgâr, küçük kızların gittiği bir okula girdi ve müdiresine;

— Hanımefendi! Okulunuzda öğrenci olmak istiyorum, dedi.

Okul müdiresi:

— Okulun kuralları sizin buraya öğrenci olarak kabul edilmenize müsaa—
de etmiyor, dedi.

Rüzgâr üzüldü. Okuldan ayrılmak istedi. Tam o esnada ismi Randa olan
küçük bir kız çocuğu onu durdurdu. Sorgulayan bir yüz ifadesiyle:

— Niçin bu okula kaydolmak istiyorsun, diye sordu.

— Yazmayı öğrenmek istiyorum.

— Sen rüzgarsın, yazıp da ne yapacaksın?!

— İsmimi denizlere ve nehirlerle yazmak istiyorum.

Randa gülümsedi ve sevinçle;

— O hâlde sen bana öğrenci, ben sana öğretmen olacağım, dedi.

Rüzgâr zamanla ismini yazmayı öğrendi. Bir süre sonra öğretmenini unut—
tu. Ama Randa ilk öğrencisini asla unutmadı.

2

Randa odasında oturuyordu. Ansızın küçük bir serçe yanına geldi ve ağ—
layarak;

— Anne. Anne, dedi.

Randa, tatlı bir sesle niçin ağladığını sordu. Küçük serçe bir kedinin ken—
disini yemeye çalıştığını anlattı. Randa bir daha asla kedileri sevmeyeceğine
yemin etti. Ancak bir gün aç bir kediyle karşılaşınca yemininden vazgeçti.

3

Randa buluta baktı. "Ben bulutu sevmiyorum. Çünkü o güneşi perdeli—
yor." dedi.

Bulut, Randaya;

— Arkadaşını ne de çabuk unutmuşsun! Hani hatırla, baban yolculuğa çı—
kacağında seninle beraber ağlayan kimdi? Bendim o, bendim, üstelik gökyü—
zünde tek bir yıldız kalmamıştı ıslanmayan, dedi.

Randa bulutun söylediklerini işitti. Gurbette olan babasını hatırladı ve ağladı. Bulut da ağladı. Otlar, ağaçlar, serçelerin kanatları, caddeler, binalar ıslandı.

O anda Randa bardaktan boşalırcasına yağın yağmura;

— Gözyaşlarım yüzümü ıslattı, sen de saçlarımı ıslattın. Hemen yok olmasan sana küseceğim, dedi. Kış telaşlandı. Yağmurlarını, bulutlarını, rüzgarlarını, karlarını bir bahçeye bıraktı. Kış, sıcacık güneşi ile gözyaşlarını silmesi için yaz mevsimini bekleyen Randa'yı yalnız bırakarak oralarından ayrıldı, gitti.

4

Randa ayı çok severdi. Ayın parıldadığı, ortalığı aydınlattığı bir gece alışkanlık hâline getirdiği vakitte uyumayı istemedi. Gece annesi "Hemen uymazsan aydan batmasını isteyeceğim" diye tehdit etmişti.

Ay, Randa'ya; "Sen, annenin sözüne bakma. Hiçbir yere gitmiyorum, batmayacağım." dedi.

Randa hayretler içerisindeydi. Çünkü annesi ayın söylediklerini duymamıştı, hâlâ tehditlerini sürdürüyordu.

5

Randa denizi ilk kez gördüğünde, hayretle bağırdı:

— Ne büyük bir nehir!

Deniz öfkelenmiş, azarlayan bir sesle; "Ben mi nehirim? Ben denizim, deniz. Yeryüzündeki nehirlerin bütünüyle kıyaslanıyor olmam bile küçük düşürücü." dedi.

Randa denizi gururlu olmakla suçladı, sözleriyle alay etti. Ancak ilerleyen yıllarda denizi korkusuzca sevdi. Dalgalarında yok olmak için denizlere akan nehirlerin yolculuklarının orada son bulması gerektiğini öğrendi.

6

Randa uyandı. Güneşe baktı ve ona;

— Hayırlı sabahlar, dedi.

— Ben açım. Sıcak süt istiyorum.

— Benim ailem fakir. Biz, sabahları süt içmeyiz.

Üzüntüden, acıdan güneşin yüzü sarardı, soldu. O günden sonra güneş ne zaman Randa'nın sabahları süt içmediğini hatırlasa sararırdı. İnsanlar "Aha, işte güneş battı batacak!" dediler. Randa tebessüm etti. Çünkü güneşin sararmasındaki sırrı sadece kendisi biliyordu. Ama bu sırrı gizliyordu.

7

Randa, bir gün küçük kuzusuna, "Çabucak büyü" dedi.

Kuzu:

— Beni gerçekten sevseydin bunu asla istemezdim.

Randa, onu sevdiğini yineledi. Arkadaşlarının yanında kuzusuyla övmek için hemencecik büyümesini arzu ediyordu.

Kuzu büyüdü. Kasap dükkanına götürüldü. Randa feryad-u figanla ağladı. Ama kasabın bıçağından kuzusunu kurtaramadı.

8

Randa atın birisine; "Niçin bağıırıyorsun?" dedi.

At, pervasızca cevap verdi:

— Sözlerin komik ve hatalı... Ben bağırıyorum, kişniyorum.

Randa:

— Bozulmana gerek yok. Niçin kişniyorsun?

At:

— Atların Şehrine ulaşma arzusuyla kişniyorum.

Randa'nın çok garibine gitti. Ve sordu:

— Atların bir şehri mi var? Hikâyesini hiç işitmediğim yeni bir bilgi bu.

— Atların özgürce yaşayacakları ormanlara benzeyen şehirleri var.

Randa, hemencecik annesinin emirleriyle öğretmenin öğrettiklerini düşündü. Ata rica ederek;

— Beni, Atların Şehri'ne götür, dedi.

"Atların Şehri insan ayağının değdiği gün zindana dönecek" diyen at, Randa'nın isteğini reddetti.

Ben sadece küçük bir kızım ne olacak ki.

— Ama sen ilerleyen yıllarda büyüyeceksin.

Randa attan sıkıldı. Ancak atları sevmekten hiç vazgeçmedi. Onların şehrine yapacağı yolculuğun hayallerini kurup durdu.

9

Randa aynaya bakıp annesine; "Anne, ben nereden geldim?" diye sordu.

Annesi biraz düşündü ve tebessüm ederek;

— Bir gün bir demet gül almıştık. İçinde seni bulduk. Sen küçücük bembeyaz bir gül idin. Seni sütümle besleyince böyle afacan bir kız oluverdin, dedi.

Randa coşkuyla güldü ve bir demet gül satın almaya karar verdi.

10

Randa, menekşeye; "Senin rengin nasıl böylesine güzel ve mavi nasıl oldu?" diye sordu.

Menekşe:

— Çok eskiden yeryüzü karamsar, içine kapanıkmış. Bulutlar, yağmur yerine gökyüzü renginde bir çiçek bırakmışlar yere. İşte ben o çiçeğim.

Randa, gökyüzünü kaplamış simsiyah bulutlara baktı. Tasa içinde simsiyah bir gül düşmesini bekledi. Yalnız siyah gül bulutların içindeydi, gizleniyordu.

11

Randa, çok yorulmuştu. Küçük karyolasına uzandı. Uyumaya çalıştı.

— Bana bir hikâye anlatır mısın, dedi gece.

— Ben hiç hikâye bilmiyorum ki.

— Annen sana çok hikâye anlatmıştı ama.

— Unuttum.

— O zaman sana küseceğim.

— Küüüs.

Gece küstü, simsiyah oldu.

12

Randa, bir kâğıda mavi güneş, sarı gökyüzü, kırmızı tarla çizdi.

Güneş:

— Dalgacı kız; yazık sana, yazık. Benim rengim sarı. Hiç mavi güneş gören olmuş mu?

Gökyüzü:

— Sen hiç kafanı kaldırıp bana bakmadın mı? Benim rengim mavi. Denizler gibi mavi.

Tarla:

— Herhâlde sen cahil bir kızsın. Tarla yeşil olur, kırmızı değil.

Randa çok sıkıldı. Fırçasını siyah boyaya daldırdı ve güneşin, gökyüzünün, tarlanın üzerine sürdü. Kızgın, kınayıcı sesler yavaş yavaş kayboldu gitti. Sonra mavi, kırmızı, sarı renklerde karga çizdi. Karga sevinç içinde:

— Sana teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Şu mahzun, siyah rengimden çok sıkılmıştım. Şimdi kuşlar beni görsün, beni kıskansınlar diye seni yalnız bırakacağım, dedi.

Karga Randa'yı tek başına bırakarak uçtu gitti.

13

Randa, kaldırımında durdu, tebessüm etti. Etrafındaki her şeye karşı içinde derin bir sevgi hissetti. Tam o sırada esrarengiz bir olay gerçekleşti. Dallarında hiç yaprağı kalmamış bir ağaç yeşeriverdi, hareket etmek istemeyen bulutlar canlandı, evlerden birinin balkonunda asılı duran kafeste zindan hayatı yaşayan saka kuşu şakıdı.

Randa eve dönünce olanları annesine anlattı. Annesi alnını dürerek; "Bu kadar yalan yeter artık." dedi. Randa annesine yalan söylemediğini ısrarla söyledi. Etrafındaki her şeye sevgiyle yoğrulmuş bir tebessümle güldü. Annesi işte o an çocuğunun yaşadığı her şeyin doğru olduğunu anladı.

14

Randa'nın iki oyuncuğu vardı: Siyah bir kedi, bembeyaz bir tavşan.

Tavşan, alaycı bir tavırla kediye; "Sen niçin siyahsın?" diye sordu.

Kedi pervasızca, küçümseyerek "Ya sen niçin beyazsın?" dedi.

Randa:

— Yeter, artık tartışmayın.

Kedi:

— Tavşan, benim kim olduğumu bilseydi, benimle dalga geçmezdi.

Randa:

— Söyle bakayım, sen kimsin?

— Ben bir kralın kızıyım.

Randa tebessüm etti.

— Neden kedi oldun?

— Seninle dost olayım, bir yatakta uyuyayım, üzüldüğünde seni teselli edeyim diye kedi oldum.

Tavşan:

— Aynı şekilde kedi de benim kim olduğumu bilseydi bana hürmette kursur etmezdi.

Randa:

— Haydi konuş. Kediye kim olduğunu söyle.

— Ben bir tavşanıyım. Uzak çöller benim efendimdi. Orada seneler akıp gitti.

— Efendinden niçin kaçtın? Bu küçük odamda yaşamak için neden geldin?

— Güneş doğduğunda sana "Hayırlı sabahlar" diyebilmek için bunu yaptım.

Randa kedisini ve tavşanını göğsüne bastırdı. İçi sevinçle doldu. Neşeyle oynayan küçük bir kediye benziyordu.

15

Randa okulundan çıktı. Caddelerde ağır adımlarla yürüdü. Ansızın bir şey dikkatini çekti. Ağaçların yaprakları sararmaya, dökülmeye başlamıştı. Ağaçlardan birine:

— Neyin var? Yoksa hasta mısın?

— Hasta değilim. Ama çok kızgıyım ve sıkıldım.

— Niçin?

— Şu etrafındakilere bak. Her şey hareket ediyor. Bulutlar, arabalar, uçaklar, insanlar. Ama ben kuruyup odun oluncaya kadar hareket etmemeye mahkûmum.

— Seni bir yerden başka bir yere gitmekten kim alıkoyuyor ki?

— Toprağın derinliklerine uzanmış köklerim, beni istediklerimi yapmaktan alıkoyuyor.

— O hâlde sinirlenmene gerek yok.

Ağaç sitem dolu bir sesle:

— Nasihate ihtiyacım yok benim. Sen benim yerimde olsaydın kap kara bir ağaç olurdu.

Randa o ağacın yanından ayrıldı. Evine yöneldi. Eve geldiğinde bahçede—ki limon ağacına:

— Niçin senin yaprakların sararmıyor, dökülmüyor?

Limon ağacı:

— Büyüyünce sebebini anlarsın.

Randa daha da meraklandı. Bir çok soru sordu. Ancak limon ağacı sustu, cevap vermedi. Randa annesine koştu. Yalvaran bir ses tonuyla kendisine yeşil bir elbise almasını istedi.

16

Randa, üç arkadaşına:

— Yarın sizinle yeni bir oyun oynayacağız, dedi.

Arkadaşları:

— Ne oynayacağız?

— Ben kraliçe olacağım.

— Ya biz?

— Sizler dilenci olacaksınız. Benim sarayıma geleceksiniz. Ekmek satın alabilmek için benden para dileneceksiniz.

Üç arkadaşı da bu oyunun çok sıkıcı olduğunu söyleyip onunla oynamayı kabul etmedi. Randa'nın canı çok sıkıldı ama bir süre sonra o da oyununun bıktırıcılığını kabul etti.

17

Öğretmeni Randa'ya:

— Haydi kalk. Tahtada yazılı harfleri oku, dedi.

Randa kalktı yüksek sesle okudu:

— Elif

Öğretmen sordu:

— Elif neye benziyor?

Randa biraz düşündü ve sonra:

— Elif harfi kılıca benziyor.

Öğretmen:

— Nasıl yani? Bizim ülkemizdeki kılıçlar kavisli olur.

Randa:

— O hakikatte beli bükülmüş bir ihtiyardı. Ama bir savaşa çağrıldı da o savaştan genç biri olarak döndü.

Öğretmen güldü. Randa elif harfine baktı. Elif, kendisini kovalayıp yakalamaya çalışan bütün harflerden kaçan, bahçelerde koşuşturan saç baş dar-madağınık bir çocuğa dönüşmüştü.

18

Randa dalından güzel, kırmızı bir gül koparmak istedi. Dal inleyerek Randa'ya:

— O gülü koparma. Ben onu çok ama çok seviyorum, dedi.

Randa yüzünü astı, dal ona;

— Eskiden benim gülüm beyazdı. Sonra kırmızıya döndü. Eğer onu koparmayacağına söz verirsen sana bunun sebebini anlatırım.

— Haydi, anlat bakalım. Rengi beyazken kırmızıya nasıl dönmüş?

— Ben daha önceleri beyaz güller açan bir gül ağacıydım. Güllerimin bembeyaz kara, yaz bulutlarına benzediği söylenirdi. Bir gün adamın biri ça-
ka geldi, yakınıma oturdu. Acıyla ağladı. Ona niçin ağladığını sordum. Bana üç gün boyunca ağzına tek bir lokma bile almadığını söyledi. Çok üzüldüm. Yardım etme kararı aldım ve ona "Güllerim ekmekten daha güzel. Güllerim-
den bir kısmını kopar, onları ye. Bir süre açlığını yatıştırır." dedim. Adam: "Kesinlikle sen ahmak bir gül ağacısın. Hiç güller, aç bir adamın karnını do-
yurur mu?" dedi. Öfkeyle benden uzaklaştı. O kadar utandım, o kadar utan-
dım ki bembeyaz rengim yavaş yavaş yok oldu. O günden sonra kırmızı gül-
ler açan bir ağaç oldum." dedi.

Randa gülü koparmadı. Günler sonra caddeden geçen bir çocuğun ağlayarak annesine "Ben açım!" dediğini işitince eve koştu. Korku içinde aynaya baktı.

19

Randa çok eski, çatlamış, yıpranmış bir duvara bakıyordu. Orada bir adam gördü. Adam öksürdü. "Bana bir kaşık öksürük şurubu ver." dedi.

Randa dalgalar içerisinde denizi yararak ilerleyen bir gemi gördü. Mürettebatının imdat çığlıklarını işitti.

Randa ağaca tırmanan bir çocuk gördü. Çocuğa; "Düşeceksin, bak kafan yarılacak." dedi.

Çocuk onu dinlemedi ve ağaca tırmanmaya devam etti. Ama ansızın ağaç-
tan düşüverdi. Kafası yarıldı. Ağladı, "Neredesin anne!" diye bağırdı.

Öksüren adam, "Şurup nerede?" diye bağırdı:

Gemidekiler yardım ümidiyle "Batıyoruz." çığlıkları attılar.

Randa korktu. Parmaklarını kulaklarına tıkadı. Gözlerini kapadı. İşte o an-
da deniz duruldu, gemi mürettebatı kurtuluş naraları attı. Bembeyaz bir ara-
ba geldi. Öksüren adamı ve başı yarılan çocuğu hastaneye götürdü.

20

Randa'nın sarı bir topu vardı. O topla oynamayı çok seviyordu. Bir gün topunu en yükseğe fırlatmıştı. Ama geri gelmedi. O günden sonra sarı topu-
nun güneş olduğuna inandı.

Okulda öğretmeni güneş hakkında bilgi verince Randa kendi kendine; "Herhâlde birileri öğretmeni bu yanlış bilgilerle kandırmış!" dedi.

Randa öğretmene güneşin kendi sarı topu olduğunu söyledi. Öğretmen güldü ve ona; "Sen topunu gökyüzüne fırlatmadan önce güneş yok muydu?" dedi.

Randa sustu. Güneşin kendi sarı topu olmadığına ikna oldu. Ama uzun süre "O halde benim sarı topum nerede?" diye merakla sordu.

Bir gece gökyüzünde ayı gördü. Rengi sarıydı. Sevinçle tebessüm etti. Topunu soruşturmadan vazgeçti.

21

Randa evin avlusunda durdu. Güneş onu ısıtıyordu. Yaz mevsiminde bir nehir bulmak için susuzluktan yanmış oradan oraya uçan büyük bir kuş hayal etti. Ancak nehirler, "Tarlaları sulayan suyum, senin hizmetçin mi!" diyerek onu kovdular.

Randa canı sıkın güneşe baktı. Güneş ona;

— Senin ismin ne çocuk, diye sordu.

Randa alaycı bir sesle;

— Niçin soruyorsun? Sen polis misin? Sen güneşsin, dedi.

Hayret içinde güneş,

— Sen benimle alay mı ediyorsun, dedi.

— Evet, seninle alay ediyorum. Çünkü hizmetçinmişim gibi benimle konuşuyorsun.

Güneş hiddetle:

— Seni çok pişman edeceğim çocuk. Akşam batacağım, sabah tekrar doğmayacağım. Karanlık kalıcı olacak, sabah tekrar olmayacak.

Randa güldü ve güneşe şöyle dedi:

— Sende benim gibi okula gitseydin şu an söylediğin şeyleri söylemezdin. Doğru, sen akşam olunca batacaksın ancak sabah olunca doğmak zorundasın. Beni tehdit ettiğin şeyleri gerçekleştirmen mümkün değil.

Güneşin öfkesi dindi. Öfkenin yerini gizli bir sevinç aldı. Daha da ötesi küçük kız çocuklarının kandırılmayacaklarını anladı.

22

Annesi hasta olan komşularını ziyaret edeceğini söyleyince Randa'nın benzi sarardı. Ancak önemsemez göründü. Annesine yalvaran bir ses tonuyla:

— Beni de götür, dedi.

Annesi:

— Yoksa evde yalnız kalmaktan korkuyor musun? Sakın korktuğunu söyleme artık sen büyüdün.

Randa:

— Ben korkak değilim. Hem neden korkacaktım ki?

Annesi gülümsedi.

— Fazla durmayacağım. Sadece birkaç dakika.

Annesi evden ayrıldı. Randa eline bir dergi aldı ve içindeki renkli fotoğraflara bakmaya başladı.

Ansızın "Randa, Randa" diye bir ses çaldı kulağına. Korku içinde etrafını araştırdı, hiç kimseyi göremedi. Korkusu arttı. O ses ikinci kez daha yüksek ve kınayıcı bir ifadeyle "Niçin cevap vermiyorsun? Benimle konuşmak istemiyor musun?" diye ünledi.

Randa:

— O konuşan kim?

— Konuşan benim.

Randa sağına soluna baktı. Oda bomboştu. Aynı ses:

— Ben buradayım. Pencereye bak, dedi.

Randa pencereye baktı. Pencerenin kenarında bir karga duruyordu. Randa bağırarak:

— Sen mi konuştun, dedi.

Karga:

— Ne oldu? Bu acayip bir şey mi? Evet, ben konuştum.

Randa.

— Bildiğim kadarıyla kargalar "gak, gak" tan başka bir şey söyleyemezler.

— Biz kargalar avlanmak için çıkan büyüklerle kafa bulmak için sadece "gak, gak" deriz. Ancak bize eziyet etmeyen küçük çocuklarla konuşmayı çok severiz.

Tam o sırada annesi hasta komşularının evinden döndü. Eve girince karga onu gördü ve:

— Gak, gak, dedi.

Uzaklara uçtu. Randa uzun süre güldü. Annesi ona niçin güldüğünü sorunca sustu.

23

Randa ısrarla çalan kapının zilini işitti. Odalardan birini süpüren annesi bağırdı:

— Randa, git hemen kapıyı aç!

Randa koştu kapıyı açtı. Eski püskü elbise giyinmiş ihtiyar bir dilenci kapıda duruyordu. Elini uzattı, titreyen bir sesle şöyle dedi:

— Allah'ın size verdiklerinden bana verin.

İçeriden annesinin sesi geldi:

— Gelen kim Randa?

Randa bağırdı:

— Dilenci.

Anne:

— Ne istiyor?

- Annem ne istediğini soruyor.
- Açım. Bir parça ekmek.
- Anne! Dilenci aç olduğunu söylüyor. Bir parça ekmek istiyor.

Randa, donmuş kalmış, korkudan titreyerek dilenciye bakıyordu. Ta ki annesi elinde bir parça ekmekle geldi. Ekmeği dilenciye uzattı. Dilenci hürmetle ekmeği aldı, onu dudaklarına götürdü, öptü, anlaşılmaz kelimeler terennüm ederek teşekkür etti. Ağır adımlarla kapıdan uzaklaştı.

Anne kapıyı kapattı.

Randa:

- Anne! Dilenci ekmeği niçin öptü?
- Ekmeği çok sevdiği için.
- Bu derecede niçin seviyor ki?

Annesi tebessüm ederek cevap verdi:

- Ekmek olmasaydı insanlar açlıktan ölürlardı.

Annesi süpürdüğü odaya döndü. Randa mutfığa yöneldi. Bir ekmek parçası aldı. Onu öptü. O anda ürperdi. Kalbi, sanki kapısı, pencereleri olmayan betondan yapılmış küçük bir odaya mahpus kuşun kanadı gibiydi.

24

Randa yüksek, tek düze bir ses tonuyla derslerini okuyordu. Annesi bir elbiseyi yamamakla meşguldü. Ansızın odada uçan beyaz bir kelebek Randa'nın dikkatini çekti. Okumayı bıraktı. Mutlulukla annesine "Anne, bak bembeyaz bir kelebek, ne kadar da güzel!" Annesi kafasını kaldırmadan "Baharın gelişinin müjdecisi" dedi.

Randa derslerini okumaya tekrar başladı. Ancak okuduklarını anlamıyordu. Ağaçlarla, çiçeklerle dolu, mavi semasında kırmızı, beyaz, yeşil, sarı keleklerin uçtuğu tarlalarda koşuyordu.

Beyaz bir atın çektiği bembeyaz bir araba Randa'ya doğru gelip yanında durdu. Arabadan bir adam indi. Randa'ya "Ben ilkbaharım" dedi.

Randa;

- Okul kitaplarımın anlattığı sen misin?

Adam;

- Evet, ben ilkbaharım.

Randa ismini defterine yazmasını ondan rica etti. Bahar Randa'nın isteğini kabul etti. Ancak ismini yazmayı bilmiyordu. Onun defterine ağaçlar, çiçekler, serçeler ve güneş çizmekle yetindi.

25

Randa arkadaşlarından birine;

- Büyüyünce bulut olacağım, oradan oraya gezeceğim.

- Ama ben rüzgar olacağım. Seni kendi isteğim yere sürükleyeceğim.
 - Bulut olmayacağım, yıldız olacağım.
 - Ancak yıldız gündüzleri kaybolacak.
 - Gül olacağım.
 - Eller seni bir kaba koymak için koparacaklar.
 - Bülbül olacağım.
 - Avcılar seni yakalayacak, seni satacak ve sen bir kafese hapsolunacaksın.
- Randa hayretler içerisinde düşündü ve kesin bir ifade ile şöyle dedi:
- Büyüyünce ismi Randa olan küçük bir kız olacağım.

26

Oyuncak bebeği Randa'ya, nerede gizli olduğunu bildiği hazinelerin hikâyesini anlatırken o neredeyse uyumak üzereydi. Randa bebeğinden kendisini oraya götürmesini rica etti. Ancak uyku çok güçlüydü ve onu bebeğinden alıp uzak yerlere götürüyordu.

Sabah uyanınca hazineler konusunda oyuncak bebeğinin söylediklerini hatırladı. Tekrar sormak için koştu. Bebeği susuyordu. Randa çok kızdı. Olanları annesine anlattı. Annesi; "Yalan söylüyor. Eğer hazinelerin yerini bilseydi yeni elbiseler, arabalar alırdı. Bizimle yaşamaya razı olmazdı." dedi.

Gece oldu. Randa uyumaya çalışarak gözlerini kapadı. Bebeğinin hazineler hakkında konuştuğunu duydu. Tebessüm etti. Hazinelerden uzakta derin bir uykuya daldı.

27

Randa hayranlıkla, masmavi gökyüzünde süzülen uçağa kayboluncaya kadar baktı. Sırtını bir duvara yasladı. Gözlerini kapadı. Siyah ata binmiş bir kral çıkageldi. Randa'ya "Çok susadım" dedi. Randa krala soğuk su ikram etti. Kral kanıncaya kadar içti. Sonra Randa'ya "Hayatımı kurtardın. Dile ben—den ne dilersen" dedi.

Randa tereddütsüz "Uçmak istiyorum" dedi. Kral emirler yağdırdı. Ülke—nin bilginleri kralın emirlerini yerine getirmek için çabaladılar. İki güzel kanat yaptılar. Kral kanatları, "Artık dilediğin yere uç" diyerek Randa'ya verdi.

Randa, kırlangıç, serçe, uçak gibi uçmaya başladı. Ancak annesinin ısrarlı sesini işitti. Gözlerini açtı. Bir duvara yapışık duruyordu. Üzüntü içinde, susayan kralın gelmesini bekledi.

28

Randa, kalabalık bir caddede yürüyordu. Kaldırıma yakın duran bir eşek gördü. Sırtında odun yüklü ağır yığınlar vardı. Durdu ve sordu:

- Sen eşek misin?

Öfke dolu bir sesle eşek:

— Evet, ben bir eşeğim. Benim bir ceylan ya da karatavuk olduğumu söyleyip seni kim aldattı.

Randa:

— Sen ne yersin?

— Mükellef bir kahvaltı, öğle yemeğinde iyi pişirilmiş et. Akşamları da doktorumun tavsiyesi üzere hiç bir şey yemem.

— Nerede uyursun?

— Beş yıldızlı otellerde.

— Sen ne kadar da kötü ahlaklı bir eşeksin! Ben seni eğitmek için sorular soruyorum. Sen ise benimle alay ederek cevap veriyorsun!

Eşek umarsızca:

— Sırtımdaki şu ağır yükleri sırtına koy, sonra da benim cevaplarımdan daha güzelleriyle cevap ver, dedi.

Randa sustu. Bu olaydan sonra bir gün çocuğun biri Randa'ya kötü sözler söyledi, onunla alay etti, eşeğe benzediğini söyledi. Randa kızmadı, karşısındakini şaşkınlığa düşürecek biçimde güldü.

29

Randa uykusunda ağaçlarla dolu bir bahçede koşuyordu. Ansızın kendisini takip eden kocaman beyaz bir kuş dikkatini çekti. Çok korktu. Kuştan kurtulmaya çalıştı. Ancak kuş süzüldü. Onu yakalayarak kaldırdı ve uçtu. Randa gözyaşları içinde "Anne! Baba!" diye bağıırıyordu. Beyaz kuş ona "Korkma!" dedi.

Beyaz kuş uçmaya devam etti. Kar renginde bembeyaz kuşların oturduğu, evleri de beyaz bir şehre vardılar. Randa orada hiçbir insan göremedi.

Kuş yere indi. Randa'ya; "Şimdi mutlu yaşayacaksın. Okul yok, öğretmenler yok, dersler yok, emirler yağdıran anneler yok." dedi.

Randa sevindi. Ancak annesini, evini, mahallesini, arkadaşlarını, okulunu hatırlayınca iç geçirerek ağlamaya başladı. Beyaz evler, bembeyaz kuşlar gözüne sanki korkutucu kabirlermiş gibi göründü.

Daldığı uykudan uyanmak için çabaladı. Güne hâlâ gece hakimdi. Gözyaşlarını sildi. Mahallesinde koşmak, içeriden gelecek öfkeli, kınayan sesleri duymak hevesiyle kapıları çalıp kaçmak için sabahın hemen olmasını arzuladı.

30

Randa bütün kelimeleri tanıyordu. Ancak "n e h i r" kelimesini çok seviyordu. Bir gün coşkulu bir ses ardı ardına "N...H...R" harflerini tekrar ediyordu.

Üç harf buluştu. Yıldızlardan, ağaçlardan, yağmurlar altında koşan küçük kızlardan, kırmızı elmalardan, kedilerden, serçelerden, altından nehirler oluştu.

İnsanlar altın nehrine koştular. Birbirlerine girdiler. Tartıştılar. Her biri daha çok altın almayı istiyorlardı. Randa öfkelen-di. Benizleri sarı, bedenleri zayıf çocukların kendisine doğru koşuşturdu-ğu, içinde ekmeklerin aktığı bir nehir düşledi. Randanın öfkesi dindi. "Nehir" kelimesini daha da çok sevdi.

31

Randa gözlerini kapadı. Karanlık bir gece çöktü. Sonra gözlerini açtı. Gü- nesli bir gün parıldadı.

Randa sevinçle güldü. İşte artık çok güçlüydü. Geceyle gündüz karşı gel- meden emirlerine itaat ediyorlardı.

32

Annesi kendisine ağaçtan yapılmış küçük bir ceylan heykeli alınca Randa çok sevindi. Eve dönünce odasına koştı. Tahta ceylanını masanın üzerine koydu.

Tahta ceylan:

— Penceredeki perdeyi aç. Ben güneşsiz ve havasız yaşayamam, dedi.

Randa korkuyla bağırdı: "Bu da ne? Tahtadan yapılmış bir ceylan mı ko- nuşuyor!"

Tahta ceylan: "Avcılar beni öldürüp etimi yemesinler diye tahtadan bir ceylan olmaya mecburdum. Hiç kimse tahta bir ceylanı yemez."

Randa tahta ceylanın aklına hayran kaldı. O andan itibaren tahtadan yapılan her şeyin ölümden kaçtığını, ölümden kurtulmak için aklını kullandığını gördü.

33

Kedi miyavlar ve Randa'ya "Yemek vaktim geldi. Çok açım" der.

Randa:

— Ne yemek istersiniz?

— Yiyebilecek herhangi bir şey. Bir parça ekmeği tercih ederim.

— Sana hemen bir parça ekmek getireceğim.

— Hayır. Hayır. Bir dakika. Ekmek istemiyorum. Onu çiğnemek ve haz- metmek zor. Ben biraz süt istiyorum.

— Sana sütle dolu bir tas getireceğim.

— Süt çok lezzetlidir. Ancak peynir daha güzel olur zannederim.

— Kocaman bir peynir dilimine kavuşacaksın.

— Yok. Yok. Şüphesiz et vücuda peynirden daha çok yarar sağlar.

— Senin için annemden azar işiteceğim ama olsun taze etten birazını se- nin için aşırının.

— Benim için kendini kurban etmeye hazırsan senden yemek, birazcık ol- sun teselli bulmak için diri bir serçe ya da fare istiyorum.

Sabrı tükenen Randa bağırdı:

— Çabuk uzaklaş benden. Yoksa seni döverim. Ben, senin annen değilim. Ne kadar ağlarsan ağla, ne kadar inlersen inle sana azıcık bile olsa yemek vermeyeceğim.

Kedi sustu. Sonra kısık, mütevazı bir ses tonuyla;

— Küçük bir parça ekmek de olsa bana yeter. Kuru dahi olsa homurdanmam, dedi.

Randa bir parça ekmek getirdi. Ekmeği kediye attı. Kedi sevinçle, hasretle ekmeği yakaladı. Randa hayretler içinde ona bakarken birden bire iştahla ekmeği yemeğe başladı. O anda sebebini bilmeksizin kendisini öğretmeninden önemli bir dersi dinlemek için susmuş, okulundaymış gibi hissetti.

34

Yemek pişirmekle meşgul olan annesine Randa:

— Anne! Kapının önünde birazcık duracağım, dedi.

Annesi: "Git. Ama evin önünden sakın uzaklaşma" dedi.

Randa kapının önünde durdu. Geleni geçeni seyretti. Halim selim, esmer, küçük bir çocuk yaklaştı. "Haydi gel. Benimle oyna." dedi. Randa onu süzdü. Boyu kısa görünüyordu.

— Ben seni tanımıyorum. Niçin benimle konuşuyorsun?

Çocuk daraldı, bunaldı. Yüzü kızardı. Gitmek istedi. Randa:

— İsmi ne?

Yüzünde gülücükler beliren çocuk:

— Ahmet, dedi.

— Benim ismim de Randa.

Çocuk:

— Ablamın ismi Selma.

— Benim kardeşim yok.

Çocuk oflayarak şöyle dedi.

— Benim kardeşim o kadar çok ki, isimlerini tam olarak bilmiyorum bile.

Randa garip bir acı hissetti. Çocuğun yanından ayrıldı. Eve döndü. Evin bahçesindeyken bile o garip hüznün devam etti.

Limon ağacı Randa'ya seslendi.

— Ben senin kız kardeşin olacağım.

Serçe:

— Ben de erkek kardeşin olacağım, dedi.

Kış, sonbahar, ilkbahar ve yaz; "Biz senin kardeşleriniz." dediler.

Ancak Randa daha önce hiç tatmadığı o dayanılmaz, garip hüznün tesiri altındaydı.

35

Randa kurşun kalemmini eline aldı. Bildiği harfleri tam da beyaz sayfaya yazmak üzereydi.

Beyaz sayfa:

— Beni karalamasınız, beyaz olarak bıraksanız!

Randa:

— Bu acayip istek de ne?

Kurşun kalem:

— Ona soru sormaya gerek yok. İsteğim şeyi yazabilirim ben. O, buna engel olamaz.

Beyaz sayfa:

— Ben senin gibi mecnun bir kalemle konuşmuyorum ki.

Kurşun kalem.

— Kesinlikle kıyamet yaklaştı, ahir zaman geldi. Ben o kadar yaşadım sonunda benimle alay eden, beni deli olmakla itham eden şaşkın bir kâğıt işittim.

Beyaz sayfa:

— Ben mi şaşkınım? Eski bir tahtadan yapılmış kalem, sen mi bana sövüyorsun?!

Kurşun kalem:

— Ne yani, sen altından ya da gümüşten mi yapıldın!

Randa bıkkınlık dolu bir sesle şöyle dedi:

— Yeter artık. Siz ne gevezeymişsiniz!

Randa kurşun kalemi beyaz sayfanın üzerine attı. Beyaz sayfa:

— Beni dövmeye cesaret edebilir misin? Seni nasıl terbiye edeceğimi bilen bir kişiye seni şikayet edeceğim.

Kurşun kalem:

— Beni terbiye edecek güce sahip olan da kimmiş?

Beyaz sayfa:

— Dostum kalemtıraşı unuttun mu? O merhamet etmeden seni yiyecek.

Korku içindeki kurşun kalem şöyle dedi:

— Şurada iki dost gibi tartışıyoruz. Bu öfke, bu tehdit niye? Arkadaşlarına böyle mi davranırsın? Birlikte geçirdiğimiz güzel günleri yoksa unuttun mu?

Beyaz sayfa:

— Beni kızdırmak istemiyorsan özel işlerime karışma.

Kurşun kalem sustu. Randa tekrar eline kalemi aldı. Beyaz sayfaya sordu:

— Niçin üzerine bir şey yazmamı istemiyorsun?

— Hayatım boyunca tek hayalim dünyanın dört bir yanını dolaşan bir turist olmak.

— Hayalini nasıl gerçekleştireceksin? Bu ulaşılması zor bir hayal.

— Hayır, hayır. Sen bu arzunun gerçekleşmesini kolaylıkla sağlayacaksın. Şayet ben uzak bir ülkeye gidecek mektup olursam bir çok ülkeyi gezme, uçaklara ve taşıtlara binme fırsatı bulabileceğim.

— Düşüncen güzel. Ancak bir şeyi unutuyorsun; henüz ben mektup yazacak kadar kelime bilmiyorum.

— Ben çok bekledim. Eğer sen çabucak yeni kelimeler öğreneceğine söz verirsen biraz daha bekleyebilirim.

Randa en kısa sürede daha çok kelime ezberlemek için bütün gücünü harcayacağına söz verdi. Ancak günler sonra odasına dönünce beyaz sayfayı masanın üzerinde bulamadı. Açık olan pencereye baktı. Güçlü bir rüzgar esiyordu. Randa üzüldü. Çünkü beyaz sayfa sabredememişti. Veda bile etmeden tek başına yolculuğa çıkmıştı.

36

Randa gece annesinin eline tutunmuş yürüyordu. Ara sıra yukarılara bakıyordu. Üzerlerinde ayı gördü. Kendilerini takip ettiği zannına kapıldı.

Ayın kendisini takip ettiğini söyleyince annesi "Ayın seni takip ettiğini zannediyorsun. Yanılıyorsun." dedi. Randa annesine baktı. Kesinlikle emindi; ay annesini çok seviyordu ve doğduğu her gece annesinden uzak duramıyordu.

37

Randa mızımızlanarak annesine "Evde oturmaktan sıkıldım." dedi. Annesi "Dedeni ziyaret edeceğiz. Ne dersin?"

Randa dedesinin oturduğu evin geniş bahçesini hayal etti. Annesinin tek lifini hemencecik kabul etti. Ancak Randa'nın annesi ona, "Dedeni gördüğünde elini öpeceğine dair söz vermen gerekir." dedi.

Randa anlaşılmasız sözler mırıldandı. Annesi "Dedenin elini öpme konusunda direnirsen seni beraberimde götürmeyeceğim" dedi.

Randa biraz düşündü ve başını öne eğerek "Elini öpeceğim" dedi.

Randa annesiyle birlikte dedesinin evine gitti. Dedesini görünce ona olan sevgisi sebebiyle kalbi hızla çarpmaya başladı ama olduğu yerde dona kaldı. Annesi ona sessizce ve azarlar bir tonda "Bana yalan mı söyledin! Yoksa dedeni sevmiyor musun?" dedi. Randa; "Dedemi çok seviyorum. Ama elini öpmeyeceğim!" dedi.

Annesi acı acı gülümsedi. Kızının şu an konuştuğu gibi kendisinin de konuştuğu günleri hatırladı. Sonra büyüyünce kafasını eğdiğini, nice eller öptüğünü anımsadı. Randa'nın boynuna sarılmayı ve ona "Hiç kimsenin elini öpme!" demek istedi.

Ancak annesi hareket etmedi. Hiçbir istasyonda durmayan hızlı bir trenin sesini taklit ederek evin bahçesinde koşan Randa'ya canı sıkkın bakarak olduğu yerde durdu.

38

Randa bir süre kulağını yere dayadı. Esrarengiz, meçhul bir dille şarkılar okuyan tatlı sesler işitti. Bir gün Randa kulağını yere dayamış duruyordu. Annesi onu gördü. Merakla sordu:

- Ne yapıyorsun?
- Dinliyorum.
- Ne dinliyorsun?
- Çok güzel bir şarkı.

Annesi şaşkınlık içinde şöyle dedi:

- Bu saçma hikâye de ne? İnsanların senin için "Randa delirmiş" demelerini mi istiyorsun? Yeryüzü sadece toprak ve taştan ibaret.

İlerleyen günlerde Randa yerin bağrından yükselen, güzel şarkılar terennüm eden tatlı sesleri işitemedi. Çünkü yer, sadece taş ve toprak olmuştı.

39

Caddede duran Randa gözlerini kapayamadı, ağlayamadı ve bağıramadı. Dalından koparmak için ısrarla esen rüzgarın önünde inatla mücadele eden sarı bir yaprak gibi titremekle yetindi. Yardım çığlıkları atan güzel bir kadının üzerine çullanan adama gözlerini dikti. Adam kadını yere attı. Bir bıçak çıkardı. Bıçağı kadının boynuna dayadı. Sanki bıçak kendi kalbine batıyormuş gibi uzun, sert bir çığlık attı. Sonra kalktı, eli ve elbiseleri kana bulanmıştı, ayakta durdu. Önemsemez bir tavırla bıçağı uzağa fırlattı. Eliyle ölen kadına işaret etti. Övünerek insanlara şunu söyledi.

- İşte, bu benim kız kardeşim. Onu boğazladım. Namusumu temizledim." O anda Randa gözden kayboldu.!

1931 yılında Şam'da doğdu. İlköğrenimini Şam'da tamamladıktan sonra eğitimine devam etmedi. Bir çok işte çalıştı. Gazetecilik yaptı. *Marife* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. *el-Mevkifu'l-Edebi* ile -çocuklar için çıkarılan- *Usame* dergilerinin halen yazı işleri müdürlüğünü yapmaktadır. Arap Yazarlar Birliği başkan yardımcısıdır. 1981 yılından bu yana İngiltere'de yaşamaktadır. Eserleri: Beyaz Atın Kışnemesi (1960), Gök gürültüsü (1970), Nehirler Neden Sustu? (1973), Onuncu Günde Kaplanlar (1978), Nuh'un Seslenişi (1994), Güleceğiz (1998)...

H E C E Ö Y K Ü

ŞEZA BARGUS*

Türkçesi: İbrahim Demirci

ŞEZA BARGUS'TAN DÖRT KIPKISA ÖYKÜ

BARIŞ

Ye'cüc ve me'cüc şehri işgal ettiğinde hepimiz kaçıyoruz. Ama biri var işte, ellerini sıkıyor onların ve iki paraya bir köyü ve bir atı parçalayıp sunuyor onlara.

15.10.1997

ÇATLAMA

O şehirde kapıların tuhaf bir özelliği var.

İçlerinden biri, anahtarı kapıya soktuğunda iki kişiye bölünüyor; biri dışarıda kalıyor, öteki içeri giriyor.

8.11.1997

OYUN

Dişi olmak üzere yaratılan, kadın olmaya zorlanan, anne olmayı arzulayan, seven ve sevilen bir varlık olmayı düşleyen, erkek rolünü oynamayı reddeden beni yapımcılar, başarısız oyuncu sınıfına soktular.

19.01.1998

DÜŞ YASAK

Anlatıcı dedi ki: Efendiler, azizler!

Adamlar sabah uyandıklarında, o gün öteki günler gibi, o saat öteki saatler gibi değildi. Kendilerini sigaraları ve bastonlarıyla oynar buldular, kapıları su yolu olmuştu, döşeklerinde sadece kendileri kalmıştı.

Boşluğa çıktılar. Horozların ibikleri sarkıktı. Erkek hayvanların renkleri bozarmıştı. Yaşlı erkekler, kürklerinin içinde bakınıyorlar, gizli hıçkırıkları

H E C E Ö Y K Ü

yükselip alçalıyor. Patikada güzel ayakların ve küçük ayakların izleri. Sorular, konuştular, sıkıldılar.

Yaşlılardan biri onları gün doğarken gördüğünü söyledi. Kafieler hâlinde neşeyle yürümüşler, kuşaklarını kuşanmışlar, sopalarını kaldırmışlar, bıyıklarını burmuşlar, çeşitli yönere dağılmışlar ve güçsüzleri, korkakları, akıllıları büyük yangına beklemişler. Akşam olup karanlık eteklerinden çekince, değneklerinin yol gösterdiği erkekler, gölgeler gibi, kemerleri çözüktü, bıyıkları sarkık, ayakları ağır bir yenilgiyle zincirlenmiş.

Bekleyenlerin ağızlarını bıçak açmamış, tek soru sormamışlar, sanki herkes soruyu da biliyormuş, yanıtı da. Suskun suskun evlerine girmişler, kimse kapısını kilitlememiş.

Sabahleyin, içlerinden hiçbirini, düşünüy kimseye anlatmaya cesaret edememiş. Her biri sanıyormuş ki, o düşünüy gören yalnızca kendisidir.!

1958'de Deyrizor'da doğdu. Öykü ve Roman Derneği üyesi.

Eserleri: Tablo (Şam, 1996), Taşralı Eski Bir Duvarı Tablolar (Şam, 1996), Ayrıntılar (Şam, 2000)

YASİN RİFÂİYYE*

Türkçesi: Eyyüp Tanrıverdi

TOPRAK

nefes almakta güçlük çekiyordu.

Ağzını açtı, biraz hava almaya çalıştı. Neredeyse boğulmak üzere. Elini oynatmaya çalıştı ama başaramadı. Göğsünün üzerinde bir kaya var sanki. Bütün gücüyle kımıldamak için uğraştı ama olmadı. Sıkı bir şekilde bağlanmış sanki çepeçevre. İlk anda bir kabus yaşıyormuş gibi geldi kendisine. Bir süre uykuda olduğuna inandırmaya çalıştı kendini, bunun kötü bir rüya olduğuna, göğsünün üzerinden çekip gideceğine, hemen şimdi, bir dakika sonra, birkaç dakika sonra.

Gözlerini güçlkle açtı. Zifiri karanlık. Başını kaldırmak için kendini topladı. Bütün gücünü kullandı. Alnı sert bir kayaya çarptı. Ne oldu? Nerede şimdi? Mezarda olduğunu anımsayınca bu düşünce onu tüketti. Ölmüş müydü? Kendisi farkında olmadan mı ölmüştü? Sonra da toprağa gömülmüştü. Ha işte uyanıyor. Bağırarak istedi. Ama sesi solgun ve cılız çıktı ancak. Soluğu daralmaya başladı. Toprak. Taze toprak kokusu kuvvetlice burun kıllarını okşuyor. Mezarda. Evet kendisi bir mezarda. Soluğu gittikçe daha çok daralıyor. Hareket etmeye çabılıyor. Zihni kendine geliyor, korkunç bir güçle, bütün gücünü sarf ediyor, çukurdan çıkmaya uğraşıyor. Evet bu bir çukur. Ama çevresindeki her şey kapalı, olabildiğince kendisine yapışmış hâlde. Yalnız olduğunu fark etti. İlk defa bu korkunç duyguyu hissediyordu. Yalnız. Herkes onu bırakıp gitmiş, onun ölmediğini bilmeksizin.

Hayatının son anlarını hatırlamaya çalıştı. Neredeydi acaba? Ama hafızası hiç de yardım etmedi. Belki de uzun zamandan beri ölmüştü. Yıllardan beri. Hatta asırlardan beri. Bilmiyordu. Peki şimdi nasıl oldu da uyandı? Nasıl?

Bir dakika daha geçti, hâlâ uğraşıyordu. Parmak tırnaklarının büyük bir güçle uzadığını hissetti. Kolları iki demir parçası kesildi ve çevresindeki toprağı eşmeye koyuldu. Ama sessizlik, suskunluk ve karanlık onu kuşatmaya devam etti.

Sonunda, bütün güçleri gevşemeye başladı.

Teslim oldu. Bir damla gözyaşı gözlerinde, iki damla, sıcaklığını hissetti gözlerinin içinde ve hayat çekilmeye başladı bedeninden. Elleriyle çıplak bedenine dokundu. Gerçekten çıplaktı bedeni. Öyleyse ölmüş olmalıydı. Belki de bir baygınlık geçiriyordu. İnsanlar da öldüğünü düşünerek onu gömmüşlerdi. Hemen de bir hadis geliverdi aklına: ölülerinizi bekletmeden gömünüz şeklinde. Niçin? Nice ölülerin başına gelmiştir şu anda onun başına gelenler.

Derin bir üzüntü hissetti. Hayat güzeldi. Yaşamayı çok seviyordu. İnsanları seviyordu. Hanımını seviyordu, çocuklarını. Hayatı bütünüyle bir sevgi yolculuğu gibiydi. Hâlâ çok vakti olduğuna inanırdı. Henüz kırkına bile varmamıştı. Babası hâlâ yaşıyordu. Annesi de sağdı. Bütün sevdikleri hâlâ yaşıyordu. Neden kendisi! Neden sadece o!

Şimdi boğulmak üzere. İşte boynunda ter taneleri iri iri. Ağzında toprak, dilinde ve burnunda. Toprak, boğazında, ciğerlerinde, kanında. Toprak etinde ve kemiklerinde.

Bu karmaşık hislerin zirvesindeydi, bağırarak istedi: Topraktan toprağa! Ne kadar da inançlı biriydi. Namazını kılardı, iyilikler yapardı, kimseye zararı yoktu, zayıflara, düşkünlere yardım ederdi.

Bir dakika sonra.

Son bir defa çırpınıyor, belki bir duyan olur, bir yolcu, hatta mezarıcı. Başka bir ölü de tıpkı onun gibi bağırıyor. Birazcık doğrulmaya çalıştı. İki eliyle çevresinde ne varsa vurmaya başladı, tavan, duvarlar, yer. Hiddetle bağır-
dığı da oldu şiddetle, acı acı.

Fısıldadı: Biz Allah'tan geldik ve elbette yine O'na döneceğiz.

Bedeninin her zerresi ter atıyordu, kan fışkırıyordu. Soluğu daralıyor. Kalbi şiddetle çarpıyor. Çarpıntı hızlanıyor, davul gibi vuruyor, parçalanırcasına. Sonunda.

Yeniden yığıldı adam.

Adamın biri bir ayağını tekmeledi, diğer ayağını bir diğeri.

Biri şöyle dedi: ölmüş.

Diğeri de:

Çırpındı açgözlü bir şekilde.

Üçüncü de şöyle dedi:

Hayata çok bağlıydı.

Peşinden bir kahkaha attı, sonra da diğerleri, uzun uzun.

Biri haydi dedi.

Adamlar yaklaştılar çıplak cesede ve yüklendiler onu. Aldılar bodrumdan çıkarıp göturdüler, beklemekte olan bir aracın bagajına attılar. Sonra onlar da bindiler arabaya.

İçlerinden biri şoföre seslendi:

— Mezarlığa.!

Beyrut

1934 Dımaşk doğumlu.1958'de ilk öyküsü yayınlandı. Arap Yazarlar Birliği üyesi. Kısa öykünün en zor edebi tür olduğuna, uzun ve çetin uğraş gerektirdiğine inanır. Yayınlamış eserleri: *el-Huzn fi külli mekân*, öykü koleksiyonu, Dımaşk 1960; *Cirâh*, mensur şiirler, Dımaşk 1961; *el-Âlem yagriku*, öykü koleksiyonu, Beyrut 1974; *Lugatu'l-hubb*, mensur şiirler, Beyrut 1976.

HÜSEYİN AVNİ CİNOZOĞLU

İKİ SAATLİ MABET

Çocukken gözlerimin eriştiği ufuklar arasında sandığım küçük bir dünyaydı dünya, o kadar. Sıradağların masal devleri gibi yükseldiği sınırsız denizlerin, çok ışıklı şehirlerin git gide büyüdüğü, büyük dünyaya alışırken çocukluğum da geride kaldı.

O zamanlar, bir kasaba görünümündeki şehrimizin dışında, bir tepenin eteklerine yaslanan mahallemiz; 'Bir mümin öldüğünde ağladığımız' bir mahalleydi. Bu ağıt imgesinin dışında dostluk, vefa, sevgi, yardımlaşma, daha çok bayram günlerinin ölçülü sevinçleri, çocuk kalplerimizdeki saf ahiret inancıyla daha da güzelleşirdi. Oradan uzaklaştıkça bir rüyayı yitirdiğimizi anlamakta gecikmedim. Bir zamanlar, teravih namazının kılındığı ahşap evimizde, namaz sonrası bir tepside çay servisi yapan ablamın sevinçli yüzü, tombala oynarken "Birinci çinko!" "Tombala!" diyen heyecanlı sesler, yıllar önce dinlediğim bir masal gibi sislerin ardında kaldı. Beni o masalsı dünyaya götürecek yollar da kapandı. Huzurlu anlarımıza tanık eski evimiz, hem fiziksel anlamda hem de sonraki kötü hatıralarıyla şimdi "Metruk bir ev." Harabelerin tılsımlı, definelelerin harabelerde gizli olduğu inancı da boş inançtan başka bir şey değil. Bağlar mahallesindeki kötü anılar yüzünden metruk eski evimiz.

Rilke: *"Ama en unutulmayacak olan, duvarlardı bizzat. Odaların kökleşmiş hayatı çiğnenememişti, hâlâ yaşıyordu; o arta kalmış çivilerde tutunuyordu; bir el genişliğindeki döşeme artıkları üstünde duruyordu. Birazcık ev hâli kalmış köşe artıkları altına sinmişti. Yıldan yıla, azar, azar rengini değiştirdiği boyalara da yapışık olduğu görülüyordu: Maviden bozduğu limonküsünde, yeşilden bozduğu gride, sarıdan bozduğu çürük, kart, bayat beyazda. Ama aynaların, resimlerin ve dolapların arkasında kalmış da o daha az bozulmuş yerlerde de bulunuyordu; çünkü bunların etraflarını çevirmiş ve örümcekler ve tozlar hâlinde, şimdi cırlıçıplak olan bu kuytu yerlere de girmişti. Her duvar sıyrığında, duvar kâğıtlarının alt kenarlarındaki nemli kâbartılarda duruyor ve yırtıklarında sallanıyordu ve uzun zaman önce meydana gelmiş iğrenç lekelerden sızıyordu. Ve bu harap ara duvarların enkazıyla çerçevesi, evvelce mavi, yeşil, sarı duvarlarda, bu hayatların havası; henüz hiçbir rüzgârın dağıtmadığı katı, uyusuk, bozuk havası; bir çıkıntı gibi duruyordu. Burada öğle yemekleri ve hastalıklar ve boşalan soluklar ve yılanmış duvarlar ve koltuk altlarına sızan ve esvapları ağırlaştıran terler ve ağızlar-*

dan dökülen yavan kokular ve tahammür etmiş ayaklardan çıkan keskin kokular duruyordu... Sidiğin keskin kokusu ve isin yanık kokusu ve donuk patates buharları ve bayatlamış yağların ağır, kaygan dumanları duruyordu. Bakımsız bebelerin ağır, uzun kokusu ve okul çocuklarındaki korkuların kokusu ve ergen oğlanların yataklarından sızan hararet oradaydı."

Liseyi bitirdim. Hayallerimin ufkunda İstanbul görünüyordu. Üniversiteyi kazanınca İstanbul, hikâyemi anlatmak için beni çağırırdı. Orada beni, talih açıklığı yükseltecek işaretler gizliydi.

Yıllar geçti. Beyazıt'taki taş sütunları, geniş amfileri ve iki saatli kemerli kapısıyla anıtsal bir yapı olan İstanbul Üniversitesi, ilk gördüğümde esinlediği bir mabet izlenimini şimdi daha yoğun biçimde hissettiriyor. Bu hissedişte dostsuz, arkadaşsız geçen kayıp yılların ruhumda oluşan garip kederleri saklı.

O mabette, ücralarda gizlediğim yalnızlığı; kalabalıklar, marşlar, dostluklar eşliğinde bir sığınak arıyordum. Çok geçmedi, devrimci saflarda yerimi aldım. Okudukça, dünyaya ve hayata dair öğrendiğim gerçekler... Koyu bir tortu hâlinde bir kin duygusu çöküyordu içime. İşçi babamın, iş kazasında ölen amcamın, hayatında gün görmeyen bahtsız Türkmen anamın, yoksul akrabalarımın intikamını, bizleri parya gibi gören kurulu siyasal düzenden almak için gelecekteki ihtilâlin devrimci önderlerinden olma hayali... Bu doğru muydu? Belki de evet, daha doğrusu yetersizlik duygusundan kurtulmak, toplumda değerli bir yer edinmek kaygısıyla bu yolu seçtim. Bir de gençlik enerjisinin güdülediği macera isteği.

Altmış sekiz kuşağı efsanesi. Deniz, Mahir... Yarım kalan öğrenimlerini tamamlamak için af yasasıyla üniversiteye dönen abilerle arkadaş olmanın heyecanı. Deniz Gezmiş'in eylem arkadaşları vardı aralarında. Onların üstünlük sergilemeyen alçak gönüllü tavırları, bu, tarih yapan insanların bizlerden farklı olmadıklarını görmek... Yıllar sonra egolarını şişirdikçe şişiren üçüncü sınıf şair, yazarların kasılmaları karşısında onların dürüst, pırıl pırıl kişilikleri üniversiteye başlayan bir genç için şaşırtıcı ve hayranlık uyandırıcı bir izlenime neden oluyordu.

Üniversiteyi süresinde, iyi dereceyle bitirdim. Beni doruklara taşıyacak kutsal bir merdiven gibi gördüğüm İstanbul'la birlikte dünya ansızın ışıklarını söndürdü. "Bozguna uğramak" cümlesi bile o düşüşümü anlatmakta yetersiz kalır. Mucize bile düştüğüm karanlık çukurdan beni kurtaramazdı.

Kuyuda bir Yusuf'tum!

Tanrı, Yusuf'unki gibi bir mucizeyi armağan ederken, düştüğüm korkuya ışığını saldı.

Bu ışığı yansıtan bir sözcük kuyumcusu oldum. Bana vaat edilen buydu; belki yalnız bu bile büyük bir şükür gerektiriyordu. Hayatta, ölümden daha büyük bir uçuruma düşmeyenler bu şükürün manasını belki anlamaz.

İstanbul'daki bir psikiyatri kliniğine yılda bir iki kez kontrollere geliyor-
dum. Bir seferinde amcamın kızı Beyhan, gündüz beni kontrole getirmişti.
Akşam yemeğinden sonra Beyhan'la, eşiyle vedalaşıp Beşiktaş Serencebey
yokuşundaki evlerinden ayrıldım.

Yokuş aşağı yürüyordum. Akşamın puslu karanlığı şehre usul usul iniyordu.
Boğaz, Üsküdar'a kadar bir ışık şehrayiniyle donanmıştı. Yıllardır hissettiğim
yantılmışnk duygusu aşırı bir hüznün sağanağına dönüşüyordu akşam vakti.

Beşiktaş vapur iskelesine geldim. Bekleme salonu kalabalık değildi. Yal-
nızlığım çoğaldı. Akşam, İstanbul'a çökerken beni de çökertiyordu.

Bir sıraya oturdum. Birden otuz yıl öncesinde kalmış bir zaman dilimine
uzanan görüntüler belleğimden hızla akmaya başladı.

Yine bir vapur iskelesindeydim. Akşamdı. Hayatın bana armağan edece-
ğini umduğum bir ikbalin arefesinde gözlerimin ışıyla şehrin ışıkları karı-
şıyordu. Özgüveni tam, genç bir hukukçuydum. Bu şehirde arkadaşlarım,
dostlarım, sevgililerim vardı. İşçi babamın emekli ikramiyesiyle alınan Eren-
köy'deki evim, beni İstanbul'a daha bir yaklaştırıyordu.

O akşam, militan bir arkadaşımın bazı kitapları ödünç almış, eve gidip
okumak için sabırsızlanıyordum. Şımarıkça bir özgüvene dayalı mağrur ruh
hâlimin şimdi yüzde birine sahip değilim. Özgüven, yerini zaman zaman be-
ni panikleten, çekingen bir ruh hâline bıraktı.

Bu akşam vapurla nereye gidebilirdim? İstanbul başka insanlar için ren-
gârenk ışıklarını yaktığı hâlde, bana bir gurbet duygusu hissettiriyordu.

Rilke: *"Ve kimseniz yoktur ve hiçbir şeyiniz yoktur, elinizde bir valiz ve
bir kitap sandığı, bir merak bile duymadan, dünyada dolaşır, durursunuz.
Hayat mı bu? Yersiz, yurtsuz, ana baba yadigârı eşyasız, köpeksiz. Hatıralar
bulunsaydı bari... Ama kimde hatıra var ki? Çocukluk olsaydı bari. Derinle-
re gömülmüş gibidir çocukluk. Bütün bunların hepsine yaklaşabilmek için ih-
tiyar olmak lâzım belki. ihtiyarlık bana güzel görünüyor"*

Bir göçebe, bir yabandım. Sadece İstanbul değil, yaşadığım şehirde bile 'ya-
ban' olduğum duygusundan kurtulamıyordum. Ama bu kaderi yaşamalıydım.

Sol kitaplar, marşlar, mitingler, militanca davranışlar, bir gece Eren-
köy'deki evimizin taranması...

Altı el ateş etmişlerdi.

Tak tak tak tak tak...

Namlunun ucundaki hedeftim. Şizofreniye yakalanınca hastalığım bir tür
savunma sağladı bana. Ülkücüler artık eski bir devrimciyle uğraşmanın ge-
reksiz olduğunu düşünüyorlardı.

On milyon nüfusu olan bir şehirde tek bir insanın hikâyesi ne kadar önem-
li? Bu koca şehir, göz kamaştıran renkliliği yanında, dehlizlerinde hayal kı-

rıklıklarını, kayıp hayatları da gizliyordu. Ama şehrin cümbüşü insanlara ölüm fikrini unutturmuş gibiydi.

Bense yıllardır daha çok ölümü ait bir dünyaya daha yakındım. Sekiz yaşımda vefat eden güzel kızımın yasını on altı yıldır ilk günkü gibi tutuyordum. Öleceğim ana kadar da kızımın yasını tutacağım. Bencilce hayatı ve dünyayı karşı almama, yaşama sevincimi yitirmem nedendi belki de...

İşte bu düşünce beni, her türlü yükten daha çok eziyordu. Keşke bir amaç, sonuna kadar dürüstlük ve içtenlikle bağlı bir dava adamı olarak hapse düşseydim. Belki orada yıllarca sabırla direnir, büyük dalgalara göğüs gererdim. Bir değer uğruna ahlâkî bir eylemde bulunduğum düşüncesi, kendime olan saygımı korumama yardımcı olurdu. Ama şimdilerde sözde devrimci, mal, mülk bakımından ikbal içinde olan kimi insanların yıkılan sosyalizmi sahiplenmekte aşırı bir gayret göstermeleri karşısında, kendimi acısızca yargıladığımı düşünüyorum.

Ayakta kalmak için verdiğim savaş, bir gerillanın verdiği uğraştan daha zahmetsiz değildi.

Hayata dahil olmak için verdiğim insanüstü mücadele... İnsanlar, kurtlar sofrasına saldıran iri, keskin ve kanlı dişleriyle vahşi, acımasızdılar. Sanki gideceğim yerlere, yollara birileri mayın döküyordu.

Bu akşam iskeleye yanaşan şehir hatları vapuruyla nereye gidecektim?

Kendi garipliğimden çok Emine'nin garipliği daha çok acı veriyordu bana. Ona kol kanat olmak için gösterdiğim sabır. Ama Emine ruhumun ikiziydi sanki. Yeryüzünde onun kadar güzel, duru, aydınlık yürekli birine rastlamadım.

Babası, Emine altı yaşındayken vefat etmiş. Annesi akıl hastasıydı. Akrabaları arasında da şizofreni yaygındı. Babası ölünce kardeşler; dayı, teyze ve yakın akrabalar arasında dağılmıştı. Bir sığıntı gibi zor yıllara katlanmıştı Emine. O mazlum, boyun eğmeye yatkın, korunaksız hâli zor yılların eseri olmalıydı. Çok güzel bir kız olmasına rağmen belki de garipliği yüzünden benimle evlendi. Dört yıl Mardin'de astsubay dayısının yanında kalmıştı. İlkokulu Mardin'de okumuştı. Doymadan kalktığı sofralar; bunu söylediğinde içim acırdı. Dört yıl boyunca diğer kardeşlerini, annesini hiç görmemiş. Bir çocuk için böylesine bir hasret dayanılır bir durum olmasa gerek. Emine'yi, okullar tatil olduğunda dahi hiç değilse bir iki kez kardeşleriyle hasret gidermeye Karabük'e getirmeyen dayısı, çok merhametsiz biri olmalı.

Benimle evlendikten iki yıl sonra şizofreniye yakalandı. On yıl boyunca bir cehennemde kapalı bir hayatın acılarıyla kuşatılmış olarak darmadağın olduk. Hastalandığında onu yalnız ben kontrol edebiliyordum. İki ayda bir, on gün süreyle hastalanıyordu. İyi olduğu zaman ev işlerini kusursuz biçimde başarıyordu. Hâlâ hayal kırıklıklarına, bozgunlara rağmen benimle evli ol-

maktan duyduğu büyük mutluluk... Davranışlarında doğal bir incelik, munislik komşular tarafından sevilmesini sağladı. Tek bir şiirimi bile merak edip okuduğunu hatırlamıyorum. Ama çoğu şairin adını biliyordu. Şair arkadaşları-
rımın "Emine abla"sıydı.

Ben; uzun boyum, omuzlar kadar inen uzun sarı saçlarım, mavi gözlerim, duygusallığım ve şairliğimden kaynaklanan inceliklerin desteklediği yakışıklılığım ile genç kızların ve kadınların ilgisine muhataptım. Bu durum hoşuma gidiyordu gitmesine de... Ama bir yandan da incelikten, derinlikten yoksun, haset duygularının tetiklediği düşmanca bir edayla, deli olduğumu imâ eden başkaları. Onların çoğunlukla beğeni düzeyleri, hafta sonlarında özel televizyonların futbol yorumcularının belirlediği bir dünyayla sınırlıydı.

Dürüstlük... Kant'ın 'Ahlak Felsefesi'ni bir anlamda ilke edindim. Şiir serüvenimde süte su karıştırmadım. Bir tek arkadaşıma, hakkımda yazmaları için ricada bulunmadım. Bir deniz feneri olduğumun farkındaydım. Ama bana dost olmayanların ellerinde ahlaksızca kullandıkları bir silâh vardı. Hamlet'in "Bir insan tabiattan ya da bahtından gelen bir kusurla damgalandı mı, ne kadar üstün nitelikleri olsa da insanların gözünden düşer." dediği gibi alnıma şizofren, deli damgası vurulmuştu. Ayrıca savunmasız biriydim, en ufak bir saldırıyı bile göğüsleme yeteneğim yoktu. Ama yine de birinci sınıf dergilerde şiir yayımlamam bir tür zırh sağlıyordu bana. Uçurum kıyısında yıkımlar, büyük acılar, savrulmalarla geçen yıllar.

Bir Albatros gibi kanatlarımda utanç ve gururu birlikte taşıdım. Artık alıdırmıyordum arkamdan konuşan, incelikten yoksun insanların basit yargılarına alnıma vurdukları damgaya... Umursamıyordum.

"Allah'ın hikmetine akıl sır ermez" diyordu Rilke... Allah gözetiyordu bizi. Bunu hissediyordum. Melekler zincir yaralarımın merhem sürmüş, zirvede uçmayı yeniden öğretmişlerdi bana. Yine de budala insanların aşağılama ve horlamaları karşısında "Ben bu kadar aşağılanma ve horlanmayı hak etmedim!" diyor, bazen de üstatlardan edebiyat, sanat, ortamlarında saygı gördüğümde "Ben bu kadar saygıyı hak etmedim!" diye düşünüyordum. Bilgelikle kabullenmeliydim bu durumu. Kaderimi yaşamalıydim. Belki yaşadığım şehirde yüz yıl sonraya masalı, efsanesi kalacak biriydim.

Ama öldükten sonra bu şehirde masalım kalmış önemli mi?

Bakışlarının gizleyemediği nefret ve alaycı bir edayla zavallı karımı imâ ederlerdi. Ama sevenlerim de vardı. Belki sevmeyenlerimden daha çok. İlgi ve sevgi gördüğüm ortamlarda kişiliğim belirginleşir, bir bilge gibi konuşur, dostlarıma vasatın üstünde bir dünyanın ipuçlarını sezdirir, içten bir övgüyle karşılaşırdım. O zaman kalbim sevgi, kardeşlik, iyilikle çarpardı. Şehrin ana caddesinde yürürken üniversiteli genç kızlar boynuma atılırlardı. Bu kısa mutluluk anlarında kanatlanır, gökyüzünde bir albatros gibi mutlulukla uçardım.

H E C E Ö Y K Ü

Sefil budalalar! Kötü imâlarla bakarlardı, arkamdan olur olmaz sözler ederlerdi. Bunu bakışlarından hisseder, o zaman çok utanır, yerin dibine geçer, inanılmaz bir çöküntüye uğrardım. "Bu üstünlüğümü kıskanıp neden bu, çok az yaşadığım mutluluğu bana çok görüyorlar anlamıyorum? Bu, bir üstünlükse benim hayattaki tek üstünlüğüm... Onların servetleri, yazlıkları, paranın sağladığı bazı yaşantı zenginlikleri, dahası çocukları ve güvenli bir hayatları var." Böyle düşünürdüm. Bazı ortamlarda kadınların fark ettikleri hayranlık hoşuma gidiyordu. Ama işte burada kalırdı. O duvarı kendim aşmak istemezdim. Bir gün bir arkadaş: "İsteseydim bir kadınlar ordusu kurardım" demiştim. Biraz abartılıydı ama gerçek payı da vardı.

"Bu fânî hayat!" Hayatın sunduğu şaşırtıcı zenginlikleri reddettiğimi bu sözcük ifade ediyordu. "Öteki dünya" diye bir sözü bellemiştim. Öteki dünya ya da cennet. Umut ediyordum, cennet vardı. İyi insanların sevdikleriyle sonsuz ve mutlu yaşayacakları öteki dünya, cennet! Biliyordum; cennette korku yoktu, cennette savaş yoktu, cennette zulüm yoktu. Cennetin olmaması bu dünyadaki iyi insanlar için haksızlık olurdu ve Allah, böyle bir haksızlığı yapmazdı. Yine de bu dünyada cennete benzer bir hayat kurabilirdik. Ruhsal azapların, kötülüklerin, korkuların, aşağılanmanın olmadığı bir hayat. Bir romanda, romanın kahramanı rahip adayı Alyoşa'ya başrahip şu sözleri söylüyordu: "Cehennem sanma ki yalnız ateşten ibarettir Alyoşa? Cehennemde öylesine ruhsal azaplar vardır ki ateş onun yanında hiç kalır."

Bu çağa yabancıydım. Şiirlerin bilgisayarla değil, el yazmasıyla divanlara yazıldığı, hayatın şiirle birlikte yürüdüğü o geniş zamanda yaşamak isterdim.

"Şehir reddedilmesi gereken altın bir piçti." Böyle yazmışım bir şiirimin dizesini. Köyümüzdeki dağlar, akarsular, bahçeler, kardeşlik duygusunun yüce gönüllü yaptığı insanlar geliyordu hatırıma. Şehir şaşırtıcı zenginlikler, hazlar sunsa da.

İkimizin de kanatları kırıkta oysa. Kanat çırpma istedikçe canımız acıyordu. Korunma ve destek ihtiyacımız vardı. Çocukluğumdan beri hissedemediğim güvenlik duygusu. Babam cesur değil, ufak tefek, silik, özelliksiz biriydi. Hep cesur bir babam olsun isterdim. Sonra, cesur bir ağabeyim olsaydı diye düşündüm.

Sonra tanıyanların, yaşlılarının kalplerinde bir sevgi pınarı bırakıp sonsuzluğa bir ırmak gibi akıp giden, sekiz yaşında ölen kızım; Neslihan. "Allah onu daha çok sevmiş"derdi tanıyanlar. Gerçekten de öyleydi.

On yıl önceydi. Neslihan öleli iki gün olmuştu. Dağınık, kederli bir şekilde eve dönerken yolda mahallenin delisini gördüm. Karşıdan geliyordu, otuz beş, kırk yaşlarında, garip bir adamdı.

"Abi kız nerede?" diye sordu.

H E C E Ö Y K Ü

"Kız öldü" dedim.

Bu cevabım üzerine, adamın yüzünü derin bir acı sardı, sesinin en kederli tonuyla:

"O kız nasıl ölür abi! Biliyor musun? Bu mahallede bütün çocuklar benimle deli diye alay ederdi, bir tek senin kızın benimle alay etmez, akıllı bir insanımsım gibi benimle konuşurdu. O kadar iyi bir kız, nasıl ölür abi?" diyerek ağlamaya başladı.

İşte küçük Neslihan böylesine güzel bir kızdı.

On altı yılı geçti Neslihan öleli. Öldüğü günden beri her sabah, her akşam Neslihan'ın kütüphanedeki resmi üstünde elimi gezdirir, saçlarını okşar gibi yapıp dua ediyorum. Ve bu böyle ben ölünceye kadar sürecek. Bazen derin acım Neslihan'ın hatıralarıyla ışığa ve sevince bırakıyor yerini. Biliyorum bu fâni dünyada her geçen gün, beni Neslihan'ın ışıkl cennetine yaklaştırıyor.

Hayatta birçok hatıranın beni kederlendirdiği gibi İstanbul'a gitmek de acı veriyor. Sabahlara kadar demli çaylar eşliğinde koyulaşan sohbetlere, politik tartışmalara, satranç müsabakalarına, coşkulara, aşklara, hayallere tanıklık eden Erenköy'deki evimizi sattıktan sonra, bu acının derin bir kesiğe dönüşmesiyle yarattığı uzaklık.

İstanbul'a gitmek artık acı veriyor bana.

Bir de duvarlarında öğrencilik yıllarımın uzak hatıraları gizli, bende bir mabet duygusu uyandıran üniversitenin anıtsal kemerli, iki saatli kapısını televizyonda bile görmek istemeyişim.!

H E C E Ö Y K Ü

OSMAN KOCA

VAKTÂ Kİ...

“Karanlıktan çok korkarım ben!” diye oysa ne çok bağırdıydım. Allah’tan sesimi duydular da çok geçmeden hem de eskisinden çok daha güçlü bir ışıkla ansızın parlayıverdi gözlerim.

Söze nasıl başlayacağımı bilemiyorum. Zaten hep bu huyum yüzünden akranlarımla on adım gerisinde hayata başlamışlığım yok mudur, sormayın gitsin. Dostlarım tüzel ve kamu kurum ve kuruluşlarında memur, bürokrat, müdür vs. hatırı sayılır makam ve mevkilerde otururken, ben aylak ve sürgün, tek kişi ve perdelik oyunun kirli beyaz çarşaflarını yırtıp da hayata bir türlü bırakın atılmayı merhaba bile diyemedim adamakıllı. Günlerce, haftalarca, aylarca ve hatta yıllarca borçlarının peşinden sürüklenen tipik bir memur dürtüsüyle hareket edercesine ben de dünyanın çarksız merdaneleri arasında itildim, kakıldım. Ama yılmadım. En sonunda bir baltaya sahip oldum.

Uzatıyorum. Bir türlü istediğim gibi yahut da direkt giremiyorum konuya. Söyleyeceklerim bir bir uçuyor tabi bu arada. Toplayıp anlamlı bir sözdizimi haline getirebilmek için ıkmaktan başka bir şey yaptığım da yok işin doğrusu. Ama biliyorum, bir yerlerden başlamam ve bir şekilde başladığım gibi fazla dağılmadan yahut da dağıtmadan bitirmem gerekiyor bu faslı.

Ayten...

Permasız, yarım küt saçlarıyla benim gibi birine âşık olduktan sonra başladı rüzgarsız maceram. Ana parasıyla geçinen bir avareydim o sıralar. Bir dost Üsküdar’a çağırdıydı. Binbir minnet yol parasını tamam ettikten sonra çıktıydım yola. Beşiktaş’ta indiydim ve vapurla Üsküdar’a geçmekti niyetim. Özel vapurlar akbil kabul etmediğinden çaresiz tırnak içinde söylüyorum devleti bekleyecektim. Otuz dakikam vardı. Sahile varayım dedim. Gezeyim, göreyim; gözüm, gönlüm açılsın istedim.

Koltuğumda Salinger’in *Dokuz Öykü’sü*... Kapağı benim gibi matem havasında... simsiyah...

Ayten, MSÜ’de yüksek lisans öğrencisi. Bir özel okulda matematik derslerine giriyor. Özel öğrencileri de var. Tabi ben bütün bunları sonradan onun ağzından dinliyorum. Hem de hıçkırıklara boğulmuş vaziyette. Koltuğumda tuttuğum, daha doğrusu tutmaya çalıştığım kara kaplı kitaba takılmış gözleri, çaktırmadan bir kitabı, bir de beni süzüyor. Ben gariban, ne bileyim. Ağır havalardayım her zamanki gibi.

Kızkurusu, kızılıksuyu ve karapara...

Oldum olası bu üç 'k' den nefret etmişimdir. Bozar beni... Bozmasın beni diyerekten iler tutar yanı olmayan sanal ve bir o denli banal âlemlerdeyim o sırlı ân... Bizim elleri tıkalı ve de kapalı valideden yarınki sigara parasını nasıl aşıracağımı düşünüyorum beri yandan...

Her şey bir anda oldu. Ayten geldi. Salinger'i sordu. Ne yalan söyleyeyim tanıımıyordum. Bir takıntıydı benimkisi. Okudun mu deyiverdi, esrik başımı gelişigüzel salladım. Yanıma oturdu. Dünya durdu.

Burçak tarlası dedi, bir türküde duyduydum. *Kirişler* yüksekmiş. Normaldir. Takriben üç metre gelir dedim. *Samura giriş*... Sözün bu faslını anlamadım. He ya, diyip başımı salladım.

Gülen Adama bayılmış. Rahmetliyi hatırladım, ben de katıldım. *Tediye* üzölmüş. Ben kedi sandım.

Bir ara, hiç özkıyımını düşündün mü? diye sormaz mı!

Ar perdesi yırtık Ayten, hiç tanımadığı bir erkeğe, intihar olgusundan ve bu arada kendi ifadesiyle bu makus olgunun sosyo-psiko-ekonomik yine kendi deyimleriyle, telaffuzu zor olsa da yazacağım, konjonktüründen bahsetti. Sanırım doğru yazdım. Bilgisayar kızıl tırtıl koymadığına göre, evet öyle olmalı...

Bıkmış hayattan delikiz... Kendisini aldatan erkeklerden, duygusuz beyinlerden, bilumum hayatın genel panoramasından usanmış. İntiharı düşünmüş çok zaman. Özkıyım dediği herhal bu olsa gerek. Sonra hem kendi hem de insanlık adına etik bulmamış bu kıyımın özünü.

Okur musun? diye sorduysun yine bir ara. Ben yüz vermediydim ilk tanışma faslında. Gözünde büyümüşüm meğerse. Her gün aynı saat ve yerde saatlerce gelirim diye beni beklemiş.

Rasim, yine bilvesile beni çağırınca çıktıydım Beşiktaş'a. Baktım delikiz yine orada. Önce kaçayım, çaktırmadan sıvışıvereyim dedim. Hem de kendi kendime. Sonra nedenini bilmediğim bir duygu beni ilerisin ileri Ayten'e sürükledi. Gittim. Kız beni görünce gözleri fal'ım misali ıslı ıslı. Salinger'in serisini getirmiş. Kafeye davet etti. Param yoktu. Kız parası yemek kitabımızda hiç yoktu. Vaki değil... İşim, acelem var dedim, başımdan savayım dedim. Yalvardı, yakardı. Kıramadım. Ben üst üste gelen çayların aritmetik ortalamasını düşünürken, çenesi düşük kız ha bire konuşuyordu. Sayılar uçuşuyordu gözlerimin önünde... ykr, ytl'ler...

Tam iki saat boyunca ben dinledim, Ayten konuştu. Bir an hiç susmayacak sandıydım. Bereket versin, Rasim çaldırdı. Kontörüm yoktu. Bu kez aradı. Bir bahaneyle kalkmam gerekiyor dedim. Hesapları ben öderim, dedi Allah'tan. Borcum olsun diyip çıktım. Yeni bir görüşme uzlaşısına vardık tabi bu arada.

Sözü uzattık yine. Ayten değil ki bu öykünün kahramanı. Asıl anlatılması gereken olaylar güme gitmeden bir daha denemeliyim bu yazma eylemini.

Saat sıfır. Günlerden bana göre Cuma, zamanbilimcilere göre ertesi. Çınaraltı beni bekliyor. Rasim sağolsun, bana çayacağı ayarlamış. Orada takılacağım bir süre. Yevmiye hesabı. Gittim. Görüştüm. Otobüs, vapur, yemek, sigara masraflarını çık, elde var on ytl. Deneysel bir tecrübe değil bu, kalem işi. Tamamı çekirdekten çıkma, halis muhlis dünya işi...

Ayten'e numaramı veriyordum rutin görüşmelerimizin birinde. Dershane çıkışı bekledim kısa bir süre. Geldi ve gittik. Mekan aynı, zaman aynı, konuşmalar aynı. Tüm bu aynılıklar içinde aykırı bir durum var Ayten'de. Eteği uzamış, daha kalın giyinik üstü. Sahilde turladık. Muhabbet 'ikinci yeni' ve taklitçileriydi. Genç şairlerden ve yazarlardan konuştuk. Şaşıyordum bu kıza. Bir matematikçi, branşım olduğu halde edebî haber ve aktivitelere benden daha vakıftı. Bu yaştan sonra matematik araştırarak değildim elbet.

Sayıları ve kenarları oldum olası sevmedim, sevemedim.

Kabuktan sıyrılmadı onlar. Bizse özden çıkamadık. Özle kabuk arasında ki ince zardan o sınır hep boş kaldı. Binlerce yıldır hava aldık...

Akşam Ahmed Efe aradıydı. '180 D' almış. Gazlı. Elektronik ve otomatik. Gözü gibi baktığı mandasız kasayı, Eğin'e götürüp 10 ytl gaz bahanesiyle 1 ytl'ye arabayı yıkatacak, oradan da Tarabya'ya balık yemeye gidecektik. Plan ve proje bu kadar basit ve sıradandı.

Yola çıkmadan önce, bizim Salih Ağabey'in dost canlısı ve bildik mekanını Sena Büfe'de aperatif namına bir şeyler atıştırdıktan sonra arabayı çıkmaz sokaktan çıkarmak için asfalt yüklü bayırdan aşağı indik. Havadan sudan, dereden tepeden, kurttan kuştan hiçbir şey konuşmadık. İşten güçten arta kalan zamanda bir işçi kendini nasıl rahat ve dinç hissediyorsa biz de o derece güya keyifli ve zindeydik.

Mahallenin delikanlıları ada şeklindeki sokağın bitiminde kaldırıma çökmüşler, aralarında hararetle hararetle konuşuyorlardı. İmrenerek baktım onlara. Çünkü bu asfalt kaldırımında ve karo taşların üzerinde ben de az taban esitmemiştim.

İçlerinden bodur Uygur, direk Yusuf ve kürdan Kahraman da bize eşlik etti.

Ahmed Efe direksiyon başında, ben yanında, gençlerse arkada olmak üzere arabada birdenbire beş kişi olmuştuk. Arabayı yıkatalım dedik. Tamam dediler. Seyrantepe ışıklarından sola dönecektik. Ahmed Efe, her nedense, vazgeçti. Arabayı acı bir lastik sesiyle Maslak tarafına kıvırdı. Gençler arka mahalde sohbeti koyulaştırmışlar. Sesleri, teybin gürültülü sesini bastırıyor. Gaza geldi Efe, gaza bastı hemen. Hacıosman bayırından inerken, Tarabyaüstü dönemecindeki kırmızı ışığı görmedi ilkin. Gençler panikledi. Ben sakindim.

Acı bir fren sesiyle durdu araba, kilitlendi. Allah'tan mercedesti. Yayaların şaşkın, diğer araçların küfür yüklü bakışları arasında yeşili bekledik. Daltonist misin? diye sordum Efe'ye. Şakanın sırası değil, diye cevap verdi. Bu arada gençler hipnoz edilmiş et ve kemikten mutantlar gibi bomboş göz ve apaçık ağızlarla, tıpkı dervişler gibi virdleiyorlardı sanki.

Verilecek sadakası olan varmış. Yola devam ettik. Sahile indik. Sağ kordon boyunca deniz, sol trotuar sırasınca artistleri geçtik. Yolda aşüfteleri, zıppır gençleri, mirasyedi züppeleri, kafaları çekenleri, tinercileri ve balicileri, eğlence mekanlarını hıncahınç dolduran mutlu azınlıkları, teknelerinde içkiyi sele verenleri, ciğeri beş para etmez yalakaları seyrede seyrede Etiler'den yukarı çıktık. Levent'ten içeri girdik. Mövenpick'ten sola saptık. Sanayi tabelasından mahalleye girdik.

Aklım Ayten'deydi.

Efe cebinden çıkardığı Arapça yazılı kağıdı bana verip okumamı istedi. Basit bir muskaydı. Amatörce hazırlanmıştı. Muskanın en üst köşesinde ortalı bir şekilde daire içinde lafzatullah yazılmıştı. Sağında ve solunda Resulî Ekrem. Hemen altındaki dört kutucukta halifeler. Onların da altında esmaü'l-hüsna... Sondan bir önceki dizede karınca gibi yazılmış karınca duası, altından da tipik hatime faslı.

Sordu... Ehemmiyetsiz dedim. Yakalım, toprağa gömelim, karşıt duayı okuyup evlerimize çekip gidelim, dedim. Vakit geçti. Yaktık, gömdük, okuduk. Gençler dağıldılar. Biz Efe ile baş başa kaldık. Sonra çok geçmeden biz de ayrıldık.

Gece sıfır üç sularında telefona mesaj geldi. Tahmin ettiğiniz gibi Ayten'dendi. Yorgundum. Hem üstelik gözümden uyku akıyordu. Güçbela göz zebildim.

Deliksiz uyku çekmişim. Kalktığımda saat onikiydi. Siz deyin yemek, ben diyeyim kahvaltı, sofraya boyunca annem başımın etini yedi durdu. Kendimi sokağa saldıgımda bir kuş kadar hafif ve özgür hissettim kendimi. Otobüse binerken hile yapıp indirimli akbil kullandım.

Her zamanki yer ve saatte buluştuk. Bu kez ufak ama karşılıklı bir nüans farkıyla. Benim koltuk altımda Nazım'ın Kuvajı'sı. Onun masasında sarışın bir kız. Adını sonradan öğreneceğim halde şimdiden size açıklayayım, Nurten. Okuldan arkadaşımı. Oturdum. Çaylar geldi. Garson kırtarak geldiği gibi yine aynı edayla servisi sunup gitti. Nurten kıs kıs gözlerle etrafını kolaçan ettikten hemen sonra, halkların eşitliğinden, emperyalizmden, burjuvaziden, dolar-avro paritesinden, proletaryadan, egemen zümreden, emekçilerin sefaletinden, Türkiye'nin millî ve milletlerarası hassas dengelerinden bahsetti, sesini kısıp bir çırpıda.

H E C E Ö Y K Ü

Mevzua denk düştüğü için mi, yoksa kıza kur yapma hevesi mi, nedenini tam olarak kestiremediğim bir dürtüyle göğsümü gere gere ön kapağı gözü—kecek şekilde kitabı masaya bıraktım. Pazartesi işbaşı yapacaktım. Demek ki ben de emekçi olacaktım. Sendikal mücadeleye girecekmişim hem ve hem de işçi sınıfında hatırı sayılır bi görev taşıyacaktım. Nurten dedi bunları. Ben onun yalancısıyım.

Derken bastılar bizi, basıldık. Kızlar sakindi bense telaşta. Sanki onlar erleşmiş de ben hünsalaşmışım gibi bir şey.

Hepsi bu!

Bildiklerimin tümünü tek tek anlattım sivil polis abilerime.

Hafta sonu olduğı için gün ve geceyi birlikte nezarette geçirdik.

Bu arada annem epey rahat etmiş olmalı.

Karakolda hafif çaplı bir ar-so, yani araştırma-soruşturma sonucu sicilim temiz çıktı. Yarın adliyeye çıkacakmışız.

Allah Allah! Bak sen şu işe!

"Karanlıktan çok korkarım ben!" diye bağırdım durdum. Allah'tan sesi-mi duydular da çok geçmeden ve fakat şimdi eskisinden çok daha cılız bir ışıkla (olsun ona da şükür) ansızın feri sönüverdi gözlerimin..!

MUAMMER KÜÇÜKERGÖR

HANİMELİ MUTLULUĞU

Beynini sel basmış. Ne selmiş ama, kurumak çekilmek bilmiyor... Yaa Muhtar, işte böyle halimiz! Gel gel. Senin bunlar, al bakalım.

Üç basamaklı merdivenin yan tarafındaki tasın içine bıraktıklarını iştahla yiyen köpeğin yanından uzaklaştı. Az ilerideki iğde ağacına yöneldi. Kerim'le yaşıt olan bu ağaç otuz ikinci kez çiçeğe durmuştu. Titrek, çilli ellerini sarkan dala uzattı. Parmağının ucuyla çiçeklerden birine dokundu. Bir kucak dolusu amber dökülürdü başından aşağıya. Oğlunu kokladı, alnından öptü.

Bel hizasında duvarlarıyla, kasım patılar, haseki küpeleri, yıldız patılar, gayret çiçekleriyle bezenmiş, meyve ağaçları iyice dal budak salmış küçük bir avluydu burası. Duvar kenarındaki çeşmeden kovaya su doldurdu.

— Nasılmış bakalım benim güzellerim. Sizde mi özlediniz annenizi ha?

Çiçeklerin diplerine suyu usul usul bırakırken yüzü ışıldadı. Sırasıyla bütün zevatla hasbıhal eyledikten sonra bahçe kapısının hemen yanına, yıllar önce diktiği hanımeline yaklaştı. Rengarenk, uzun saplı, tüpsü ve sarkık dudaklı çiçekler öbek öbeği dallarında. Etrafına bakındı, çapayı göremediği için cebinden çıkardığı çakısıyla toprağı eşeleyip hafifçe kabartırken:

— Yaa Cahide'min ciğeri!" ...beynini sel basmış" dediler. "... şimdi; beyni bir tarla olarak düşün, damarları da dere. İşte beyne kan bu derelerle taşıyor. Dere taşarsa ne olur? Tarlayı sel basar değil mi? İşte, damar patladığı için beyni de kandan bir sel basmış," dedi doktorlar. Yapacak fazla bir şey yokmuş, eve götürürsem daha iyi olurmuş. İşte bu nedenle kaç gündür sizinle ilgilenemedim. Anneniz artık elini uzatamayacak size. Sarkıtmayın öyle dudaklarınızı, ben şimdi bazılarınızı annenize götürürüm!

— Kolay gelsin Hasan Bey.

— Sağol kızım, sağol.

— Çoktandır yoksunuz herhalde. Köpeğinizin, günlerdir kapının önünde öylece yatmasından anladıydım.

— Ya evet. Cahide Hanım rahatsızlandı da, bir süredir hastanedeydik.

— Geçmiş olsun, düzelir inşallah. İyi günler size.

Yüzüne acı bir tebessüm gelip oturdu Hasan Bey'in. "İyi günler ha! O kadar Ha!" Elinde sarılı, ebrulili, pembeli beyazlı bir kucak sevgiyle bahçe kapısından eve doğru ağır ağır yürüdü. Üç merdiveni düşüncelerle kol kola çık-

tı. Çilli eli kapıdaki tokmağa uzandı. Öylece kalakaldı. Şu alt tarafa takılı küçük tokmak... Yani şıkşık... Menderesin mezarıyla yaşıttı. Bu büyük tokmak da öyle, bu kapı da...

Eskiden, konu komşudan Hatice Hanımlar, Fatma teyzeler geldiklerinde bu şıkşığı şıkırdatırdı. Şu daha üstte olan büyük tokmağı da yabancılar, ya da evin erkekleri tokurdattırdı. Ev halkı, kapı tokmaklarının sesinden gelenin kim olduğunu az çok kestirir, eve ve kendisine çeki düzen verirdi. Mahallenin hanımları birbirinin evine sıkça girer çıkar, önce kahveler kavrulup pirinç değirmenlerde çekilir, sonra da bakır mangallardaki ölgün kömürlere sürülürdü cezveler. Kahve kabarana kadar ne muhabbetler edilirdi! Yaşlı hanımların yanında yetişirdi yeni gelinler. Kapı gıcırtiları, tokmak şıkırtıları hiç kesilmezdi gün boyu. Sıcacık evler. Misafirler on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu da o hanede bırakır giderdi. Ya şimdi...! Kapıyı araladı.

Serçe adımlarıyla odaya girdi. Elindeki vazoyu başucuna bırakıp sandalyeye çöktü. Gözlerini dikti. Saçlar, çok beyazla az siyahın karışımı gri bir bulut.. O bal rengi iki damla, kapaklarının ardına gizlenmiş.. Yüzü daha bir uzamış, sapsarı... Burnu, minicik bir bamya tanesi... Dudakları... Alt tarafı sağa doğru düşmüş alt dudacığının... Kötü söz çıkmayan ağzı yarı açık. Avurtları, birer gümüş tas. Acelesi yokmuş gibi ağırdan nefes alıyor. "Ne vakit uyanır ki? Hoş, ne uyuduğu belli, ne de uyandığı. Çorbayı ısıtsam iyi olacak."

"Nerele gittim, rüya mıydı ki? İğdenin altındaydım az önce. Kerim'im askerden dönmüş, nasıl da neşeli neşeli anlatıyordu askerliğini. Tabi ya, yine öyle oldum. Gitmeler, sonra da dönmeler."

— Canımın içi, uyandın mı ha? Dur hemen geliyorum Cahide'm.

Bir kap içinde ılık su ve bir havluyla döndü. Yatağın kenarına ilişti. Islak havlu ile yüzünü silmeye başladı. Dokunduğu bir yüz değil de dünyanın en değerli hazinesinin bir parçasıymış gibi dikkatliydi. Sonra da upuzun el kemiklerinin kırışık giysisini silip güvercini öper gibi öptü.

— Nasılsın canım? Bu gece rahat uyudun ama.

"Kendi küçücük, yüreği kocaman kocam, Hasan'ım! Tut beni Hasan, ben sensiz bir yerlere gidiyorum, bir yerlerden geliyorum. Neresidir, nedir, nasıl oluyor hiç bilmiyorum Haaasan!"

— Cahide, çorba içelim hadi ha!

Telaşla içeriye seğırtti. Bir tabakla döndü hemen. Kaşığa doldurduğu çorbayı yavaşça ağzından akıtıyor, Cahide'sinin yutkunmasını bir çocuk neşesiyle takip ediyor, o her ağzını araladığında kendi ağzını kocaman açıyor ve onunla birlikte yutkunuyordu. 'O'ysa birkaç kaşıktan sonra başını yan tarafa çeviriverdi.

— Haydi canımın içi, biraz daha iç... Peki, peki tamam.

Islak havluyla ağzını sildi. Tabakı içeriye götürdü. Daha sonra bir bardak suyla dönüp birkaç hapi bin dil dökerek içirmeyi başardı.

— Cahide'm bak, çocuklarından bir kucak dolusu getirdim. Şunlara bak-sana ne kadar da güzeller! Hele şu hanımelinin kokusuna ne demeli?

"Çocuklarım.! Çocuğum.! Kerim'im.! Aslı'sı kaypak çıkan, Kerem gibi yanan oğlum!"

Gözlerini duvarda asılı büyükçe fotoğrafa mıhladı. Kalın kapkara kaşlar, kıvrır kıvrır o saçlar, dudaklarındaki şu melek gülümsemesi...

"Oğlum, ciğerimin parçası.Nerelerdesin ha, nerede?"

Peş peşe bal damlaları akmaya başlamıştı. Zorlukla kullanabildiği sol eli-nin titrek parmacıklarıyla sildi akanları.

— Çocukların dedim, Kerim aklına geldi tabi. Hay dilimi ... Yapma, ne olur yapma! Yeter kendini yıllardır üzdüğün Cahide'm. Yazgısı, bir ayağını lanet olası terörün mayınıyla Gabar' da bırakmakmış. Canı sağ olarak geldi ya askerden, buna şükür demeli. Varsın...

Minik hıçkırıklar sonrası sakinleşmeye başlamıştı ki, Hasan'ını ve duvar-dakini bırakıp yine bir yerlere gitmişti Cahide Hanım.

Duvardaki o fotoğrafa baktı. Tek bu kalmıştı. Daha doğrusu yalnızca bu-nu kurtarabilmişti oğlunun ellerinden. "Baba, ayağımın kopup gitmesi ya da yüzümdeki şu yaralar benim için hiç dert değil. Bu hale geldim diye nişanı atıp başkasına varan Nalan'ın alçaklığıdır beni delirten," deyip ortalığı birbi-rine katmıştı günlerce. Sağlam olduğu günleri hatırlatacak ne varsa parçala-mış ya da bahçede cayır cayır yakmıştı. Sonra da çekip gitmişti. Koskoca on iki yıldır ne bir nefes, ne bir haber.

Ellerinin arasına aldı başını. Dişlerini kilitledi, içinden gelen çağlayanı bı-rakıverdi. Sarsılıyordu, sesinin duyulmasından korkuyor, korktukça çeneleri-ni daha çok sıkıyordu. Sırtında karınca sürüsü kımıl kımıldı. Sol kolundan iti-baren davetsiz bir ağrı yayılmaya başladı vücuduna. İki büklüm kalktı, Cahi-de'sinin yanı başına ilişti. Dizlerini karnına çekti. Beyninde patlamak üzere olan bir balon vardı sanki. Cahide'nin yüzüne uzattı elini. Saçlarını okşadı. Teni sıcacıktı, kendi parmaklarıysa birer buz parçası. Çekti hemen. Ayakları da kar yığını içine gömülmüştü sanki. Göğsünü bir mengineye sıkmaya baş-lamışlardı. Nefes almak istedikçe ağzını daha çok açıyordu, ama havası bit-mişti odanın. Gözleri irileştikçe irileşti. Yüzü mor bir menekşeydi artık. Ayak parmaklarından ve ellerinden başlayan kutup esintisi göğsüne ulaştı-ğında, bedenindeki fırtınalar kesiliverdi aniden.

* * *

"Hayırdır inşallah, yağmur nasıl da yağıyordu. Ama su değildi gökten inen. Rengarenk hanımeli çiçekleri yağıyordu, başımdan aşağı süzülüyordu. Rüyada hanımeli görmek, herkesin kıskanacağı, hatta haset edeceği kadar bü-yük mutluluk derler. Hayırdır inşallah! Yine Hasan'ı bırakıp gittim bir yerle-

re... Ya rabbim, sen beni kurtar! Kimseyi üzmem istemiyorum. Hele şu yanı başımda uyuyakalan adamcağızı..."

Akşamın karanlık nefesi yavaş yavaş odayı kaplıyordu artık. Uzaklarda bir yerden davul sesi geliyordu. İnsanların mutluluklarını bağıriyordu tokmaklar.

"Mutluluk. Mutlu ettin sen beni ey Hasan. Nasıl sevdin beni bunca yıldır. Şimdi de çocuğun gibi bakıyorsun. Ama ben ne yaptım sana! Bu yaşında kocaman bir et yığını oldum başına. Temizle, pakla, yedir, içir.. İki de birde gittiğim şu yerden dönmesem, etimle birlikte gidiversem de bir daha gelmesem, ah bir kalkabilsem şuradan! Ah gidebilsem!"

Sokaklardan gelen türlü gürültüler tamamen kesilmişti artık. Haziran akşamının tatlı esintisi yapayalnız geziniyordu sokaklarda. Cahide Hanım, kendine kıza kıza yeni bir yolculuğa çıkmıştı.

Saba makamındaki sabah ışıkları, odaya girmeye niyetleniyordu artık. Cahide Hanım, kullanabildiği tek elini zor da olsa yanı başında hâla yatan Hasan'ın yüzüne uzattı. Eli buz kalıbına değmişti sanki.

"Bütün gece üstün açık mı yattın benim Hasan'ım. Bu kadar soğuk, nasıl olur? Yoksa, yoksa! Ah, ah bir seslenebilsem, Allahım, inşallah aklıma gelen.. Şu dilim bir dönse, şu sesim bir çıksa...! Hasaaaaan, Haaasaaaaan! Şu gün iyice doğsa da yüzünü bir görsem."

Kısa süren bir baygınlık sonrası Hasan'ın yanına döndüğünde, gün iyiden iyiye odaya dolmuştu. Gözlerini açar açmaz, beynindeki sele maruz kalmış taşları yerine oturtmaya çalıştı.

"Gitmeler. Hasan. Soğuk."

Başını ona çevirmesi birkaç yıl kadar sürdü sanki. Gözleri yerlerinden çıkıp kocasının morarmış yüzüne yapıştı kaldı. Zar zor açabildiği çenesi göğsüne düştü.

"Haaasaaaaan,! Ya rabbim beni böyle bırakıp onu mu aldın! Dilim kopsaydı, boğazım yırtılsaydı da bir kerecik bağırabilseydim Haasaan diye. Canım ciğerim, nasıl da morarmışsın, niye beni bıraktın ha ! Bu adalet mi ha! Hasaaan!"

Yataktan uzun, upuzun inilti yayılıyordu yalnızca. İç parçalayıcı inilti. Peş peşe.. Yastığın sağ ve solu ıpsıyordu artık. Zar zor kullanabildiği tek organı olan sol elini Hasan'ın mor teninde gezdirirken inilti içinde yeniden gitti.

Evin dış kapısındaki köpeğin havlaması artmıştı. Akşamın alacası havlamalarla gelmiş, sabahın ilk ışıkları yine havlamalar arasında dolmuştu odaya. Cahide Hanım'ın gel gitleri daha sık ve uzun olmaya başlamıştı artık.

"Cahide'ciğim, Canım! Kusuruma bakma. Böyle olsun istemezdim, üzgünüm seni orada bıraktığım için. Dayan, ne olursun dayan. İyileşeceksin. Gay-

H E C E Ö Y K Ü

ret et canımın içi. Bak Kerim de yanımda, 'O' da dayan diyor sana, ellerinden öpüyor."

Kapı gürültüyle açıldı. İçeriye doluşanların sesleri yayıldı odaya.

— Aman Allah'ım!

— Korkunç!

— Olmaz böyle bir şey!

— Hemen ambulans isteyin, Savcı Bey'e de haber verin durumu.

— Serpil, ben yan komşudayım, kapıyı çilingire açtırdık... Polis var canım polis var... Teyze yaşıyor ama... Amca da... Kapat haydi kapat.

— Kapının önündeki köpek son üç gündür sürekli havlıyor. Hele dün gece gözüme uyku girmedi memur bey. Sabaha kadar kurtlar gibi uludu.

— Belli canım, hayvanın varmış bir derdi.

— Kaç gün olmuş acaba Memur Bey?

— Kokuya bakarsan en az üç, ya da dört gün olmuş sanki.

— Şu halimize bak, komşuluğa bak! Bir de şu köpeğe...

Buldukları bir battaniyeyi, kokuşmaya başlayan cesedin üstüne örttüler. Polislerden birisi bir bardak suyla gelip yatakta hareketsiz yatan kadına içirmek için uğraşıyordu. Dudakları ayrılmaz bir yapıştırıcıyla yapıştırılmıştı sanki. Başını yana çevirerek suyu reddetti. Bitmeye yüz tutmuş bir gaz lambası ışığı gibi kara sarıydı yüzü.

"Ağlamayacağım artık. Mutluyum çünkü. Rüyamda gördüğüm gerçek oldu. Hasan'ım benimle uğraşmayacak artık. Onu üzmeyeceğim. Mutlulukların en büyüğü bu, kıskanılacak mutluluk işte bu."

Gelen savcı gerekli tutanağı tanzim etmiş, cesedin kaldırılmasını istemişti. Üzerindeki battaniyeye sarmalandı Hasan Bey. Yataktan uzun bir inilti yayıldı.

"Haaasaaaan! Hakkını Helal et Hasanııım! Ya Rabbim, Beni de al onların yanına, yalvarırım."

Birden bire iniltileri kesildi Cahide Hanım'ın. Yepyeni bir yolculuğa çıkmıştı yine. Dönüş mü? «

H E C E Ö Y K Ü

SELVİGÜL KANDOĞMUŞ ŞAHİN

AHİRET MEYVESİ

^Aylar, belki yıllar var kalem elime yaban düşeli.

İçimde düğüm düğüm kelimeler.

Kelimeler ki sığınılan yalnızlıklarda bir nefes gibi yetişirler.

Yazmak bazen acıtır bir yerlerimizi..Anlam veremediğimiz bir yalnızlığın içinde buluruz kendimizi.

Kaleme döndüğüm şu günlerde içim bir tuhaf. Anlayamadığım bir heyecan dalgasıyla ürperiyorum.

Biliyorum kimseler anlamaz beni.

Beni anlayana yönelmek istiyorum. Beni anlayacak, derdime derman olacak olana.

Dualara duruyorum.

Gözyaşlarım ırmaklaşıyor, تنها gecelere inat. Yalnızlıklara bürünmek, eşten dosttan kaçmak, gitmek istiyorum.

Gitmek istiyorum, ama nafile, yüreğim hala inatlaşıyor benimle.

Onun günlerime gelmesiyle, yeşermiştii çölleşen umutlarım.

Sanki damarlarıma ayrı bir kan yürümüş, yaşama sevinciyle her şeyi kucaklamak istemiştin.

Yıllar var özlemler içindeyim.

Yıllar var sorgu dolu ve suçlayıcı bakışlarla, vurguna uğramış haldeyim.

Çaresizim...

Yalnız gecelerde, "anne...anne.." diye seslendiğini duyuyorum. Kan ter içinde uyanıyorum.

Biliyorum sen beni anlamaya çalışıyorsun ama kendimi sana anlatamıyorum..

Hani onu kaybettiğim gün, onu bulup da kaybettiğim gün. Nasılda benimle sarsıla sarsıla ağlamıştın.

Her şeye rağmen beni tam olarak anlayabilir misin?

O benden, benim canımdan, kanımdan, bedenimden akıp gitti.

Giderken, sevincimi, hayata bağlılığımı, umutlarımı da götürdü sanki.

Ben geceler boyu sayıklamalarla kan deryasında yüzerken, sen beni sarıp sarmalıyor, ıslak alnımı siliyorsun.

H E C E Ö Y K Ü

Titreyen ellerimi serin ellerine alıyorsun. Başımın üzerinde yıldızlar dönüyor. Ben kendi yıldızımı arıyorum, bulamıyorum.

Geceler karanlık ve soğuk, bana sokuluyorsun, sıcak nefesinle ısınıyorum sanki ama içimdeki o koca boşluk titretiyor bedenimi.

Boşluk, dipsiz ve karanlık. Çocukluk anılarım, oyuncaklarım, sarı saçlı bebeğim geceler boyu ellerimden o boşluğa yuvarlanıyor.

Sonra sancılar başlıyor. Başıma ve kasıklarımına ani giren sancılarla gözlerim kararıyor.

Senin içimdeki varlığıyla dönen başım şimdi sancılarla dönüyor. Halbuki daha yeni yeni alıştıyorduk birbirimize

Sana pembe bir çift patik, yine aynı renklerde küçük bir yelek bile örmüştüm. Ama sen gidiyorsun.

Gidiyorsun ve ben hiçbir şey yapamıyorum.

Ellerimle tutmak istiyorum. Dokunmak istiyorum ılık bedenine. Parmak uçlarım alev kesiliyor. İçimde serin ırmaklar. Bakışlarında olmak istiyorum, Bulanık, dumanlı bakışlarında kaybolmak.

Sırf bu yüzden parmak uçlarım yanıyor. Belki senin minicik ellerin değer ellerime. Belki dokunurum. Tutarım göğsüme bastırırım. Sızlayan döşüm akar pembe küçük dudaklarına. Yüreğime yaslarım seni. Ama sen gitme telaşındasın.

Geçen gün ismini bile düşündüm. Benim kızım dedim. İncinur. İncinur benim kızım.

Unuttum, gafil davrandım. Benim kızım dedim. Allahım! Çok mu ileri gittim.

Sancılar artıyor. Oda daralıyor. Bu bir kâbus olmalı diyorum. Yalnızım ve sancılarım artıyor.

Sonra bir kan deryasının içinde buluyorum kendimi. Sen akıp gidiyorsun. En dayanılmaz sancılar eşliğinde akıp gidiyorsun. Şimdi her yer karanlık, ben hâlâ senin küçük ellerini arıyorum.

Gecelerimin Süreyya yıldızı, ahiret meyvem... Gitti ve benim içim yanıyor. Kan çanağı gözlerimle, odalara kapatıyorum kendimi. Kahroluyorsun, kahroluyorum.

Yüreğine ağır geldi bu yük diyorsun. Tamam diyorsun. Sen değerlisin diyorsun.

Terden yapış yapış olmuş saçlarımı öpüyorsun.

Seni seviyorum diyorsun. Ama benim içim acıyor. Yavrum gitti. Yıllardır beklediğimiz, dualarla özlediğimiz, adaklar adadığımız, yavrum daha dokunamadan, koklayamadan gitti.

Sen ve ben olan, bizi bir eden, bizden gelen canımız gitti.

H E C E Ö Y K Ü

Ağlamaktan yorulan bedenimi sana yaslıyorum.

Sahi sen kimlerin omzunu yaslıyorsun başını.

Tam on iki yıl bekledim yolunu. Her bahar ayrı bir heyecan dalgası sarardı bedenimi.

Analığı kuşanmak, yeşermek isterdim, coşan tabiat gibi. Özlemlerle geçen tam on iki yıl, yolunu gözlemek zordu.

Sen hep benim yanımdaydın. Sana bir evlat verememenin acısı yüreğimi kemirirken, seni de ihmal ediyordum. Oysa sen mütevekkil, her zamanki sakinliğine beni avutmaya çalışıyordun. Bıkmadan, usanmadan. Aynı evin içinde, ayrı dünyalardaydık.

Ben doğuramamanın yoksunluğunda, yazmaya yöneldim. Yazarak çoğalıyor, içimi acıtan bu halden ancak yazarak uzaklaşıyordum. Daha doğrusu öyle sanıyordum. Her yazı da benim için ayrı bir doğum sancısı demekti oysa. Yazarak var olduğumu zannettiğim zamanlarda, nasılda yazıyla yok olduğuma, eridiğime şahit oldum. Yazmanın girdaplı ve sancılı dönemlerinde yalnızlıkları çoğaltıyor, herkesten ve her şeyden kaçırıyordum. Yazmakla yaşamak arasında sıkışıp kaldığım an sen yetiştin imdadıma. Senin içimdeki varlığını hissetmemle benim yazıyla olan bağında kopmuş oldu. Artık senin yıllar süren özleminden sonra, doyasıya seni yaşayacaktım. Bu böyle sürecek zannettim. Gafil avlandım. Heyecanım dorukta, sana kavuşma telaşı her yanıma sarmışken, seni bulmuşken. Daha doğrusu bulduğumu sandığımda sen kayıp gittin dünyamdan. Tıpkı bir yıldız gibi.

Her şey bu dünyaya sığmaz bir tanem diyerek beni teselli ediyorsun.

Evet her şey bu dünyaya sığmaz. Bu dünya şimdi avuçlarımdın arasında. Herkesin imtihanı başka başka diyorsun.

Ne güzel teselli ediyorsun beni. Rüyalarımı da teselli eder misin, uzanabilir misin düşlerime.

Ya yazdıklarımı anlamaya çalıştın mı hiç.

Ama helal olsun hep yanımdaydın. Diyorum ya sevgi bu olsa gerek.

Seviyorsun beni yoksa katlanılır birisi değilim ben.

Hele yavrumu kaybettikten sonra, hepten kaybettim kendimi.

Allahım, kadın niçin yaratıldı. Yeşermek, baharlara durmak ve doğurmak için değil mi?

Sorgulamalarla baş basayım. Sen gözlerimin içine bakıp, elinden oyuncak bebeği alınmış bir kız çocuğu gibi bükülü dudaklarımla sana bakarken, sıkılı ellerimi açmaya çalışıyor ve "imtihan" diyorsun.

Islak mavi mavi bakan gözleri vardı, kıvrır kıvrır sarı saçları.

H E C E Ö Y K Ü

Saçlarının buklelerine daldırıyorum ellerimi.

Beyaz damarlı minik elleri avuçluyorum. Hayatımda böylesine güzel ki-
bar el görmedim.

Yapma bebekler gibi diyorsun. Yapma bebekler diyorum bizim bebeğimi-
zin taklidi.

Her şey bu dünyaya sımaz diyen sesin kulaklarımda.

Yavruma sarılıyorum. Kokusunu duyuyorum. Bu koku hani derler ya cen-
net kokusu.

İçim ürperiyor. Bedenime ait bir parçayı kucaklar gibi kucaklıyorum, sar-
rılıyorum.

Sıcaklığı tüm bedenimi sarıyor. Allahım cennet meyvesi ne tatlı ne güzel.

Bir gün uyanacağımız o gün gelecek. Ve ellerime yıldızlar yağacak bili-
yorum.

Bu dünyaya sığmayan yavrumun kokusu hala burnumun direğini sızlatıyor
Islak mavi gözleriyle, öylece bakıyor.

Ellerinin yumuşaklığı her dem avuçlarımı yakıyor...!

ŞEREF YILMAZ

HASTALIK YOKLAYINCA

Ülseri olanlar bilirler; bu hastalığın stressle arası hiç yoktur. Uzun senelerden beri tanıdığım için artık ülser denilen hastalığın huyunu suyunu iyice öğrendim.

Mevsim geçişlerinde, hava değişikliklerinde kendini hemen hissettirir. "Merhaba!" der gibi uğrar geçer.

Önce midede yanmalar, ekşimeler başlar; önlem alınmazsa arkasından yorgunluk ve hâlsizlik gelir; yine de fark edilmezse kanama olur.

On senedir tanıştığım ülserimle son iki senedir daha bir samimi oldum. Bu samimiyet benden değil ülserimden kaynaklanıyor. Beni çok sevmiş gözükmüyor. Aslında sorumlusu yine de benim... Demek ki ihmalkâr davranmışım...

Bu hastalık, 2000 yılının Ekim ayında beni yine yokladı. Yoklayışı narin değil biraz haşınca oldu. Kanama geçirdiğimi bile fark etmedim. Üç gün ayakta dolaştım. Hâlsizlik artıp tepeden tırnağa bir ter boşaldı ki sormayın!

Hayatımda, birdenbire hiç bu kadar terlediğimi hatırlamıyorum.

Tansiyonum düştü, elim ayağım uyuşmaya başladı. Derken soluğu özel bir hastahanenin acil sevisinde aldım.

Acil serviste de olsa soluk alabildim ya! Buna da şükür!

İki hafta özel hastahane de yatmak zorunda kaldım. Hastahane de maşallah beş yıldızlı oteli aratmadı! Bana, bin dolar civarında bir hesap çıkarıldı. Hesabı dolar üzerinden yapınca bazılarınız Türk parasını küçümsediğimi düşünmesin sakın!

Beşyüz milyon liralık hesap eminim bu yazıyı beş sene sonra okuyacaklar için Pazar parası anlamına gelecek.

Her ne ise! Geçmiş, geçmiştir... Durup dururken. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün işine burnumuzu sokmayalım.

Ülserden söz ediyordum... Bir yıl aradan sonra, ikibin yılının Aralık ayına girerken, sevgili ülserim beni yeniden yokladı. Hem de Ramazan ayında... "Bu da yeni bin yılın Ramazan hediyesi galiba!" diye düşündüm.

Bu kez ülser kapıdan değil pencereden girdi. Geçen sene kendini hâlsizlik şeklinde hissettirmişti. Artık onu kolay tanıyacağımı düşünüyordum. Bu yıl da hâlsizlik hissettim fakat ülser olduğunu yine anlayamadım. Çünkü hâlsizliğin Ramazan orucundan kaynaklandığını düşündüm. Böyle olmadığı, if-

H E C E Ö Y K Ü

tar yemeğinin arkasından ortaya çıktı. Aniden bir hâlsizlik, bir yorgunluk, bir sıkıntı, bir terleme geldi ki sormayın! Geçen senekinin aynısı! Hemen tuvalete koştum. Kanama olduğunu anladım.

Ülseri olmayanlar, *"Nasıl anladın?"* diyecek. Her hasta, üzerinde taşıdığı hastalıkla ilgili zamanla küçümsenmeyecek bilgiler ediniyor. Ben de edindiğim bu bilgiler sayesinde durumu fark ettim.

Efendim, mide kanaması ya büyük abdestten ya da istifradan anlaşılıyor. Midenizde kanama varsa, bağışlayın beni, ya büyük abdestiniz kanlı gelir ya da istifra ettiğiniz de ağzınızdan kan gelir.

Ben durumu anlayınca eşime, *"Hemen hazırlan, hastahaneye gidiyoruz!"* dedim.

Kadıncağızın birdenbire benzi attı, dili tutuldu!

—Kanama geçiriyorum! dedim.

Panikledi!

Kendi arabamla Ümraniye'den Üsküdar'a kadar geldim. Arabayı, hastahanenin oto parkına bıraktıktan sonra danışmaya vardım. Vakit akşam... Danışmada oturan delikanlıya yaklaştım. Ben mide kanaması geçiriyorum, acil servis neresi acaba? dedim.

Çocukta bed beniz kalmadı. Kekelemeye başladı:

—Siz mi Ka... ka... Kanama geçiriyorsunuz? Şu anda mı? Na... na... nasıl yani?

—Heyecanlanma, sakın ol! dedim.

Acil servisi gösterdi, gittim. Beni bir hemşire karşıladı.

—Buyurun! Geçmiş olsun! Neyiniz var beyefendi?

—Mide kanaması geçiriyorum.

Doktor geldi, aynı soruyu o da sordu. Ben ona da aynı cevabı verdim.

Hatır için cevap değiştirecek hâlim yok ya! *"Kabız oldum"* mu deseydim?

Neyse, doktor yüzüme bakıp alay edercesine gülümsedi.

—Nereden biliyorsunuz mide kanaması olduğunuzu? Belki değildir!

—Ben bilirim midemi!

Başıma gelenleri birkaç cümleyle özetledim. Böyle zamanda gevezelik işe yaramaz.

Kanama geçiren adam acilde iki saat lak lak çalarsa, kanamayı geçirir gider de farkına bile varmaz. Tabi bu âlemden kendisi de geçip gitmezse!

Doktor, *"Tamam!"* dedi. *"Anlaşıldı! Doğru söylüyorsunuz! Mide kanaması bu!"*

—Sizi iki üç gün müşahade altında tutacağız, kanamanın kesildiğinden emin olmamız gerek!

—Peki!

Yukarıya tek kişilik bir odaya çıktık. Refakatçinin oturup yatması için kanepe, yemek yemek için tekerlekli masa, televizyon, banyo, tuvalet... Gerekli gereksiz her şey konulmuş.

Ben, kolumda serum, yatıyorum... Eşim de yanı başımda... Mübarek sanı ki tatile geldik!

İyi ki yattığım yatak tek kişilik! Yoksa yeniden "balayı" yaşamak işten bile değildi!

Bir ara aklımdan banyoda güzelce bir keselenmek geçti. Ama kolumdaki serum bana hastahanede olduğumu hatırlattı.

Eşim başucumda:

—Sen SSK'da olsaydın iki kere kanama geçirirdin!

Devlet Hastahanesi'nde, annesinin başında refakatçi olarak kalmış da oradan biliyor. Diyor ki:

—Ayağı kırık bir sandalye bulup getiriyordum, lavaboya gidip geldiğim de yerinde bulamıyordum. Yatağın çarşafı, kenarından çıkmış olsa görevliler, hastaları köpek gibi azarlıyorlar. Burada düğmeye basınca hizmetlisi, hemşiresi ayağına geliyor.

Haklı kadıncağız! İkinci kez kanama geçirmek bir yana, öyle yerde insan elini kana bulayabilir, kan kaybından da ölebilir.

Şimdi bu yazıyı hastahanenin odasında, masanın başında, sessiz sakin bir ortamda yazarken bir an ne düşündüm biliyor musunuz? SSK'da olduğumu...

Mide ameliyatı olan bir adamın karnında makas unutulursa, böbrek ameliyatı olan bir kadının içinde sargı bezi bırakılırsa, hastalar; görevlilerden azar işitmek korkusu ile titrerlerse, böyle bir kurumda ben ne yapardım acaba?

Aklımda en son kalan skandalı hatırladım: İlkokula yeni başlayacak bir çocuk, babasının aldığı çanta ve kalemlerle yatıp kalkarken, yolu SSK'ya düşmüş. Düşmez olaymış! Sonucu biliyorsunuzdur... Medyamız günlerce verdi... Kolundan yanlış iğne vurulduğu için çocuğun kalem tutacak olan eli kesildi. Çocuk, okula gideceği, kalem tutacağı günü dört gözle beklerken kolundan oldu.

Ailesi dava açtı... Hatta dava sonuçlandı da... Ötesini ne siz sorun ne ben söyleyeyim! Takdir edilen tazminat, çocuğun kırtasiye masraflarını bile karşılamıyor.

Bunları size söylemek bile midemin işine gelmiyor anlaşılan... Hafiften bir kıpırtı hissediyorum çünkü...

Bu yazıyı SSK'da yazmış olsaydım, kim bilir ne türlü traji komik olaylarla karşılaşacaktım! Belki de sizler, okurken çok eğlenecektiniz!

Eşim haklı! Sizi eğlendirmek için bile olsa SSK'ya gitmeyi gözüm kesmedi.!

ESRA KARA

YOLLAR HİKÂYE ANLATIR, DENİZLER MASAL

uyandım.

Bugün iş yok. Vakit oldukça erken. Biraz daha uyuyabilirim. Perdeler örtük. Ve etraf ışımamıştı henüz.

"Mutluluğu arıyorum, arayacağım", öyle demiştim uyandığımda. Böyle diyerek uyandım. Karanlık odada çıplak duvarlara değdi gözlerim. irkildim.

Neredeydi mutluluk? Neresindeydi bu odanın? Mavi renk duvarlarında mı? Başucumda çalışan saatte mi? Yoksa odayı olduğundan daha karanlık gösteren perdelerinde mi? Neresinde?

Düşündüm... Saatler geçti. Ve karanlık ışığa yenildi. Bir ayrılık vedası gibi hüznüydü gidişi gecenin. Hissettim.

Kalkıp yatağımdan perdeleri açtım. Yeni bir başlangıca "merhaba" der gibi, girdi içeri aydınlık. Kararlı ve mağrurdu. Hem hissettim, hem bildim. Gözlerimi ovuşturdum ilkin. Kısıtım. Karanlığı benimsemek kolay da, ışığı benimsemek zordu niyeyse. Alıştım. Sessizdim. Sözsüz, sabaha selam verdim.

Geniş aynalı banyo lavabosunda yıkadım yüzümü. Durdum. Üzerine mavi kır çiçekleri işlenmiş beyaz havlu elimdeydi. Ve mavi geceliğim üzerimde. Bir süre yüzümü seyrettim. Alnımda belirmeye başlayan çizgileri, gözlerimin etrafındaki halkaları, keskin hatlarıyla burnumu. Ve bugüne dek fark edemediğim birçok şeyi. Yüzüm bir şeyler söylüyordu. Sessiz. Ve ben bilmesem de, her yüzün bir hikâyesi vardı. Peki ya mutluluk neresindeydi bu yüzün? Gülmelerimin oluşturduğu çizgilerde mi, mavi renk bakışlarımda mı, yoksa sağ yanağımdaki gamzede mi? Neresinde? Korktum. Dışarı çıktım.

Korkmak kaçmak demekti biraz da. Kaçmak, yabancılaşmak... Ve her kaçış bir hesaplaşmaydı nihayetinde. Oysa untkandım ve unutkanlığım korkumun mihveri oldu çoğu zaman. Unuttuğum kadar unutuldum da. Ama zorla unutmadım ve unutulmadım zorla. Kendiliğinden oldu hepsi. Unutmaya çalışmak, hatırlamanın bir diğer adıymış. Öğrendim sonra.

Gittim üzerimi değiştirdim. Mutluluk bu evde değildi. Salonda, mutfakta, masamda, kitaplıkta, giysi dolabında değildi. Balkondan baktım. Deniz maviydi, gökyüzü maviydi ve dahi, denizde ağır ağır ilerleyen yük gemisi ma-

viydi. Koyu maviydi hem de. Deniz kenarında oturmuş, geminin geçişini izleyen ihtiyar adam, sigarasından bir nefes daha aldı. Dalgın ve bitkindi. Mutlu değildi. Ama üzerindeki hırka maviydi.

Kapım çaldı. "Kim o?" demedim bu kez. Açtım. Kapıcı elindeki ekmeği ve gazeteyi uzattı. Gülümsedim. "Sağol" diyecektim tam, gitti. Yorgun ve uykusuz görünüyordu. Hem de düşünceli. Anlam veremedim. Her zamanki hali miydi? Bilemedim. Kapıyı kapatıp içeri girdim.

Kahvaltı yaptım, tek başıma. Sonra balkona çıktım yeniden. İhtiyar amca gitmemişti daha. Ama hiç gemi yoktu görünürde. Yerdeki mindere oturdum. Ve denize karşı gazetemi okudum. Aile içi şiddet, işkence, okullarda cinayet, savaş ve siyaset, aldatma, ölüm, fuhuş, ekonomi ve enflasyon haberleri... Hepsini okudum. Ezberlemiştim zaten nicedir. Şaşırmadım. Mavi puntolarla manşet olmuş bir savaşın vurduğu, çocuk yüzlerdeki korkuyu görüp titredi yüreğim. Ama şaşırmadım. Üzüldüm. Korkunun ne olduğunu o zaman bildim. Ve bildim beraberinde nicesini. Çizemesek de mutluluğun resmini, üstümüze yoktu korkuyu resmetmekte. Bildim ve üzüldüm.

"Mutluluğu arıyorum, arayacağım", öyle demiştim uyandığımda. Böyle diyerek uyandım. Karanlık odada çıplak duvarlara değdi gözlerim. irkildim.

Nafile ummuştum gülen yüzler görmeyi gazetenin soluk sayfalarında. Ki, en büyük hatamdı mutluluğu bir gülümsemeden ibaret saymam. Mutluluğun ifadesi bu değildi. Öyle olsa; "çok mutluyum" demeye gerek duyulmazdı. Hem sonra niye? Mutluluk gizlenir yahut anlaşılmaz bir şey miydi? Gazetenin ikinci sayfasını süsleyen; itiş kakış mekânlarda, parlak ışıklar altında çekilmiş fotoğraflarda da değildi mutluluk. Şık elbiseler içinde, o boyalı yüzlerdeki boyanmış gülümsemelerde hiç değildi. Mutluluk bu gazetenin neresindeydi?

Gazeteyi bir kenara bırakıp etrafa bakındım. Gözlerim ihtiyar amcayı aradı. Ve onun yerinde oturmuş bir çift sevgiliyi buldu istemeyerek de olsa. Sevgili miydiler sahiden? El eleydiler. Göz gözeydiler. Hepsi bu. Ama denizde bir geminin ilerlediği doğrudu. Bir yolcu gemisi üstelik. İnsanlar seçiliyordu uzaktan. Bir heyecan sardı içimi.

En son ne zaman yolculuk yaptım? Düşündüm. Birkaç ay önce. Ki, bir gemi yolculuğu değildi o. Sıcak bir havada, bir otobüs yolculuğu. Yol arkadaşımı ben seçmemiştim. Ama onu saatlerce dinledim. İsteyerek dinledim hem de. Anlatsaydım o da beni dinleyecekti belki. Dinleyebildiğim kadar anlatabilseydim. Babasını yeni kaybetmişti. Anlatırken bulandı yüzü. Sustum, içerledim. Ve dinledim.

Yolların da dili varmış. Öğrendim. Her yolculuğumda, yollardan yeni hikayeler dinledim. Ve her geçtiğim yola bir hikaye ekledim. Ama sustum. Hep. Dinledim. Her yolculuk bir beklenti demektir nihayetinde. Ve her bek-

lenti, peşinen kabullenmek bir yenilgiyi. Yenildim. Seferlerim uzun olsa da, hep kısa sürdü misafirliklerim.

Ve doğruydı iyi bir ev sahibesi olmadığım. Ama yine de alışkındı ruhum zamansız misafirlerine. Kapı önlerinde karşılayamasam da, ve dahi ağırlayacak bir hazırlığım olmasa da, sadık dostlarım vardı benim de. Hüzün, gönlümün arsız misafiri; ki kurulacağı yeri hep kendi seçti. Neşe, yüzümdeki yaramaz çocuk. Ve kızgınlık, bir med-cezir; ki hep kısa sürdü. Ve adını koyamadığım aşk, kölenin efendisi ve dahi gönlün şımarık sahibesi. Hepsi. Ama zamansız değildi şehrimde hiç bir vakit yağmurlar.

Ya o, yerinde durmayan bir serseri misali mutluluk. O neredeydi? Onu da mı yitirmiştik kaybettiğimiz nice erdemler gibi? Ben miydim yitiren sadece? Yoksa yiten ben miydim bilmeden? Ya yıllardır beni oyalayan avuntularım, sanrılarım neydi? Neydi mutluluk sandığım perdenin arkasındaki? O alımlı, pembe yanaklı güzel kız görüntüsü altındaki o yaşlı, çirkin, dişsiz ihtiyar kimdi? Mavi bir dekor. Kalabalık bir sahne. Büyülendim ama merak etmedim. Hiç. Gülünecekse güldüm, ağlanacaksa ağladım. Ne de olsa itaatkâr bir seyirciydim. Hiçbir oyunu yarısında terk etmedim.

"Mutluluğu arıyorum, arayacağım", öyle demiştim uyandığımda. Böyle diyerek uyandım. Karanlık odada çıplak duvarlara değdi gözlerim. irkildim.

Bulacaktım. Bulmalıydım. Çünkü yitirmişti anlamını onsuz her şey. Yaşadığım, yaşamışlığım... Merhabalar ve elvedalar, gelmeler ve gitmeler, ağlamalar ve gülmeler yitirmişti anlamını. Sevinmek için nedenler aradım. Ve mutluluğu ararken buldum nicesini.

Mutlu olmak, sevinmek değil miydi zaten. Sevinmek ise sevmekten geçiyordu. Ve nihayetinde her yolun sonu sevgiye çıkıyordu. Meğer mutluluğa gelene dek neleri yitiriyormuş insan. Fark ettim.

İçimde sevgi barındırıyordum oysa. Öyle sanıyordum. Seviyordum. Ve nice sevmiştim. "Seviyorum" sözünü kullandığım vakitleri düşündüm. Kimlere demişim, ne çok söylemişim meğer. Ailemi, arkadaşlarımı, komşularımı, sevgilimi, sevgililerimi ne çok sevmişim. Ve bol keseden sevgiler dağıtıp tanıdık tanımadık, yüreğimin kullanım alanını daraltmışım. Farkında olmadan. Oysa sevgiler de boğarmış insanı. Yaşadım ve bildim.

Meğer ne çok sevmişim. Meğerse hiç sevmemişim. Kendimi avutmuşum. Söyleye söyleye yitirmiş anlamını sözcükler. İçi boşalmış kavramların. Ve ağzımda çürümüş sakız tadı sevgilerden arta kalan. Bilerek yapmışım bunu hem de. Ki, korkarım hala yalnızlıktan. Hep. Korktum.

Kalktım. Deniz kıyısında oturan çift de kalkmıştı. Seviyorlar mıydı birbirlerini? Ve daha önemlisi hiç "seviyorum" demişler miydi birbirlerine? Bunu hiçbir zaman bilemeyecektim.

H E C E Ö Y K Ü

Neydi sevmek? Dilde iki hece. Ama kalpte? Sevgiye dair nice öykü okumuştum. Ve dahi şarkı dinlemiş, film izlemiştim. Ama yapamıyordum işte tarifini. Ağlayan çocuğa üzülmem, komşumun hastalığına hayıflanmam, sadaka diye uzanan ele para koymam, arkadaşımın alışverişe çıkmam ve ailemi ziyaret etmem sık sık. Bunlar sevgi miydi? Evet, fedakârlık sevgidendi ama acımak değil. Hasret sevgidendi ama şehvet değil. Bağlanmak sevgidendi ama alışmak değil. Ve aramak sevgidendi araştırmak değil. İstemek sevgidendi ama görev bilmek değil. Sevmek neydi? Ve neydi sevgi?

Sorgulamak can acıtır. Ki, bir şey sorgulanmamışsa daha önce. Kabuller kolaydır. Retler zor. Ve niyeysel kabullenenler iyidir de reddedenler değil. Kabullendim. Sorgulamadan. Çünkü çoğu zaman cesaret gerektirir karşı çıkmak. Ve bilmeyi gerektirir. O kadar azdı ki bildiklerim... Hep şüphe ettim. Ama inancım sağladı bilmediklerime. Bilmediklerimi olduğu gibi kabullendim.

Salona geçtim. Koltuğa uzandım. Sehpadaki televizyon kumandasına gitti elim. Ve rastgele bir düğmeye bastım. Asık yüzlü bir adam, daha önce defalarca duyduğum bir şeyi tekrar ediyordu, yine aynı ifadelerle: Ülkemizde insanlar huzur ve refah içinde. Televizyonu kapattım. Çıplak duvarlara değdi gözüm. İrkildim.

"Mutluluğu arıyorum, arayacağım", öyle demiştim uyandığımda. Böyle diyerek uyandım. Karanlık odada çıplak duvarlara değdi gözlerim. irkildim.

Telaşla kalktım. Ayakkabılarımı giyip dışarı çıktım. Apartmanın girişinde kapıcı ile karşılaştım. Hali sabahkinden farklı değildi. "Nasılsın Ahmet Efendi" dedim. Şaşırdı. İlk kez mi soruyordum acaba? "Sağolun, iyiyiz" dedi. İyilerdi. Evli miydi? Herhalde. Genç görünüyordu. Üstelik eline ilk gelen kıyafetleri üzerine geçirmiş gibiydi. Evli miydi? Her neyse. Elinde süpürge vardı. "Kolay gelsin" deyip uzaklaştım.

Deniz kenarındaki bank boştu. Oturdum. Denizi izledim. Gemi yoktu. Önümden insanlar gelip geçti. İzledim. Sabahki ihtiyar amca beliriverdi yanımda, birden. "Rahatsız etmeyeceksem oturabilir miyim?" diye sordu. "Buyurun, ne rahatsızlığı" dedim. Yakından hiç yaşlı değildi. Mavi hırka olmasa üzerinde tanıyamayacaktım belki. Sıcacık bir yüzü vardı. Ve yüzünde yılların armağanı çizgiler.

"Buraya sık gelir misiniz?" diye sordum. Aynı günde ne kadar çok soru. Sessizdi. Beklenmedik bir soru mu? Düşünmedim. Gözlerimi denize çevirdim. "Evet" sesi yumuşacıktı, bana ilkbahar yağmurunu anımsattı. Çısil çısil ve beklenmedik. Oysa ben ilk kez fark etmiştim bunu. Daha önce değil.

— "Siz?" dedi.

— "Ben burada oturuyorum, şu arkada gördüğünüz mavi binanın en üst katında. Ama ilk kez geliyorum belki."

— "Öyleyse ilk kez geliyorsunuz. Ama iyi etmişsiniz. Balkondan izlemek başka, yakından seyretmek başkadır denizi. Kokusu bile yabancılaşır şuradan şuraya gelene kadar. Balkondan bir manzaradır sadece, ama kenarında oturduğunuzda size masallar anlatan bir Şehrazat oluverir. Zamanı unutursunuz."

Denizin anlattığı masallar? İlk kez duyuyordum bunu. Oysa o dinlemişti denizden masallar. Belki Şehrazat'ın anlattığından da fazlasını... Kim bilir... Ama dinlemişti. Yüzüne kim baksa anlayacaktı bunu. Bir süre o denizi seyretti, bense onu... Gözleri denizi okşayıp geçiyor, uzaklara her dalışında yüzünü çocuksu bir masumluk kaplıyordu. "Yollar hikâye anlatır, denizler masal" diye mırıldandım kendi kendime.

— "Efendim, bir şey mi dediniz?" Çok güzel bir düştten uyandırılmış gibi, belli belirsiz bir hoşnutsuzlukla söylemişti bunu.

Sustum. Ve onun dalıp gittiği ufuklarda bir şeyler arar gibi, ne aradığını bilmeden iz sürdü gözlerim. Deniz kokusu çarptı burnuma. Yabancıysa olduğum bir koku. Yollardan sayısız hikâye dinleyen ben, denizden hiç masal dinlememiştim.

Bu kez, o mırıldandı:

— "Yollar hikâye anlatır, denizler masal."

Gülümsedim. Aynı dili konuşmuyorduk belki, ama aynı duyguları paylaşıyorduk. Mutluluk neydi? Artık kalmamıştı önemi. Çünkü tanımı ve tarifi yoktu mutluluğun. Nesnesi ve öznesi yoktu. Ve yoktu adresi. Sessizdik. Sessizce, denizin dalgalarından masallar dinledik.!

MEHMET ÖZTUNÇ

SÖYLEŞİ

I.

Yayınevini aradım, telefona tok sesli bir bayan çıktı. Biraz heyecanlıydım, sözlerimi toparlamakta zorlandım, sesimin titremesi de cabası. Cemil Kavukçu ile görüşmek istediğimi söyledim. Telefondaki kadın, kısa bir sorgudan sonra Cemil Bey'in telefonunu verdi ve Ankara'da oturduğunu söyledi. Laf aramızda Cemil Bey, hayranı olduğum bir yazardır; onu kirli emelime alet ettiğimi umarım dü şünmez. Telefonunu çevirmeden önce birkaç prova yaptım. "Efendim, ben Çankaya Lisesi'nde edebiyat öğretmeniyim. Bu yıl sizin *Başkasının Rüyaları* adlı kitabınızı öğrencilerimize okuttuk ve sizi okulumuzda ağırlamak, kitabınız ve edebiyat üzerine sizinle bir söyleşi yapmak istiyoruz. Beni bağışlayın, sizin adınıza öğrencilere söz verdim." Telefonu çevirdim, ne yalan söyleyeyim Cemil Bey, beklediğimden daha samimi bir dille beni karşıladı. Hani neredeyse senli benli bir dille konuştuk. Çok alçakgönüllü bir insanmış. "Bu kadar kitap arasında benim kitabımı seçme nezaketi gösterdiğiniz için asıl ben size müteşekkirim. Nasıl, çocuklar kitabı beğendiler mi?" diye sordu. "Beğenmez olurlar mı? Bu dönem beş kitap okuduk, en çok sizin kitabınızı beğendiler." Cemil Bey'le üç hafta sonrası için sözleştik. Cemil Bey, daha yakın bir tarihte de gelebileceğini söyledi, ben (laf çevirmekte üstüme yoktur) yazılılar dönemi olduğunu ve üç hafta sonrası için müsait olduğumu zu söyledim. Kâğıda yazdığım "Sizin adınıza söz verdim." cümlesini söylemedim. Ne bileyim, cüretimden huylanıp teklifimi reddetmesinden korktum.

II.

Ertesi gün dersine girdiğim bütün sınıfları sıkı sıkı tembihledim, tehdit ettim. Bu dönem iki sözlü notumu da *Başkasının Rüyaları* adlı kitaptan yapacağım bir yazılı bir de sözlü sınav notuna göre vereceğimi söyledim. Bazı çocuklar, söylediler, mızımızlandılar; ama yanımda not defterimi de götürmüştüm. Defteri çıkartıp masanın üstüne koyunca herkes sus pus o ldu. Şu çocukları da anlamakta enikonu zorlandığımı söyleyeyim. Ceplerindeki parayı, kolaya, hamburgere, cipse verirken hiç mızıldanmazlar da kitap parası isterken hepsi itiraz eder. Birkaç sınıfta söylenenler çoğalınca, çocukların birçoğunun kitabı almayacağını düşündüm. Sürekli alışveriş yaptığım kitapçıyı aradım, yüz seksen beş adet *Başkasının Rüyaları* adlı kitaptan sipariş verdim. Kitapçıya çok ısrar ettim; ama beş buçuk ytl'den aşağı veremeyeceğini söyledi. Neyse, cebimden karşılarım dedim, kendi

kendime. Şimdi beş yıl'ı toplamak beş buçuk yıl'ı toplamaktan çok daha kolay olur. O beş kuruş, ne dertler açar başıma. Sınıf başkanlarından parayı toplamalarını istedim. Müdür Bey'in yanına çıktım. Benden çok hazzetmediğini biliyorum. Şimdi bu işime de çomak sokmasından korkuyordum. Neyse ki, eşref saatine denk gelmişim. Beni odasında son derece içten bir tavırla ağırladı. "Çay içer misiniz, Suna Hanım?" dedi. Bu abartılı samimiyetinden işkillendim, acaba tayinim çıktı da adam, bunun sefasını mı sürüyor diye düşündüm. Meğer okuttuğum kitaplardan memnun olan birkaç veli aramış da müdüre teşekkür etmiş. Müdür de bana teşekkür etti. Çaydan sonra, Cemil Kavukçu'yu okula davet ettiğimi söyledim. Müdür Bey, önce şaşırdı: "Cemil Kavukçu kim?" diye sordu. Ben de birkaç yıl önce Sait Faik Öykü Ödülü'nü aldığımı söyledim. "Yani önemli bir yazar?" dedi. "Öyle" dedim. "Tamam, Suna Hanım size güveniyorum." dedi. Teşekkür ettim, tam odadan çıkıyordum ki arkamdan seslendi: "Suna Hanım, şu yazar gelmeden bir gün önce yine hatırlatırsanız konferans salonunu müstahdemlere temizletirim, dersi müsait olan öğretmenlere de söyleşiye katılmalarını söylerim. "Peki, efendim!" dedim. Sizin elinizden kabuklu ceviz yenmez mi deseydim! Hem şu dersi müsait öğretmenleri davet etme teklifi valla başımdan aşağı kaynar su gibi döküldü. Şimdi kesin şu meymenetsiz Hicran'ın da dersi müsaittir. Pişkin pişkin gelir en öne oturur ve şık bir soru ile kendisini vitrine çıkartır.

III.

Kitapçı bana söylediği tarihten tam bir hafta sonra kitapları getirtti. Öldüm, öldüm dirildim. Geceleri acayip acayip kâbuslar gördüm. Biliyorum, daha bu uğursuzluklar bitmeyecek. Kitaplar okula geldi. Müdür görmeden koliyi kütüphaneye aldırıldı. Sınıf başkanlarını çağırıp, öğrenci sayısına başkanlara kitap verdim. Çocukları sıkı sıkı tembihledim. "Eğer bu kitapları sorunsuz dağıtıp parayı toplarsanız dönem notunuz yüz." dedim. Çocuklar sıkı pazarlıkçı, ketum yaşlılar gibiydi: "Hocam ikinci dönem için de unutulmayız, değil mi?" dediler. "Tamam, çocuklar, uzatmayın!" dedim, kitapları sınıflara gönderdim. İki hafta içinde bu çocuklar kitabı okurlar mı ki, şimdi de kara kara bunu düşünmeye başladım. Derslerimi okuma saati olarak işledim. İlk bitirenlere sözlü notu verince, diğerleri çorap söküğü gibi geldi. Zaten bazıları var ki ne yaparsam yapayım okumayacaklardı. Onlarla uğraşıp morali mi bozmak istemedim. Bir akşam evde yemek hazırlıyorum, telefonum çaldı. Arayan 10 C'den Figen'in babasıydı. Önce kitap okutma çabamı takdir ettiğini söyledi. Bu yağlı ballı girişten sonra kötü bir cümlele geleceği belliydi. "Hoca Hanım, zaten kıt kanaat geçiniyoruz, siz de kitap parası isteyince iyice zor durumda kalıyoruz; bizim kızı, bu kitap okumadan muaf tutsanız olmaz mı?" dedi. "Belki haklısınız; ama Figen çok parlak bir öğrenci, onu bundan muaf tutarsam Figen'e sadece kötülük ederiz." dedim. "Ama Hocam, durumumuz çok perişan." dedi. "Tamam, Beyefendi, ben karşılarım; ama Figen'e o kitapları okuturum." deyince "Allah razı olsun Hoca Hanım, artık bir hal çaresine bakacağız." dedi. Telefon'u kapatırken yanık kokusunu aldım,

H E C E Ö Y K Ü

meğer benim pilavın dibi tutmuş, tencereden soba dumanı gibi duman yükseliyor. Mustafa, eve geldiğinde bir sürü laf eder şimdi, pencereleri açtım.

IV.

Aslında bu kadar zahmete girmezdim; ama belediyenin öğretmenler arasından da düzenlediği "Öğretmenin Öğretmeni" konulu kompozisyon yarışmasında Hicran, birinci olunca okulda benim havam birden sönüverdi. Sözde okulun kültür sanat temsilcisiydim. Bütün panoları ben çıkartırım, gündemdeki kitapları ben takip ederim, edebiyat dergileri elimden hiç düşmez, bütün yazışmaları ben yaparım, hatta birkaç edebiyat dergisinde yazım bile çıktı. Bu yazıları üç beş adet çoğaltıp okul panolarına bile astım. Ama o kadar özenip hazırladığım yazım, yarışmada dereceye bile girmedi. Okul, Hicran'ın birinciliğinden çok benim dereceye giremememi konuştu. Jürinin haksızlık yaptığı apaçık ortadaydı. Yoksa yavan diline ve imla hatalarına rağmen Hicran'ın kompozisyonu nasıl birinci olur ki! Hani derler ya keçinin uyuzu suyu pınarın gözünden içer diye, bu kadının birinciliği de öyle bir hesap. Hicran da birinciliği mütevazıca yaşayamayacağından benim gözüme sokup duruyor. Öğretmenler odasında ikide bir kompozisyonu nasıl bir emekle yazdığını, defalarca gözden geçirdiğini birinciliği anasının ak sütü gibi hak ettiğini söyleyip duruyor. O, bu meseleyi açınca sesizce masadan süzülüp dolabımı karıştırıyorum. O, sözü uzattıkça ben de dolabın başında eğlenip duruyorum. İşte bu haldeyken, ne yapmalı ne etmeli diye düşündüm. İçimdeki hançer bir ur gibi büyüdükçe büyüdü. Sonunda aklıma okula bir yazar davet etme fikri geldi. Özellikle çağdaş edebiyatta söz sahibi olmuş, Hicran'ın tanımayacağı bir yazar davet etmeliydim ki, diğer öğretmenler Hicran'ın kaç kırat olduğunu görsünler istedim. Hiç hesapta yoktu Hicran'ı söyleşiye davet etmek; ama ders programına baktım Hicran'ın da dersi boşmuş. Şimdi, müdüre Hicran gelmesin diyemem ki.

V.

Cemil Kavukçu'nun gelmesine üç gün var. Heyecandan mıdır üşüttüğüm-den mi bilmem grip ya da nezle olmuşum. Boğazım dolmuş, burnum akıyor, sırlıklam terliyorum. Evde bir gün yattım. Nane limon, aspirin, aferin ne bulsam şifa niyetine alıyorum. Mustafa da bir taraftan evin içinde söylenip duruyor. "Kendine daha iyi bakmalısın." dedi. Araba devrildikten sonra yol gösteren çok olur diyemiyorum ki? "Sağ ol canım; bir kalkayım, söz kendime daha iyi bakacağımla." geçiriyorum. Mustafa, böyle durumlarda kahrımı az çekmez, o da benimle hastalanır, derdimle dertlenir. Yalnız, şu edebiyattan uzak duruşu sinirlerimi alt üst ediyor. Ne zaman bir kitap oku desem: "Sen okuyorsun da ne oluyor?" diyor. Şu Hicran'ın kompozisyon birinciliğini söylediğime pişman oldum. Şimdi kitap oku demeye de cesaretim kalmadı. Bir şey söylesem, eminim: "Sen okuyorsun da ne oluyor?" cümlesini daha bir imalı söyler. Üzerinize afiyet sağlık, ikinci gün biraz toparladım ve okula gittim.

VI.

Bir gün sonra Cemil Kavukçu okula gelecek. Akşam telefon edeyim dedim. Şimdi unutmuşsa bir daha ne müdürü razı edebilirim ne de bu kadar stresi kaldırabilirim. Aradım ulaşamadım. Gece geç saatlere kadar ulaşamadım. Gece yarısına doğru telefonunu açtı. Hastalığım tam geçmemiş, konuşurken burnum tıkanı, rezil oldum adama. "Suna Hanım, unutmadım ajandama notumu almıştım. Yeni kitabıma çalışıyordum, telefonu vb. kapattım tüm mesaimi yeni kitaba verdim." dedi. "Yeni kitabınızı fırından çıkar çıkmaz alıp okuyacağıma emin olabilirsiniz." dedim. Teşekkür etti. Okulu bilip bilmediğini, nasıl geleceğini sordum. Okulu tam olarak bilmediğini söyledi. Otobüsle Kuğulu Park'a kadar gelebileceğini söyledi. Kuğulu Park'ta buluşabileceğimizi, kendisini parktan arabayla alabileceğimi söyledim. Vedalaştık. Birkaç kıyafet denedim üzerime. Sonunda eflatun gömleğimle, siyah takımımda karar kıldım. Arabayı Mustafa'fa'dan alıncaya kadar kırk dereden su getirdim. "Hanım (Bana "Hanım!" diye hitap etmesinden de acayip rahatsız oluyorum. Ne o öyle taşralı erkekler gibi "Hanım, Manım!") daha üç ay önce ehliyetini aldın, hem nekahet döneminde-sin." diyor başka bir şey demiyordu. Sonunda ikna edip arabayı aldım. Sabah erkenden kalktım uzun uzun saçlarımı taradım, topuz saçın bana daha çok yakıştığını söylerler. Saçlarımı topuz şeklinde bağladım, siyah tokalarla topuzu hem süsledim hem de tutturdum. Ağır başlı bir insandır Mustafa, buna rağmen çok güzel olduğumu söyleyince kendimi daha bir beğenir oldum. Arabayla Mustafa'fa'yı otobüs durağına kadar bıraktım. Okula varmadan son trafik ışığında kalırken bir arabaya arkadan çarptım. Arabadan siyah deri ceketli, siyah sakallı, kısa boylu esmer bir adam indi. Kapıyı hışımla çarptı, elini kolunu sallayarak bana doğru geldi. Sanırım birkaç galiz küfür de savurdu. Beni görünce duraklar gibi oldu. "Allah'ından bul" dercesine kollarını hışımla savurdu. Arabanın arka tamponuna baktı. Eliyle geriye çek şeklinde bir işaret yaptı. Vites Arap saçına dönmüştü. Geri vitesine zorlukla attım. Küçük bir çizik vardı. Silinince geçecek cinsten. Adam, yüzüme bile bakmadan hızla uzaklaştı. Okula vardım. Arabanın sağ farı çatlamıştı. Şimdi bunu Mustafa'ya nasıl söylerim?

VII.

Müdürün yanına çıktım. Bana salonu temizlettiğini ve dersi müsait öğretmenleri de davet ettiğini söyledi. Cemil Kavukçu'yu Kuğulu Park'tan alacağını mı; fakat dersim olduğunu söyledim. Müdür babacan bir tavırla: "Orası kolay, derse girecek bir öğretmen ayarlarız; ama sizin oraya tek başınıza gitmeniz uygun olmaz. Hicran Hanım müsaitse o da sizinle gelsin." dedi. Olmaz, tek başıma da gidebilirim diyemezdim ki. Tam okuldan çıkarken Duygu'dan çiçek getirmesini istediğim aklıma geldi; soramadım, geç kalabilirdim. Telaşla okuldan çıktık. İnşallah getirmiştir. Hicran, arabada niçin Cemil Kavukçu'nun okula geleceğini ona söylemediğini sordu. Ben de sahte bir unutkanlıkla: "Aa, sana söylemedim mi?" dedim. "Cemil Kavukçu'yu tanıyor musun?" diye sordum. "Tanıyamaz mıyım, geçen yıl Ankara Öykü Günleri'nde Cemil Bey'e bir kitabını da

imzalattım." dedi. Korktum, şimdi Cemil Bey, Hicran'ı tanırsa pastanın en büyük dilimini o kapar. Bu trafikte arabayı park etmek de ayrı bir dert. Sağ olsun, bir mağaza sahibi izin verdi de arabayı mağazanın önüne çektim. Kuğulu Park'ta on dakika kadar bekledik. Cemil Bey, gelince beni yine bir heyecan, telaş sardı. Selamlaştık. Heyecanımdan iki kelimeyi bir araya getiremedim. Çok kibar biriydi. Arabaya geçtik. Ben, meydanı Hicran'a bırakmamak için çırpıyorum. Hicran, bir anlık boşluktan yararlanıp persiz patavatsız sokuldu. Kendisine geçen yıl Ankara Öykü Günleri'nde bir kitap imzalattığını söyledi. Allah-tan Cemil Bey, Hicran'ı hatırlamadı. Okula gelinceye kadar ben trafiği kollar-ken o konuştuğu konuşuyor. Sözde benim methimi ediyor. Çeşitli dergilerde yazım çıkıyormuş, edebiyatı çok yakından takip ediyormuşum, kumaşım tam edebiyat öğretmeni olmaya layık kesilmiş; ama yakın tarihte düzenlenen bir kompozisyon yarışmasında o birinci olmuş. Araya girmek istedim. "Okula yaklaştık Cemil Bey!" dedim. Devam ettim: "Yeni kitabınızın konusu ne?" Cemil Bey, soruma çok itibar etmedi. Ayıp olmasın nevinden, birkaç tatsız tuzsuz sözle cevabı geçiştirdi. Hicran, alımlı çalımli bir kadın. Ne yalan söyleyeyim benden çok da güzel. Cemil Bey, bir süre sonra Hicran'la daha fazla konuşmaya başladı. Müdür Bey'in odasına geçtik. Hicran da arkamızda geliyor, peşimizi bırakmaya hiç niyeti yok. Müdür Bey'le bir müddet sohbet ettikten sonra müdür: "Suna Hanım, salona bir bakın müsaitse geçelim." dedi. Salona geçtim; salon, hınca hınç. Sahneye çıktım, bütün öğrencileri sıkı sıkı tembihledim. Salon sustu. Soru verdiğim çocukların hepsi bir sırada oturmuşlardı. Çocukları salonun çeşitli yerlerine dağıttım. Duygu, çok güzel bir çiçek hazırlamıştı. Ön sırada öğretmenler oturmuştu; ama hepsinde bir keyifsizlik, isteksizlik vardı. Sanki zorla oturtulmalarının hesabını benimle görmek istiyorlardı. Oralı bile olmadım.

VIII.

Cemil Bey, salona girince salonda bir alkış koptu. Birkaç fevri çocuk, alkışlara ıslıkla eşlik ettiler. Cemil Bey'in beyaz yüzü kıpkırmızı kesildi. Büyük bir mahcubiyetle sahneye çıktı. Mikrofona geçtim; Cemil Bey'i takdim ettim. Yerime, zafer kazanmış bir kumandan edasıyla geçtim. Müdür Bey'in yanına oturdum. Cemil Bey, kısa bir konuşmadan sonra soru-cevap faslına geçti. Yan sırada oturan kendisine soru verdiğim bir öğrenci ayağa kalktı, önce bana baktı, sonra sorusunu sordu. O kadar tembihlememe rağmen, otururken arkadaşlarıyla konuştu. Cemil Bey öğrenciye baktı; ama öğrencinin onu dinlemediğini görünce geri bana baktı. Çok utandım, yer yarıl-sa da içine girmem dedim. Söyleşi uzadıkça salondan gürültü arttı. Müdür kulağıma eğilip: "Hoca Hanım, bu ne gürültüdür, çocukları nasıl tembihledin böyle?" dedi. Hicran, parmak kaldırdı. Cemil Bey: "Hoca Hanım, estağfurullah buyurun!" dedi. Salonda bir alkış koptu. Salon hep bir ağızdan "Hicran Hoca! Hicran Hoca!" diye bağırıyordu. Bu tezahürat bitince Hicran, sorusunu sordu. Cemil Kavukçu, böyle güzel bir soru sorduğu için ona teşekkür etti. Salondaki tezahürat arttıkça arttı. Büyük bir heyecanla, onun sorusunu cevapladı.

IX.

Söyleşiden sonra Cemil Kavukçu'ya teşekkür ettim. Kendisine çiçek takdim etmeleri için müdürü sahneye davet ettim. Müdür bir cümleyle bile olsa bana teşekkür etmedi. İmza faslında ilk sıra müdüründü, sonra sırada Hicran vardı. Hicran'ın kitabını imzaladıktan sonra, karşılıklı bir mutluluk paylaşımı ile tokalaştılar. Öğrencilerin kitaplarını imzalatmaya çok niyetleri yoktu. Çocukları güçlükle sıraya soktum. En son benim kitabımı imzaladı. "Bu nazik davetinden dolayı Suna Hanım'a minnetle." diye yazmıştı. Doğrusu bu kadar sıkıntıdan sonra bu cümle içimi ferahlatmıştı. Müdürün odasına geçtik. Çocukların lakaytlığı beni çok üzmüştü. Odada Müdür Bey, bu nazik katılımından dolayı Cemil Bey'e çok teşekkür etti. Kendisiyle tanıştığından dolayı çok şanslı olduğunu söyledi. Cemil Bey, mütevazı bir tavırla aslında böylesi bir ortamda bulunduğundan dolayı müdüre ve bana teşekkür etti. Hicran'a baktım, çatlak üzülmüştü. "Yalnız, onlarca okula gittim; ama Hicran Hanım kadar sevilen bir hoca görmedim." dedi. Hicran, sahte bir mahcubiyetle: "Esağfurullah!" dedi. Müdür Bey: "Beraber bir fotoğraf çekinelim." dedi. Elime fotoğraf makinesini uzattı. Cemil Kavukçu, Müdür, Hicran poz verirken ben deklanşöre basıyordum. Kahrımdan param parça oldum. Cemil Kavukçu ile vedalaştık. Hicran telefonunu istedi. Müdürün bana bakan hışımlı bakışlarından anladığım kadarıyla pastayı yine Hicran kapmıştı. Zaten, kendisine verdiğim çiçeği odada bırakıp gitmişti.

X.

Evde, bilgisayara yüklediğim fotoğraflardan bir seçme yapıp pano hazırlamak istedim. Bütün fotoğraflarda Hicran'ın abus çehresi vardı. En çirkin çıktığı fotoğrafı seçip dosyaya koydum. Büyük bir tatminle hazırladığım dosyadan çıktılar aldım. Hiç olmazsa bu sefer ben kazanacaktım. Okula gittim, bir de ne göreyim: müdür, panoları yerinden sökmüştü. Sordum yenileri gelinceye kadar yerlerinin boş kalacağını söyledi. Elimdeki dosyaya baktı, "Bunları asmaya gerek yok!" dedi. Çıktılar, elimde kaldı. Herhalde Hicran bu durumu görseydi kıs kıs gülerdi, diye düşündüm. Eğer bu sefer bir fotoğraf çekiniyor olsaydık, Hicran, büyük bir keyifle, bu süklüm püklüm halimi çekmek için defalarca deklanşöre basardı. Öğretmenler odasına geçtim. Odadaki duyuru panosunda Cemil Kavukçu'nun Hicran'a imzaladığı kitabın ilk sayfasının fotokopisi vardı. Fotokopide, "Sizinle tanışmak bugünün en büyük kazancıydı, sevgilerimle Hicran Hanım'a." diye yazıyordu. Kalbimin teri birden bire soğumuştü. Bu cümleden sonra Cemil Kavukçu, artık adını anacağım bir yazar değildi benim için. İçimdeki zehirli hançeri yatıştıramadım. Öğretmenler odasında kimseler yoktu, panodaki sayfayı aldım buruşturup çöpe attım. Dersim öğleye kadardı. Mustafa çatlak farı henüz fark etmemişti. Hazır arabayı almışken tamirciye götürdüm. Eski, sağlam bir far bulursam belki biraz ferahlarım.!

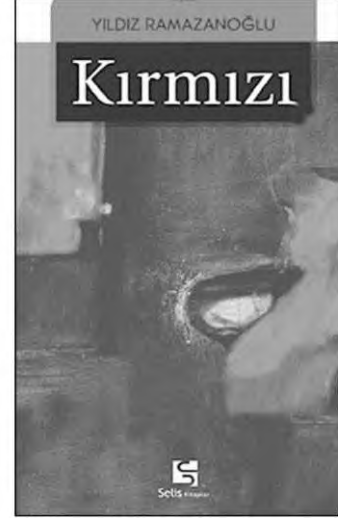
KIRMIZI**Yıldız Ramazanoğlu****Selis Kitaplar**

Yıldız Ramazanoğlu'nun, "Derin Siyah" adlı kitabından sonra kaleme aldığı "Kırmızı", dokuz öyküden oluşan bir yapıt.

Yazarın şimdiye dek yayımladığı kitap adlarında tercih ettiği renkler, işaret ettikleri duygu ve düşünceler açısından genellikle öykülerin içeriğiyle bağdaşır nitelikte. Örneğin kırmızı; acı, öfke, kızgınlık, cesaret, meydan okuma gibi duyguları ifade eden bir renktir halkın zihninde. Öykülerin ileti ve izlekleri, son çözümlemede, karşılık geldikleri bu duygular üzerinden verilmeye çalışılmış kitapta.

Sıkı bir gözlem ve yüksek bir bilinç eşliğinde üzerinde yoğunlaşılacak kesitler ve kişiler etrafında dönen öyküler. Yeri geldiğinde, iç konuşmalarla zenginleştirilen anlatım da konuyu içtenlikle sarıp sarmalıyor. Bu durum kahramanlarla çoğu yerde özdeşleştiğini hissettiriyor okuyucuya. O kerte bizden, bizim hayatımızdan kesitler ve öykü kahramanları var ki ürünlerde; farkında olmadan kendinizi o olayı yaşayan bir kişi gibi hissediveriyorsunuz. Yıldız Ramazanoğlu hayatın içinden süzülen, kolayca sokuluverdiğimiz sıcak ve gündelik olayları hikâye ederek başarıyor bunu. Bizim hayatımızı birinci elden bize aktaran yazar, kurgu ve anlatımda da oldukça başarılı.

Annesinin koruma ve gözetiminde yaşayan küçük bir kızın tek başına şehir dışına yapacağı tren yolculuğunun öyküsü ile başlıyor kitap. Bu yolculuk birkaç kahramanın gözlem ve duyguları eşliğinde anlatılmış olması na rağmen, öyküde daha çok hayata tanıklık etmek için yola çıkan küçük bir kızın duyguları ağırlık kazanıyor. Bu duyguların okuyucuya aktarımı, yazarın büyük bir yetkinlikle gerçekleştirdiği iç konuşmalarıyla sağlanıyor. Küçük kızın bu yolculuk hikâyesinde; çevre, etraftakilerin davranışları ve bütün bunların kendi yüreğine yığıp bıraktığı duygular çö-

zümleyici bir yaklaşımla anlatılıyor. Küçük kızın gözlemlerinde, bir yandan annesinin korumacı tavrının izleri duyumsanırken bir yandan da tek başına kalmanın verdiği heyecan, ne yapacağını bilememenin, yadırgamanın ve şaşkınlığın izleri aktarılıyor. Bir yandan annesinin verdiği güven duygusunu diğer yanda özgürlüğün heyecanını yaşıyor kahramanımız. Kendi serüvenini yaşamak isteyen Ayla adlı bu kız özgürlüğe adım atmanın heyecanını yaşıırken, annesi Zeliha da yavrusunun yalnız başına kalmasından duyduğu korkuyla dönüyor. Anlatı ilerlerken konuyla bağlantılı olarak, merkezî vurgudan uzaklaşmadan aynı zamanda geçmiş ve gelecek, eski ve yeni karşılaştırması da yapılıyor. Yazarın öykü kahramanlarına başarılı bir şekilde yaptırdığı bu mukayeseler, diğer öykülerde de hissediliyor. Gelenek ve modernizm bir arada ele alınıyor ve içimizden örneklerle kritik ediliyor. Bir nevi toplumun analizi yapılıyor öykü diliyle. Ayrıca genç bireylerin yalnız hareket edebilme, düşünebilme ve bin bir çeşit insanın oluşturduğu bir toplumda 'kendisi' olabilme, düşünebilme, akledebilme, karar verebilme meziyetlerine sahip olması, ayakta kalmayı bilmesi, hayata kendisi olarak bir yerlerden başlaması gerektiği mesajını veriyor yazar kanımca. Hayatta yapılacak her işe, atılacak her adı-

H E C E Ö Y K Ü

ma 'kendisini gerçekleştirerek' bir yerlerden başlaması için, o hayatın genç bireyine bir omuz veriyor sanki. Denemek için de yolculuğun sonunda onu ilk defa karşılaştığı bir toplumda yalnız bırakıyor. Yazar öykünün başkahramanı Ayla üzerinden, hayatın bildik sınırlarında geziniyor. Daha sonra "Destek bir yere kadar, bundan sonrasında artık tek başınasın." dercesine onu heyecan ve korku dolu bakışlarla, karışık duygularla, yabancı kalabalığın içinde yapayalnız bırakıyor ve Ayla'nın şu sözlerine şahit oluyor okuyucu:

"Bu şehrin orta yerinde tereddüt ve kararsızlık içinde nereye adım atacağını bilemez halde durmanın ne kadar tekinsiz ve ihtiyatsız bir şey olacağını içgüdüsel olarak hemen hissedebilmişim. Bunu kimsenin söylemesine gerek yoktu. Kuzenimin telaş içinde karşımdan gelmesini umarak, cep telefonunu da hiç aralıksız çaldırmaya devam ederek insanların tek yöne kaçınılmaz yürüyüşüne katılmışım bile. Kalbimin atışlarının dışarıdan görülmesi mümkün değildi. Kabanım kalındı. Bu beni rahatlatmıştı biraz."

Öykülerde öne çıkan bir diğer izlek de toplumsal dokuya yönelik değini ve gözlemler. Özellikle bencillik ve duyarsızlık, çeşitli toplumsal yükselteler eşliğinde dile getiriliyor. Kitapta ikinci öykü olarak yer alan "Kuşlar da düşer" adlı öyküde bu duyarsızlık konusu yine günlük bir koşuşturmaca içerisinde ele alınıyor. Toplumsal döngü ekseninde gerçekleşen olaylar, gerçekleşme nedeninden ve özünden kopuk düşüncelerle ve sadece merak duygusuyla seyrederken bir muhabbet havasında yapılan konuşmalarla olaylara yönelik sıradan bakış açıları ve söylemler ortaya seriliyor. İnsanlar söyleyecekleri bitince de tekrar kendi işlerine dönüyorlar. Yani toplumumuzun duyarlık derecesi ölçülüyor. Acıma, bir iki vah vah ve sonra arkasını dönüp gitmeler... Toplumsal döngünün yanı sıra onu oluşturan insanın da değişen yapısı analiz ediliyor. Katı modernizmin, yazarı derinden etkileyip üzdüğü hissediliyor. Genel insanlık sorunlarıyla ve bu arada kadınların yaşadığı sıkıntılarla da yakından ilgilenen, çeşitli plat-

formlarda bu eksenindeki çabalarına da tanık olduğumuz Yıldız Ramazanoğlu'nun bu yaklaşımını öykülerinde de hissettirmesi, duyarsız insan tavrını farklı enstantaneler eşliğinde gözler önüne sermesi anlamlı kuşkusuz.

"Burada ilginç olan kuşun kuş kadar canıyla hemen ölmesi gerektiği halde kasıtlı bir şekilde ölmeyip insanları kendi üzerine eğilmeye zorlaması, yapış yapış kanatlarından sızan kanı gözümüze sokması, bizi işimizden gücümüzden alıkoyup oyalaması.

Her şeyin olmamış gibi olması nereye kadar. Yatı'nın bir ismi olduğunu bilirsem, ölmünü ona göre kalbim çizilerek yazarsam diğer şeyleri de bir bir hatırlarım diye düşündüm. Hani bana bir söz vermiştin. Hani unutmak suçtu. Unutmayı unutulmayı kanıksamak suçtu. Biz başkaydık. Arsızca unutup ilerleyemezdik. Hayat böyle devam edip gidemedi. Birazdan cadde yıkanır. Toz toprakla kanışıp ayakkabıların altına yapışır Yatı'nın ölüsü.

Kuş mu geçti. Yere mi düştü. Ne zaman.

Başlatma şimdi beni anne kuşun ağacı görmesinden."

"Kırmızı" başlıklı hikâye de yine sıradan bir olayın, gündelik hayatın içinde biçimleniyor. "Tüm zamanların en fazla izlenen kadın programı" şeklinde lanse edilen; acılı, gözü yaşlı insanların dramına sokuluyor bu öykü. Elinde kocaman gül demetleriyle gelen kocaların, onları öperek karşılayan, incilerle bezenli kadınların duygularının anlatıldığı programı seyrederken bir taraftan da yemek yapma telaşı yaşayan kadın da yine içimizden biri. Kendimizi, çoğu kez içinde bulduğumuz, kahramanlarının yerine kolaylıkla geçebildiğimiz bizden bir hikâye. Canlılığı açısından diğer öykülerin yanında biraz sönük kalmasına rağmen "kırmızı"nın verdiği mesaj kanımca çok önemsenecek nitelikte. Hikâyedeki kazağın el örgüsü olması hatta renginin biraz solması geçmişin bir uzamı gibi veriliyor.

Kasabadan gelen, daha on iki yaşındayken her türlü ev ve el işini kotarabilecek, bir evi çarpıp çevirebilecek hatta çocuk büyütebilecek yetiye sahip olmasının şehirde bir işe yarama-

O
J
<
H

•HH

O

H E C E Ö Y K Ü

dığını anlayan genç bir kızın ağzından, okumanın önemi vurgulanıyor. Önceleri herkes karşı çıksa da, gizlice açık liseye kaydolan kızın, evdeki ve çevredeki saygınlığının arttığını öğreniyoruz. Kırsal bir yerleşim yerinden kente göç eden birçok okurun kendisini de içinde bulundureceği bir öykü. Şehir, kişinin kendisini yetiştirebileceği, geliştirebileceği imkânlar açısından daha zengin bir alan. Fakat özellikle iki farklı yaşayışı test eden gençler "öncelerini ve özlelerini", o zamana kadar yetiştikleri ortamları, yaşadıkları hayatı, çevreyi ve kendilerini yetiştirenleri göz ardı ederlerse o şehir hayatının içinde de yok olmaya da adaydırlar. Kırmızı kazaklı genç kızın kente gelince liseyi dışarıdan bitirmesi, sonra sahip olduğu yeteneklerin değerinin bilinmediği bu atmosferde iş aramaya gitmesi anlatılıyor. Orada karşılaştığı kişilik manzarası gözler önüne seriliyor. Küçümsendiğini anlayan kırmızı kazaklı kız ile işveren hanımefendinin iç konuşmalarıyla gelenek ve modernizm mukayesesi yapılıyor. Sahip olduğu değerleriyle bu toplumda yer almanın onur ve değer aşılacağı yönü vurgulanıyor: "Bu yukarıdan tavır onda önce sersemletici sonra da meydan okutucu bir etki yapmıştı."

Kırmızı renkli örgü kazak, eski yeni mukayesesi için yerinde bir seçim sanırım. Halıkın hizasında duran, sıradanlığı hatta geçim sıkıntısını çağrıştıran bir unsurdur çoğu zaman örgü kazak. Zira maddi durumu iyi olan insanlar bu tür giyecekleri hazır almayı tercihler. Dolayısı ile gelenek, geçmiş ve modernizm karşılaştırması yine sıradan insanların yaşantısı üzerinden yapılıyor. El örgüsü kırmızı kazak, unutulmuş veya unutturulmaya çalışılan değerler olarak sembolize edilmiş olabilir diye düşünüyoruz hikâyeyi okurken.

Diğer hikâyeler de hemen hemen aynı özelliklere sahip. Bazılarında politik itirazlar da var. Yazar, yer yer, öykülerde okuyucuyu hayatı anlamlandırmaya davet ediyor hatta zorluyor denebilir. İnsanların yaşadıkları hayatı sorgulaması gerektiği hissettiriliyor. Sözgelimi "Rüya Gibi Bir Akşamüstü" adlı öyküde politik itirazlar belirginleşmiş durumda. Eşi

kısa bir süre önce gözaltına alınan bir kadının evini basan ve birçok kitabına el koyan polislerin taşıdığı, eşine ait kitaplara ve disketlere pencereden bakan kadının, gizlice baskını sayarak komşularına karşı tavrını sergileyen satırlar bu mesaja örnek teşkil edecek nitelikte:

"Tüllerin arkasından olanları sessizce izleyen komşulara el sallamaya başladı. Gündelik olağan yaşamlarını renklendiren bu müstesna dakikaların kahramanı olarak onlara bir temennada bulunmak geldi içinden. Gülümsemiye hatta. İhsan'ın, disketlerin, polislerin, kıpır kıpır tüllerin ardından. İşte buna gülümserim. Bu zehiri içen gülümser bunu yaparken. Biz suçlu olarak bunları yaşarken suçluluk duygusundan iyice uzaklaşıyoruz ey millet diye bir söylev yükseliyordu içinde."

"Son Leylek"; sürüden arta kalmışlığın getirdiği acının vurgusunun iç konuşmalarla çizildiği bir bilinç akışı niteliğinde: "Masaya eğildi. Takvim yaprağına. Leyleklerin gitme zamanı. Bu son leylek diye de yazacaktı neredeyse. O kadar açıktı kâğıtta yazanlar. Rüya normaldi ama yazı acayıptı. Ağzı dili bağlanıyordu. İş tuhaf bir şekilde değişiyordu. Ayşe sıkı durmaya, kendini bırakmamaya, başını şöyle bir arkaya atıp, hiç zannetmiyorum demeye davrandıkça atmosferde ılık bir hava akımı oluşuyordu. Bir leyleğin karnı gibi beyaz aydınlık bir gülüşü var aslında Celal Bey'in diye düşünmeye başlamıştı durup dururken. Günlerin kısalmasıyla ilgisi var mıydı beyaz görmenin."

Yaşananların kayıt altına alınmasının öneminin vurgulandığı "Sağdan Soldan Aşağıdan Yukarıdan" adlı bir öykü de yer alıyor kitapta.

Bir minibüs şoförünün, içinde yolculuk yapanlara aldırmadan, sağa sola ani manevralarla rampadan aşağı, aşırı hızla kullandığı minibüsün içinde yaşanan korku ve heyecan dolu duygu atmosferi canlı bir şekilde kaleme alınmış. Yazar öykünün kahramanı durumundaki korkusuz şoförün aniden yola fırlayan bir yaşlı kadına çarpmaya ramak kala kendine gelmesine cümleleriyle yardımcı oluyor. Şoför birdenbire dikkat kesiliyor. Ayrıca şoför mahallindeki ölüm ve aşk üzerine yazılan yazılarla da bu durumu anlamlandırıyor.

En son öykü olan "Şerbet" ise, 1984'te National Geographic'te yer alan bir Afgan kızının fotoğrafı etrafında gelişiyor. Batının doğu insanına bakışı, farklı olanı algılayış biçimi anlatılıyor. Hatta bir sitemde bulunuluyor: "Şerbet: oniki yaşında, Peştun, şahit, yavaşayan şehit, mülteci. Pakistan'da bir mülteci kampında yetimlerin gittiği bezden bir okul çadırın önünde, kim bilir şu dünyada başını okşayan tek insana, öğretmenine doğru yürürken, hülyalar içinde eşarbi başından kaymışken, yüzünde parlak bir şey patladı. Daha önce, çok çok önce gökyüzünde böyle patlamalar olduğunda yeryüzünde annesini babasını ve bütün yakınlarını kaybetmişti. Bomba kelimesini çok küçükken öğrendi. Baba diyetmeden bomba demiş olabilir. Yüzü kireç gibi bembeyaz. Yine patlama. Bu kez biri deklanşöre basmış. Hayatta hiç resmi çekilmemiş olan Şerbet'i ve arkadaşlarını korkutmuştur bu flaş. Ve flaş flaş. Afgan kızı... Dağlarda. Onun resmini bütün dünyaya yaymak ve gözlerini iris tabakasına kadar teşhir etmek için izin almaya elbette gerek yoktu."

Batılı insanın doğu insanını teknoloji ile nasıl deşifre etmeye çalıştığı da şu cümlelerle anlatılıyor: "Siber çağının adamları. Sabırsız, dijital, paranoyak. Önceki kuşaktan beş kat hızlı. Sürekli tüketiyor, çabuk bıkmıyor, kesintisiz değişim istiyor. Açık alan fobisi olduğundan kapalı mekânda yaşayabiliyor, kimseyle göz göze gelmiyorlar. İşte onlar masa başında duyguları analiz edebilen bir bilgisayar yazılımı hazırlamışlar ve bu esrarlı bakışın işini bitirmişlerdi."

Batı insanının doğu insanını, acısını anlamadığı vurgulanıyor:

"Ama gelin görün ki Şerbet tam bir muammaydı hakkında çıkan bunca yazıya, yongun anlama çabasına rağmen."

Yazar, karşısında köri içenlere karşılık taze nane yapraklı çay içerek kendisini de bu coğrafyaya ait kılıyor.

Yıldız Ramazanoğlu'nu bu kitabıyla bize hissettirdikleri, hatırlattıkları için tebrik ediyor; yeni öykülerle, yeni renklerle tekrar kü-

tüphanelerimizde görmeyi temenni ediyoruz. Kalemine bereket diliyoruz.!

MUKADDER DEĞİRMENCİ

GÜLÜN İÇİNDE BÜLBÜL SESİ VAR

Nezihe Meriç

Y.K.Y. Yayınları

Mekân:ev. Kişiler: kadın ve kedi. Zaman: elbette gece:

*'Ölümle tanıştık.
Geldi, aldı.
Uçtu gitti.'*

Usta yazar Nezihe Meriç'in son kitabındaki bu cümleler, eşini kaybeden bir kadının sessiz ağtını içimize bırakıyor. 'Sadece kederliyim' diyor öyküdeki kişi ve evet, *Yanmışım Dumanım Tüter* öyküsü; gidenin ardında kalan, evi mesken tutan kederi anlatıyor. Son derece akışkan, şiire göz kırpan bir keder...

Daha çok kederi anlatıyor Meriç, *Gülün İçinde Bülbül Sesi Var* kitabında, biraz da abartarak... Fakat yine de neşeyi ihmal etmiyor, inat

Nezihe Meriç

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var

O
—

<
H
•hH

O

edercesine. Yazar daha ikinci öyküsünde okuyucuyu gülümsetiyor: *Kıpırtı Hanım*'la. Kıpırtı Hanım bir İstanbul öyküsü. Ufak tefek, yalnız ama mutlu, neşeli, hayat dolu, İstanbul'a âşık bir kadının hikâyesini okuyoruz.

"Onlar, kahır sözcüğünü, yaşamak sözcüğünün içinde eritmeyi becerebilmiş bilge kadınlardır. Sabırlı." diyor Nezihe Meriç, *Benim Acım Acıların Beyidir* öyküsünde. Öykü ismini Gülten Akın şiirinden alıyor. Aynı zamanda kitaba da isim veriyor. Bu zamanın keskin çizgilerle ayrılmış ülke insanını anlatıyor. Bir tarafta aç gezenler, ölümle başa çıkmaya çalışanlar, diğer tarafta seyrederler... Ve buna isyan eden Nazlı.

Yazarın ismini Metin Altıok'un şiirinden aldığı diğer bir öyküsü ise *Öyle Yalnız ki Bu Panayırda Sevgimiz Durmadan Bir Taşı O var*. İki hikâye var bu öyküde ve birincisi diğerini doğuruyor. Çevresindeki sıradanlıklara, okumayan, düşünmeyen insanlara tahammülü kalmamış bir adamı ve bu adamın bir gün evi terk edip bir dağ başına ev yaparak yerleşmesini, daha sonra burayı da terk edişini anlatıyor, ilki. İkincisi ise artık bomboş olan bu evin bir doğum ve iki ölümü kucaklayışı öyküleniyor. Yazar birçok öyküsünde yaptığı gibi burada da sık sık araya giriyor, okuyucuyu öyküden kopararak kendi varlığını hissettiriyor; her şeyi ben yaptım dercesine.

Meriç öykü kitabını iki kısma ayırıyor. "*Yaşamın zor yolunda yürürken, her kişinin yüreği kendi kendine çarpar; o yolda yaşamın tılsımını, o bilinemezi, arasa da, bulsa da bulamasa da...*" cümleleriyle.

Bundan sonraki öyküler, insanın arayışını, içinde hissettiği ama tam olarak ne olduğunu bilmediği eksik yanına işaret ediyor. Eksikliği ne olduğu hususu ise çoğu zaman bir iç hesaplaşma olarak okuyucuya bırakılıyor.

Diyorum ki öyküsü iki adamın özgürlük arayışı. Paradan, işten, evlilikten ve hatta çocuktan arınmış bir özgürlük.

Derinde Çok Derinlerde İçini Kıyar da İnsanın, Gene de Tam Bilinmez olan içinde Güven Turan mısralarının geçtiği bir öykü. Ve yine evliliklerdeki uyumsuzlukları, eşlerin birbirine olan vurdumduymazlığı, duygusal yalnızlığı, boşluğu, tekdüzeligi kadın gözüyle konu alıyor. Sıradan kadın bunalımını anlatan cümleler evle koca arasında sıkışmış bir taraftan yaşamayı elden bırakmayan kadınlara işaret ediyor.

Daha sonra birbirinden bağımsız bir üçleme okuyoruz; *Kapılı Öykü*.

Birincisi: aşkın yokluğunu hissettiriyor.

İkincisi: Hiç ulaşılamayan bir aşkı sunuyor bize.

Üçüncüsü: Leyla ile Mecnunun kavuşması. İki insanın birbirini bulması ve yazarın mükemmel bir şekilde aşkı anlatışı: "*Kapının önündeki beton girişin bir yeri, incecik çatla-yacak olsun, oradan bir sarı çiçek, sızan suyla beslenip günün birinde boynunu uzatıveriyor. Papatyagillerden.*"

Meriç'in kısa ve vurucu bir şekilde kaleme aldığı ve yine konusu evlilik içi boşluklar, karşılıklı anlayışsızlıklar olan iki öykü: *Anne, Baba, Küçük kız ve Bizim Çaylar Bulanık Akar Döner Döner Bendini Yıkar*.

Kitabın son öyküsü ise ismini bir şarkı sözünden alıyor: *Uğurlar Olsun, Uğurlar Olsun/ Hüzünlü Bulutlar Yoldaşın Olsun*. Bir Türkiye gerçeğinin lirik, fazlasıyla samimi, kederli, kırılmış bir dille anlatımı... Bir ilenme... Bir haykırış... Yazıklanma... Elbette tahmin ettiğiniz gibi... Bir öykü!

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var.

1925 doğumlu usta yazar Nezihe Meriç'in Çisenti'den sonra yazdığı öyküler...

Her zamanki gibi dili güzel, hikâyesi güzel öyküler.

Öykü severler için...!

SEDA YÜCEL

J
<
H

•HH

O